

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา และตามมาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่มุ่งการผลิตบัณฑิตและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และประสานงานกับชุมชนท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ โดยมีปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ

ปรัชญา

แหล่งรวมองค์ความรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น
เผยแพร่วัฒนธรรมของแผ่นดิน พัฒนางานศิลป์สากล

วิสัยทัศน์

ให้มีติทางวัฒนธรรม ขับเคลื่อนและประสานความร่วมมือกับทุกหน่วยงานเพื่อก้าวสู่ประชาคมโลก

พันธกิจ

๑. อนุรักษ์ สืบทอด ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
๒. ศึกษาวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
๓. บริหารจัดการและนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์
๔. สร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน มหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ ภายในประเทศ
๕. สร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมโดยใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อกลางในการส่งเสริม แลกเปลี่ยน และกระชับความสัมพันธ์ในระดับอาเซียนและสากล
๖. สงเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อทำนุบำรุง อนุรักษ์ สงเสริม เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
๒. เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ปลูกจิตสำนึก และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย
๓. เพื่อนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
๔. เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชุมชนมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
๕. เพื่อให้มีเครือข่ายแลกเปลี่ยน และสร้างความร่วมมือทางศิลปวัฒนธรรมในระดับอาเซียนและสากล
๖. เพื่อให้นิสิตและบุคลากรในมหาวิทยาลัย นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากการดำรงชีวิต

ทีทัศน์วัฒนธรรม

จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ ความคิด และทักษะ ตลอดจนงานวิจัย ค้นคว้าทางด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เรื่องราว ความคิดเห็นด้านศิลปวัฒนธรรมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

คณะกรรมการ

ที่ปรึกษา	ดร.สุรัช คิลปованนท์ สมหมาย ปฏิจฉัตต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชณุ บางเขียว
บรรณาธิการ	ดร.ปัทมา วัฒนาพานิช
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อาจารย์ภาณุ ฤกศลวงศ์
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์วิโชค มุกดาวัน รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนิติ วิงวอน รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ รองศาสตราจารย์พุทธิ ศุภเกรียงศูนย์ รองศาสตราจารย์สุธี คุณาวิชยานันท์ ดร.สถาพร สันทอง ดร.ประทักษิณ ประทีปะเสน ดร.ไพรожน์ ทองคำสุก ดร.ภัทร คงคำ ดร.สุรศิทธิ์ วิเศษสิงห์ อาจารย์สายฝน ทรงเลี่ยงไชย อาจารย์จักรพงษ์ กังวนโนสกุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อำนวย เดชชัยครร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา พงษ์พัฒโนยมิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช ดร.ศิริกาญจน์ โพธิ์เขียว ดร.สุพัตรา วีไลลักษณ์ เตชะสิทธิ์ รักมีวังค์พร

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์เรศ ประกอบผล
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนा อินทรสุนันห์
รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ
รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กลพิศาล
รองศาสตราจารย์ชนัญ วงศ์วิภาวด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์
พระมหาธรรมคัมภีร์ สุติญาโน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
ดร.รัชนีกร แซ่วงศ์
ดร.เพียรพิทย์ โรจนบุญญา
ดร.เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์
ดร.เตียงงาม คุปตะบุตร
ดร.ชารณ์ วัลยเมธี
พระครูพิธารกิจนานุการ ดร.

ประสานงาน อาจารย์สุเมธ พัดເອີມ

พรรณี พันธุรงค์

การเงิน สาขาวิชานิเทศน์ ศิริสัตถยา

เผยแพร่และประชาสัมพันธ์

อาจารย์จิรฉាតิพย์ วัฒนาวนิช

อาจารย์ประพัฒน์พงศ์ ภูรัน

อาจารย์ชาญฤทธิ์ เริงรองอาษา

กิตติศักดิ์ พุนพิทยา

สำนักคิลปะและวัฒนธรรม

มกmacm ແກສະເໜີນ ຈຳນວນ 1,000 ເລີ່ມ

ໂຮງພິມພົມ ບຣິ່ນທັກ ສຫຫະລຸມືກ ຈຳກັດ

สำนักคิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๑๖๑ ซอยอิสรภาพ ๑๕ ถนนอิสรภาพ ແຂວງທິරັງງຽງ ເມືອງນູ່ງ

ກຽງແທນທານທຽບ ๑๖๐๐

ໂທຣຕັພໍ ០២-៤៧៣-៧០០០ ទៅ ១៥០០ ໂທຣສາວ ០២-៩៦៦-៦៦៦៤

ອືເມລ culturebsru2013@gmail.com

บทบรรณาธิการ

“วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะของกลุ่มชน
เอกลักษณ์ความเป็นชาติ ศักดิ์ศรี
เกียรติภูมิ และความภูมิใจ”

พฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคมนั้น จะสร้าง
ความสบสูญมีระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องตามครรลอง เกิดความครัวหนา ค่านิยม
และความเชื่อ ที่สามารถนำเป็นวรรثัดฐาน แบบอย่างที่ดีให้กับส่วนรวมได้ยึดเป็น
แนวทางในการปฏิบัติได้อย่างไร

ทีทัศน์วัฒนธรรมฉบับนี้ เกิดความเปลี่ยนแปลง จากเดิมที่เคยเป็น
“เรื่องเล่า” เข้ามามีความเป็นวารสารทางวิชาการ แต่ยังคงเรื่องราวและความเข้มข้น
ด้วยเนื้อหาที่สะท้อนความจริงในด้านคิลปวัฒนธรรม แนวคิด มุมมอง การลีบ拓ด
และการรวบรวมองค์ความรู้ด้านคิลปะและวัฒนธรรมทุกแขนง พัฒนาวารสารให้
เป็นที่ยอมรับสามารถใช้อ้างอิงได้ในวงวิชาการ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความต่างๆ ที่นำเสนอในวารสาร
ฉบับนี้ จะให้ความรู้ มุมมองใหม่ๆ พร้อมทั้งประเด็นปัจจุบันที่เป็นประโยชน์
ต่อผู้อ่าน ในการทางด้านคิลปวัฒนธรรม ได้เป็นอย่างดี หวังเพื่อให้วารสาร
“ทีทัศน์วัฒนธรรม” ก้าวสู่การเป็นวารสารวิชาการในด้านคิลปวัฒนธรรมที่เปลี่ยมลั่น
ด้วยสาระและคุณค่า ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเป็นอย่างมาก

อาจารย์ ดร.ปัทมา วัฒนาวนิช

สารบัญ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ :	หน้า ๑
ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อกันในสังคมปัจจุบัน	
ธงชัย จรวยาธิติกุล	
นัยความหมาย(จริง)	๓๙
พรินันท์ จันมาศ	
ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทฤษฎีมิกตัส	๔๐
ในดั้มภาระพุทธศาสนาเดร瓦ท	
เดลิงเกียรติ อาภาพรไชยวงศ์	
ประวัติศาสตร์การศึกษาไทยและการศึกษาคนตระหง่านไทย :	๕๖
ปัญหาและแนวทางแก้ไข	
เชาวน์มนัส ประภากดี	
การศึกษาการถ่ายทอดความรู้ทางให้กับสาน	๑๐๒
บ้านนายเผยแพร่ ครีส瓦ท จังหวัดสุรินทร์	
พิชชาณัฐ ตุ้ยจินดา	
บันไดเสียงไดอาทอนิก	๑๑๔
ถาวร วัฒนบุญญา	
เพลงนา : การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง	๑๒๖
เพื่อสื่อความหมายทาง การท่องเที่ยว จังหวัดศรีสะเกษ	
อธิป จันทร์สวิริ์	

ໂທຣທັນກັບກາຮສື່ອສາຣ້າໝາວົມນຫຣມ : ກຣນີ້ກິຈາ ປະຊາຄນອາເຊື່ຍນ ๑๔๓

ສຽງພັນ ເຈີຍຮະນານນທ

ປັດຈຸກທາງດ້ານຮູ່ປ່າງ ຮູ່ທຽງ ແລະສື່ ໃນກາຮອກແບບຕຣາລິນຄໍາ ๑๔๖

ວວະນາງ ມະນີອິນທີ

ຜູ້ທົ່ງ-ນິຍມ

๑๔๗

ສູງວິວລົງ ສູງຮວມ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ :
ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

A CASE STUDY FOR CREATIVITY: PLASTIC SURGERY IS
IMPACT ON HUMAN IN TODAY'S SOCIETY

ธงชัย จารยาธิติกุล / Thongchai Chanyathitikul[°]

บทคัดย่อ

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า รูปร่างหน้าตา ความงามมีส่วนสำคัญในความสำเร็จของชีวิตทั้งหน้าที่การทำงาน สังคม รวมถึงความสัมพันธ์ การเสริมความงามจึงมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เริ่มจากการเสริมจมูกโดยไม่มียาสลบโดยซ่างปั้นหม้อตระกูลโอมะให้กับหญิงที่ถูกสาหร่ายตัดจมูกทิ้ง การผ่าตัดซ่อมแซมหน้าตาที่เสียโดยอุบัติเหตุ ในสังคมไทย การผ่าตัดเสริมความงามนั้นเริ่มต้นประมาณปี พ.ศ.๒๕๐๐ โดยชาวจีนซึ่งมีเด่นแพทท์ ส่งผลให้เกิดการอักเสบติดเชื้อ วงการแพทย์จึงมีความเห็นให้ทำศัลยกรรมต่อเมื่อมีความผิดปกติทางกายเท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๒ เริ่มนีแพทท์ในสาขาศัลยกรรมตกแต่งโดยตรง การศัลยกรรมเสริมความงาม จึงเติบโตอย่างรวดเร็ว ผู้หญิงไทยยอมรับโดยทันที เนื่องจากความสวยงามที่ได้รับ การศัลยกรรมต่อไปนี้เป็นการเสริมความมั่นใจให้กับตนเอง อิทธิพลจากสื่อ ค่านิยมทางสังคม รวมถึงเพื่อใช้ความสวยงามดังกล่าวช่วยในการประกอบอาชีพการทำงาน

บทความครั้งนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาในกระบวนการทำศัลยกรรมตกแต่งพลาสติกสมัยใหม่ โดยจะนำข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์นี้ เพื่อนำเสนอความมองความงามจากการทำศัลยกรรม ผ่านผลงานจากศิลปินที่ใช้สื่อศิลปะสมัยใหม่ เช่น ศิลปะดิจิตอลจากคอมพิวเตอร์กราฟฟิก สื่อศิลปะอินเทอร์เน็ต และอื่นๆ เพื่อ

[°] นิสิตปริญญาโท สาขาวิศิลป์จิตรศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

นำเสนอเรื่องความเปลี่ยนแปลงของคนที่ผ่านการศัลยกรรมมาเป็นงานศิลปะ และ เปรียบเทียบให้เห็นภาพที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับผลจากการความงามที่เกิดขึ้น ผสมผสาน กับจินตนาการในสร้างภาพผลงานของศิลปิน ซึ่งต้องผ่านกระบวนการคิด ดัดแปลง ตัดตอน และเสริมจินตนาการส่วนตัวเข้าไปด้วยจึงจะทำให้ภาพออกมาอาจจะแปลง จากความเป็นจริง และไม่สามารถพบที่ได้ในลักษณะทั่วไปแล้วเพื่อให้การเขียน บทความนี้สมบูรณ์ ผู้เขียนจึงได้เริ่มศึกษาในเรื่องการทำศัลยกรรมพลาสติก ที่มีผล ต่อคนในสังคมบริโภค ทั้งจากจากเอกสาร ตำรา และการสืบค้นจากสื่อต่างๆ ทั้งใน และต่างประเทศ รวมถึงผลการเลือกผลงานศิลปะที่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์ งานมากยกตัวอย่างควบคู่ในบทความ ผู้เขียนคาดหวังว่า ลักษณะการทำศัลยกรรม ของผลลัพธ์จากการทำศัลยกรรมนั้น จะเป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอที่สื่อความ หมายทั้งในข้อดีและข้อเสีย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลและเอกสารการค้นคว้า เชิงเนื้อหาและเทคนิคในการนำเสนอของศิลปินจะมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษา และหาข้อมูลถึงผลลัพธ์การทำศัลยกรรมได้ไม่มากก็น้อย

ABSTRACT

We can't deny that appearance and beauty are very important for career success, personal life and relationship. Beauty Surgery began in antiquity by helping a woman whose nose was cut off by her husband. Then, the plastic surgery was developed for caring the soldiers suffering from facial injuries or any accidents. In Thailand, Plastic Surgery was begun by Chinese man since 1957. Because he was not a doctor, many people were infectious. So Thailand Medical announced that the plastic surgery would be allowed for the person who has an abnormal physical only. And around 1969 Thailand had some of reconstructive surgeons. So, the plastic surgery was growing up quickly and very popular until now. With this increase in popularity, attitudes have changed as well. For Thai social, many women pay a lot of money for plastic surgery some for self confident, some for social value and some for using in career. For this article, the writer would like to study about the new

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย ใจรายาสูติคุณ

๓๑

surgery procedures by using all analysis results and present the beauty of surgery with a new media art from the artist such as Digital Computer Graphic Art, Internet Art, etc. to present medias in a change of person who got the surgery being as a sample and compare media about the effect of beauty that occurs. With the thinking process included with modified process and personal imagination in this media, they will make the digital photos that are different from the simple.

To complete the writing of this article., The writer has begun to study plastic surgery that affected people in society from textbooks, documents and searching of the foreign media, both in Thailand and overseas, and the selection of works of art that have been influenced in the creation, for example at the same time

The writer expects that the photos of the simulation results of surgery will be a part of a meaningful presentation of both the advantages and the disadvantages. The writer hopes that the information, the documentation of the research and the technical content in this presentation of the artist will be, more or less those who want to study and find out some result of plastic surgery.

บทนำ

ความงามเป็นสิ่งที่ทุกคนคำนึงถึงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นชนชาติไหน และวิวัฒนาการทางการแพทย์ของมนุษย์ก็ได้进化ะนนรูปร่างใบหน้า รูปทรงที่ธรรมชาติมอบให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่อยากจะให้เป็นไป ซึ่งในปัจจุบันการศัลยกรรมตกแต่งใบหน้า มีวิทยาการที่ก้าวล้ำ และการทำศัลยกรรมตกแต่งก็กล้ายเป็นบทบาททางสังคมที่ส่งอิทธิพลต่อคนในหลายเชื้อชาติ การผ่าตัดเสริมความงามของสตรีในประเทศไทย เริ่มต้นประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยการซักก้นของกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เป็นแพทย์ ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน มีร้านรับทำศัลยกรรมของชาวจีนเปิดบริการอยู่สองร้าน คือ ร้านซึ่งอยู่เยาวราช และร้านซึ่งอยู่เต็ก ย่านเจริญผล ทั้งสองร้านนี้รับทำตาสองชั้น เสริมจมูกให้ได้ดี และเย็บใบหน้าที่การออกมากเกินไป แต่เนื่องจากผู้ทำ

๔ ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ไม่ใช่ศัลยแพทย์และมีความรู้น้อย จึงทำให้เกิดความผิดพลาดทางเทคนิค บางคนมีอาการติดเชื้ออักเสบ เป็นผลให้ผู้ที่ไปทำได้รับความเสียหายถึงขั้นฟ้องศาลจึงต้องเลิกกิจการไปจากการแพทย์ในขณะนั้นยังมีความเห็นว่าศัลยกรรมตกแต่งไม่ใช่สิ่งจำเป็น จะทำก็ต่อเมื่อมีความผิดปกติทางกายหรือทางสรีระเท่านั้น จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ จึงได้เริ่มมีแพทย์ไทยที่เรียนและฝึกงานในสาขาศัลยศาสตร์ตกแต่งโดยตรง เดินทางกลับมาจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ โดยเริ่มปฏิบัติงานในด้านศัลยกรรมตกแต่งทั้งในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน ต่อมาได้ก่อตั้งสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทยอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จากข้อมูลที่ นพ. กิตติ เย็นสุดใจ (ม.ป.ป.) (ผู้เขียนหนังสือ ศัลยกรรมตกแต่ง) ปรากฏสาระสำคัญหลักของการศัลยกรรมตกแต่งในทางที่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ในเรื่องของการใช้กับคนได้พอกenza ในจุดประสงค์หลัก หากแต่เพียงว่าปัจจุบันนี้การศัลยกรรมตกแต่งเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของ การแสดงทางความงามเชิงเบรียบเที่ยบเพื่อคุณค่า หน้าตาทางสังคม ซึ่งผู้เขียนสนใจที่จะหยิบยกประเด็นการทำศัลยกรรมตกแต่งมาพัฒนาเป็นผลงานทดลองเชิงเบรียบเที่ยบในรูปแบบสื่อสมัยใหม่ผ่านงานศิลปะ

ศิลปะสื่อใหม่ (New media art) ซึ่งเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ที่มีเนื้อหาครอบคลุมงานศิลปะที่สร้างขึ้นด้วยเทคโนโลยีจากสื่อ ถูกใช้แยกออกไปหลายสาขา เช่น ศิลปะดิจิทัลจากคอมพิวเตอร์กราฟฟิก (Digital computer graphic art) ภาพเคลื่อนไหว (Motion graphic) ศิลปะเชิงโต้ตอบ (Art interactive) ศิลปะคอมพิวเตอร์ (Computer art) ศิลปะวีดิทัศน์ (Video art) ศิลปะดิจิตอล (Digital art) ศิลปะอิเลคทรอนิกส์ (Electronic art) ศิลปะข้อมูล (Information art) ศิลปะเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive art) สื่อศิลปะอินเทอร์เน็ต (Internet art) ศิลปะการแสดง (Performance art)

การนำเรื่องของความเปลี่ยนแปลงของคนที่ผ่านการทำศัลยกรรมมาพัฒนาเป็นงานเชิงทดลองเพื่อเบรียบเที่ยบทั้งภาพที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความพึงพอใจในความงามที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินเพื่อซื้อศัลยกรรมนำมาระบุสานกับจินตนาการสร้างภาพดิจิทัลจากคอมพิวเตอร์ที่แสดงออกในรูปแบบของสื่อศิลปะสมัยใหม่อย่าง ภาพถ่ายดิจิทัล การทำงานในหัวข้อดังกล่าวเป็นงานในเชิงนามธรรมที่ต้องผ่านกระบวนการครุติ ดัดแปลง ตัดตอนและเสริมจินตนาการส่วนตัวเข้าไปในการ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

นางรัชฎา ใจราษฎร์กุล

๕

สร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายก็เพื่อต้องการแสดงออกในด้านที่เป็นความจริง ต้องการนำเสนอในส่วนของความงามและความพึงพอใจของผู้ทำศัลยกรรม จึงทำให้ภาพที่ออกมากเป็นผลลัพธ์จากความสวยงามในด้านความงามที่แสดงออกถึงความพึงพอใจที่ผู้ชี้อยอมจ่ายให้กับการทำศัลยกรรม

ความเป็นมาของสมาคมศัลยแพทย์ตากแต่งแห่งประเทศไทย (เริ่มก่อตั้งปี พ.ศ. ๒๕๒๕)

นายแพทย์จารุ ศุขบท ผู้ซึ่งเป็นแบบฉบับให้แพทย์ในรุ่นต่อมาดำเนินรอยตาม เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ท่านได้ฝึกอบรมศัลยแพทย์ตากแต่งที่เมืองบัลติมอร์ เมื่อกลับมาประเทศไทยแล้ว ท่านยังได้ไปดูงานทางศัลยกรรมตากแต่งและศัลยศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับการทำศัลยกรรมตากแต่งอีกหลายประเทศ เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น แคนาดา ท่านเป็นนายแพทย์คนไทยคนแรกที่รักศัลยกรรมมากจนพอใจที่จะทำศัลยกรรมตากแต่งเพียงอย่างเดียว เป็นหัวหน้าหน่วยศัลยศาสตร์ตากแต่งคนแรกของคณะแพทย์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ก่อตั้งคนหนึ่งของสมาคมศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย ซึ่งท่านได้รับเลือกเป็นคุณนายกคนแรกของสมาคมแต่เป็นที่น่าเสียดายที่นายแพทย์จารุ ต้องเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งในช่วงรุ่งเรืองของอาชีพที่ท่านถนัด

ความเชื่อเรื่องรูปลักษณะกับความงาม

ในสังคมไทยนั้น ความงามกับความเชื่อที่เรียกว่า “หงเวี้ঁ” ซึ่งเป็นความเชื่อตามธรรมเนียมจีน ยังคงมีอิทธิพลอยู่ตลอด โดยมีความเชื่อว่า ของอวัยวะต่างๆ เหล่านี้หากมีความสวยงามถูกต้องตามตำรา ก็จะมีผลดีต่อโซคะดาและการดำเนินชีวิต

อำนวยชัย ปฏิพทธ์ผ่าพงษ์ (๒๕๑๓, น.๒) “ได้กล่าวว่า การดูหงเวี้ঁ ซึ่งหมายถึงอวัยวะทั้ง ๕ ได้แก่ หู คิ้ว ตา จมูก ปาก เป็นการดูลักษณะคนเพื่อบ่งบอกนิสัยใจคอ ความคิด ความสามารถ และวิถีชีวิตของแต่ละบุคคลที่ผ่านการพิสูจน์มาอย่างยาวนาน แต่จะต้องดูทั้งใบหน้า ลักษณะศรีษะ โครงสร้างของร่างกาย กระดูก

**ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

ล้วน พัน กิริยาท่าทาง น้ำเสียง และลายมือประกอบเข้ากัน จึงจะถูกต้องแม่นยำ ลักษณะ ที่ดีตาม標準นั้น มีอยู่ ๔ อย่าง คือ หน้าผากกว้าง จนูกบาง มีเนื้อตรงฐานมุก ที่หู มีติ่งใหญ่ และคางมน ถ้ามีลักษณะอย่างน้อย ๒ อย่าง หรือเกินกว่านั้น แสดงว่า เจ้าของใบหน้านั้นจะประสบความสำเร็จในชีวิต

คนที่ไว้ไปมากเข้าใจว่า ศัลยกรรมตกแต่งคือศัลยกรรมที่ทำแต่เฉพาะ ตาสองข้าง เสริมจมูก ดึงหน้า ดูดไขมัน แต่โดยความเป็นจริงแล้ว ศัลยกรรมตกแต่งเป็น ศัลยกรรมสำหรับผู้ตัดสินใจรักษาผู้ป่วย ไม่ว่าจะเป็น การแก้ไขความพิการแต่กำเนิด เช่นปากแหว่งเพดานโหน่ใบหน้าผิดรูปตั้งแต่กำเนิด ศัลยกรรมทางมือในผู้ป่วยอุบัติเหตุ การรักษาผู้ป่วยที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

ดังนั้น ศัลยกรรมตกแต่ง จึงหมายถึง การผ่าเพื่อความสวยงาม คือเป็นการ ตกแต่งเสริมคนที่มีความพิการมาแต่กำเนิด หรือผู้ป่วยที่มีรูปร่างผิดแปลง อันเนื่อง มาจากอุบัติเหตุ แล้วต้องการตกแต่งเสริม เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข ศัลยกรรมตกแต่งนั้น ไม่ได้หมายถึง การทำตาสองข้าง การเสริมหน้าอก ดูดไขมัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกว่า “ศัลยกรรมเสริมสร้าง” อธิบาย อนิทำมะ (๒๕๓๘) (สตรีไทยกับศัลยกรรมเสริมความงาม)

สุนทรียศาสตร์ในความงามเชิงเปรียบเทียบกับภาพจำของคนยุคหลัง สมัยใหม่ (Post-modern)

แนวคิดทฤษฎีร่วงกาวยเชิงทดลองลิสท์ที่เราเรียกว่าร่วงกาญมนุชช์ ถูกกำหนดด้วยความโดยเครือข่ายของการสื่อสารที่อยู่ภายใต้รากฐานในและภายนอกเรื่องชีวิทยา ด้วยเหตุแห่งการเข้าชีวิตรอดทำให้ร่วงกาญมนุชช์ไปในหลากหลายทิศทาง และการที่ คนเรามีอำนาจเหนือร่วงกาญที่ตนเป็นอยู่ ก็เป็นลิสท์หนึ่งที่ทำให้บุคคลนั้นๆ มีความ ภาคภูมิใจ ที่สามารถการร่วงกาญนั้นตามต้องการ ความงามในภาพจำของคนยุค หลังสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อในทุกๆ ด้าน ความงามในภาพจำเหล่านี้ที่เกิด จากผ่านศัลยกรรมเพื่อความสวยงามแล้วกลับย้อนมาส่งผลกระทบให้กับคนทั่วๆ ไป ในสังคมได้ดีดี ในรูปแบบความสวยงาม การเปลี่ยนไปของหน้าตา บุคลิกลักษณะ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย ใจรายาจิตติกุล

๙๗

ที่ในยุคสมัยอดีตไม่สามารถทำได้ แต่กาลเวลาทำให้วัฒนาการทางการแพทย์ สร้างสรรค์ความสวยงามได้อย่างที่พึงประสงค์ตามแต่ที่บุคคลนั้นจะต้องการมาก น้อยเพียงใด

ร่างกายกับกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม

แอนโธนี ซินน็อท (Anthony Synnott) ศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา แห่งมหาวิทยาลัยคอนคอร์ธรีล กล่าวถึง ร่างกายในเชิงชีววิทยาว่า ร่างกาย อวัยวะที่สำคัญ คุณลักษณะ หน้าที่ สภาพ และประสาทสัมผัสการรับรู้ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่ได้มา จากธรรมชาติ แต่ยังได้มาจาก การสร้างสรรค์ทางสังคมที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย หน้าที่ของส่วนต่างๆ และรูปร่างที่คนเราทำให้เป็น สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่วัฒนธรรม พื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม และไม่ว่าจะยุคสมัยจะเปลี่ยนไปเท่าใด ร่างกายของคนเราก็ ถูกจัดให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมในยุคนั้นที่ชื่มซับเข้ามาทำให้เราใช้ชีวิตได้อย่างแนบเนียนในสังคม

ร่างกาย บทบาทเพศ และความสำคัญระหว่างเพศ

มิเชล ซิมบาลิสต์ โรไซด์ (Michelle Zimbalist Rosaldo, 1974) นักมนุษย-วิทยาสังคมภาษาและจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงสำหรับการบูรณาการในเรื่องการศึกษาและมนุษยวิทยาเพศ ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบทบาทเพศว่า ได้ถูกกำหนด จากพื้นฐานทางธรรมชาติด้านสรีระวิทยาหรือชีวภาพ โครงสร้างของเพศชายโดยทั่วไป เช่น กระดูก กล้ามเนื้อ แขน ขา แขน แขน ขา เป็นต้น ในขณะที่ส่วนร่างกายของสตรี ล่อนแอ กว่าและผูกพันกับธรรมชาติมากกว่า เช่น การมีประจำเดือน การตั้งครรภ์ ทำให้สังคมต้องจัดการบทบาท กำหนดความรับผิดชอบที่สมดุลขึ้นมาและยอมรับกันว่า หมายความตามสรีระของมนุษย์แต่ละเพศ

๙ ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทบาทเปิดและปิดของเพศที่ต่างกัน

แบ่งมุ่งความแตกต่างที่มีรากฐานมาจากการใช้ความเชื่อ ความหมาย และตำแหน่งที่ทางในสังคม ลักษณะร่างกายของผู้หญิง และความสัมพันธ์ชั้น衍ή ล้วนแล้วแต่นำมาซึ่งตัวอย่างบทบาทของเพศหญิงที่ถูกปิด นั่นคือ ถูกควบคุม และ กวดขันในเรื่องของกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ภายในบ้าน แต่เพศชายกลับมีบทบาทใน ลักษณะเปิด ติดต่อ กับสังคมภายนอกได้มากกว่า อันเป็นนายยะว่า เพศหญิงต้อง พึงพาอาศัยเพศชายเป็นหลัก

เรื่องร่างกับคำน้ำใจ

ด้วยความแตกต่างทางด้านสรีระที่ทำให้ผู้หญิงกับผู้ชายถูกแบ่งแยกกัน อย่างชัดเจน และผู้หญิงมักถูกประเมินว่าด้อยกว่าชายเสมอ สิ่งแรกที่ทำให้เกิด ความไม่เสมอภาคคือ ร่างกาย เมื่อร่างกายเป็นสิ่งที่ถูกกดทับมาตลอด จึงมีแนวคิด ในเรื่องของสรีระนี้เองที่ผู้หญิงเลือกเห็นว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความขึ้น ยกตัวอย่าง ทศนคติต่อความงามของผู้หญิงเห็นเช่นกันที่ให้ภาพความงามของผู้หญิง ทางกายภาพ เช่น ผิวขาว ผิวเยาว์ รูปร่างดี และเรียกเบรียบเทียบว่าเป็น “เอื้องหนีอ” ที่สวยงาม (ภักดีกุล รัตน์, ๒๕๔๓ ; สภาสังคมล้านนา กับบทบาทและภาพลักษณ์ ผู้หญิงหนีอ) เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่เป็นผู้ชายได้เข้ามาในภาคเหนือมากขึ้น เพื่อมาชมความงามของผู้หญิงหนีอ ทำให้การเงิน สินค้า และการบริการต่างๆ ของ จังหวัดในภาคเหนือมีสภาพคล่อง

คริส ชิลลิ่ง (Chris Shilling) ได้ให้แนวคิดว่า ผู้คนสมัยใหม่จำนวนมาก มอง ร่างกายของตนในฐานะโครงการอย่างหนึ่งที่ต้องทำให้สำเร็จลุล่วง เพราะมันเป็น สิ่งที่นำมาซึ่งตัวตนของผู้ครอบครอง โครงการต่างๆ ที่กระทำต่อร่างกาย ได้แก่ การปรับเปลี่ยน (Surgical modifications) การศัลยกรรม เช่น การเสริมจมูก การเสริม หน้าอก การดึงหน้า การดูแลรักษา การออกกำลังกาย การควบคุมอาหาร การใช้ ครีมกันแดด หรือการแต่งตัว การแต่งหน้า การทำผม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถพบเห็น ทั่วไปในโลกของความเป็นจริง และในโลกของจินตนาการ เพราะนอกจากจะสื่อถึง

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย บรรยายวิศิฐกุล

๙

ภาพอัตลักษณ์ของผู้ครอบครองแล้ว ยังมีส่วนผลักดันให้เจ้าของมีอำนาจในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้นด้วย (เสนาะ เจริญพร, ๒๕๔๘, น.๒๐๒)

ในช่วงต้นคริสต์ศวรรษ ๑๙๘๐ นักศตรีนิยมกลุ่มนึงซึ่งให้เห็นว่า ปฏิบัติการทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงค่านิยมบางอย่าง มีผลต่อความแข็งแรงหรือความอ่อนแอก่อนร่างกายมนุษย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเกี่ยวกับความงามในเรื่องร่างของผู้หญิง จากเดิมที่เคยนิยมผู้หญิงที่มีร่างกายบอบบางอ่อนช้อยแข็ง เป็นผู้หญิงที่มีร่างกายแข็งแรงและแข็งแกร่งขึ้น ในการกลับกันใน บางสังคมที่นิยมผู้หญิงซึ่งมีร่างกายขนาดเล็ก ก็มีแนวโน้มว่าผู้หญิงที่มีร่างกายขนาดเล็กจะได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ในการ สืบ受けพันธุ์มากกว่าผู้หญิงร่างใหญ่ การเลือกสรรทางวัฒนธรรมแบบนี้ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางศิริวิทยาด้านโครงสร้างร่างกายและการเปลี่ยนแปลงด้านพันธุกรรมของมนุษย์ได้ นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ และเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยน ภาวะร่างกายของมนุษย์ได้ เช่นกัน

จะสังเกตได้ว่า ในยุคหนึ่งจะนิยมผู้หญิงที่เอวเล็ก เผยคอและหน้าอก ที่เรียกว่า Decollate [of a garment] having a low-cut neckline บางยุคการแต่งตัวก็เผยขาและแผ่นหลัง และราวดี ค.ศ. ๑๙๖๕ ก็หันมาสนใจหน้าอกอีกครั้ง และการเปลี่ยนความสนใจก็คงจะเกิดขึ้นอีก เมื่อแฟชั่นคันபูดุดันใจใหม่ ศตวรรษนี้เป็นศตวรรษที่หญิงสาว กล้าเปิดเผยตัวเองมากขึ้นอย่างที่คุณยุคก่อนไม่คาดคิดมาก่อน และสังคมก็เปิดโอกาสให้มากกว่ายุคใดๆ แฟชั่นย่อมบอกความนิยมและลักษณะของยุคสมัย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า แฟชั่นไม่ได้เกิดขึ้นตามใจบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังนั้นประวัติศาสตร์ การแต่งกายสตรีจึงซึ่งให้เห็นชัดว่า เสื้อผ้าของยุคใดย่อมหมายความกับวิถีทางสังคมของยุคนั้นๆ และมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตด้านอื่นๆ เช่นกัน เพราะฉะนั้นการมีรูปร่าง ทรงตัวที่ดีและการแต่งกายที่เหมาะสม ย่อมนำมาซึ่งบุคลิกที่ดี ส่งผลให้เกิดความมั่นใจ และนำพาหรือใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือหรืออำนาจเพื่อให้ได้มา焉ั่งสิ่งที่ตนต้องการได้

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ในกรณีการมองดูจากเพชรจรข้าม ผู้ชายไม่ชอบผู้หญิงที่ผอมเกินไป แต่ชอบผู้หญิงที่มีร่างกายที่สมบูรณ์ มีสุขภาพดี มีผิวขาว เพราะบ่งบอกถึงความสะอาด บริสุทธิ์ ส่วนผู้หญิงต้องการผู้ชายที่มีนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี ไม่ได้สนใจรูปร่างหน้าตามากนัก ในเรื่องความพอใจเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของตัวเองพบว่าຍรุ่นหญิง จะไม่มีความพอใจในรูปร่างของตัวเอง เช่น ไม่ชอบต้นแขนใหญ่ ขาใหญ่ หน้ากาง แก้มยุ้ยเกินไป หรือมีหน้าท้องมากเกินไป ส่วนหัวรุ่นชายจะไม่พอใจกับสัดส่วนร่างกาย เช่น ผอมเกินไป หรือมีพุงมากเกินไป เป็นต้น ซึ่งในสังคมไทยมักให้ค่านิยมแก่ผู้หญิงในเรื่องรูปร่างหน้าตา ผู้หญิงจึงเปรียบเสมือนเครื่องประดับสำหรับผู้ชาย ผู้หญิงในสังคมไทยจึงถูกปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้รู้จักดูแลผิวพรรณ รูปร่างหน้าตาของตัวเอง ในสังคมผู้หญิงจึงสนใจเรื่องความสวยงามเป็นพิเศษ กิจกรรมทางสังคมของผู้หญิง จึงเกี่ยวข้องกับความสวยงาม และการดูแลเรื่องร่าง (โภสรุ โอมพรวุฒน์, ๒๕๔๔ ; สายตามสั่งทำไม่ໄมเคย์พอ)

ร่างกายกับการปรับเปลี่ยนเรื่องร่าง

มนุษย์เราเทบทุก คนมีร่างกายสมบูรณ์ที่ถูกประกอบสร้างตั้งแต่เด็กนัม จุดปลายเท้า จะแตกต่างกันไปก็ เพราะเรื่องเพศเข้ามาเป็นส่วนสำคัญต่ออวัยวะที่ต้องใช้งาน ต่างกัน เช่น เพศชาย มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง เหมาะสมสำหรับการทำงานหนัก ส่วนเพศหญิงนั้นมีเนื้อภายในที่อ่อนนุ่ม เหมาะสมสำหรับการทำงานเบา และเมื่อเรื่องเพศ มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจต่อการปรับเปลี่ยนร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงร่างกายนั้นเป็นเรื่องของ “เรื่องร่างกับอำนาจ ที่ผู้หญิงใช้เป็นเครื่องต่อรองกับบุรุษ” ทำให้ผู้หญิงมีการเปลี่ยนแปลงร่างกายมากกว่าผู้ชาย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่ทำให้โครงการของการปรับเปลี่ยนร่างกายมีความเป็นไปได้มากขึ้นและมีความปลอดภัย อีกทั้งร่างกายยังเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงด้วย ดังนั้น ภารกิจการยกเว้นการเปลี่ยนผ่านของร่างกายในอุดมคติผู้หญิงอย่างพินิจพิเคราะห์ จึงช่วยสะท้อนภาพให้เราเห็นถึงการประทับรับว่า “แรงผลักดันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม” ที่มีต่อการสร้างความหมายให้กับร่างกายของผู้หญิง

จากบทความเรื่อง “ศัลยกรรม...สเปดติดความงาม” ของ นพ.มนตรี กิจณี หัวหน้าสาขาวิชาศัลยศาสตร์ตကแต่ง ภาควิชาศัลยศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช เปิดเผยว่า มีคนมาทำศัลยกรรมเหลี่ยมแล้วประมาณ ๒๐-๓๐ รายต่อเดือน ซึ่งผู้หญิงมักมาทำศัลยกรรมมากกว่าผู้ชายประมาณ ๗๐-๘๐ เปอร์เซ็นต์ อีกทั้งยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้คนมาทำศัลยกรรมว่า “คนเราชอบร่างกายดีและมีเอกลักษณ์ ไม่ออก เพราะทุกคนมีภาพรวมของตัวเอง คือ self-image ความสวยงามทำให้เกิดความสุข สนับสนุนใจ เมื่อนอนกับได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีๆ ซึ่งต้องอยู่ในเรื่องของ sex appeal (ความดึงดูดทางเพศ) ด้วย เพราะร่างกายอย่าง ลูกตา หน้าอก เป็นการ present ที่สำคัญ เป็นส่วนสำคัญ ทำให้ภาพเข้าดีขึ้น บางคนทำแล้วทำอีกที ขึ้นอยู่กับเทคนิคที่ทำ บางคนก็มาแก้ไข ไม่ได้มีปัญหาอะไรแต่อยากให้ดูดีขึ้นอีก” เมื่อผู้หญิง ต้องการความสวยงาม ซึ่งผู้หญิงสวยจะต้องมีรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณหมวด จะ เป็นที่พึงพอใจ (สมศรี สุกุมลันนท์, ๒๕๓๑, น.๑) ซึ่งผู้หญิงน้อยคนนักที่เกิดมาจะมีร่างกายทุกอย่างพร้อมสรรพหรือที่เรียกว่า เพอร์เฟกต์ (Perfect) และด้วยเหตุที่ว่าผู้หญิงในทุกชาติทุกภาษา มักจะมีสิ่งหนึ่งที่เมื่อนักก็คือ การรักในความงามของร่างกาย บางคนใช้คิดว่าที่เกิดมาแล้ว มีร่างกายสวยงามทุกอย่าง แต่บางคนโชคไม่ดีนักที่เกิดมาแล้วมีร่างกายไม่สวยงาม ตามต้องการ ก็พยายามเสริมแต่งให้มีความงามให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ เมื่อจากเทคโนโลยีด้านการแพทย์เจริญก้าวหน้าอย่างมากโดยเฉพาะด้านศัลยกรรม จึงทำให้ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยได้ใช้บริการด้านศัลยกรรมเพื่อความงาม เป็นผลให้ธุรกิจเกี่ยวกับการเสริมความงามเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

ศัลยศาสตร์เสริมสร้าง (Reconstructive Plastic Surgery) เป็นการผ่าตัดแก้ไขความผิดปกติ ของรูปร่างหรือความพิการที่มีมาแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลังจากอุบัติเหตุ เช่น การผ่าตัดแก้ไขปากแหงว เพดานหอย การผ่าตัดเนื้องอกบริเวณศรีษะและคอ ศัลยกรรมอุบัติเหตุบริเวณใบหน้า ศัลยกรรมทางมือ อุบัติเหตุ จากการร้อน (Burns) รวมทั้งความพิการที่ตามมา

ศัลยศาสตร์ตကแต่งเสริมสวย (Cosmetic Plastic Surgery) คือ การผ่าตัดเพื่อความสวยงามในคนที่ปกติให้ดูดีขึ้น เช่น การผ่าตัดเสริมจมูก ตา ฯ ซึ่ง ดึงหน้า เสริมหน้าอก การผ่าตัดด้วยเลเซอร์ เป็นต้น (Bangkok Health, 2548 : ออนไลน์)

ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

“เรือนร่าง” หรือ “รูปร่าง” จึงเป็นสิ่งแรกๆ ที่คนเรามองเห็นได้ชัดว่ามีความแตกต่างกัน การมองว่าคนนั้นอ้วนไป หรือคนนี้ผอมไป ขึ้นอยู่กับค่านิยมของแต่ละสังคม ดังเช่น คนไทยที่ยังมีความเชื่อในเรื่องรูปร่างอ้วน-ผอมที่ได้รับค่านิยมมาจากจีนและชาติตะวันตกมาช้านาน ในสมัยก่อนภาคคนอ้วนของทั้งผู้หญิงและผู้ชายในสังคมไทยที่ได้รับค่านิยมมาจากวัฒนธรรมจีน จะถูกให้ความหมายในเชิงลบจากคนรอบข้างว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นสัญลักษณ์ของความรำรวย แต่ในปัจจุบันตัวตนของคนอ้วนถูกสร้างความหมายใหม่จากอิทธิพลของสังคมตะวันตก คือ การไม่วู่วัดและตัวเอง และหมายถึงการนำไปสู่การหมดคุณค่าในสังคม (นิษฐา หรุ่นเกษม, ๒๕๔๙ : อ่อนไลน์) ด้วยสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นละคร โฆษณาที่นักแสดง นักร้อง นางแบบที่เป็นต้นแบบของความผอม ผลงานให้เกิดค่านิยมของคนในสังคมไทยที่เป็นสังคมบวิกोดได้ง่าย เมื่อความผอมได้รับการยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม ความอ้วนจึงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ถูกดูถูก ซึ่งคนไทยได้รับอิทธิพลนี้มาจากการสร้าง และนำเสนอมาตราฐานสังคม “ความผอมคือความสวยงาม” ให้เป็นภาพในอุดมคติของผู้หญิงชาวตะวันตก ซึ่งภาพในอุดมคติความผอมคือความสวยงามนี้ แม็คโดนัลด์ และ ไมรา (Macdonald and Myra, ๑๙๘๕) กล่าวว่าได้เริ่มตั้งแต่สมัยที่อุตสาหกรรมเครื่องสำอางและอุตสาหกรรมแฟชั่น ที่มี คริสเตียนดิออร์ ลังโคล และ Mini-skirt เป็นตัวเร่งปรากฏการณ์ ตลอดจนการเกิดวัฒนธรรมการอดอาหารหลังสังคมในสังคมตะวันตกที่ “ความผอม ไม่ได้หมายถึง ความจน” (นิษฐา หรุ่นเกษม, ๒๕๔๙ : อ่อนไลน์) มาตรฐานสังคมดังกล่าวได้ถูกถ่ายทอด แพร่ขยาย กระจายอิทธิพลไปยังสังคมต่างๆ ทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่สังคมไทยที่มีค่านิยมในการมองเห็นตะวันตกเป็นเจ้าครอบครองวัฒนธรรมในเรื่องนี้อยู่ก่อนแล้ว

ผิวขาวและความมีอำนาจ

สังเกตได้จากผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า ผิวขาว ประภาก Whitening ต่างๆ ที่มีออกมากามาย เน้นย้ำให้เห็นถึงความจริงที่มาจากการเชื่อที่ว่า การมีผิวขาวและหน้าตาแบบตะวันตก เท่ากับความสวยงาม แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือ เชื่อมโยงความขาวไว้กับ “ความเป็นผู้ดี” การได้รับความคุ้มครองจากการตกเป็นแรงงาน มาตรฐานของ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย บรรยายวิศิฐกุล

๑๓

ชนชั้นสูงและความเห็นอกว่าของ Anglo-Saxon” (Peiss, 1990, p.164; citing Davis, 1995) หรือ ความขาวถูกเชื่อมโยงกับอำนาจนั่นเอง

การผูกโยงความขาวหรือผิวขาวเข้ากับอำนาจ ยังพบได้ในกรณีการแบ่งวรรณะของอินเดีย เช่นกัน “วรรณะ” แปลว่า “สี” ซึ่งสีในที่นี้ คือ “สีผิว” ประมาณ เพ็งจันทร์ (๒๕๔๔) ได้กล่าวถึง สีในวัฒนธรรมอินเดียว่า “เนื่องจากมีคนสองกลุ่ม เข้ามาอยู่ในประเทศอินเดีย คือ คนที่อยู่เดิมหรือพากثارวิชา (Dravidian) ซึ่งเป็นคนผิวดำ แล้วพวกที่เข้ามาใหม่คือ พากอารยันหรืออินดูโดยเปลี่ยนที่มีผิวสีขาว เมื่อพากพิวสี ขาวเข้ามาสู่อินเดีย ก็ได้เข้ามาแย่งชิงพื้นที่และมีการต่อสู้กันทางวัฒนธรรม รวมทั้ง การต่อสู้กันทางภาษาเช่นกัน เมื่อผู้มาใหม่ผิวสีขาวชนะ ก็ได้พยายาม สถาปนาสิ่งที่เรียกว่า “วรรณะ” หรือสีผิวขึ้นมา ให้มีกรอบกำหนดเพื่อแสดงชั้ยชั้น เพราะฉะนั้น ตั้งแต่สมัยที่อารยันเข้ามาสู่อินเดีย จึงทำให้ “ผิวสีขาว” ถูกทำให้มี ความหมายเหนือกว่า “ผิวสีดำ” นั่นหมายความว่า ผิวสีดำจะถูกมองเป็นความต้องด้อย” (ิกสุน ออมพรนุวัฒน์, ๒๕๔๔ : ออนไลน์)

ผลงานศิลปะที่ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจจากการศัลยกรรมและนำมา
สร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ

ภาพที่ ๑ Paper Surgery-Artist : Stephen Shanabrook & Veronika Georgieva
ที่มา : <http://www.todayandtomorrow.net/2010/01/11/paper-surgery/>

ที่ทัศนวัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

แนวคิดงานจากศิลปิน คือ ตัดเพื่อรักษาตัวตน เป็นชื่อของงานในภาพดังกล่าว เป็นงานภาพถ่ายศิลปะที่แสดงการซ่อนหายเหลือจากการทำศัลยกรรมผ่าตัด ซึ่งออกแบบจากความคิดของศิลปิน ทาร์น ชาปิโร (Taran Shapiro) และถูกคัดเลือกโดย แอนเดรีย นิวเม้น มาสซิส(Andrea Neumann-Mascis) แห่ง The Meeting Point (<http://www.themeetingpoint.org/>) ศิลปินได้ใช้ประสบการณ์ของการเขียนบันทึกและภาพถ่าย ในขณะที่ร่างกายมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอันผลมาจากการศัลยกรรม

แนวคิดของศิลปิน บรูโน เมต้า (Bruno Metra) และ ลอร์เรน จีนสัน (Luaren Jeanson) ได้สร้างชุดภาพของผู้คนที่ดูเหมือนจะได้รับการทำตัดจากศัลยกรรมพลาสติก ซึ่งเป็นรูปแบบที่ถูกตัดหน้าบางส่วนจากนิตยสารแฟชั่นมาแปะไว้บนหน้าบุคคลโดยการ วางจมูกใหม่และตา ริมฝีปาก บนคนในใบหน้าที่จะคล้าย การแสดงวิธีการศัลยกรรม พลาสติกนั้นสามารถนำรูปแบบการแสดงออกทางสีหน้าใหม่ทั้งหมด การทดสอบกับ การรับรู้ภาพที่แสดงให้เห็นความงามที่ไม่เป็นธรรมชาติแต่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเข้าสังคม

ภาพที่ ๒ Plastic Surgery-Artist : Bruno Metra and Luaren Jeanson
ที่มา : <http://www.dailymail.co.uk/lifestyle/fashion-beauty/artists-performing-plastic-surgery-fashion1837885>

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

ช่างชัย ใจราษฎร์กุล

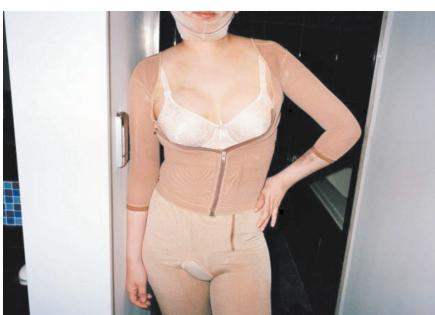
๑๕

ศิลปินเกahlie ยีโอลี (Yeo Ji) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศอเมริกาและสหราชอาณาจักร ด้วยความสามารถในการทำงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือการใช้เทคนิค “ห้องพักฟื้นความงาม” แสดงผู้หญิงที่มีรูปร่างสวยงามที่สุด ให้เป็นจุดเด่นของภาพ ไม่ใช่แค่รูปภาพ แต่เป็นเรื่องราวความงามที่สืบทอดกันมา การศึกษาด้านนี้ทำให้เกahlie ประสบความสำเร็จอย่างมากในวงการศิลปะ

ภาพที่ ๓ Beauty Recovery Room - Ji Yeo Artist, Plastic Surgery

ที่มา : http://www.huffingtonpost.com/2013/05/21/plastic-surgery-photos-ji-yeos-the-beauty-recovery-room-south-koreas-obsession_n_3313715.html

ภาพที่ ๔-๕ Beauty Recovery Room - Artist : Ji Yeo

ที่มา : http://www.huffingtonpost.com/2013/05/21/plastic-surgery-photos-ji-yeos-the-beauty-recovery-room-south-koreas-obsession_n_3313715.html

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบททางทางศัลยกรรมที่ผลักดันการสร้างสรรค์ ในบทความ

เชาวาเลิศ มากสมบูรณ์ (๒๕๓๗) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กระบวนการทำศัลยกรรมเสริมความงาม” มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจว่า กระบวนการการทำศัลยกรรมความงามมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนอย่างไร และมีเงื่อนไขใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจากขั้นตอนหนึ่งไปสู่อีกขั้นตอนหนึ่ง จนกระทั่งผู้ที่ทำศัลยกรรมเสริมความงามประเมินผลหลังการผ่าตัด โดยเป็นการควบรวมข้อมูลจากผู้ที่ทำศัลยกรรมเสริมความงาม จำนวน ๑๖ คนในคลินิกศัลยกรรมตกแต่ง ๒ แห่ง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการทำศัลยกรรมเสริมความงามมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่อง ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการตัดสินใจ เงื่อนไขสำคัญคือ การรับรู้ข้อบกพร่อง การให้ความสำคัญของลักษณะร่างกาย (หน้าตา) บุคคลรอบข้างสนับสนุน ความเดียง ความพร้อมทางด้านการเงิน และเวลา

ขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นจัดการกับปัญหา ประเด็นสำคัญที่พบ คือ การเลือกแหล่งรับบริการ วิธีการทำศัลยกรรม ซึ่งได้แก่ ความน่าเชื่อถือในฝีมือของศัลยแพทย์ และราคา

ขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นประเมินผลหลังการทำศัลยกรรม ว่าตรงกับความคาดหวังหรือไม่ ผลที่ออกมานี้ คือ ผู้ที่ทำศัลยกรรมได้คาดหวังว่าดูสวยงามขึ้นเป็นธรรมชาติรับกับใบหน้า

อาภรณ์ กลมรัตนสุข (๒๕๔๖) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร” การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครใน ๔ ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราค ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด และเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

ธงชัย บรรยายวิจิตรกุล

๑๗

ผลของการทดสอบสมมติฐาน พบร่วม

๑. ทัศนคติของผู้บริโภคในการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าโดยรวมและรายได้อุปกรณ์ในระดับดี
๒. ไม่ว่าผู้บริโภคจะมีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน แต่ทัศนคติต่อการทำศัลยกรรมเสริมความงามบนใบหน้าโดยรวมแล้ว ไม่แตกต่างกัน
๓. การส่งเสริมทางการตลาดที่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

พร้อมๆ กับนักวิชาการ วิเชษฐ์ณิ แฉะคงะ (๒๕๔๙) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและพฤติกรรมทำศัลยกรรมเพื่อความงามของประชาชนในกรุงเทพมหานคร” นี้ มีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมเพื่อความงามของประชากรในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้สนใจเรื่องการทำศัลยกรรมเพื่อความงาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง ๑๘-๒๕ ปี ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นนักเรียน นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท และเป็นไส้เดือย

ส่วนผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำศัลยกรรม พบร่วม ส่วนใหญ่ รู้จักการทำศัลยกรรมจากสื่อต่างๆ มีความกลัวในการทำศัลยกรรมจึงไม่เคยคิดที่จะ ทำศัลยกรรม แต่หากมีโอกาสทำศัลยกรรมจะเลือกทำจนกว่าจะหายขาดออกซัน ซึ่งอาจซื้อที่นิยมทำศัลยกรรม ได้แก่ ดาวน์ฟัลล์ ดาวน์ฟัลล์

สมชาย สวัสดิ์คานี และคงะ (๒๕๔๐) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวโน้ม ความต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ

๑. เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมของ ประชาชนในกรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจการทำศัลยกรรมเสริมความงาม
๓. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล พบร่วมกับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ อยู่ในช่วง ๒๐-๒๔ ปี ศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นนักเรียน/นักศึกษา เป็นสีสด และไม่เคยทำศัลยกรรมตกแต่งใบหน้า

ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผู้บริโภคที่มีต่อการทำศัลยกรรม ตกแต่งใบหน้า พบร่วมกับ ส่วนใหญ่ต้องการทำศัลยกรรมอย่างน้อย ๑ ครั้งภายในระยะเวลา ๕ ปี และต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้าด้วยการเสริมจมูก ศึกษาข้อมูล ต่างๆ ผ่านอินเตอร์เน็ต ซึ่งพ่อแม่มือทิพลด้วยการตัดสินใจในการทำศัลยกรรม ตัดสินใจทำ เพราะต้องการสวยงาม เลือกทำศัลยกรรมตกแต่งที่โรงพยาบาลยังนี้ เพราะมีมาตรฐานรับรอง โดยใช้เวลาในการตัดสินใจทำศัลยกรรมเสริมความงาม ๓๐ วัน ต้องการให้มี ห้องพักฟื้นเตอร์ให้กับสถานเสริมความงาม ต้องการรูปหน้าเทวนด์เกาหลี ซึ่งใช้ผลิตภัณฑ์ชิลโคน่อนในการเสริมจมูก ด้วยราคา ๘,๐๐๐-๙,๐๐๐ บาท และต้องการให้มีการลดราคาจากเดิม

ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการการทำศัลยกรรม ตกแต่งบนใบหน้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบร่วมกับ ด้านผลิตภัณฑ์ ต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้าเพื่อลดข้อบกพร่องเมื่อเกิด อุบัติเหตุ อยู่ในระดับมาก ด้านราคา ต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้า เมื่อ รู้สึกคุ้มค่ากับความงามที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้าเนื่องจากการให้บริการที่แตกต่างกันในแต่ละ สถานเสริม ความงามอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้า เมื่อลดราคาอยู่ในระดับปานกลาง

ในการวิจัยเรื่องแนวโน้มพฤติกรรมการทำศัลยกรรมแบบเกาหลีบนใบหน้า ของผู้หญิงในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดและทฤษฎีของนิวิจัยที่ เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวความคิด และการตั้ง แบบสอบถาม ดังนี้

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

ชงชัย บรรยายศิริคุณ

๑๙

๑. กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดของ ปริมະ สะเตเวท (๒๕๓๓, น.๑๑๒)

๒. กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับมูลเหตุจุงใจ ได้แก่ มูลเหตุจุงใจด้านเหตุผล และด้านอารมณ์ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดของ Schiffman & Kanuk (2007, p.88)

๓. กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดของเสรี วงศ์เมธนา (๒๕๔๒, น.๑๐๙) และใช้ทัศนคติต่อพฤติกรรมการทำศัลยกรรมแบบเกาหลี บนใบหน้า ซึ่งประกอบด้วย รูปหน้า ดวงตา จมูก ริมฝีปาก และใบหน้าโดยรวม จากแนวคิดศัลยกรรมความงามและศัลยกรรมแบบเกาหลี

๔. กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการทำศัลยกรรมแบบ เกาหลีบนใบหน้า ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (๒๕๔๓, น.๘๕-๘๖)

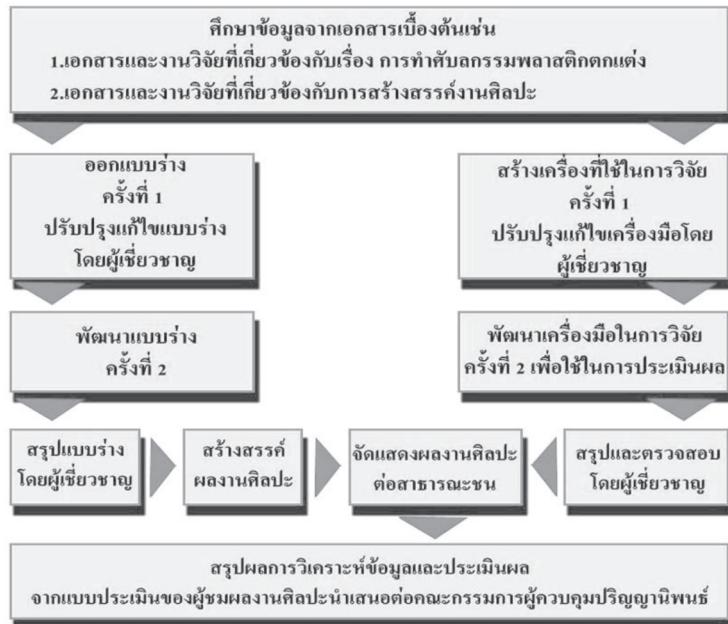
กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์กรณีศึกษาเรื่อง การทำศัลยกรรมพลาสติก ในหัวข้อภาพจำปกติที่พบเห็นทั่วไปของการทำศัลยกรรมพลาสติก เพื่อนำแนวความคิดไปสร้างเป็นผลงานศิลปะ เป็นเครื่องมือชี้ชวนให้ผู้เห็นได้ตระหนักและเข้าใจถึงการทำศัลยกรรม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งข้อมูลทางภาคทฤษฎีและทางภาพที่ปรากฏในเอกสารสิ่งพิมพ์และงานวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์เสร็จแล้วทำเป็นภาพร่างสมมือนจริง ๑๐ ภาพ โดยมีขนาดเท่ากัน แล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากภาพจริง ให้เหลือเพียง ๔ ภาพ แล้วนำมาสร้างเป็นงานจริง โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่าง

ชุดศัลยกรรมความงามที่เลือกซื้อได้มีจำนวน ๔ ภาพ เป็นผลงานสร้างสรรค์ เนื้องาน สื่อ ๒ มิติในคอมพิวเตอร์กราฟฟิค เทคโนโลยี Digital Photo ขนาด กว้าง ๗๐ เซนติเมตร ยาว ๑๐๐ เซนติเมตร ในซื้อ ความงามที่ฉบับซื้อได้ หมายเลขอ ๑ ถึง หมายเลขอ ๔

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผลงานภาพถ่ายดิจิตอลที่ออกแบบมาจะต้องอยู่ในระบบความละเอียดสูง HD (High Definition Quality) บนความละเอียดที่ ๕๐๘๔ X ๓๔๕๖ Pixel ๓๐๐ DPI ในจำนวน ๔ ชิ้น

แผนผังของกรอบแนวความคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย

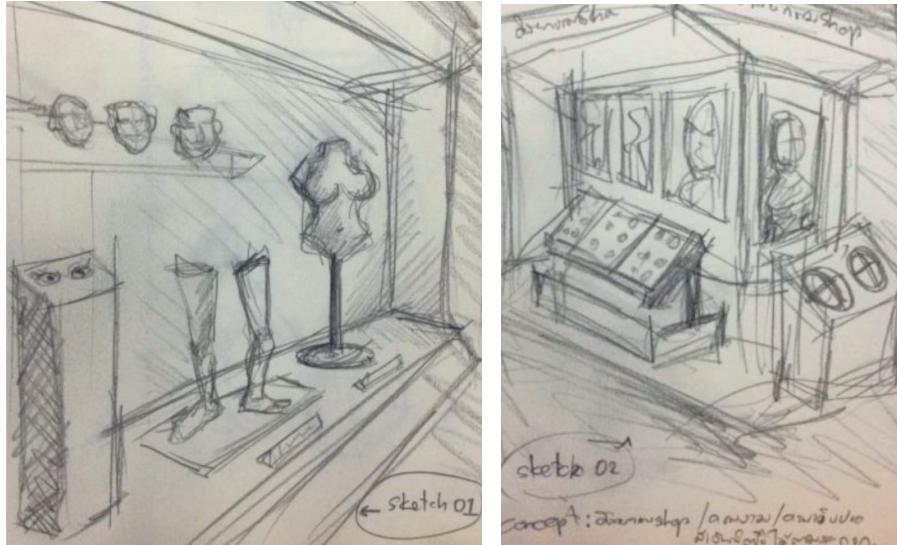
ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ชุดศิลปกรรม ความงาม ที่เลือกซื้อได้

จากการจัดเตรียมรูปภาพอ้างอิง ข้อมูล รวมถึงภาพร่าง เพื่อที่จะใช้เป็นการอ้างอิงในการทำงาน โดยทำการหาภาพร่างคร่าวๆ และคิดโครงสร้างโดยรวมผ่านภาพร่างไว้ก่อนและหลังจากผ่านกระบวนการครัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญให้เลือกเพียงจำนวน ๔ ภาพ จึงค่อยนำเข้าสู่กระบวนการทางทางคอมพิวเตอร์

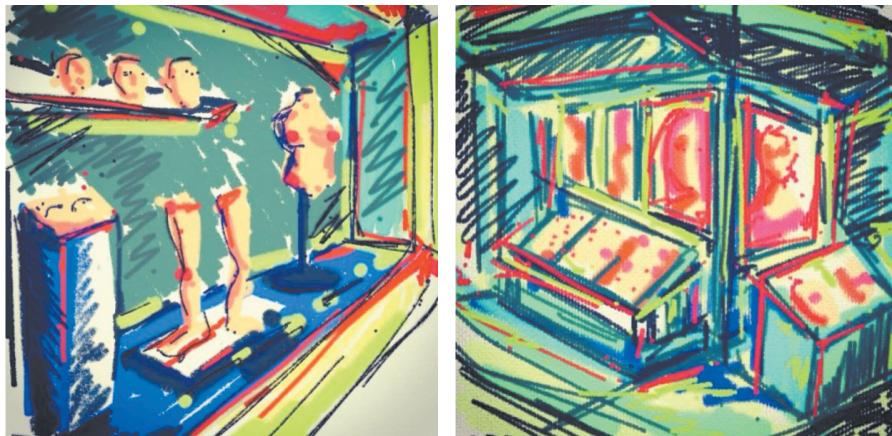
การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

ช่างชัย ใจรายาสูติกุล

๒๑

ภาพที่ ๖ แบบร่างด้วยดินสอบางส่วนก่อนทำจริงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

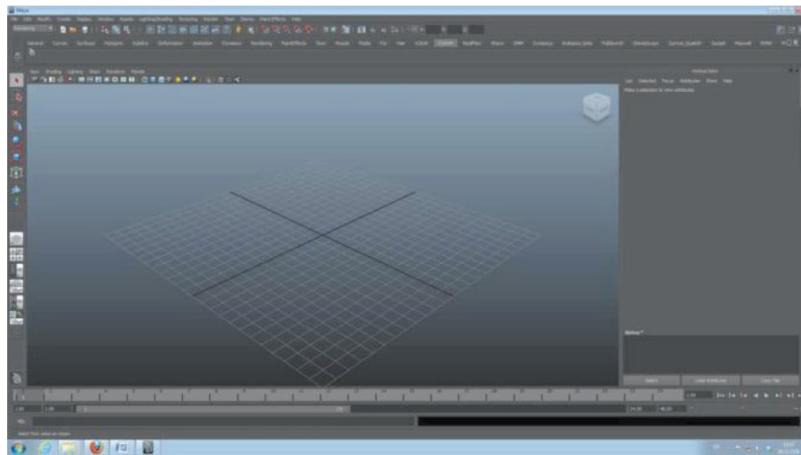

ภาพที่ ๗ แบบร่างด้วยดินสอสีก่อนทำจริงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

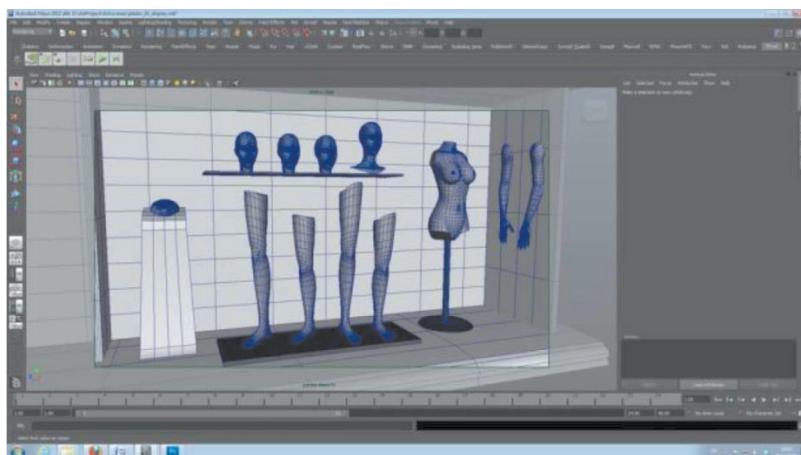
การทดลองทำแบบร่างและใส่สีเพื่อให้เข้าใจโครงสร้างของสีโดยรวมก่อนจะทำในโปรแกรมจริง มีความสำคัญในกระบวนการกรอก่อนเข้าโปรแกรมทาง ๓ มิติมาก

๒๒
ที่ทัศน์ภัณฑารมณ์
สำนักศิลปะและภัณฑารมณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เข้าขั้นตอน การขึ้นรูปโมเดล ในโปรแกรม ๓ มิติ ให้ได้ตามภาพร่างที่วางไว้ โดยผ่านโปรแกรมการทำงานที่ชื่อ Maya และ ทำการขึ้นรูปโมเดลตามรายการที่ได้วางไว้ โดยต้องเข้าใจในเรื่องของความสามารถของโปรแกรมเป็นอย่างดีเสียก่อน เพื่อที่จะ ได้นำเครื่องมือต่างๆ มาใช้ให้ตรงกับเป้าหมายที่จะต้องการทำงานนั้นๆ

ภาพที่ ๘ ขั้นตอนการทำงานในโปรแกรมสำเร็จรูป ๓ มิติ (โปรแกรม Maya)

ภาพที่ ๙ ขั้นตอนการจัดวางตามภาพร่างที่ได้คิดขึ้นมา

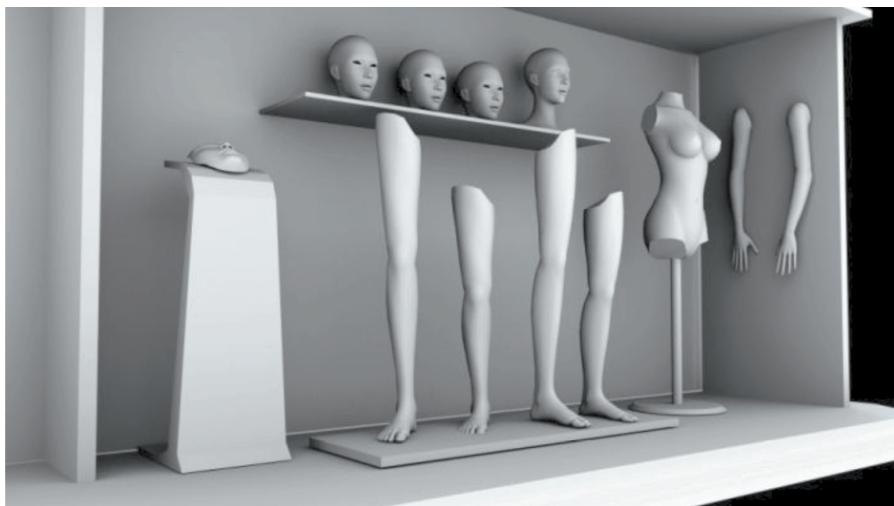
การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย บรรยายวิศิฐา

๒๓

เริ่มการจัดวางและลองประมาณภาพ (Rendering) ต่างๆ ออกมา มีขั้นตอนดังนี้

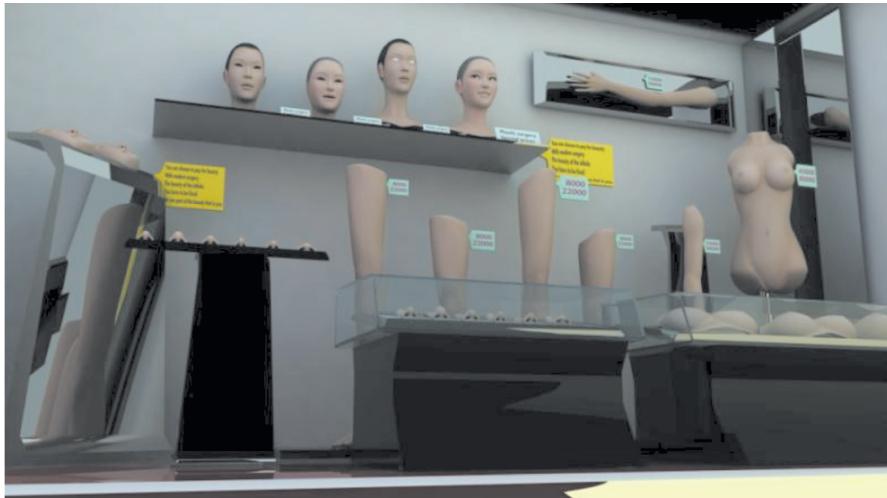
- แยกระยะของภาพให้ออกเป็น ๓ ระยะ
- ทดลองจัดแสงหลักเพื่อให้เห็นภาพรวมของแสงที่จะใช้จริงในการสร้างภาพออกมา ก่อนแล้วจึงค่อยใช้แสงนั้นในงานต่อๆ เพื่อให้เข้าใจในหลักการทำางาน Mayer การจัดองค์ประกอบและแสงคร่าวๆ จึงมีความสำคัญมากในงานโดยรวม เพื่อทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้ชัดเจนตรงตามแนวคิดที่วางไว้

ภาพที่ ๑๐ ขั้นตอนในการทดลองประมาณภาพ

เมื่อได้ชุดแสงที่พอใจแล้ว จึงนำชุดแสงดังกล่าวไปนำไปสู่ในงานชิ้นต่อๆ ไป แล้วทดลองเรนเดอร์ (Render) ภาพให้ออกมาในขนาดเล็กก่อน เพื่อที่จะได้ตรวจสอบรายละเอียดต่างๆ ของภาพให้สมบูรณ์ และเพื่อให้ภาพที่ออกมากจากโปรแกรมในแต่ละชิ้น มีชุดแสงที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันของตัวชุดงาน หลังจากนั้นจึงทำการขยายขนาดในการประมาณภาพให้ใหญ่ขึ้น เพื่อเพิ่มความละเอียดในตัวชิ้นงาน ให้สามารถนำไปประกอบกับภาพถ่ายจริงที่ถ่ายมาจากสตูดิโอ ให้ความละเอียดของภาพสอดคล้องกัน

๒๔
ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

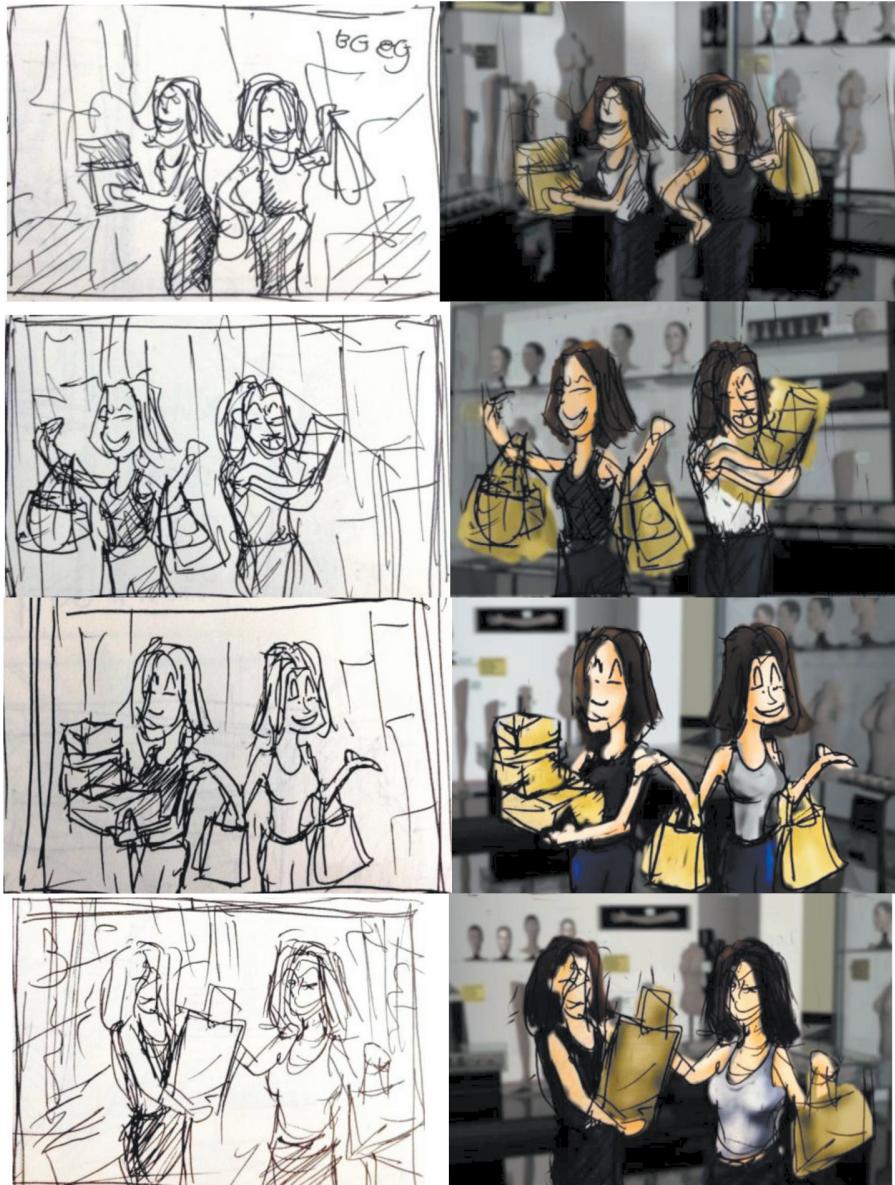
ภาพที่ ๑๑ ขั้นตอนในการเช็คสีของการประมวลผลภาพจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เมื่อได้ภาพจากชุดแสงเป็นที่พอใจแล้ว จึงทำการปรับเปลี่ยนขนาดและความละเอียดของภาพใหม่อีกครั้ง เพื่อทำการเรนเดอร์ภาพให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และเตรียมแยกชิ้นส่วน เพื่อนำไปประกอบและปรับแต่งโครงสร้างของสีให้สอดคล้องกันทุกภาพ ด้วยโปรแกรมตกแต่งภาพ Photoshop และในส่วนนี้เป็นส่วนประกอบส่วนแรกที่ต้องการนำมาใช้ในการเป็นจักษุหลังประกอบกันในงานดิจิตอลที่ยังต้องอาศัยภาพจากการถ่ายคนจริงอีกส่วนหนึ่ง ในขั้นตอนการถ่ายภาพคนจริง บนฉากสีเขียว ในสตูดิโอ จะต้องอาศัยภาพร่างเพื่อให้ทราบการโพสท่าโดยคร่าวๆ ในเบื้องต้น เพื่อให้ง่ายต่อการถ่ายในสตูดิโอ ซึ่งค่อนข้างจำเป็นและมีประโยชน์ในการถ่ายภาพจริง และสามารถอ้างอิงกับแบบและใช้แก้ไขได้ในตอนถ่ายสตูดิโอ เพื่อย่างต่อการจัดการ นางแบบ และการจัดแสงไฟตามที่เราต้องการ

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

ธงชัย ใจรายาสูติกุล

๒๕

ภาพที่ ๑๒ ภาพร่าง เป็นต้นก่อนการทำลายจริง และนำมาใช้ในการทำงานจริง

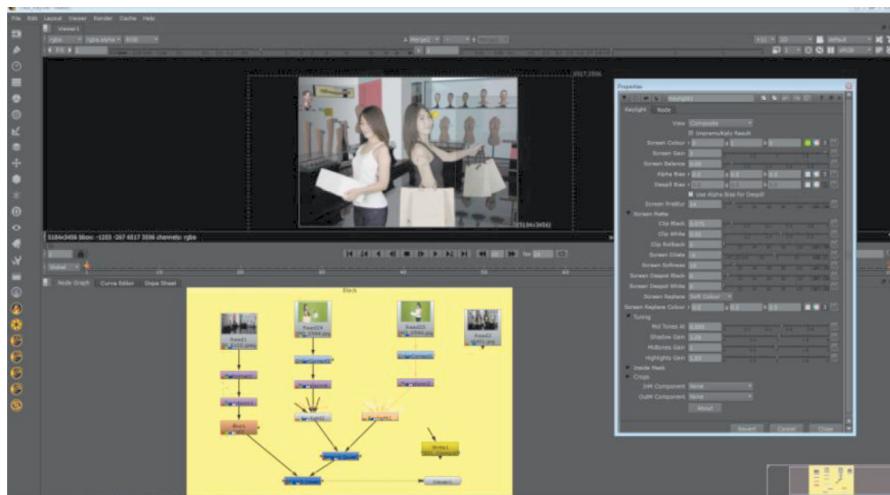
๒๖

ที่ทัศนวัฒนธรรม
สำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ขั้นตอนการถ่ายภาพคนจริงในสตูดิโอที่มีการจัดแสงไว้เพื่อถ่ายภาพตามที่ได้ร่างภาพไว้เบื้องต้น และถ่ายทำบนฉากสีเขียวเพื่อ่ง่ายต่อการเอาพื้นหลังออกในการทำงาน

ภาพที่ ๑๓ บางส่วนของขั้นตอนการถ่ายภาพจริงในสตูดิโอบนฉาก Green Screen

ภาพที่ ๑๔ ขั้นตอนการนำภาพที่ถ่ายจริงมารวมกันกับภาพที่เขียนขึ้นด้วยคอมพิวเตอร์

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

นางร้าย บรรยายศิริฤกุล

๒๗

ภาพขั้นตอนการทำงานร่วมกันของการนำภาพที่ถ่ายจริงมารวมกับภาพ CG เพื่อสร้างภาพเสมือนจริงให้ตรงกับแนวคิดเบื้องต้นในงานที่ได้สเก็ตช์ภาพร่างและให้ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกเพื่อมาทำงานต่อ หลังจากผ่านกระบวนการในโปรแกรมตกแต่งภาพแล้ว และตรวจสอบความเรียบร้อยของคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ จึงนำไปฟล์ กะวนนั้นไปสั่งพิมพ์ออกมาด้วยระบบดิจิตอลทางภาพถ่ายจากแล็บที่รับอัดขยายภาพถ่าย และตรวจเช็คสีจากหน้าจอในแล็บก่อน เพื่อให้ได้ผลงานออกมารูปแบบภาพถ่ายอย่างสมบูรณ์ตรงตามที่ปรับค่าสีไว้ทั้งหมด

ผลการสร้างสรรค์งานศิลปะ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของงานศิลปะ ตามรูปแบบที่ผู้รู้จักได้กำหนดไว้ จำนวน ๑๐ แบบ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือกแบบเฉพาะจง และให้คำแนะนำ เพื่อนำไปปรับปรุงงานและนำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายดิจิทัล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการเลือกจากแบบร่าง จำนวน ๔ รูปแบบ และผู้วิจัยได้ทำการตั้งชื่อภาพให้เป็นชุดเรียงลำดับหมายเลขจาก ๑ ถึง หมายเลข ๔ โดยตั้งชื่อภาพเป็นชุดเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับการทำเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อง่ายต่อการเก็บข้อมูลจากการแสดงผลงานในนิทรรศการ

ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคทางภาพถ่ายดิจิทัล และใช้กระบวนการพิมพ์ภาพลงผ้าใบ (Digital Prints on Canvas) เพื่อมาใช้ในการนำเสนอผลงานภาพถ่ายครั้งนี้ ซึ่งมีลักษณะภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๑๕ ความงามที่ฉันชื่อได้ หมายเลข ๑ (ซ้าย) หมายเลข ๒ (ขวา)

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ ๑๖ ความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเลขอ ๓ (ซ้าย) หมายเลขอ ๔ (ขวา)

จากการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน เมื่อสร้างสรรค์ผลงานและได้ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๔ ภาพ เข้าร่วมแสดงในงานแสดงผลงาน ในวันที่ ๑ กีง ๖ กันยายน ณ หอศิลป์ชั้น ๑ ตึกคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการแสดง เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้และนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ ทางด้านทัศนศิลป์สายดعاสาธารณชน ผู้วิจัยได้เข้าทำการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าชมผลงานในนิทรรศการ เพื่อเป็นการประเมินผลงานอีกครั้งก่อนเผยแพร่ผลงานออกไป (ดังตารางที่แสดงต่อไปนี้)

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

๒๙

ตารางค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอันดับความพึงพอใจของผู้เข้าชิงงานที่มีต่อรูปแบบผลงานศิลปะความงามที่ขันชื่อได้ หมายเลข ๑ ถึง ๔

ความพึงพอใจในผลงานศิลปะความงามที่ลัษณชื่อได้ หมายเลข ๑ ถึง หมายเลข ๔	ระดับความพึงพอใจ					ระดับความพึงพอใจ	
	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน ^{มาตรฐาน}
	๑	๒	๓	๔	๕		
- ด้านความเข้าใจในเนื้อหาเบรียบเทียบ							
๑. การทำศัลยกรรมทำให้สวยงามดี และมีบุคลิกที่เปลี่ยนไป	๑	๔	๒	๑๙	๔	๓.๗๐	๐.๙๙
๒. การทำศัลยกรรมสามารถชี้อหำได้ตามความพึงพอใจ	๑	๔	๗	๑๔	๔	๓.๕๓	๑.๐๑
- ด้านการใช้เทคนิคในผลงาน							
๓. ทำให้การสื่อสารในภาพเข้าใจมากขึ้นถึงผลลัพธ์การทำ	๑	๐	๑๓	๑๕	๑	๓.๕๐	๐.๗๓
๔. ศัลยกรรมพลาสติกไม่แตกต่างกับการเลือกซื้อสินค้า	๑	๘	๙	๑๕	๔	๓.๖๐	๐.๙๓
๕. การใช้ภาพถ่ายทำให้สามารถสื่อสารได้ง่ายขึ้น	๑	๒	๖	๑๗	๔	๓.๗๐	๐.๙๒
- ด้านความน่าเชื่อถือในตัวภาพถ่าย							
๖. การทำศัลยกรรมสมัยใหม่มีการเผยแพร่ภาพก่อนและหลัง ทำศัลยกรรมอย่างแพร่หลายและเบรียบเทียบมากขึ้น	๑	๘	๔	๑๖	๗	๓.๔๗	๐.๙๗

ในผลงานการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน ในผลงานชุดความงามที่ขันชื่อได้ทั้งหมด ๔ ผลงาน เมื่อให้คะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุดเป็น ๑ และมากที่สุดเป็น ๕ และนำคะแนนมาเฉลี่ยกัน (ตาราง) ผลปรากฏว่า ผู้เข้าชิงงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลงานความงามที่ขันชื่อได้ หมายเลข ๑ ถึง ๔

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรียงตามลำดับที่ ๑-๕ จากค่าเฉลี่ย

อันดับที่ ๑ ด้านความน่าเชื่อถือในตัวผลงานภาพถ่าย (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๗)

ข้อ ๖. การทำศัลยกรรมสมัยใหม่มีการเผยแพร่รูปภาพก่อนและหลังการทำศัลยกรรมอย่างแพร่หลายและเปรียบเทียบมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย ๓.๙๗)

อันดับที่ ๒ ด้านความเข้าใจในเนื้อหาเปรียบเทียบ

๑. การทำศัลยกรรมทำให้สายดูดีและมีบุคลิกที่เปลี่ยนไป (ค่าเฉลี่ย ๓.๗๐)

ด้านการใช้เทคนิคในผลงาน

๒. การใช้ภาพถ่ายทำให้สามารถสื่อสารได้ง่ายขึ้น (ค่าเฉลี่ย ๓.๗๐)

อันดับที่ ๓ ด้านการใช้เทคนิคในผลงาน

๓. ศัลยกรรมพลาสติกไม่แตกต่างกับการเลือกซื้อสินค้า (ค่าเฉลี่ย ๓.๖๐)

อันดับที่ ๔ ด้านความเข้าใจในเนื้อหาเปรียบเทียบ

๔. การทำศัลยกรรมสามารถหาซื้อได้ตามความพอดี (ค่าเฉลี่ย ๓.๕๓)

อันดับที่ ๕ ด้านการใช้เทคนิคในผลงาน

๕. ทำให้การสื่อสารในภาพเข้าใจมากขึ้นถึงผลลัพธ์การทำ (ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐)

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน
นางรัชฎา ใจราษฎร์ติกุล

๓๑

ตารางผลการประเมินทัศนคติต่อผลงานศิลปะความงามที่ฉันซื้อได้หมายเลขอ ๑ ถึง ๔

ทัศนคติที่มีต่อ ผลงานศิลปะความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเลขอ ๑ ถึง ๔	ระดับความคิดเห็น					ระดับความคิดเห็น	
	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	๑	๒	๓	๔	๕		
องค์ประกอบทางทัศนศิลป์							
๑. รูปแบบและการนำเสนอองค์ประกอบภาพเหมาะสม	๐	๔	๖	๑๘	๒	๓.๖๐	๐.๔๑
๒. แสงและเงาของผลงานมีความเหมาะสม	๐	๓	๗	๑๕	๕	๓.๗๓	๐.๔๙
หลักเกณฑ์การออกแบบ							
๓. มีการแสดงออกในจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในเนื้อหา	๑	๑	๑๐	๑๑	๗	๓.๗๓	๐.๙๙
๔. ผลงานมีสัดส่วนที่สมพันธ์กันและสอดคล้องกันเรื่องราว	๑	๒	๕	๑๗	๕	๓.๗๗	๐.๙๔
๕. ผลงานแสดงออกถึงความพอใจในการเลือกซื้อศัลยกรรม	๒	๑	๖	๑๕	๖	๓.๗๓	๑.๐๕
ความหมายของผลงาน							
๖. ผลงานทำให้ท่านเข้าใจเนื้อหาของคนที่ซื้อศัลยกรรม	๒	๒	๕	๑๕	๖	๓.๗๐	๑.๐๙
๗. ผลงานนี้หมายความกับยุคสมัยในปัจจุบันของสังคมบริโภค	๑	๑	๖	๑๕	๘	๓.๗๐	๐.๙๙

จากตาราง การสำรวจผู้เข้าชมผลงาน จำนวน ๓๐ คน เมื่อให้คะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุดเป็น ๑ และมากที่สุดเป็น ๕ และนำคะแนนมาเฉลี่ยกัน ผลปรากฏว่า ผู้เข้าชมงานให้คะแนนการประเมินทัศนคติที่มีต่อผลงานศิลปะความงามที่ฉันซื้อได้หมายเลขอ ๑ ถึง ๔ ตามค่าเฉลี่ยที่ได้ลำดับดังนี้

๓๙

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

องค์ประกอบทางทัศนศิลป์

๑. รูปแบบและการนำเสนอองค์ประกอบภาพหมายสม (ค่าเฉลี่ย ๓.๖๐/๔)
 ๒. แสงและเงาของผลงานมีความหมายสม (ค่าเฉลี่ย ๓.๗๐/๓)

หลักเกณฑ์การออกแบบ

๓. มีการแสดงออกในจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในเนื้อหา (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๓/๓)
 ๔. ผลงานมีสัดส่วนที่สมพันธ์กันและสอดคล้องกันเรื่องราว (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๗/๔)
 ๕. ผลงานแสดงออกถึงความพอดีในการเลือกซื้อศิลยกรรม (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๓/๓)

ความหมายของผลงาน

๖. ผลงานนี้ทำให้่านเข้าใจเนื้อหาของคนที่ซื้อศิลยกรรม (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๐/๔)
 ๗. ผลงานนี้หมายสมกับยุคสมัยในปัจจุบันของสังคมบริโภค (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๐/๓)

โดยในแต่ละหัวข้อนั้นผู้ประเมินให้คะแนนในรายการประเมินที่แตกต่างกัน ยกไป และที่ให้คะแนนมากเป็นอันดับ ๑ จากค่าเฉลี่ยคือ ความหมายของผลงาน ๕๙.๗ ผลงานนี้หมายสมกับยุคสมัยในปัจจุบันของสังคมบริโภค มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ ซึ่งถือว่าการรวมคะแนนจากแบบประเมินนี้ เป็นไปตามความคาดหวังของผู้จัดถึงผลลัพธ์ที่ได้

ตาราง ความพึงพอใจในผลงานศิลปะ ความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเหตุ ๑ ถึง ๔

ความพอใจในผลงาน ศิลปะ ความงามที่ฉัน ซื้อได้ หมายเหตุ ๑ ถึง ๔	ระดับความพอใจ					ระดับความพอใจ		
	๑	๒	๓	๔	๕	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	อันดับ
ความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเหตุ ๑	๐	๑	๑๙	๗	๑	๓.๒๐	๐.๖๖	๔
ความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเหตุ ๒	๑	๑	๑๐	๑๒	๔	๓.๕๐	๐.๔๗	๒
ความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเหตุ ๓	๐	๔	๑๓	๘	๕	๓.๔๗	๐.๔๔	๓
ความงามที่ฉันซื้อได้ หมายเหตุ ๔	๐	๒	๑๑	๑๔	๗	๓.๖๐	๐.๗๗	๑

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย บรรยายวิศิฐกุล

๓๓

จากตาราง การสำรวจผู้เข้าชมผลงาน เมื่อให้คะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุด เป็น ๑ และมากที่สุดเป็น ๕ และนำคะแนนมาเฉลี่ยกัน ผลปรากฏว่า ผู้เข้าชมงาน ให้คะแนน การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลงานศิลปะ ความงามที่จัดขึ้นได้ หมายเลข ๑ ถึง ๔ ตามค่าเฉลี่ยที่ໄລ่ลำดับดังนี้

ผลงาน ความงามที่จัดขึ้นได้ หมายเลข ๑ ค่าเฉลี่ย ๓.๒๐ อันดับที่ ๔
ผลงาน ความงามที่จัดขึ้นได้ หมายเลข ๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๔๗ อันดับที่ ๓
ผลงาน ความงามที่จัดขึ้นได้ หมายเลข ๒ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ อันดับที่ ๒
ผลงาน ความงามที่จัดขึ้นได้ หมายเลข ๔ ค่าเฉลี่ย ๓.๖๐ อันดับที่ ๑

จากการรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในผลที่ออกมามีความแตกต่างในลำดับเพียง น้อยนิด และถือว่าผู้เข้าชมผลงานในนิทรรศการเข้าใจและรับการสื่อสารจากตัวผลงาน ได้มาก ตรงตามความคาดหวังของผู้จัดในการสร้างเครื่องมือนี้ขึ้นมา เพื่อพิสูจน์ ผลลัพธ์ในความเข้าใจของการทำศัลยกรรมที่ปัจจุบันมีผลกระทบต่อผู้บริโภคใน สังคมอย่างมาก

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ตรวจนับคะแนนจากแบบสอบถามที่แจกในนิทรรศการศิลป์ และนำ ตัวเลขทั้งหมดมารวมกัน
๒. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง รวม ทั้งค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
๓. นำตัวเลขผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและจัดอันดับความพึงพอใจในผล งานศิลปะ และประมาณค่าทางสถิติเป็นตารางเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์อันดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ศิลยกรรมพลาสติก ที่มีผลต่อคนในสังคมปัจจุบัน สามารถนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ โดยอาศัยแนวทางการออกแบบทางทัศนศิลป์ และหลักการทางศิลปะ ตามมุ่งมองของผู้วิจัย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของงานศิลปะตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จำนวน ๑๐ แบบ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือกแบบเจาะจง และให้คำแนะนำ เพื่อนำไปปรับปรุงงานและนำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่าย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทำการเลือกแบบร่างจำนวน ๔ รูปแบบ เรียงตามลำดับหมายเลข ตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึง หมายเลข ๔ ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิค Computer Graphic 3D มาใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่ายดิจิทัลครั้งนี้ และจากการประเมินของผู้เข้าชมงาน พบร่วมกับผู้เข้าชมงานให้คะแนน การประเมินโดยรวมต่อผลงานศิลปะ ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน ในชื่อผลงาน ความงามที่ฉัน ชื่อได้ หมายเลข ๑ ถึง ๔

ผลงาน ความงามที่ฉันชื่อได้ หมายเลข ๔ ค่าเฉลี่ย ๓.๖๐

อันดับที่ ๑ มากที่สุด

ผลงาน ความงามที่ฉันชื่อได้ หมายเลข ๒ ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐

อันดับที่ ๒

ผลงาน ความงามที่ฉันชื่อได้ หมายเลข ๓ ค่าเฉลี่ย ๓.๔๗

อันดับที่ ๓

ผลงาน ความงามที่ฉันชื่อได้ หมายเลข ๑ ค่าเฉลี่ย ๓.๒๐

อันดับที่ ๔ ตามลำดับ

ในแต่ละแบบนั้นก็ผู้ประเมินให้คะแนนรายการการประเมินแตกต่างกันตามความเหมาะสม ผู้ประเมินให้คะแนนกับเรื่องของ การนำเสนอผลงานศิลปะชุดนี้ เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบันมากที่สุด ซึ่งในแต่ละหัวข้อนั้นผู้ประเมินให้คะแนนในรายการประเมินที่แตกต่างกันออกไป และที่ให้คะแนนมากเป็นอันดับ ๑ จากค่าเฉลี่ยคือ ความหมายของผลงาน ข้อ ๙. ผลงานนี้เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน ของสังคมบริโภคมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ สูงที่สุด

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย บรรยายวิศิฐกุล

๓๕

ผลงานภาพถ่ายทุกชิ้นมีความคล้ายคลึงกันซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญร่วมกันอยู่คือ คุณสมบัติของความเป็นศิลปะ (Artistic quality) ที่ผลงานศิลปะทุกชิ้นทุกแขนงมีต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้รับรู้ เป็นคุณสมบัติเชิงนามธรรม แฟงอยู่ในองค์ประกอบส่วนที่เป็นเนื้อหา คุณสมบัตินี้คือ คุณค่าทางสุนทรียภาพ (Aesthetics Value) เป็นคุณค่าที่เราได้รับขณะที่มีประสบการณ์ในผลงานภาพถ่าย จากคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพอันเป็นพื้นฐานของผลงานทางศิลปะทุกแขนง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า การทำศัลยกรรมในปัจจุบันนี้มีผลในทางเปิดเผยมากขึ้น และจากการทำแบบประเมินของนิสิตระดับปริญญาตรี ในกลุ่มตัวอย่างพบว่าผลของศักยภาพที่ประเมินออกมาก ยอมรับว่า ศัลยกรรมพลาสติกในปัจจุบันมีผลต่อสังคมผู้ปฏิโภคมากยิ่งขึ้น โดยได้รับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสื่อที่ปรากฏในทุกวันนี้ เครื่องมือวิจัยที่ทำขึ้นเป็นงานศิลปะภาพถ่ายในหัวข้อการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ ศัลยกรรมพลาสติกที่มีผลต่อคนในสังคมปัจจุบัน ถือว่าเป็นงานศิลปะสมัยใหม่เชิงทดลองที่ได้ผลตามความคาดหวังของผู้วิจัย ซึ่งผลงานในชุดนี้ก็ยังพัฒนาเพิ่มเติมในเนื้อหาทางศัลยกรรมด้านอื่นๆ เพิ่มเติมได้อีก ดังนี้

๑. กรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบงานศิลปะสมัยใหม่ในรูปแบบอื่นๆ ได้ ตามแต่ละประเภทของการทำศัลยกรรมของปัจจุบัน

๒. ในการสร้างครื่องมือวิจัยครั้งต่อไปควรวางแผนขั้นตอนในการวิจัยเป็นระบบให้มากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้ง่ายในการทำงานศิลปะได้มากขึ้น รวมถึงการหาบุคคลที่ผ่านการทำศัลยกรรมในด้านอื่นๆ มาเพิ่มเติม

๓. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่านี้ เพื่อการรวบรวมมาตราฐานและค่าเฉลี่ยที่ เพิ่มความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เช่น การนำงานไปสอบฤทธิ์ที่ชั้นขอบและสนใจศิลปะโดยตรง หรือจัดแสดงในที่สาธารณะภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เอกสารอ้างอิง

นพ.กิตติ เย็นสุดใจ. (ม.ป.ป.). **ศัลยกรรมตกแต่ง.** สีบคันเมื่อ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖,
จาก <http://guru.sanook.com/11803> /ผู้หญิงไทยกับศัลยกรรมเสริมความงาม/
นพ.สวัสดิ์ แองسف่าง. (ม.ป.ป.). **หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุขภาพไทย.** สีบคัน
เมื่อ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖, จาก www.nham.or.th/library/31/document/ref-00%202.3-txt-2.pdf

ภักดีกุล รัตนฯ. (๒๕๔๓). **สภาพสังคมล้านนา กับบทบาทและภาพลักษณ์ผู้หญิง
เหนือ.** สีบคันเมื่อ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖, จาก http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2552/th0852sk_ch2.pdf

กมลกานต์ จีนช่าง. (ม.ป.ป.). **Cosmetic Surgery.** สีบคันเมื่อ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖,
จาก <http://www.manager.co.th/campus/viewnews.aspx?NewsID=9550000067738>

โภสุม โอมพรนุวัฒน์. (๒๕๔๔). **สาขตามสั่งทำไม่ได้เชยพอ.** สีบคันเมื่อ ๒๐
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖, จาก http://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TUROc1IXUXdNVEF6TURrMU5nPT0=

จักรพงศ์ พุ่มกุมาร; ราพร มีซีพสม; สุดากานต์ เจริญฤทธิ์; หทัยกาล นารี; และ
พรทิพย์ แซ่เจีย. (๒๕๔๙). **คอมพิวเตอร์กราฟิก.** สีบคันเมื่อ ๒๕ กรกฎาคม
๒๕๕๖, จาก <http://www.graphic.s5.com/page13.html>

จันทนี เจริญศรี. (๒๕๔๔). **โพสไมเดร็น & สังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ: วิภาชา.

ดาเนียล มาโซนา. (ม.ป.ป.). **Conceptual Art. Tachen.** กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ดิเรก ชีระภูธร. (๒๕๔๗). **ความหมายและความเป็นมาของคอมพิวเตอร์.** สีบคัน
เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖, จาก <http://www.edu.nu.ac.th/wbi/366514/p4-2.htm>

เช华เลิศ มากสมบูรณ์. (๒๕๓๙). **กระบวนการทำศัลยกรรมเสริมความงาม /
เช华เลิศ มากสมบูรณ์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ : ศัลยกรรมพลาสติกที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมปัจจุบัน

คงชัย บรรยายวิศวิตกุล

๓๗

อาการ กลมรัดนสูช. (๒๕๔๖). ทัศนคติที่มีต่อการศัลยกรรมความงามบนใบหน้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยคริสตินทริวิโรม.

พร้อมมา วิเศษชุ่มและคณะ. (๒๕๔๙). ทัศนคติและการทำศัลยกรรมเพื่อความงามของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สมชาย สวัสดิธนาและคณะ. (๒๕๕๐). แนวโน้มความต้องการทำศัลยกรรมตกแต่งบนใบหน้าของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. งานวิจัยสาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ไทรปี มาเร็ค. (ม.ป.ป.). New Media Art. Tachen. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ทักษิณ พินิจกุล. (ม.ป.ป.). ศิลปะสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 20. (Modern Art the 20th Century). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

นันทร์ว่าง ลิสสุนทร. (๒๕๔๙). วัฒนธรรมในญี่ปุ่นเรื่องเล็ก นามเล็กๆ สิเรื่องใหญ่. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (๒๕๓๘). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิม คุณวิลาร์. (๒๕๓๖). ประวัติและความเป็นมาของศัลยแพทย์ตอกแต่งในประเทศไทย. รายงานการประชุมวิชาการประจำปีของสมาคมศัลยแพทย์ตอกแต่งแห่งประเทศไทย. หน้า ๒๑-๒๖ กรุงเทพฯ: สมาคมศัลยแพทย์ตอกแต่งแห่งประเทศไทย.

วัลลภา ภูภิญญา. (๒๕๓๘). เสริมสร้าง เสริมสวย เสริมเสน่ห์. กรุงเทพฯ : ดุจเดา.

เวชยันต์ คีติกอมล. (๒๕๓๔). ตำราโน่งเวง (วิชาอ่านคนจากบุคลิกหลักณะ). กรุงเทพฯ: บัตเตอฟลาย.

ศรีรัชย์ สมสรังษ์. (๒๕๓๖). ผิดไฟเขียวป่าน ให้เวงจะว่าอย่างไร. Good Life 2. หน้า ๒๗-๒๙.

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

อริยา อนิทามร. (๒๕๓๘). **สตรีไทยกับศัลยกรรมเสริมความงาม.** วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
ถ่ายเอกสาร.

อุศิน ปะจะกฤษณะ. (ม.ป.ป.). **ศัลยกรรมยามสงคราม.** กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
อำนวยชัย ปฏิพักษ์เพ่ำพงษ์. (๒๕๒๓). **ไข่งาเข็ง (วิชานรลักษณ์ ศาสตร์แห่งการ
ทำนายบุคลิกและลักษณะ).** กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

David Michael Levin; & George F. Solomon. (1990). **The Discursive Formation
of the Body in the History of Medicine.** p. 515-537. London: n.p.

Facial Aesthetic (Cosmetic) Surgery. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556,
จาก <http://www.amtt.org/tsp/news/srubeuti1.html>

Michael Rush. (1999). **New Media in late 20th - Century Art.** Thames &
Husson Ltd. London England.

นัยความเหมือน(จริง)

พีรันันท์ จันทมาศ / Peeranan Jantamas[°]

บทนำ

นับเป็นระยะเวลาหน้ายุคสมัยที่ศิลปะแบบนามธรรมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการของศิลปะของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการศิลปะร่วมสมัย ในช่วงทศวรรษของปี ค.ศ.๑๙๗๐ บรรดาศิลปินที่ชอบแสวงหาหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดและรูปแบบหลายท่าน เริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการสร้างสรรค์ศิลปะที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงภาวะของอารมณ์และความรู้สึกส่วนตนของศิลปิน ตลอดจนการแสดงออกในรูปแบบของนามธรรม ซึ่งยากแก่การเข้าถึงและเป็นที่เข้าใจได้ ศิลปินเหล่านั้นจึงหันกลับมามองดูโลกที่ล้อมรอบตนเองอยู่ในขณะนั้นในแบบที่เป็นจริงมากขึ้น ดังนั้น ศิลปะในแนวเหมือนจริงทั้งในด้านของรูปแบบและในด้านของเนื้อหาจึงได้เริ่ม

* หมายถึง ความหมายแห่ง คือ ความหมายในเชิงภาพ หรืออุปมาอุปมัย เป็นประสบการณ์ทางอารมณ์ หรือความคิดเห็นที่ยึดถือมานาน และความลับพ้นรู้ตาม ขับข้องเนียมที่เพิ่มพูนขึ้นของคำ และภาพตรงข้ามกับความหมายตามตัวอักษรหรือการบ่งชี้ต่างๆ ความหมายแห่งอาจเป็นสากล หรือจำกัดเฉพาะกลุ่ม (ยกตัวอย่างเช่น จำกัดเฉพาะชนชาติ หรือ จำกัดเฉพาะชนชั้นหนึ่งของสังคม) หรือเป็นส่วนตัว ความเป็นประยุชน์เกี่ยวกับหมวดหมู่ในแบบหลังนี้ยังเป็นปัญหาอยู่ เนื่องจากมันเป็นไปได้สำหรับผู้ดูปัจเจกในการอ่านผลงานชิ้นหนึ่งด้วย ความหมายแห่งส่วนตัว ซึ่งอันนี้ไม่ได้ถูกแบ่งปันกับผู้ดูคนอื่นๆ ทั่วๆ ไป (สมเกียรติ ตั้งโนโม, ๒๕๔๙, น.๔๙)

* ความเหมือน (จริง) ในที่นี้ หมายถึง “ความเหมือน” ซึ่งเป็นลักษณะทางภาษาของศิลปะแบบ ไฟโต เรียลลิสต์ (Photo Realism) และ “ความจริง” ที่เกิดจาก “มายภาพ” หรือ ความลงตัวนั่นเอง “อำนาจของมายภาพอยู่ที่ความสมจริง และการโน้มน้าวของตัวสื่อ ให้ผู้ชมเชื่อถือถูกต้องตาม” (จักรพันธ์ วิลาสินีกุล, ๒๕๕๒, น.๑๐๙)

[°] ศิลปะบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปรากฏให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาของคนทั่วไปอย่างแพร่หลายอีกร้อยหนึ่ง ความจริงแล้ว การหวนกลับมาของศิลปินในแนวเหมือนจริงปัจจุบันนี้ มีผลสืบเนื่อง มาจากบทบาทของศิลปะในยุคก่อนศตวรรษที่ ๒๐ คือในช่วงของศตวรรษที่ ๑๙ นั้น วิวัฒนาการทางภาพถ่ายเจริญรุ่ดหน้าควบคู่กันไปกับการศึกษาทางด้านศิลปะ การเขียนภาพในแนวเหมือนจริง ซึ่งยังคงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางจนทุกวันนี้ ทั้งๆ ที่ศิลปะในแนวนามธรรมและศิลปะในลักษณะแปลกใหม่ได้เข้ามามีบทบาทอยู่ ในวงการศิลปะ เช่นกัน และในช่วงเวลาไม่longศิลปะแนวเหมือนจริงอีกแขนงหนึ่งได้ เกิดขึ้นและยังคงมีชื่อ “โฟโต้ เรียลลิสม์” (Photo Realism) ชาร์พ โฟกัส (Sharp Focus) ไฮเปอร์ เรียลลิสม์ (Hyper Realism) หรือ “ซูปเปอร์ เรียลลิสม์” (Super Realism) ซึ่งเป็นศิลปะในรูปแบบที่เหมือนจริงอีกแนวหนึ่งซึ่งศิลปินได้รับ ความบันดาลใจจากภาพถ่าย ศิลปินใช้กล้องถ่ายภาพและภาพถ่ายเป็นปัจจัย สำคัญในการแสดงความคิดและข้อมูลต่างๆ ด้วยการแสดงออกในงานจิตกรรม

ศิลปะแนว โฟโต้ เรียลลิสต์ (Photo Realism) เป็นรูปแบบทางศิลปะที่มีชื่อ เสียงของอเมริกาในยุคศตวรรษที่ ๒๐ เป็นรูปแบบทางศิลปะซึ่งศิลปินกลุ่มนี้ได้ คำนึงถึงความมุ่งมั่น สร้างสรรค์ผลงานให้มีลักษณะเป็นงานจิตกรรมที่เหมือนจริงโดยใช้ ภาพถ่ายเป็นคุณภรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยคุณสมบัติของกล้องถ่ายภาพซึ่ง สามารถจับภาพได้อย่างชัดเจน ให้ความคมชัดในช่วงเวลาขณะนั้น เป็นการเขียนภาพจากภาพถ่าย เพื่อสะท้อนเรื่องราวที่เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งมักมีคำตาม ตามมาว่า ถ้าหากเขียนภาพได้เหมือนรูปถ่ายแล้วจะมีความแตกต่างกันยังไง ทำไม่ ไม่ใช่วิธีการถ่ายภาพเสียเลย ในมุมมองของผู้เขียนเองไม่สามารถเบรี่ยบเที่ยบในเชิง คุณค่าของภาพวาดและภาพถ่ายเนื่องจากทั้งสองอย่างมีความต่างกันในหลายเชิง ที่สำคัญคือภาพถ่ายมีความชัดเจนและมีรายละเอียดที่มากกว่าภาพวาด แต่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้เขียนนั้น มี ความต้องการให้เสร็จสมบูรณ์ในรูปแบบของจิตกรรม เพราะ “ศิลปะแนว โฟโต้ เรียลลิสต์” เป็นการ นำแนวความคิดมาประกันกับภาพวาดที่เหมือนจริงที่น่าทึ่งจาก การเขียนภาพด้วยมือ (Chase, 1988, p.7-9) มีความเป็นต้นฉบับ และความพิเศษ ที่น่าสนใจ ยกตัวอย่างบทความศิลปะที่พูดถึง การแสดงสถานภาพและทัศนคติที่มี

ต่อภาพถ่ายของ David Hockney ซึ่งก็เป็นศิลปินที่ใช้ทั้งจิตกรรมและภาพถ่ายเป็นสื่อในการทำงานของเข้า ซึ่งได้เคยกล่าวไว้ว่า เหตุผลอย่างหนึ่งที่เขาคิดว่า งานจิตกรรมดูมีอะไรเหนือกว่างานภาพถ่ายคือ คุณต้องใช้เวลาเป็นอย่างมากในการผลิตงานออกแบบนั้น ซึ่งมันน่าจะเป็นสิ่งเดียวกันกับวิธีการสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้ใหม่ หรือคุณว่าไม่จริง!? สัมพันธภาพระหว่างมนุษย์นับเป็นจุดเริ่มต้นหลักในการสร้างงานศิลปะ “...คุณจำเป็นที่จะต้องให้เวลา กับสิ่งที่คุณให้ความสนใจอย่างมาก และบางครั้งก็ต้องรับมือกับแรงผลักจากภายนอก และ self-criticism (การวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวเอง) ของตัวคุณเอง เพื่อที่จะสร้างรูปทรงของอะไรบางอย่างที่อยู่ในตัวคุณออกแบบ” (Fresh & Freudian, 2548, p.84)

ในสุคหนึ่ง ตัวแปรสำคัญที่เป็นตัวแสดงคุณค่าหรือความเป็นศิลปะในงานภาพถ่ายที่ยังเป็นรองศิลปะที่สื่อด้วยจิตกรรม คือวิธีการเฉพาะในการถ่ายทอดทั้งความคิด เทคนิค และมีเมื่อ ซึ่งอยู่กับวิธีการทางจิตกรรมมาโดยตลอด หรือกล่าวให้ง่ายเข้ากว่าจิตกรรมเป็นการสื่อจากมือโดยตรง มีคุณค่าสัมพันธ์กับชีวิตและมีความเป็นต้นฉบับเพียงหนึ่งเดียว ต่างจากภาพถ่ายที่ต้องอาศัยอุปกรณ์กล้อง คือกล้องถ่ายภาพและแสดงผลลัพธ์การทำงานอย่างเครื่องจักรแรมยังสามารถทำได้อีกในกลุ่มไฟโต้ เรียลลิสต์ นี้ศิลปินที่ผู้เขียนให้ความสนใจคือ Ralph Going เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงในระดับแนวหน้าของกลุ่ม เขายังเสนอตัววิเคราะห์ของวิธีชีวิตประจำวันของผู้คนด้วยการวาดภาพ รถ สถานที่ขายอาหารจานด่วน อาหาร และ ขาดซอก เครื่องปัจุบันต่างๆ “ภาพวาดมีความละเอียด เหมือนจริงโดยมีมุมมองแบบภาพถ่าย มีความนำเสนอจริงที่การเขียนภาพที่เน้นในเรื่องของน้ำหนัก และแสงสีที่อนที่ตกลงบนวัตถุผิวมัน เช่น สแตนเลส หรือแก้ว” (Chase, 1988, p.7-9) และอีกหนึ่งคน ที่ผู้เขียนให้ความสนใจเป็นศิลปินหญิงชาวอเมริกันคือ Pamela Michelle Johnson ที่เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่ง เขายังเสนออวัฒนธรรมการบริโภคของสังคมอเมริกัน โดยใช้จิตกรรมแบบเหมือนจริงถ่ายทอดภาพอาหารของคนอเมริกัน

๔๒
ที่ทัศนวัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ ๑ ผลงานของ Ralph Going

Double Ketchup oil/canvas 40-1/8 x 60 inches 1996-97

ที่มา : Ralph Going, **Four decades of realism** [Online], Accessed 1 April 2011.

Available From <http://www.ralphgoings.com/>

ภาพที่ ๒ ผลงานของ Ralph Going

Cream Pie oil/canvas 26 x 36 inches 1979

ที่มา : Ralph Going, **Four decades of realism** [Online], Accessed 1 April 2011.

Available From <http://www.ralphgoings.com/>

ภาพที่ ๓ ผลงานของ Pamela Michelle Johnson

PB&J II / 58"x44" / oil on canvas / 2009

ที่มา : Pamela Michelle Johnson, **Painting series II** [Online], Accessed 1 April 2011.

Available From http://pamelamichellejohnson.com/series_2.htm

ภาพที่ ๔ ผลงานของ Pamela Michelle Johnson

CHEESECAKE / 60"x64" / oil on canvas / 2009

ที่มา : Pamela Michelle Johnson, **Painting series II** [Online], Accessed 1 April 2011.

Available From http://pamelamichellejohnson.com/series_2.htm

๔๔
ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จะเห็นได้ว่าภาพถ่ายมีความสำคัญ และได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำางานศิลปะ และในปัจจุบันได้ถูกยอมรับว่าเป็นงานศิลปะในโลกตะวันตกมา_rwmศตวรรษแต่ในขณะที่ทำการศิลปะในบ้านเรา สถานภาพของกรารยอมรับว่า ภาพถ่ายเป็นงานศิลปะนั้นยังไม่ชัดเจน และถูกกล่าวถึงในวงกว้างหรือยังดูใหม่มื่อย แต่ภาพถ่ายกลับมีอยู่ทุกที่ ถูกใช้ในสื่อทุกแขนงซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตทุกวันนี้ของเรารอย่างไม่รู้ตัว ตลอดจนมิอาจปฏิเสธได้ว่า ภาพถ่ายเป็นสื่อที่ถูกใช้อุปกรณ์ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการทำงานศิลปะมากที่สุด รวมถึงผู้เขียน ที่มีพื้นฐานการศึกษาและปฏิบัติงานศิลปะมาจากการใช้สื่อจิตกรรมโดยมีภาพถ่ายเป็นตัวช่วยหรือเป็นเครื่องมือชั้นหนึ่งในการสร้างสรรค์มาโดยตลอด จนเริ่มเห็นความสำคัญและสามารถยืนยันได้ว่า ภาพถ่ายเป็นงานศิลปะส่วนหนึ่งของผู้เขียน

จุดประสงค์ใหม่ของภาพถ่ายที่จะสื่อความงามในแง่ศิลปะและในขณะเดียวกันก็เพื่อต้องการแยกผลงานของพวกรตนออกจากภาพถ่ายที่ถูกสร้างขึ้นด้วยเหตุผลอย่างอื่น ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างคุณค่าทางศิลปะให้กับภาพถ่าย “โดยเชื่อว่าคุณค่าทางศิลปะของภาพถ่ายจะเพิ่มมากขึ้นถ้าภาพถ่ายดูคล้ายกับผลงานศิลปะประเภทอื่น เช่น ภาพวาดด้วยถ่าน ภาพพิมพ์แบบเมโซทินท์” (ประมวลบุรุษพัฒน์, ๒๕๓๒, น. ๒๙) แต่ท้ายที่สุด งานศิลปะภาพถ่ายกับศิลปะประเภทอื่นๆ ที่อ้างถึงนั้นก็ยังต้องอาศัยวิธีการตัดสินและพิจารณาคุณค่าด้วยเงื่อนไขของวัตถุสองมิติที่ไม่แตกต่างกันนัก

ในการทำงานศิลปะของผู้เขียน ได้ใช้ภาพถ่ายทำงานร่วมกับจิตรกรรมควบคู่กันไป มีความสำคัญ เท่าเทียมกัน ขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ เนื่องจากผู้เขียนเห็นมุ่งมองของความจริงในภาพถ่าย ความจริงที่ถูกบันทึกด้วยกล้องทางเทคโนโลยี ผู้เขียนต้องการแปลงความแข็งกระด้างนี้ด้วยกระบวนการทางจิตกรรม เนื่องจากผลงานภาพถ่ายมักถูกตั้งข้อสงสัยในเรื่อง “การผลิตซ้ำอย่างง่ายดายและความด้วยของภาพถ่ายในโลกปัจจุบันทำให้มันถูกมองเพียงชาบน้ำว่าเป็นรูปอะไร หรือรูปของใคร และด้วยท่าทีของกรารมองนั้น ภาพถ่ายจึงถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือย” (จกรพันธ์ วิลาสินีกุล, ๒๕๓๒, น.๑๐๘) แต่สำหรับตัวผู้เขียนคิดว่านั่นคือมุ่งมองที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นตัวภาพถ่ายเอง มันถูกสร้างมาเพื่อตอบโจทย์เหล่านี้

ภาพถ่ายได้แสดงให้เราเห็นอย่างแจ่มชัดถึงบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอยู่ในจุดที่แน่นอน จุดหนึ่งจริงๆ ตรงเลนส์ของกล้องถ่ายรูป “ภาพนี้เป็นเหตุผลในลักษณะความจริงแบบวิภาควิธี” เพราะมันได้จัดความสัมพันธ์อย่างหนึ่งขึ้นมาระหว่างผู้ดูในช่วงปัจจุบันและอดีต เกี่ยวกับพื้นที่ว่างและเวลาซึ่งมันเป็นตัวแทน” (สมเกียรติ ตั้งโน้ม, ๒๕๔๙, น. ๒๗) แต่อย่างไรก็ตามภาพถ่ายก็ยังไม่ใช่ความจริงแบบวิภาควิธีในความหมายของ เฮเกเลียน (Hegelian) ซึ่งได้ให้ความหมายว่า “วิภาควิธี คือข้อสมมุติฐานของภาพที่เป็นทางการ ได้ถูกตอบโต้โดยการต่อต้านข้อสมมุติฐาน (antithesis) ของกล้องถ่ายรูปและหลอมละลายสู่การสังเคราะห์ (synthesis)” “เมื่อถึงตอนนี้ ภาพที่มาจากภาพถ่าย ไม่ใช่ดันนีหรือเครื่องซีวัดความจริงอีกต่อไปแล้ว เพราะทุกคนต่างรู้ว่ามันสามารถที่จะจัดการยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงได้อย่างแนบเนียนโดยเครื่องคอมพิวเตอร์” (สมเกียรติ ตั้งโน้ม, ๒๕๔๙, น. ๒๗)

ภาพเสมือนจริงที่มีลักษณะขัดแย้งกับความจริงนี้ ปรากฏขึ้นมาเมื่อภาพจริงตามเวลา (real-time image) ได้ครอบงำหรือมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ถูกแทน ผลที่ตามมาก็คือ ความจริงตามเวลา (real time) จึงเป็นต่อหรือเหนือกว่าความจริงของสถานที่ (real space) ความเสมือนจริงได้ครอบงำความจริง และมุนเปลี่ยนความคิดเหี่ยวกับความจริง แต่หากมองในเชิงศิลปะสำหรับผู้เขียน ภาพถ่ายเป็นภาพสมมุติของความจริงในอดีต เป็นมายาภาพที่มีความสมบูรณ์ในตัวมันเอง เนื่องจาก จำناจของมายาภาพอยู่ที่ความสมจริงและการโน้มน้าวใจของตัวสื่อให้ผู้ชมเชื่อ คล้อยตาม คนที่ว่าไปมักเชื่อว่าภาพถ่ายเป็นกระจกสะท้อนความจริง น้อยคนนักที่จะคิดว่าภาพถ่ายก็เป็นมายาเช่นกัน ในผลงานเขียนชื่อ Camera Lucida โรล็องด์ บาร์ธีส (Roland Barthes) ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาพถ่ายไว้ว่า ภาพถ่ายเป็นศิลปะได้มิใช่ เพราะความเป็นภาพแบบจิตกรรวม หากด้วยมายาอันสมบูรณ์ในภาพถ่ายถึงขั้นที่ทำให้เราเชื่ออย่างไม่คลางแคลงใจว่ามันเป็นความจริง ความสมจริงในภาพถ่ายทำให้อารมณ์ของเรามีส่วนใหญ่ ภาพถ่ายดึงดูดเราเข้าไปสัมผัสนอกในเวลาที่ตายจากไปแล้ว ณ เสี้ยววินาทีที่ภาพถูกบันทึกไว้ (จักรพันธ์ วิลาสินีกุล, ๒๕๕๒, น. ๒๐๗)

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เช่นเดียวกับกับงานจิตกรรมของผู้เขียน ที่หากมองอย่างผิวเผิน อาจมองดูเหมือนภาพถ่ายซึ่งทำให้เห็นไปถึงภาพความจริง แต่แท้จริงแล้วนั้น ผลงานจิตกรรมของผู้เขียนก็เป็น-manyภาพเช่นเดียวกับภาพถ่าย จะต่างกันก็ตรงคุณค่าจากคุณลักษณะของตัวมันเอง แต่ความจริงที่ผู้เขียนนำเสนอันเป็นผลที่เกิดจาก การรับรู้ด้วยใจ ด้วยประสบการณ์ที่แท้ของแต่ละคนโดยมีจิตกรรมเป็น “สื่อ” สอง “สาร” นี้ไป ความเหมือนจริงอาจจะไม่ใช่ความจริงเสมอไป แต่สำหรับผู้เขียน ความเหมือนจริงมีความหมายพอกที่จะแสดงให้เห็นความจริงที่แท้ ยกตัวอย่าง ประสบการณ์ในการรับชมรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งที่คงจะทราบดีว่า เมื่อแรกเห็นรูปปั้นที่ดูเหมือนจริงจนเกือบจะเชื่อว่ารูปนั้นกระพริบตาได้มันทำให้รู้สึกตื่นเต้นที่ได้เห็นบุคคลที่เรารู้จักมาอยู่ตรงหน้ารากับมีชีวิต แต่ในเมื่อเวลาแล้วก็อาจรู้สึกขนลุก เมื่อ घะหนักกว่าคนๆ นี้เป็นร่างที่แข็งนิ่ง ปราศจากลมหายใจ ยังศิลปะเหมือนจริง เท่าได้มันก็แยกออกจากความตายได้ยากขึ้นเท่านั้น (จารพันธ์วิลาสินีกุล, ๒๕๕๒, น.๑๑๐)

ภาพที่ ๕ ผลงานของ พีรบันท์ จันทนศาส

ชื่อผลงาน “อาบ” / ๑๙๐ x ๒๗๐ เซนติเมตร / สีน้ำมันบนผ้าใบ / พ.ศ.๒๕๕๓

ที่มา : ภาพผลงานสะสมของศิลปิน

นัยย์ความเหมือน (จริง)
พีรนันท์ จันทมาศ

ภาพที่ ๖ ผลงานของ พีรนันท์ จันทมาศ

ชื่อผลงาน “ขด” / ๒๐๐ x ๒๘๐ เซนติเมตร / สีน้ำมันบนผ้าใบ / พ.ศ. ๒๕๕๓

ที่มา : ภาพผลงานสะสมของศิลปิน

ภาพที่ ๗ ผลงานของ พีรนันท์ จันทมาศ

ชื่อผลงาน “ hairy” / ๒๐๐ x ๓๐๐ เซนติเมตร/สีน้ำมันบนผ้าใบ / พ.ศ. ๒๕๕๓

ที่มา : ภาพผลงานสะสมของศิลปิน

ที่ทัศนวัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ ๘ ผลงานของ พีรอนันท์ จันทร์มาศ

ชื่อผลงาน “กินทั้งเกล็ด” /๑๓๕ x ๒๐๐ เซนติเมตร/สีน้ำมันบนผ้าใบ/พ.ศ. ๒๕๕๓

ที่มา : ภาพผลงานสะสมของศิลปิน

เอกสารอ้างอิง

จักรพันธ์ วิลาสินีกุล. (๒๕๔๒). ประดิษฐกรรมมีชีวิตด้วยการร่วมคิดของผู้ชม. ฉบับเส้น
พรอมแคนแห่งศิลปะ. กรุงเทพฯ : ออมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชิ่ง,
๒๐๘-๑๑๐.

ธีรยุทธ บุญมี. (๒๕๔๑). การปฏิวัติสัญญาศาสตร์ของไซซูร์ เส้นทางสู่โพสไมเดอร์นิสม์.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิภาษา.

ประมวล บุรุษพัฒน์. (๒๕๓๒). ศิลปะปริทรรศ ตอน ๔. ศิลปกรรม ๓ (๔) , ๒๙.
สมเกียรติ ตั้งนิมิ. (๒๕๔๙). มองหาร่องรอยนิรริมทางสายตา. มหาสารคาม :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อิทธิพล ตั้งใจลักษณ์. (๒๕๔๙). กว่าจะมาเป็นจิตวิญญาณบรรพบุรุษ. จิตวิญญาณ
บรรพบุรุษ. กรุงเทพมหานคร : ออมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชิ่ง, ๙.

Chase, Linda. (1988). *Ralph Going*. New York : Harry N. Abram Fresh & Freudian.
art 4 d (120), 84.

Going, Ralph. *Four decades of realism*. [Online]. Retrieved April 1, 2011. From
<http://www.ralphgoings.com/>

Michelle Johnson, *Pamela. Painting series II*. [Online]. Retrieved April 1, 2011.
From http://pamelamichellejohnson.com/series_2.htm

ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทิฎฐิธรรมมิกตตะ^๑
ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

A STUDY OF THE LIVING WAY ACCORDING
TO THE PRINCIPLE OF DITTHADHAMMIKATTHA IN
THERAVĀDA BUDDHISM

เฉลิงเกียรติ อาภาพรใชติวงศ์ / thalerngkiat Arpaphonchotiwong^๒

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักทิฎฐิธรรมมิกตตะ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติดนของพุทธศาสนาในกัณฑ์ ๓) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทิฎฐิธรรมมิกตตะ

ผลจากการวิจัยพบว่า หลักทิฎฐิธรรมมิกตะมี ๔ อย่าง คือ ๑) อุปฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร ๒) อาරักษสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา ๓) กัลยานมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรที่ดีงาม ๔) สมชีวิตา ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมสมพอเพียง หลักดังกล่าวมาเนี่จะต้องมีอิทธิบาท ๔ คิทิสุ ๔ และสัมปปดาน ๔ เข้าประกอบด้วยจึงทำให้การแสวงหาทรัพย์และการใช้จ่ายทรัพย์เป็นไปอย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

การปฏิบัติตามหลักทิฎฐิธรรมมิกตะมี ๒ อย่าง คือ ๑) เข้าใจโลกและความสืบเนื่องเป็นไปของชีวิตที่ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติด้วยหลักการเร่องอริยสัจ ๔ และ ปฏิจจสมุปบาท ๒) ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเพื่อพัฒนาศักยภาพ

^๑ พุทธศาสนามหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

และเสริมสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตของตนเอง และผู้อื่นด้วยวิธีการปฏิบัติตน ตามหลักของอริยทรัพย์ ๗ ได้แก่ ศรัทธา ศีล หริ โอดตัปปะ พาหุสจจะ จาคะ และปัญญา ผลจากการปฏิบัติตนอย่างถูกวิธีทำให้เห็นผลในขั้นต้นที่เป็นความสุขโลภีสุข คือ ความสุขแบบชาวโลก และโลกุตตรสุข คือความสุขเหนือชาวโลก ผลดังกล่าวนี้ หากยังไม่บรรลุความสุขถึงขั้นสูงสุดก็จะเป็นปัจจัยในพิพากษิตต่อๆ ไป

วิเคราะห์แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทิฎฐิรัตน์มิภัตตะ มีบุคคล ๔ ประเภทที่เข้าหลักนี้ คือ ๑) บุคคลผู้มีเดามาและเมิดไป ๒) บุคคลผู้มีเดามาและสว่างไป ๓) บุคคลผู้สว่างมาแต่เมิดไป ๔) บุคคลผู้สว่างมาและสว่างไป จึงทำให้แนวทางการดำเนินชีวิต มีความสอดคล้องกับหลักทิฎฐิรัตน์มิภัตตะ อาทิ นายปุณณะ บิดาของมัณฑุณฑลี โภสิยเศรษฐี มุสิกเศรษฐี จุเพ็กสาวูก บุตรเศรษฐีผู้มีทรัพย์มาก ใจเร CRADEC และ อนาดาบินทิกเศรษฐี

ดังนั้น การนำหลักทิฎฐิรัตน์มิภัตตะมาแก้ไขปัญหาชีวิต การดำเนินชีวิตของบุคคลโดยทั่วไปในสังคมปัจจุบัน มีทั้งหมด ๔ ข้อ คือ ๑) การนำหลักอภิญญาณสัมปทานมาแก้ปัญหาการขาดความขยันหมื่นเพียรหลีกจากความชั่วทั้งปวง และให้สำรวมรักษาภายใน ใจ ของเรามิให้หลงไปตามกระแสตัตติ่งฯ ๒) การนำหลักอารักษสัมปทานมาแก้ปัญหาการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ที่หมายได้ให้คงอยู่ เพื่อนำมาสร้างตัวสร้างฐานะให้เพิ่มขึ้น ๓) การนำหลักกัลยานมิตรตตา มาแก้การครอบครองโดยต้องมีกัลยานมิตรที่ดี คือ ผู้ที่ค้อยชี้แนะนำสั่งสอนผู้ที่ทรงคุณวุฒิปัญญาอยสนับสนุนชักจูงชี้ช่องทางให้ ๔) การนำหลักสมชีวิต มาแก้การใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ โดยการประหยัดซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากต่อชีวิตของบุคคลชีวิตจะราบรื่นมีความสุขได้ ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัดไม่ใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่ายจนเกินฐานะของตัวเอง

บุคคลที่ปฏิบัติตามหลักทิฎฐิรัตน์มิภัตตะ ย่อมจะเกิดผลสำเร็จได้ทั้งส่วนตน ส่วนครอบครัว และเกิดประโยชน์สุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต แม้ผลของความสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติจะแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่จุดหมายปลายทางหลักที่เหมือนกันคือ ความสุข หรือ ประโยชน์สุข และ การพัฒนาชีวิต

Abstract

The dissertation has 3 objectives: 1) to study the Diththadhammikattha principle in Theravada Buddhist tradition 2) to study the ways Theravada Buddhist practice this principle 3) to analyze the ways of living according to this principle

The result demonstrates that this principle has 4 components :
1) Utthanasaampada (the perfection of diligence) 2) Arakhhasampada (the perfection of watchfulness) 3) Kalyanamitta (befriending good people) 4) Samajivita (the well-balanced livelihood). This principle has to be followed in coordination with the principles of Fourfold Sammappadhana so that the practitioners could seek and spread their wealth righteously and in the ways that are useful to themselves and the other.

The observance of this principle has 2 aspects ; 1) The practitioners understand the world and the human conditions under the natural law through the lens of the 4 Noble Truths and the Dependent Origination principle 2) the practitioners behave righteously in order to develop their own potentials and increase the well-being of their own life through the observance of 7 Noble Wealth principle, which consist of faith (Suddha), virtue over wrong doing (Hiri and Ottapa), learning (Bahusaca), generosity (Caga) and right understanding (Panna). The immediate results of the right practice are mundane happiness (Lokiyasukh) and supra mundane happiness, (Lokuttarasukha). These results can be carried over into the following lives, if they are not able to be achieved in this life can cause the practitioners to see the first result which is Lokiyasukha and the highest one which is Lokuttarasukha.

In the analyzing the way of leading the life according the principle of Diththadhammikattha, there are 4 types of people that match this principle : 1) The person coming from darkness goes to darkness. 2) The person coming from darkness goes brightness. 3) The person coming from brightness goes to darkness. 4) The person coming from brightness goes to brightness. Thus this fact causes his way of

ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทิฏฐิธรรมมิถุนภิกขุในคัมภีรพระพุทธศาสนาเจริญ
๗๗

leading to be in compliance with the principle of Ditthadhammikattha for example, Mr.Punna Matthakaundalis' father, Kosiyasetthi Culasataka, Musikasetthi, the millionaire's son and Anathapindika Setthi.

There are 4 ways of the application of Ditthadhammikattha to solve the problem of life in the present day society 1) To apply the principle of Utthanasampada to solve the problems of lacking the effort, to forsake evils and to keep one's own composure, not letting oneself lured by materialism. 2) To apply the principle of Arakkhasapada prevent the careless loss of ones' wealth. 3) To apply the principle of Kalyanamitta by avoiding the association with the wicked and the wise people who can advise one do goodness instead. 4) To apply the principle of Samajivita to solve problem of financial extravagance with the virtue of saving.

The persons who follow the principle of Ditthadhammikattha will be successful and can bring success to their families both in the present and in the future. Although the successes come from different practices, the final outcome is the same ; that is, happiness or benefits and salvation.

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลง จากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมอุตสาหกรรม หรือจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง เพราะการนำเข้าเทคโนโลยี และการสื่อสารที่ทันสมัย ถือทั้งสังคมปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารด้วย เทคโนโลยีนั่นเอง จึงทำให้วิทยาการสมัยใหม่เน้นคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในด้าน วัฒนธรรมหรือการบริโภคนิยม “ค่านิยม”^๑ ด้วยการเปลี่ยนแปลงนี้เอง จึงทำให้เกิด ปัญหาชีวิตขึ้นมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความ ยากจน ปัญหาความเกียจคร้าน ปัญหาความเครียด อันเกิดจากการทำงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ได้บันทอกคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ทำให้การดำเนินชีวิตของ คนในสังคมไทยมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก นอกจากนี้ได้เกิดวิกฤติทาง เศรษฐกิจ มีน้ำมันแพง มีข้องี้ขึ้นราคาก จะสังเกตว่า ในภาพรวมของสังคมปัจจุบัน ค่าแรงงานได้ปรับตัวสูงขึ้น และค่าครองชีพ ก็ได้ขยับตัวสูงตัวขึ้น เป็นเหตุให้ทรัพย์ ที่ได้แสวงหารามนั้น กลับทำให้ชีวิตไม่มีความสุข เพราะการแสวงหาทรัพย์ส่วนใหญ่ มุ่งนำรุ่งนำเงื่อนร่างกายอย่างเดียว จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความเครียด

^๑ ค่านิยมหมายถึง สิ่งที่บุคคลพอใจหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แล้วยอมรับไว้เป็น ความเชื่อ หรือความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ค่านิยมจะครอบงำอยู่ในตัวแต่ละบุคคลในรูปของ ความเชื่อตลอดไป จนกว่าจะพบกับค่านิยมใหม่ซึ่งตนเองอาจรับไว้ค่านิยมจึงเป็น เสมือนพื้นฐานแห่งการประพฤติปฏิบัติของบุคคลโดยตรงค่านิยมเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้ เช่น เดียวกันกับความเชื่อและมีความแตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมค่านิยมส่วนใหญ่สืบ เนื่องมาจากความเชื่ออย่าง เช่น ความเชื่อเรื่องค่านิยมเรื่องของการเลือกรับประทานอาหารจะถูก เลือกตามความชอบ หรือตามสิ่งที่แต่ละบุคคลพึงประสงค์ ซึ่งอาจจะเลือกว่าจะรับประทาน ประเภทใดหรือเป็นสถานที่แบบไหน ก็จะขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินด้วย อย่างเช่น ผู้ที่มีฐานะดี ก็จะเลือกรับประทานอาหารในที่ที่หรูหรา ราคาแพง จะนั่ง ค่านิยมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ แต่ละบุคคลเลือกที่จะรับประทานอาหาร, นางสาวภูราภรณ์ ก้อนสุวรรณ์, (ม.ป.ป.) ค่านิยมกับอาหาร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sites.google.com/>, (๒๑ มี.ค./๒๕๖๖).

อันเกิดจากการทำงาน^๑ และปัญหาของการว่างงาน จึงทำให้เห็นห่างจากการ
บำเพ็ญพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพ และศักยภาพที่ดี

นอกเหนือจากปัญหา ดังกล่าวมาข้างต้น ยังคงมีปัญหาในการทำมาหากิน
โดยเฉพาะคนที่มีฐานะยากจนหรือพอกินแต่ไม่เหลือเก็บ ใช้ชีวิตอยู่อย่างฟืดเคือง
ลำบากขึ้นแค่นั้น จึงทำให้ประชาชนเดือดร้อนในเรื่องปากท้อง เรื่องความเป็นอยู่
ตามหลักความเป็นจริงแล้วคนเหล่านี้ สามารถที่จะวางแผนให้กับชีวิตของตนเองได้
ปัญหาเหล่านี้ ตามหลักทิภูษรัตน์มิกต^๒ ในคัมภีรทางพระพุทธศาสนานั้นมีทางออก
ให้ ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสสอนมากกว่า ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว โดยมีหลายกรณีที่
พระพุทธองค์ตรัสสอนเอาไว้ เช่น ใน อันดับสูตร เป็ดสูตร และกามโภคสูตร เป็นต้น

อนึ่ง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขในปัจจุบัน อันอำนวยประโยชน์สุข
ขั้นต้น ที่มองเห็นกันได้ในชาตินี้ ที่คนทั่วๆ ไปประนีนาอย่างได้ คือ อยากร่มี ทรัพย์
ยศ เกียรติ ไมตรี อันจะสำเร็จด้วยธรรม^๓ เพราะเราทุกคนมีหน้าที่ ต้องดำเนินชีวิต
ให้ดีงามถูกต้อง จึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต ในหน้าที่
การทำงาน การทำงานที่ต่างๆ ในทุกระดับ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม
อย่างแท้จริง^๔ เพราะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาท่านสอนให้พุทธบริษัทพึงสำรวจ
ระวัง และรักษาการกระทำการ กาย วาจา ใจ ให้มากๆ ให้ดำเนินตั้งมั่นในกุศลกรรมดี
เพื่อประโยชน์สุขต่อตนเอง และประโยชน์สุขต่อคนอื่นและประโยชน์สุขต่อสังคม
อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สุข ต่อผู้ปฏิบัติทั้งในปัจจุบัน อนาคต จนกระทั่งถึง

^๑ พระครูโพธิธรรมมานุกูล (บรรเทา ชุดจีน, ๒๕๓๓ ; ศึกษาแนวทางการนำหลัก
ทิภูษรัตน์มิกตประประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน,
วิทยานิพนธุ์พุทธศาสนาสมบัติ, (บันทึกวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๑.

^๒ อุ.อภูรฎก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๗๔๐.

^๓ พุทธทาสภิกขุ ปรัมตัณสภาระธรรม, ฉบับย่อความ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ๒๕๓๒), หน้า ๔๔.

^๔ ประเวศ วงศ์, วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ ศูนย์หนึ่งเก้า, (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ส่วนเรียนเมือง, จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๖๔.

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประโยชน์สุขขั้นสูงสุด ที่เป็นปรมัตถประโยชน์ คือการเข้าถึงพระนิพพาน และเป็นบรมสุข คือ สุขสูงสุดด้วย^๖

จริงอยู่ มนุษย์ทุกคน ล้วนแต่ความสุขด้วยกันทั้งสิ้นแต่ดูเหมือนว่า ยังเราไข่ครัวแล้วจะหาความสุขหรือประโยชน์สุขมากเท่าใดก็ยิ่งล้วนแต่พบกับความทุกข์มากขึ้นเท่านั้น สาเหตุหนึ่งมาจากการที่เราดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัวนั่นเองในทางหลักทิวทัศน์มีกัตถะ^๗ ดัง ปรากฏในพุทธคำรัส

“กิจธุทั้งหลาย เราพัฒนาจากปวงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ เมppพากເຮົອກ ພັນແລ້ວຈາກປ່ວງທັງປ່ວງ ທັງທີ່ເປັນຂອງທິພຍ່
ທັງທີ່ເປັນຂອງມະນຸຍື່ ພັກເຮົອຈາກຣິກໄປຢັງສຕານທີ່ຕ່າງໆ ເພື່ອປະໂຍັນ
ເພື່ອເກື້ອງກູລ... ແລະເພື່ອຄວາມສຸຂແກ່ໜຳຈຳນວນນັກ ແລະເພື່ອປະໂຍັນສຸຂ
ແກ່ທຸວຍເຫັນ ແລະມະນຸຍື່ ຈົດແສດງຮຽມຮາມໃນເບື້ອງຕັນ ງາມໃນທ່ານກລາງ
ການໃນທີ່ສຸດ ຈະປະກາສພຣະມຈຣຍີພຣົມອຣົດ ແລະພັ້ນຍຸ້ນະຄຣບ
ບຣິບູຮັນບຣິສທີ່ ສັດວັນທັງໝາຍຈຳພວກທີ່ມີຄຸລື ອື່ນກີເລັສໃນຈັກໜຸ້ນຂອຍ
ມີອຸ່ນເພົ່າມະນຸຍື່ໄດ້ພັງຮຽມຍ່ອມເສື່ອນ ຜູ້ຮັກທີ່ຮຽມຈັກມີ ກິກຊຸທັງໝາຍ
ແມ່ເຮົາກີຈັກໄປຢັງຕໍ່ມາດອຸ່ນເວລາເສັນນິຄມເພື່ອແສດງຮຽມ”^๘

จากพุทธคำรัส ที่ยกมาข้างต้นแสดงให้ทราบว่า พะพุทธองค์ทรงเห็นคุณค่าของหลักทิวทัศน์มีกัตถะ จึงทรงชี้แนะให้พระกิจสูงและสาวกได้ปฏิบัติตามในหลักของປະໂຍັນ ๓ อันນີ້ ๑) อัตตัตถะ ຈຸດໝາຍເພື່ອຕົນ ຮົ້ອປະໂຍັນຕົນ ๒) ປັບປັດ ຈຸດໝາຍເພື່ອຜູ້ອື່ນ ຮົ້ອປະໂຍັນຜູ້ອື່ນ ๓) ອຸກັດຕະ ຈຸດໝາຍວ່ວມກັນ ຮົ້ອປະໂຍັນທັງສອງຝ່າຍ ແລະພຣອງຄີໄດ້ທຽງສັງເໜີສາກໄປປະກາສພຣະມຈຣຍີພຣົມອຣົດ ມາຫານ ເພື່ອໃໝ່ຫາຫານແລ້ນ້ຳໄດ້ຮັບປະໂຍັນສຸຂໃນປັຈຸບັນຕາມหลักທິວູສູຮັມມີກັດຕະ ๔ ກລ່າວ คือ

^๖ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๙๘๗/๙๘๑, ข.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๕/๔๒.

^๗ ວ.ມ. (ປາລີ) ๔/๓๙/๓๙-๔๐, ວ.ມ. (ไทย) ๔/๓๙/๙๙.

^๘ ບ່າງ ໃນທີ່ນີ້ ມາຍເຖິງ ໂລກະ, ວ.ມ. (ไทย) ๓/๓๙/๑๙.

^๙ ວ.ມ. (ປາລີ) ๔/๓๙/๓๙-๔๐, ວ.ມ. (ไทย) ๔/๓๙/๙๙.

- (๑) ถึงพร้อมด้วยความหมั่น
- (๒) ถึงพร้อมด้วยการรักษา
- (๓) ควบคันดีเป็นมิตร
- (๔) มีความเป็นอยู่เหมาะสม

และเมื่อเหล่ามหาชนได้ปฏิบัติตามหลักธรรมนี้แล้ว ย่อมสามารถที่จะนำไปปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาของตนเองในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขทั้งกาย เหตุการณ์บ้านเมืองปกติ หรือแม้ยามเหตุการณ์บ้านถึงควรวิกฤตจากภัยธรรมชาติ ก็ตาม อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ ได้อย่างยั่งยืนสืบต่อไปในภายภาคหน้า ได้เป็นอย่างดี

แนวทางการดำเนินชีวิต ตามหลักทิฎฐิรัตน์มิภัตตะในคัมภีรพระพุทธศาสนา เกรวะท นั้นเพื่อแก้ไขปัญหาของพุทธศาสนา หรือบุคคลที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ปัจจุบันนี้ บุคคลต่างก็มีวิธีชีวิตแตกต่างกันออกไป บุคคลส่วนมากหลงยึดติดอยู่กับ วัตถุสิ่งของต่างๆ ล้วนเป็นปัญหาซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมอย่าง รวดเร็ว และยังเป็นปัญหาที่ผู้คนที่อยู่ในสังคมจะต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของ การใช้ชีวิต กับสภาวะทางเศรษฐกิจ และ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ล้วนทำให้ผู้คนต่าง ต่อสู้ด้วยกัน เพื่อแสวงหาทรัพย์มานำบำรุงความสุขทางกายเพียงอย่างเดียว

ดังนั้น ปัญหาต่างๆ จึงตามมาหากาย ได้แก่ ปัญหาความเครียด ปัญหา จากการทำงาน ปัญหาการว่างงาน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมอยู่ในขณะนี้ ทำให้ บุคคลเห็นห่างจากการบำเพ็ญพัฒนาทางด้านจิตใจ ให้มีคุณภาพและศักยภาพที่ดีขึ้น ท่ามกลางวิกฤตภัยทางธรรมชาติต่างๆ เช่น ภัยที่เกิดจากน้ำท่วม ภัยจากสินามิ ก ล้วนทำให้เกิดเป็นปัญหาในการทำมาหากายเดี่ยงชีพของบุคคลด้วยกันทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ถ้าบุคคลในสังคมมีการดำเนินชีวิตตามแบบใหม่ และมีการปรับเปลี่ยน ชีวิตของตนเองที่ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะของเหตุการณ์ที่เป็นอยู่ เนกเข่นในยุคสังคมปัจจุบันนี้แล้ว ย่อมจะทำให้เกิดเป็นปัญหาของชีวิตต่างๆ ตามมา เพราะหากบุคคล ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ปัจจุบันมีความเข้าใจในหลักธรรม ทิฎฐิรัตน์มิภัตตะ เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะนำไปปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันจะเกิดประโยชน์แก่ตนเอง และครอบครัว

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เมื่อยามเหตุการณ์ทางสังคม ของบ้านเมืองจะเป็นเช่นไรก็ตาม บุคคลที่ได้ประพฤติและปฏิบัติตาม อาจนำเอาไปปรับเปลี่ยนใช้ในวิธีชีวิตของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี โดยการนำเอา หลักธรรมทิภูษรัฐมิกัตตะประโยชน์ทั้ง๔ ประการนี้ประพัติ ปฏิบัติตาม อันได้แก่

(๑) อุปถัsan สัมปทา หมายถึง ข้อธรรมที่มาช่วยแก้ปัญหาการขาดความยั่นหย่อนเพียร หรือแก้ไขความเกียจคร้านต่างๆ เพื่อจะหลีกให้พ้นจากความชั่วนาประการ

(๒) อาภกขสัมปทา หมายถึง ข้อธรรมที่มาช่วยแก้ปัญหาชีวิตการที่ไม่รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติที่ตนมีอยู่ คือการรู้จักใช้สอยและรักษาสิ่งของตามหลักธรรมะคนรู้จักทำมาหากเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน)

(๓) กัลยานมิตรตา หมายถึง ข้อธรรมที่มาช่วยแก้ปัญหาชีวิตการครอบครองพadal ต้องมีกัลยานมิตรที่ดี คือมีผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษาเพื่อนที่คอบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี รู้จักเลือกเสวนานบุคคล

(๔) สมชีวิตา หมายถึง ข้อธรรมที่มาช่วยแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ คือ การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก คนจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด ใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพ พยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะสมกับรายได้

ผู้จัด ได้สรุป ตามเนื้อหาของหลักทิภูษรัฐมิกัตตะในคัมภีรพระพุทธศาสนา เกราวัท แปลความว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง ประโยชน์ในปัจจุบัน หมายถึง การประพัติปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่พึงจะได้รับ จากการประกอบกิจการ หรืออาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมาย และทางศีลธรรม ผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจการนั้นๆ เป็นผลที่ได้รับแบบทันตาเห็นไม่ต้องรอ ให้ถึงภายนอกหน้า ผลประโยชน์ที่เกิดจากการประกอบกิจการหน้าที่ อาจจะเป็นในรูปของทรัพย์สินเงินทอง ในรูปของสิ่งของ ในรูปของชื่อเสียง ในรูปของเกียรติยศ ในรูปของการยกย่องสรรเสริญ หรือจากล่าวอย่างง่ายๆ ได้ว่า เป็นผลประโยชน์ทางด้านของวัตถุที่มาตอบแทนทางด้านของจิตใจและความเป็นอยู่ของบุคคลเราให้ดีขึ้น ที่บุคคลทั่วๆ ไปทราบนา การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะได้มาซึ่งผลประโยชน์นั้น จะ

ต้องแสวงหาอย่างมีหลักการและ มีแบบแผนของการดำเนินชีวิต

หลักการ และแบบแผนของการดำเนิน และวิธีปฏิบัติดนของพุทธ
ศาสนาชนตามหลักการและแผนกรานี้ ท่านเรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง
ประโยชน์ในปัจจุบัน อันประกอบไปด้วยหลักธรรม ๔ ประการ คือ

- ๑) อุปถัมภ์สัมปทา ความถึงพร้อมด้วย ความขยันหมั่นเพียร
- ๒) อาරักษ์สัมปทา ความถึงพร้อมด้วย การรักษาทรัพย์ และรู้จักการ
ประหยัดทรัพย์

๓) กัลยานมิตรตา ความเป็นผู้มีมิตรที่ดีงาม และ

๔) สมชีวิตา ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมสมพอเพียง ให้รู้จักการเลี้ยงชีพ
ตามสมควรแก่ทรัพย์ที่เราหมายได้ โดยให้ยึดหลักดำเนินชีวิตตามแนวทางของ
เศรษฐกิจพอเพียง หรือทางสายกลาง

หลักทิภูสูรัมมิกัตตะ มีเชื้อเรียกเต็มๆ ว่า “ทิภูสูรัมมิกัตตะสังวัตตนิกธรรม ๔
ประการ” จะเห็นว่า หลักธรรมหลักทิภูสูรัมมิกัตตะ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นไปเพื่อ
ประโยชน์สุขในชาติปัจจุบัน หรือหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น เพื่อ
ประโยชน์สุขที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วๆ ไปปราบဏามี ยศ เกียรติ ไม่ตรี เป็นต้น
อันจะสำเร็จด้วยธรรม ๔ ประการ^๐ ได้แก่ หลักธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง
ประโยชน์ในปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขมาให้ในขั้นต้นมีรายละเอียด
ดังนี้

๑) อุปถัมภ์สัมปทา หมายถึง ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือจะต้องมี
ความขยันหมั่นเพียรในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานในครุกิจอาชีพ อันสุจริต ให้เกิด^๑
มีความชำนาญ รู้จักการใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบ หาอุบາຍวิธีที่จะมา^๒
จัดการให้เกิดเป็นผลที่ดีขึ้น ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่น ขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพ
ด้วยการหมั่นประกอบการงาน เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการงานนั้น ประกอบด้วย^๓
ปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุบາຍในการงานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ

^๐ พระพรหนคุณาวรณ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลธรรม,
(กรุงเทพมหานคร : เอส.อาร์.พรินติ้ง เมมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๖.

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตามที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ พระเชตวัน พระงองค์ทรงแสดงอาทิตย์สูตร (ปัตตากัมมสูตร) กับท่านว่า “สิ่งที่น่าประทับน่า
น่าใคร่ น่าพอใจ ๔ ประการ” นี้ เป็นสิ่งที่หาที่ได้ยากในโลก คือ

- ๑) การขอให้ได้ทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ที่จะเกิดแก่เราโดยชอบธรรม
- ๒) เมื่อได้ทรัพย์สมบัติทั้งหลายแล้วขอให้เราพึงมีบริวารสมบัติ มีมิตรสหาย
พร้อมญาติ พร้อมมิตรที่ดี
- ๓) มีชีวิตที่มีสุขยืนยาวนาน
- ๔) เมื่อหลังจากตายไปแล้วขอให้เราจงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

และมีธรรมที่จะทำให้บุคคลได้สิ่งที่น่าประทับน่า น่าใคร่ น่าพอใจ ที่จะหา
ได้ยากในโลก ดังนี้ คือ

- ก) สัทธาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา
- ข) สีลสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล
- ค) ใจสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการปฏิบัติ และ
- ง) ปัญญาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยปัญญา

และในข้อที่ว่า การจะได้มาซึ่งบริวารสมบัติ นั้นอาจวิเคราะห์เข้ากับหลัก
ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ได้ดังนี้ คือ

- ๑) การขอให้มีหุ้นส่วนทางธุรกิจที่ดี
- ๒) การขอให้มีเพื่อนผู้ร่วมงานที่ดี
- ๓) การขอให้มีผู้รับจ้าง หรือคนทำงานที่ดี ที่จะมาหล่อหลอมรวมกัน ที่จะ
มาคงดูแลสุขทุกข์ไปด้วยกัน เนื่อง เพราะสาเหตุหนึ่งของท่าน อนาคตบินทิกเศรษฐีนั้น
ท่านเป็นผู้ที่มีเพื่อนมาก มีบริวารมาก เช่น ที่ปรึกษาอยู่ในพระสูตรทั้ง ๒๒ พระสูตร
คือ ปิติสูตร^{๑๐} และ คิทิสูตร^{๑๑} เป็นต้น

^{๑๐} อง.ปณ.จก. (ไทย) ๒๒/๑๗/๒๕๓๓-๒๕๓๔.

^{๑๑} อง.ปณ.จก. (ไทย) ๒๒/๑๗/๒๕๓๘-๒๕๓๙.

นอกจากนั้นยังใช้ทรัพย์ที่เรามาได้โดยความหมั่นخي้นในทางที่ชอบธรรม และถูกกฎหมายนั้นใช้ทำพลี คือ สละทรัพย์เพื่อบำรุง และบุชา คือบูชาติพลี สงเคราะห์ ณูติ อติถิพลี ต้อนรับแขก บุพเพปตพลี ทำบุญหรือสักการะอุทิศสิ่งผู้ล่วงลับไป ราชพลี บำรุงราชการเสียภาษีอากร เทเวตาพลี อุทิศเทวดา คืออุทิศทำบุญสิ่งที่เคารพบุชาตามความเชื่อถือ ใช้ทรัพย์นั้นจักถาวรทักษิณาทานที่มีผลสูง อำนวย ประโยชน์ให้เกิดในสวรรค์ ยังคุณอันเลิศให้บังเกิด แก่สมณพระมหาณ์ ผู้มั่นคงในขันติคุณ และในไสวจจะ ผู้ฝึกหัดซึ่งมีจิตของตน แม่บุคคลที่บางคนจักใช้ทรัพย์ของตนให้หมดสิ้นไป เว้นจากการกระทำในสิ่งสมควรดังกล่าวนี้ ทรัพย์ของเข้าจักว่า ตกอยู่ในฐานะที่ไม่เหมาะสมไม่ควร เป็นการใช้ไปโดยมิใช่เหตุ บุคคลบางคนใช้ทรัพย์หมดสิ้นไปด้วยการกระทำในสิ่งที่สมควรนี้ ทรัพย์ของเข้าจัดว่าตกอยู่ในฐานะที่เหมาะสมที่ควรเป็นการใช้ไปโดยสมควรแก่เหตุครั้งแล้วพระพุทธองค์ได้ทรงตรัสสรุปเป็นคถา^{๑๓} ชี้พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงแก่ท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐีที่เกี่ยวกับสิ่งที่นำประทาน นำไคร่ นำพาอใจ ๔ ประการ ก็คือ การให้รู้จักการใช้จ่ายทรัพย์สมบัติที่เรามาได้เพื่อใช้ทำประโยชน์ในทางที่ถูกที่เหมาะสม อันจะยังประโยชน์ให้บังเกิดผลทั้งในชาตินี้ และชาติหน้าด้วย

(๒) **อาธักษัมปทา** ความถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ คือให้รู้จักการคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้กระทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยความที่ชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียแก่ใครๆ

สมัยที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่ป่าสาทในพระเชตวัน กรุงราชคฤห์ ท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐี ได้เข้าเฝ้า พระองค์รับสั่งถึงพระสูตรอา衲ัญญาตากับท่านว่า ถูกที่คุณหัสส์ยังยุ่งเกี่ยวกับของที่นำไคร่และเรื่องรักไคร่ จะพึงได้รับโดยอาศัยกาลเวลาที่เหมาะสม ๔ ประการ^{๑๔} คือ

^{๑๓} ดูเฉิ่มเติมใน อุ.จตุกุ. (บาลี) ๒๑/๖๑/๗๕, อุ.จตุกุ. (ไทย) ๒๑/๖๑/๑๐๐-๑๐๕.

^{๑๔} อุ.จตุกุ. (ไทย) ๒๑/๖๒/๑๐๕.

ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและภัณฑ์ธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

- (๑) อัตถิสุข สุขที่เกิดจากความมีทรัพย์
- (๒) โภคสุข สุขที่เกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์
- (๓) อาณัตสุข (อนณสุข) สุขที่เกิดจากความไม่เป็นหนี้
- (๔) อนวัชชสุข สุขที่เกิดจากความประพฤติไม่มีโทษความสุขเหล่านี้ พระองค์

ได้ทรงแสดงแก่ท่านอนุภาพิติเศรษฉัน ได้ว่า

(๑) อัตถิสุข คือ กุลบุตร มีทรัพย์ที่หมายได้ด้วยความหมั่นขยัน สะสมไว้ด้วยมือทั้ง ๒ แสวงหารมาได้ด้วยหยาดเหงื่อ ได้มาโดยทางที่ชอบประกอบด้วยความสุจริตธรรม กุลบุตรนั้นยอมได้รับความสุข ยอมได้รับความโสมนัสด้วยคิดว่า เรายังมีทรัพย์ที่หมายได้ด้วยความหมั่นขยัน สะสมไว้ด้วยมือทั้ง ๒ แสวงหารได้ด้วยหยาดเหงื่อ ได้มาโดยทางที่ชอบประกอบด้วยสุจริตธรรม

(๒) โภคสุข คือ กุลบุตรนำทรัพย์ที่หมายได้ด้วยความหมั่นขยัน สะสมไว้ด้วยมือทั้ง ๒ แสวงหารมาได้ด้วยหยาดเหงื่อ ได้มาโดยทางที่ชอบประกอบด้วยความสุจริตธรรม มาใช้สอยและทำบุญกุลบุตรนั้นยอมได้รับความสุข ยอมได้รับความโสมนัสด้วยคิดว่า เรายังมีทรัพย์ที่หมายได้ด้วยความหมั่นขยัน สะสมไว้ด้วยมือทั้ง ๒ แสวงหารได้ด้วยหยาดเหงื่อ ได้มาโดยทางที่ชอบประกอบด้วยความสุจริตธรรม มาใช้สอย และทำบุญ หรือ ดังในพระสูตรอินสูตร อังคุตตรนิกาย ฉักกนิبات ที่พระองค์ได้ทรงแสดงธรรมและได้ตรัสพระอานันท์ไว้ว่า “ทพิททิย์ ภิกขุ เท ทุกข์ โลกสุみて การโภคโน”^{๑๔} หมายความว่า ภิกขุหั้งหลาย ความยากจนเป็นทุกข์ของภาระ โภคโน ของบุคคลในโลก

(๓) อาณัตสุข คือ กุลบุตรมิได้ไปถึงมีทรัพย์สินอะไรของใครๆ จำนวนมาก หรือน้อยก็ตามกุลบุตรนั้น ยอมได้รับความสุข ยอมได้รับความโสมนัสด้วยคิดว่า เรายังมีทรัพย์สินอะไรของใครๆ มาเป็นหนี้จะมากหรือน้อยก็ตาม ในพุทธพจน์ ในอังคุตตรนิกาย ฉักกนิبات ที่กล่าวไว้ว่า “ความยากจน และการภู້หนี้ เรายังกว่าเป็นทุกข์ในโลก คนจนเมื่อภู້หนี้ใช้สอยอยู่ ยอมเดือดร้อน”

(๔) อนวัชชสุข คือ อริยสาวกในศาสนาที่มีการกระทำทางกายที่ไม่มีโทษ
มีการพูดจาที่ไม่มีโทษ มีการคิดนึกที่ไม่มีโทษ ถลบความสุข ย่อมได้รับความสุข
ย่อมได้รับความโสมนัสด้วยคิดว่า เราไม่กระทำการที่ไม่มีโทษ มีการพูดจาที่
ไม่มีโทษ มีการนึกคิดที่ไม่มีโทษ

สุข ๔ ประการนี้ ที่คณหัสดัญที่ยังอยู่เกี่ยวกับของที่นำไปครั้งแรกและเรื่องรักใคร่จะ^{๑๖}
พึงได้รับโดยอาศัยกาลเวลาที่เหมาะสม โดยสมัยที่เหมาะสม ครั้งแล้วพระพุทธองค์
ได้ตรัสรสสุปเป็นคณา^{๑๗}

ดังนั้นการที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงพระธรรมให้แก่ท่านอนาคตบินทิกเศรษฐี
ฟังโดยทรงแสดงธรรมถึงความสุขของคณหัสดัญที่เกิดจากการที่บุคคลเราเมียทรัพย์
สมบัติที่หมายได้ด้วยหยาดเหงื่อ และการที่บุคคลจะรักษาทรัพย์ นำเอาทรัพย์ไปใช้
จ่ายเพื่อให้เกิดประโยชน์และไม่เป็นหนี้ อันที่จะทำให้บุคคลนั้นได้พบกับความสุขขึ้น
มาได้ทั้งในชาติปัจจุบันนี้อย่างไม่มีโทษและให้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขนั้น จะเห็นว่า
ในข้อที่ ๔ คือ “อนวัชชสุข” นั้น นับว่าเป็นประโยชน์มากที่สุด

๓) กัลยาณมิตรata การคบคนดีมาเป็นมิตร คือท่านให้เป็นคนที่รู้จัก
กำหนดบุคคลในอินทิอยู่อาศัย โดยให้เลือกเสนาสามานย์ ศึกษาเยี่ยงอย่างท่าน
ผู้ทรงคุณ และทรงความรู้ ที่มีครัวทรา มีศีล มีจัค และมีปัญญา กัลยาณมิตรata
หมายถึง การคบคนดี^{๑๘} การไม่คบคนชั่วเป็นมิตร อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมได้
ย่อมดำรงตนเจรจา สนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น ซึ่งเป็นผู้มีสมารถบาริสุทธิ์
ผู้ถึงพร้อมด้วยครัวทรา ศีล จัค และปัญญา พระพุทธศาสนาถือว่าถึงสิ่งแวดล้อม คือ
การคบเพื่อนไว้มาก และยังได้แนะนำวิธีคบเพื่อนหรือคบมิตรไว้ด้วยเพราะมีส่วน
ชักจูงคนให้ดีและเสียได้มากที่สุด ซึ่งเพื่อน หรือมิตรที่ควรคบบันนั้น ก็คือเพื่อนที่เรียกว่า
“กัลยาณมิตร” ซึ่งเป็นเพื่อนที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ กัลยาณมิตร คือ บุคคลที่
เป็นคนดี มีปัญญา ที่เรียกว่าบันทิตหรือสตบุรุษ ซึ่งเป็นคนที่เราไปเสนาคบหา
ด้วยหรือเมื่อเข้าءองทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ให้จะโดยการสั่งสอน การแนะนำ หรือ

^{๑๖} ดูเพิ่มเติมใน องุ. จตุกุ. (บาลี) ๒๑/๖๒/๙๙, องุ. จตุกุ. (ไทย) ๒๑/๖๒/๑๐๕-๑๐๗.

^{๑๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๕๓/๖๙.

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การกระจายความรู้ความเข้าใจนั้นด้วยความปราณາดี ด้วยความเมตตากรุณาที่ ก่อให้เกิดสัมมาทิปฏิสิริและการประพฤติดี ปฏิบัติชอบ^{๑๗}

พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ พระเซตวัน อารามของท่านอนาคต บินฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาواتถี พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสพระธรรมเทศนาแก่กิษุ ถึงความไม่เลื่อมแก่กิษุ โดยธรรม ๗ ประการ คือ ๑) ความเป็นผู้มีความเคารพในพระศาสนา ๒) ความเป็นผู้มีความเคารพในพระธรรม ๓) ความเป็นผู้มีความเคารพในพระสงฆ์ ๔) ความเป็นผู้มีความเคารพในสิกขា ๕) ความเป็นผู้มีความเคารพในสามาธิ ๖) ความเป็นผู้ว่าง่าย และ ๗) ความเป็นผู้มีกัลยานมิตร (มิตรดี) ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ธรรม ๗ ประการนี้แล ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เลื่อมแก่กิษุทั้งหลาย ก็ในเมื่อกิษุมีความเคารพในพระศาสนา มีความเคารพในพระธรรม มีความเคารพอาย่างแรงกล้าในพระสงฆ์ มีความเคารพในสามาธิ มีความเพียร มีความพยายามอย่างแรงกล้าในสิกขा มีกัลยานมิตร เป็นผู้ว่าง่ายแล้ว มีความยำเกรงมีความเคารพเป็นผู้ไม่ควรเลื่อมดำรงอยู่ใกล้ันพพานที่เดียว^{๑๘}

ส่วนในหลักอภิธรรมในหมวดจตุกกฎคลบัญญาติ พระองค์ก็ทรงแสดงให้เหล่าพระภิกษุสงฆ์ทราบถึง การที่มีกัลยานมิตร ว่าดังนี้

บุคคลใดบรรลุธรรมโดยลำดับอย่างนี้ คือ โดยการแสดง การตาม การ munisikharo โดยแบบอย่าง การเสพ การคบ การเข้าไปนั่งใกล้กัลยานมิตร บุคคลนี้ เรียกว่า ผู้เป็นเนยยะ^{๑๙} หมายความว่าการที่พระองค์ทรงแสดงธรรมในหมวดนี้ก็เพื่อที่จะให้เหล่าภิกษุสงฆ์เป็นผู้ที่มีหลักมโนสิการ โดยการแสดง (หมายถึง เรียนรู้ในข้อแห่งพระธรรม) การตามซึ่งปัญหา และเข้าไปหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ในเมื่อที่จะเรียนรู้และนำกลับมาประพฤติ และปฏิบัติตามแล้วจนทำให้สามารถบรรลุธรรมนั้นได้ตามลำดับ

^{๑๗} พระธรรมปีปฏิ (ป.อ.ปยุตุโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สรรพวิช, ๒๕๑๙), หน้า ๖๓๑.

^{๑๘} อนุสูตตาก.อ. (ไทย) ๒๓/๓๕/๕๓.

^{๑๙} อก.ป. (ไทย) ๓๖/๑๕๐/๑๘๗.

ในที่นิมนต์สูตร แห่งคัมภีร์องคุตตานิกาย อภิสูกนิบัต ได้กล่าวถึง ป้าปมิตตะ^{๑๑}
การควบหาสามาคมกับคนข้าว ไว้ว่า

...เปรียบเหมือนสร่าน้ำใหญ่ที่มีทางไหลเข้า ๔ ทาง
มีทางไหลออก ๔ ทาง บุรุษพึงปิดทางไหลเข้า เปิดทาง
ไหลออกของสร่าน้ำ และผนกมิได้ตอกต้องตามดูหาก
เมื่อเป็นเช่นนี้ สร่าน้ำใหญ่นั้นก็เหือดแห้งไป ไม่เพิ่ม^{๑๒}
บริมาณขึ้นเลย ... ฉันใด โภคทรัพย์ที่เกิดขึ้นโดยชอบอย่างนี้
ก็จะนั้นเหมือนกัน มีทางเสื่อม ๔ ประการ คือ ๑. เป็นนักเลงหุ้น
๒. เป็นนักเลงสุรา ๓. เป็นนักเลงการพนัน ๔. เป็นผู้ที่มีมิตรชั่ว
มิสายชั่ว มีเพื่อนชั่ว^{๑๓}

จากพระสูตรที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า พระพุทธองค์ ท่านทรงให้ความสำคัญ
กับการเลือกคบบุคคล ซึ่งมีผลโดยตรงกับการดำเนินชีวิต ถ้าบุคคลเลือกคบ
กับยาณมิตรแล้ว กับยาณมิตรนั้นก็จะแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตรงกันข้ามถ้า
บุคคลคบมิตรชั่ว (ป้าปมิต) มิตรชั่วนั้นก็จะซักชวนไปในทางจิบหายโภคทรัพย์ของ
เขาที่มีอยู่แล้วบ่อยๆ ใจถูกป้าปมิตผลลัณย์ทำให้หมดไป ดังที่ได้อุปมาด้วยสร่าน้ำใหญ่
ข้างต้น

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ทรงเห็นประโยชน์ ที่ควรถือเอาจากโภคทรัพย์
ของมหาราVAS จึงทรงได้แสดงธรรมแก่ท่านอนาคตบินทิกเศรษฐี ไว้ใน อاثิยสูตร ๔
ประการ^{๑๔} คือ

- (๑) ใช้ทรัพย์เลี้ยงตน บิดา มารดา บุตร ภรรยา คนในปักร่อง
- (๒) ใช้ทรัพย์บำรุงมิตรสาย
- (๓) ทำพลี สละและบำรุงบุชา
- (๔) ใช้ทรัพย์ปักป้อมรักษาสวัสดิการ ทำตนให้มั่นคง

^{๑๑} อ. อภิสูก. (ไทย) ๒๓/๔๔/๓๔๒.

^{๑๒} อ. ปัญจก. (ไทย) ๒๒/๔๑/๖๔.

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๔) ใช้ทรัพย์นั้นเพื่อจัดถ่ายทักษิณานานที่จะมีผลแก่สมณพราหมณ์ซึ่งในข้อธรรมเหล่านี้นั้นจะเห็นได้ว่าท่านอนาคตบินทิกเศรษฐีนั้นท่านจะมีเพื่อน (กลุยณมิติ) ผู้ร่วมงานที่ดีมีบริวารมาก เพื่อนที่ปรากฏประมาณได้ถึง ๕๐๐ คนที่ไปฟังธรรมพร้อมๆ กัน^{๒๓} นั้นก็แสดงให้ทราบว่าท่านอนาคตบินทิกเศรษฐีนั้นท่านเป็นผู้ที่มีทั้งทรัพย์ภายนอก คือ อธิบดีทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์ที่ประเสริฐ ที่เป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นทางจิตใจ และรูปิยทรัพย์ หมายถึงทรัพย์ภายนอกที่เป็นทรัพย์สินเงินทองที่เป็นวัตถุสิ่งของที่จำเป็นต้องสัมผัสได้อย่างสมบูรณ์ ในนิกัณฑ์ตรา ขุทกนิกาย ขุทกปาฐะ พระองค์ได้ทรงแสดงในเรื่องของทรัพย์สินเงินทองไว้ว่าในโลกนี้มีขุมทรัพย์อยู่ ๔ ประการ คือ

- ๑) ถาวรนิธิ คือ ขุมทรัพย์ประเภทถาวร
- ๒) ชั้งคณนิธิ คือ ขุมทรัพย์ ที่เคลื่อนที่ได้
- ๓) อังคสมนิธิ คือ ขุมทรัพย์ที่เป็นสมบัติดั้งเดิม และ
- ๔) อนุคามนิกนิธิ คือ ขุมทรัพย์อันเกิดจากการปฏิบัติในหลักของไตรสิกขา คือ ศีล สมาริ ปัญญา และบุญอื่นๆ^{๒๔}

๕) สมชีวิตา ให้เป็นผู้ที่มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม คือให้รู้จักการกำหนดรายได้และรายจ่ายมาเลี้ยงชีวิตแต่พอต่อ ให้ชีวิตต้องฝึกเดื่องหรือพูมพาย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีการประหนายเก็บรักษาเอาไว้ หลักของความสำคัญของการปฏิบัติตนเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเองนั้นเอง

พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ คิณชากาลสาราม ในนาทิกคำ ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาค รับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลาย มาตรัสรถึงสัมปทา (ความถึงพร้อม) ณ ประการนี้ คือ

^{๒๓} นายจำนำ สามประคำ, ศึกษาหลักธรรมสำหรับชาวใส่พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่อนาคบินทิกเศรษฐี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย; มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๕๕.

^{๒๔} ขุ. ๖. (ไทย) ๒๕/๑-๑๖/๑๗-๒๐.

- ๑) อุปจิตสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น)
- ๒) อารักษ์สัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา)
- ๓) กัลยาณมิตรตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)
- ๔) สมชีวิตา (ความเป็นอยู่เหมาะสม)
- ๕) สัทธาสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา)
- ๖) สีลสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยศีล)
- ๗) ใจสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยใจ)
- ๘) ปัญญาสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยปัญญา)

ภิกษุหั้ง流星 สัมปทาหั้ง ๙ ประการนี้แล คนขยันหนักเพียรในการทำงาน
ไม่ประมาท รู้วิธีการเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะสมรักษาทรัพย์ที่หากได้ เป็นผู้มีศรัทธา
ถึงพร้อมด้วยศีล รู้ความประسنศ์ของผู้ขอ ปราศจากความตระหนี่

พระพุทธองค์ ประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน พระองค์ทรงแสดงพระธรรม แก่
ท่านอนาถบินทิกเศรษฐีอุบาสก โดยให้พึงดิเว่น จากการเลี้ยงชีพในทางที่ผิด คือ
คดโกง ล่อหลวง ลักช้อ เบี้ยดเบียน บีบคั้นผู้อื่นเลี้ยงชีพและขายของที่ไม่ชอบด้วยคุณ
ธรรม แต่ทรงแสดงแนะนำให้เลี้ยงชีพด้วยทรัพย์ที่ตนแสวงหากมาได้โดยชอบธรรม
ด้วยความสุจริต เช่น การทำนาทำไร หรือ ทำการค้าขาย และประกอบอาชีพที่สุจริต
โดยให้ดิเว่นจากการค้าขาย & ประเภท ที่ทรงห้ามไว้ด้วยเหตุปัจจัยที่เป็นผลแห่ง
ทางเสียหาย คือ

- ๑) การค้าขายศัสตราอา Vu เพราะเป็นการไปเบี้ยดเบียนสัตว์อื่นให้ได้รับ^๑
ความทุกข์
- ๒) การค้าขายลัตว์ (มนุษย์) เพราะมนุษย์เป็นลัตว์ที่ประเสริฐ
- ๓) การค้าขายเนื้อสัตว์ เพราะเป็นการปราศจากความเมตตา
- ๔) การค้าขายน้ำมา เพราะเป็นการที่ผู้ดื่มแล้วขาดสติ และ
- ๕) การขายยาพิช ทรงห้าม เพราะเป็นเครื่องบ่อนทำลายชีวิตของผู้อื่น

สำหรับท่านอนาถบินทิกเศรษฐี นั้นับเป็นอุบาสกที่เป็นบุคคลตัวอย่างที่
สมบูรณ์ไปด้วยสุข ของผู้ที่ครองเรือน เพราะว่าท่านประพฤติปฏิบัติตามแบบ
อย่างแนวทางแห่งสุข ๙ ประการนี้

ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและภัณฑ์ธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ดังนั้น เรายังเป็นชาวพุทธครวที่จะปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านอนาคตบินทิกอุบาสก^{๒๕} ความหมายตามนัยอรอรรถกถา เราจะเห็นว่า ได้มีการขยายความเพิ่มเติมจากพระไตรปิฎกอีกรังหนึ่งเพื่อขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า “ไม่เพียงแต่ หมายถึง หลักปฏิบัติ” ๔ ประการเท่านั้น แต่ยังกินความหมายไปถึงการอธิบายให้เห็นว่า ในแต่ละข้อนั้นมีความหมายอย่างไรและควรปฏิบัติอย่างไรอีกเช่น ในคัมภีร์พระพุทธศาสนากล่าวว่า สมชีวิตา คือ “ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม” โดยมิได้ขยายความต่อว่า เป็นอยู่อย่างเหมาะสม สมต้องปฏิบัติอย่างไร แต่นัยอรอรรถกถาจะขยายอธิบายเพิ่มเติมให้ว่า อยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีพอย่างเหมาะสม “ไม่สรุ่ยสรุ่ยฟุ่มเฟือย

ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสพระธรรมกับท่านอนาคตบินทิกเศรษฐีในเรื่องของการใช้ทรัพย์ทั้ง ๕ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเปรียบได้กับ ถ้าหากในสังคมใดมีประชาชนไม่แน่นอนในรายได้ ไม่ยอมใช้จ่ายเงิน ระบบเศรษฐกิจก็จะกระทบกระเทือน จะเกิดการฝิดเคือง เป็นต้น การที่พระพุทธเจ้าตรัส เรื่องราชพลี แก่ท่านอนาคตบินทิกเศรษฐีนั้น พอก็จะได้ความรู้ ๕ ประการคือ

- ๑) การเสียภาษีที่มีมาแต่พุทธกาล และ
- ๒) การทรงที่จะสอนให้อุบาสกของพระองค์ต้องเสียภาษีไม่ใช้รายแล้วให้หนีภาษี คนที่รวยแล้วหลบเลี้ยงหนีภาษี นั้นมีมากมาย หากว่าทุกคนมีพลี ๕ ประการ คือ ஸละเพื่อบำรุงและบูชา ๕ ประการ
- ๑) ญาติพลี การสงเคราะห์ญาติ
- ๒) อติถิพลี การตั้นรับแขก
- ๓) ปุพเพติพลี การทำบุญหรือสักการะอุทิศแด่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว
- ๔) ราชพลี การบำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากร
- ๕) เทวดาพลี ถวายเทวดา คือ การทำบุญอุทิศกุศลสิ่งที่เคารพบูชาตามความเชื่อถือ

^{๒๕} รังษี สุนันต์, การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของอนาคตบินทิกเศรษฐี อุบาสกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๗๖, ๑๗๗.

ดังที่ พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงพระธรรม แก่ท่านอนาคตบินทิกเศรษฐี พร้อมด้วยเหล่าบริวารทั้งหลาย ไว้แล้วนั้น เชื่อว่า จะเกิดเป็นประโยชน์สุขต่อตนเอง และต่อบุคคลอื่นรวมตลอดทั้งประโยชน์โดยรวมของประเทศ ที่จะมีความเจริญ มั่นคงอย่างแน่นอน

หลักทิภูสุข มิถุนายน ๒๕๖๗ หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันคำนวณประโยชน์สุขขั้นต้น และการที่ท่านได้จัดความหมายตามนัยคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็เพื่อเป็นประโยชน์ในปัจจุบัน ตามนัยดังกล่าวแล้วยังได้ขยายความส่งเสริม แนวคิดเน้นย้ำขึ้นไปอีกถึงความสุข ๒ ระดับ คือ โลภิคสุข และโลกุตตรสุข รวมถึงประโยชน์ทั้ง ๓ คือ

- (๑) ประโยชน์ในโลกนี้ (ทิภูสุข มิถุนายน)
- (๒) ประโยชน์ในโลกหน้า (สัมปрайกตตะ)
- (๓) ประโยชน์อย่างยิ่ง (ปรมัตตะ)

ขั้นเกิดจากการปฏิบัติตน ตามหลักทิภูสุข มิถุนายน ด้วยกันทั้งสิ้น จึงทำให้หลักทิภูสุข มิถุนายน มีความหมายสำคัญอยู่ ๓ ประการ ด้วยกัน คือ

(๑) ก่อให้เกิดประโยชน์ในโลกนี้ (ทิภูสุข มิถุนายน) คือ ความสุขที่พึงได้รับจากการแสวงหาทรัพย์เพื่อที่จะนำมาคำนวณประโยชน์ให้พับกับความสุขในปัจจุบัน ทั้งทางกาย และจิตใจ

(๒) ก่อให้เกิดประโยชน์ในโลกหน้า (สัมปрайกตตะ) คือ เป็นประโยชน์ ขั้นเกิดจากการปฏิบัติปฎิบัติตนตามหลักทิภูสุข มิถุนายน นั้น แต่ยังไม่สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของจิตสุ่มความเป็นพระอริยบุคคลขั้นต้นจน กระหั่งเข้าสุ่มความเป็นพระอรหันต์ได้ ที่เป็นประโยชน์ของความสุขในระดับกลางๆ

**ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

๓) ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง คือพระนิพพาน (ประมัตตะ) เมื่อบุคคลได้ปฏิบัติธรรมตามหลักทิฎฐิรัตน์มิกัตตะ ซึ่งมีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติปฏิบัติธรรมที่ถึงพร้อมด้วยการรักษาธรรมที่ตนได้บรรลุแล้ว มีกัลยานมิตรผู้แนะนำอบรมสั่งสอนในทางที่ดีที่เป็นประโยชน์ซึ่งแน่ถึงหลักปฏิบัติที่สูงๆ ขึ้นไป รวมถึงมีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมสมสันโดษเรียบง่ายในการดำเนินชีวิตตามหลักของอริยมรรค มีองค์ ๙ ซึ่งมี สัมมาทธิ คือความเห็นชอบ เป็นเบื้องต้น และมี สัมมาสมารธ คือความตั้งใจตั้นชอบ อันเป็นที่สุดแล้ว ย่อมาจะช่วยส่งผลให้สามารถบรรลุอริยมรรค อริยผล และความสุขอันสูงยิ่ง สุพระนิพพานได้ คือประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตตามหลักอริยมรรค โดยมีหลักธรรมอื่นๆ มาเป็นตัวอย่างช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดผล แต่เมื่อละสังหารไปแล้วได้ส่งผลให้ไปเกิดในปถุชนหริวิญญาณในสุคติภูมิ โลกสวาร์ค เป็นเบื้องต้น

และที่สำคัญ หลักทิฎฐิรัตน์มิกัตตะ นั้นจะต้องมีหลักธรรมอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ประกอบໄสใจ ในหน้าที่การงานทั้ง ทางกาย และจิตใจ และ สัมมปปชาน ๕ ได้แก่

๑) สรงราปปาน คือ เพียรระวางอกุศลจิตไม่ให้เกิดขึ้น เช่น ความเกียจคร้าน ทำการงาน ซึ่งเป็นอกุศลจิตโดยมี ไม่ แหะ เป็นสมognานสำคัญ (เพียรระวัง)

๒) ปหานปปาน คือ เพียรละอกุศลที่กำลังเกิดขึ้นนั้นให้อ่อนกำลังลง (เพียรละ)

๓) อนุรักษปปาน คือ เพียรรักษาอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วมิให้เสื่อม (เพียรรักษา)

๔) ภารนาปปาน คือ เพียรฝึกฝนบำรุงอกุศลธรรมให้เจริญยิ่งขึ้น (เพียรเจริญ)

หลักธรรมทิฎฐิรัตน์มิกัตตะ เป็นหลักธรรมเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับความสืบเนื่องของชีวิตในประโยชน์สุขของมาราวาสผู้ครองเรือนที่จะพบซึ่งความสุขได้ในปัจจุบัน หรือความสุขความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตทุกรูปแบบ หากเข้าใจหลักทิฎฐิรัตน์มิกัตตะ แล้วก็จะทำให้เข้าใจถึงกฎหมายธรรมชาติ และกฎหมายของพระไตรลักษณ์ มีอนิจจัง มีทุกข์ มีอนัตตา เป็นต้น

วิธีการปฏิบัติตามหลักทิฏฐิรัตน์มิภัตตะ ก็คือ การมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา มีศีล (การรักษาศีลของมารวاس มีศีล ๔ และศีล ๙) มีหิริ (ความละอายต่อสิ่งไม่ดี) มีโศตตปปะ (ความเกรงกลัวต่อความชั่ว) มีสุตตะ (มีการใช้สติในการพังที่ดี) มีจัคคะ (การบริจาคมสิ่งของ) และมีปัญญา (การใช้ปัญญาคิดไตรตรองให้รอบครอบ) คือยติดตามอยู่ทุกขณะในการประพฤติและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนนั้นๆ

ดังเช่น พระธรรมปีฎิก ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมนูญชีวิต เกี่ยวกับประโยชน์ตามหลักธรรม ทิฏฐิรัตน์มิภัตตะว่า “อันคนเราที่จะเรียกได้ว่ารู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนที่ทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง ก็ เพราะได้ปฏิบัติตามหลักธรรมต่อไปนี้” ซึ่งมีอยู่ ๔ อย่าง คือ

- ๑) ทำให้บุคคลสามารถสร้างหลักฐานได้อย่างมั่นคง
- ๒) ทำให้เป็นคนที่มีเกียรติ มีชื่อเสียง มีคนเชื่อฟังนับถือ
- ๓) เป็นทางเดิมสร้างสัมพันธ์ไม่ตรี และ

๔) ทำให้มีโอกาสได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม ที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นๆ ได้ปฏิบัติตามทั้งในทางด้านการทำงาน และการดำรงชีวิต ตลอดจนช่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ ให้แก่ชาติบ้านเมืองทั้งทางตรง และทางอ้อม และยังช่วยลดปัญหาต่างๆ ทางสังคมได้เป็นอย่างดีอีกด้วยและที่สำคัญต้องประกอบด้วยหลักธรรม ๔ อย่างด้วยกัน จึงจะทำให้ปรากฏผล ออกมายอย่างน่าพึงพอใจ ก็คือ

- ๑) การนำเอาหลักอุปถัมภ์สัมปทาน เพื่อมาดำเนินชีวิต ในเรื่องของความไม่เกี่ยจครั้น ในการประกอบอาชีพการงาน ซึ่งก็จะทำให้เป็นผลได้พอกับ ความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง และความสุขทั้งภายนอกและภายใน
- ๒) การนำเอาหลักอรักขัณฑ์สัมปทาน เพื่อมาดำเนินชีวิต ในเรื่องการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ ให้รู้จักการทำมาหาก้าเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน) ตามหลักของไนคิวภาค ๔) หลักของ (มารวัสาสนธรรม ๔)
- ๓) การนำเอาหลักกัลยาณมิตรภาพ เพื่อมาดำเนินชีวิต ในเรื่องของการให้เลือกคบหาคนมาเป็นมิตร คือ ต้องให้รู้จักการการเลือกคบหาคนมิตรที่ดีมากอย่างเช่นเหลือ

หลักนี้จาก บапมิตร (มิตรชั่ว)

(๑) การนำเอาหลักสมรชีวิต เพื่อมาดำเนินชีวิต ในกรุงเช่นจ่ายทรัพย์ที่ไม่ให้เกินฐานะของตน โดยให้ยึดหลักทางส่ายกลาง และหลักของเศรษฐกิจพอเพียง หลักของความพอประมาณ มาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต

สรุป

การที่บุคคลได้ประพฤติและปฏิบัติตามหลัก ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้รู้จักการทำมาหากายซึ่งตามหลักทิภูษารัชมิภัตตะ และแนวทางสัมมาอาชีวะการประกอบอาชีพตามหลักของศีล ๔ ซึ่งเป็นหลักขันพื้นฐาน ที่จะมาช่วยประกับประคองภัย วาจา ใจ ให้เรียบร้อยดีงาม และ ทำงานที่สุจริต ถูกต้องเป็นไปตามเหตุผลซึ่งแต่ละอาชีพย่อมมีวัตถุประสงค์อยู่ในตัวของแต่ละบุคคลเอง ซึ่งเป็นการที่ไม่ไปเบียดเบียน หรือก่อความวุ่นวายเดือดร้อนให้กับใครๆ แม้ยังเป็นการสร้างสรรค์ที่ดีๆ ให้กับชีวิต และสังคมอยู่ดีกินดีได้อีกด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับการดำเนินชีวิตของบุคคลที่ได้ประพฤติและปฏิบัติดันที่ต้องกันข้ามกับหลักธรรม ทั้ง ๑ ข้อ ย่อมจะได้รับแต่ความทุกข์ยากลำบากทั้งทางกาย และทางใจแน่นอน หากบุคคลได้มีการน้อมนำหลักธรรมทิภูษารัชมิภัตตะ มาปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดประโยชน์ตันหรือประโยชน์ในปัจจุบันจะต้องปฏิบัติตั้งตนอยู่ในความขยันหมั่นเพียร (๒) โดยให้มีการรักษาทรัพย์สมบัติของตนให้มั่นคง (๓) โดยให้มีการเลือกเสวนากบทคนดีมาเป็นมิตร และ (๔) โดยให้มีการดำเนินชีวิตอยู่ในปัจจุบันให้มีความพอเพียงในความที่เป็นอยู่ของตน

ดังนั้น หากผู้ใดสามารถปฏิบัติตามได้ครบถ้วน ๑ ข้อ บุคคลนั้นจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างดีไม่เดือดร้อน เป็นประโยชน์ตันเองในปัจจุบัน ธรรมบทนี้ที่หลายคนต่างเรียกว่า “หัวใจเศรษฐี”^{๒๘} โดยมีคำย่อว่า “อุ อา กะ สะ”

^{๒๘} พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทา ชุดจีน), ศึกษาแนวทางการนำหลักทิภูษารัชมิภัตตะประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๔.

ซึ่งย่อมาจาก หลักธรรมทิฎฐิรัตน์มิกต lokale ประไบช์ ที่มีปรากฏในหลักคัมภีร์ คำสอน
ในพระพุทธศาสนาตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น คือ หลักธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง
ประไบช์สุขในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักทิฎฐิรัตน์มิกต lokale ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเตราวาท” มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

(๑) แม้ว่าในชีวิตประจำวัน ของบรรดาพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปที่มีการดำเนินชีวิตและ มีการพัฒนาตนให้เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ความรักษา ผู้มีกัลยาณมิตรอย่างชีวิตที่ดีและอย่างเหมาะสม เมื่อได้มีการศึกษาและพัฒนาตนตามทางธรรมนั้นดีแล้ว ควรที่จะลงมือปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งตนเองและต่อผู้อื่น

(๒) บุคคลที่ควรดำเนินชีวิต ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เพราะผู้ที่ปฏิบัติตามธรรมนั้นเป็นคนที่น่าเคารพ ยกย่อง และนับถือ พุทธศาสนิกชนต้องเคยช่วยกันรักษาไว้ซึ่งหลักคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาให้มั่นคง เพราะว่าพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของสังคมไทยซึ่งจะต้องมีให้ครบถ้วน คือ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์

(๓) บุคคลหรือพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่จะได้มีการศึกษาตามหลักคำสั่งสอน (หลักธรรม) ทางพระพุทธศาสนา และมีการฝึกฝนให้บุคคลสามารถนำเอาหลักของเหตุ และผลไปใช้ในการคิดพิจารณาในแนวคิด และวินิจฉัยได้อย่างถูกต้องตามหลักของพระธรรมนั้นๆ และสามารถนำเอาหลักธรรมที่ได้จากการวินิจฉัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงในการเรียน ในการสอนของครูบาอาจารย์ หรือบุคคลที่สนใจในวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อ บุคคลและประเทศไทยต่อไป

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ข้อเสนอในการศึกษาวิจัยต่อไป

- (๑) ควรศึกษาหลักธรรมาทางพระพุทธศาสนา ฝ่ายมหายานที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมความสุขของบุคคลในสถาบันครอบครัว ที่ควรปฏิบัติและปฏิบัติ
- (๒) ควรศึกษาหลักธรรมในเรื่องอธิษัจ ๔ และ ปฏิจจสมุปบาท ในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานกับฝ่ายเดร瓦ทที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเอง และสังคม
- (๓) ควรศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรม ของบุคคลในสังคมไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานเปรียบเทียบกับฝ่ายเดร瓦ท
- (๔) ควรศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอน เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กับหลักธรรมทิฎฐิมมิกตตะในสังคมไทย เพื่อให้มีวิถีชีวิตที่สมบูรณ์ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๓๘). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬา
เตปีภักดิํ ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๓๙.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๓๘). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬา
ลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- พุทธศาสนาสากลฯ. (๒๕๓๒). ปรัมตถสภาพะธรรม, ฉบับย่อความ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตติ). (๒๕๓๑). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม,
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

พระธรรมปีปฏิก (ป.อ.ปยุตติ). (๒๕๑๙). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์สหธรรมิก.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตติ). (๒๕๑๙). พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับ
ประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง เมส โปรดักส์ จำกัด.

ประเวศ วงศ์. (๒๕๑๐). วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ ศูนย์หนึ่งเก้า. กรุงเทพฯ :
สวนเจนเมือง จำกัด.

นายจันง สมประคำ. (๒๕๑๐). “ศึกษาหลักธรรมสำหรับชาวราษฎรในพระสูตรที่
พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่อนาถบินทิกเศรษฐี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย; มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูโพธิธรรมมานุกูล. (บรรเทา ชุดเจี๊ยน), (๒๕๑๓). “ศึกษาแนวทางการนำหลัก
ทิฎฐิรัตน์มิถุนายน์ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนาใน
สังคมไทยปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รังษี สุทนต์. (๒๕๑๔). “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของอนาถบินทิกเศรษฐี
อุบาสกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย; มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
นางสาวภูผารักษ์ ก้อนสุวรรณ. (๒๕๑๖). ค่านิยมกับอาหาร. : [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ
๑ มีนาคม ๒๕๑๖ แหล่งที่มาจาก : <https://www.sites.google.com>.

ประวัติศาสตร์การศึกษาไทยและการศึกษาดนตรีของไทย : ปัญหาและแนวทางแก้ไข
History of Thai Education and Thai Music Studies: Problems and Solutions
เชาวน์มนัส ประภากดี / Chaomanat Prapakdee[°]

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของระบบการศึกษาไทย สาเหตุและต้นตอของปัญหาด้านการศึกษาและแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหา ทั้งในส่วนของการศึกษาวิชาสามัญและวิชาดนตรี โดยใช้การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการศึกษาของไทยตั้งแต่อดีตกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ระบบการศึกษาของไทยจะเป็นไปในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยหรือตามความพึงพอใจของผู้เรียน มีการสืบทอดองค์ความรู้จาก ๓ สถาบันหลักในสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัวโดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษ สถาบันศาสนาโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้บرمั่นสั่งสอน และสถาบันertz หรือราชสำนักโดยมีชนชั้นปกครองเป็นผู้อุดมการศึกษา แหล่งสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่บุคคลในสังกัด ซึ่งเนื้อหาความรู้จะเป็นการศึกษาเพื่อความชำนาญเฉพาะทาง โดยมีจุดมุ่งหมายสำหรับการนำไปใช้ประกอบอาชีพ ภายใต้กรอบโครงสร้างของวัฒนธรรมและประเพณีเป็นตัวกำหนด กระทิ้งก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา ชนชั้นปกครองได้นำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาจากชาติตะวันตกมาปรับใช้ โดยประยุกต์เข้ากับความต้องการที่เป็นความรู้เดิมของท้องถิ่นและความรู้ใหม่จากต่างประเทศนำเข้าสู่เนื้อหาการเรียนการสอน มีการก่อตั้งสถาบัน

[°] อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีไทยเพื่อการอาชีพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องถึงปัจจุบัน

แต่ผลจากการวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ระดับคุณภาพของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันอยู่ในระดับไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นผลลัพธ์เนื่องมาจากการพยายามพัฒนาระบบการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบททางวัฒนธรรมของประเทศ จึงนำไปสู่ความล้มเหลวของระบบการศึกษาในวิชาสามัญ ส่วนในด้านวิชาคนต์ ถึงแม้จะมีการนำองค์ความรู้ด้านคนต์เข้าสู่การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ จะทำให้เกิดผลงานด้านการศึกษา การวิจัย การใช้แนวคิดต่างๆ เข้ามายังครรภ์คนต์อยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน แต่องค์ความรู้อีกหลายส่วนซึ่งถือเป็นคุณลักษณะเฉพาะของกระบวนการเรียนการสอนด้านคนต์ของไทยกลับสูญหายไป รวมถึงด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐต้องการให้ประชาชนในชาติมีอีกด้วย

ดังนั้น แนวทางสำคัญในการปฏิรูประบบการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปโดย ๑) ด้านวิชาสามัญ จะต้องมีการพัฒนาจากรากฐานทางวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบททางสังคม โดยมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการ ติดตาม กำกับและดูแลอย่างต่อเนื่อง ๒) ด้านวิชาคนต์ จะต้องมีการปรับปรุงด้านบุคลากรให้เป็นผู้ชำนาญการ ปรับเปลี่ยนแนวคิดการบริหารงานของผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อคนต์ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนคนต์ และปลูกฝังค่านิยมด้านคนต์ให้กับประชาชน ซึ่งเมื่อดำเนินการดังนี้แล้วก็จะสามารถนำไปสู่การปฏิรูประบบการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

คำสำคัญ (Keyword) : ประวัติศาสตร์ ปฏิรูปการศึกษา คนต์

Abstract

This study aims to present the history of the Thai education system, the causes of problems and solutions for general education and music courses. It reviews previous studies and draws data from academic studies and related studies.

According to the study, it was found that the form of the Thai education system from its early development up to its reform in 1880 depended on the preferences and wishes of learners. Knowledge was transferred by way of three institutions: 1) family - passing on the traditions and wisdom of ancestors, 2) religion-passed on by monks, and 3) the Royal Court by patronizing or supporting its subjects through the ruling class. Education meant study for specific purposes with an aim to making a living according to culture and tradition. Later, in the era of educational reformation, the ruling class introduced a Western approach to traditional and local knowledge, and applied to the new knowledge through updated teaching methodologies. Further, it established educational and related institutes, and reformed Thai education so as to conform with economic and social demands which have been subject to ongoing change.

According to the results of this study and the results of educational quality evaluation from related agencies, it was found that the current Thai educational system is substandard. This is because education system development policies do not conform with student needs, and the Thai cultural context has led to a failure of the general educational system. On the other hand, musical knowledge these days is still taught systematically, and this has generated a great number of academic works, researches, and ideas for analyzing music. However, many aspects of knowledge, which include unique features of Thai musical learning/teaching, morality and ethics in Thai society, have been lost.

Therefore, there are two major issues of the education that must be reformed.

First the general education has to be developed from the root of culture, under the continuous supervision of the expert, to achieve consistency with the social context. The second action is on music courses. It is important that the executives must have a good vision toward music; meanwhile, the associate must be trained as the expert. In addition, the appropriate learning environment for music and the publicity of music's value are required. Once the education is reformed as mentioned, it would literally benefit the country and its people.

Keywords: history, education reform, music

การศึกษาไทยและดนตรีไทยในมิติประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์การเปลี่ยนผ่านทางวัฒนธรรมของสยามจากสังคมอารีดั้งเดิมสู่สังคมสมัยใหม่เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นชุดพร้อมเมื่อชนชั้นปักษ์ขวาองได้ nắmนำศิลปวิทยาการขึ้นเป็นสิ่งแผลกใหม่จากซึ่กโลกตะวันตกมาสู่อาณาจักร เมื่อปลายสมัยรัชกาลที่ ๔ ผ่านการทำสนธิสัญญาเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับราชอาณาจักรอังกฤษ และสืบเนื่องเป็นชุดพร้อมต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ และ ๖ ตามลำดับ ศิลปวิทยาการชนิดใหม่ที่กล้ายกเป็นตัวแทนของความเจริญก้าวหน้าและแสดงถึงความเป็นอารยชนของบ้านเมืองแพร่กระจายเข้าสู่นโยบายการบริหารอาณาจักร มีผลเป็นภาคปฏิบัติในการให้กำเนิดระบบและกระบวนการราชการแบบปัจจุบันอาณาจักรสยาม ครั้งยิ่งใหญ่ในทุกๆ ด้าน และส่งผลให้ศิลปวัฒนธรรม อารีประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ขึ้นเป็นรากฐานที่มีอยู่แต่เดิมของผู้คนในดินแดนแห่งนี้ จำต้องถูกปรับปรุง แปรสภาพและเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับคุณธรรมของชนชั้นนำ หนึ่งในระบบที่ถูกนำมาใช้ในการสร้างความศิวิไลย์ให้กับบ้านเมืองและเมืองที่ต้องการจะตั้งสถานภาพของประเทศไทยให้เทียบเท่ากับชาติตะวันตกคือ “การปฏิรูประบบการศึกษา” ดังที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ เจ้าฯ หัว tung ทรงประการศักดิ์สิทธิ์ในพระบรมราชโองการเรื่องการเรื่องการศึกษา

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ของประเทศไทย ที่จะต้องให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและเล็งเห็นคุณค่าของระบบการศึกษาที่มีต่อปวงชนในชาติ ให้เกิดจิตสำนึกรักสักดิ่งกับอุดมการณ์ของชาติ ในการสร้างความศิวิไลย์ให้กับอาณาจักรและการเป็นพลเมืองที่ดี ดังความว่า

“ความประสังค์จำรงค์หมายในการสั่งสอนฝึกหัดกันนั้น ให้มุ่งก่อผลสำเร็จ ดังนี้คือ ให้เป็นผู้แสวงหาศิลปวิชาเครื่องอบรมปัญญา ความสามารถและความประพฤติชอบ ให้ด้วยรักษาวางชีตรากูลของตนให้ชอบอ้อมอารีแก่พื่น้อง ให้มีความกลมเกลี่ยวร่วมทุกข์สุขกันในระหว่างสามีภรรยา ให้มีความซื่อตรงต่อ กันในระหว่างเพื่อน ให้รักกกระเม็ดกระหม่อมเจียมตัว ให้มีเมตตาจิตไร้ผู้อื่นทั้งปวง ให้อุดหนุนสาครณประโยชน์ อันเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งหมด ให้ปฏิบัติตามพระราชนิยมด้วยจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้รักถึงพระมหากรุณาธิคุณและมีความจงรักภักดีต่อพระมหากรุณาธิคุณเมื่อ

เมื่อได้ความรู้สึกต่อหน้าที่เหล่านี้ทั้งปวงหมด ได้เข้าฝึกอยู่ในสันดาน จนปรากម្ពด้วยอาการกิริยาภยานอกแล้ว เมื่อนั้นความสั่งสอนฝึกหัดเชื่อว่าสำเร็จ และผู้ใดเล่าเรียนถึงสำเร็จเช่นนี้แล้ว ผู้นั้นเชื่อว่าเป็นราษฎรอันสมควรแก่ประเทศไทยยิ่งนัก” (ประกาศกราบแสดงพระราชนิยม การเรื่องการศึกษาของประเทศไทย. (ม.บ.ป.) อ้างใน นุชารี ใจเก่ง, ๒๕๕๑)

แม้เนื้อหาในประกาศฉบับดังกล่าวจะແ汾นัยยะด้านการเมืองการปกครอง แต่การรวมศูนย์อำนาจไว้ยังส่วนกลาง เพื่อสร้างผลเมืองที่ดีตามแบบฉบับที่รัฐต้องการดังที่รัฐกำหนดขึ้น โดยขณะนั้นจะเน้นหนักไปที่การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นอารยประเทศชาติ แต่ทั้งนี้ประกาศฉบับดังกล่าวยังถือเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยกอบกู้อาณาจักรให้มีความเป็นปึกแผ่นรองดพันภัยจากลัทธิจักรพรรดินิยม ที่กำลังคุกคามดินแดนในแบบอุษาคเนย์ โดยการให้คุณค่าของ การศึกษาที่จะเกิดขึ้นแก่ชาติบ้านเมืองสู่ประชาชน

จากการสำรวจประวัติศาสตร์การศึกษาของไทยก่อนการปฏิรูประบบการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ ๕ จากการทบทวนงานศึกษาของอรสา สุขปริม (๒๕๔๑) และศรีษะ พรประชาธรรม (๒๕๔๗) พบว่าถึงแม่ในแต่ละยุคสมัยจะไม่มีการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบแบบแผน เช่นปัจจุบัน แต่ลักษณะรวมชาติของการเรียนการสอนของคนไทยในอดีตมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้ทราบข้อมูลและบิบททางสังคมในอดีต ว่าชาวสยามนั้นก็มีรูปแบบการเรียนการสอนในศาสตร์ต่างๆ ที่เป็นแบบฉบับเฉพาะของสยามมานานแล้ว โดยเฉพาะการสอนกันตามอัชญาศัยและตามความสะดวก

เริ่มต้นจากสมัยสุโขทัย (พ.ศ. ๑๗๘๑-๑๗๙๑) รูปแบบของระบบการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายอาณาจักร ได้แก่ ทหารและพลเรือน และฝ่ายศาสนาจักร โดยมีสถานที่สำหรับใช้เป็นสถานศึกษาคือ บ้าน สำนักสงฆ์ สำนักราษฎร์ และพระราชสำนัก วิชาสามัญทั่วไปสันนิษฐานว่าใช้ภาษาบาลีและสันสกฤตในการศึกษาต่อมาหลังจากพ่อขุนรามคำแหงประดิษฐ์อัษฎางค์ จึงมีการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยอย่างจริงจัง ส่วนในด้านวิชาชีพจะเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสืบทอดองค์ความรู้ต่างๆ จากคนในครอบครัว ส่วนด้านจริยธรรมศึกษา จะมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้บนบรรณเนียมประเพณีที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นการศึกษาที่สืบทอดด้วยมรดกและประเพณีเป็นสำคัญ

สมัยอยุธยา (พ.ศ. ๑๗๘๓-๒๕๓๐) การศึกษาในเมืองลักษณะคล้ายคลึงกับสมัยสุโขทัย ทั้งเรื่องสถานศึกษา ผู้สอนและผู้เรียน แต่เนื่องจากเป็นสมัยที่มีความรุ่งเรืองจากการติดต่อค้าขายกับต่างชาติและความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ จึงส่งผลให้สมัยดังกล่าวมีรูปแบบการจัดระบบการศึกษาที่มีแบบแผนมากขึ้น ด้านการศึกษา วิชาสามัญ มุ่งเน้นการอ่าน เขียน ซึ่งได้ปรากฏหนังสืออินدامณีที่ถูกนำมาใช้เป็นตำราเรียน โดยมีสถาบันศาสนาที่ขอมนั้นมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการยกระดับสถานภาพทางสังคมของชาวยาสยาม เพราะเป็นแหล่งเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้ติดตัวโดยผ่านการบวชเรียน ในด้านวิชาชีพจะเรียนรู้กันภายในเชื้อสายวงศ์ตระกูล เช่น วิชาวดาดเขียน แกะสลัก และช่างฝีมือต่างๆ สมัยต่อมาหลังชาติตะวันตกเข้ามาร่วมอยู่ในอาณาจักรอยุธยา ก็ได้มีการเรียนวิชาชีพชั้นสูงด้วย เช่น

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ดาวาศาสตร์ การทำนำประปา การทำปืน การพาณิชย์ แพทยศาสตร์ ตำราฯ
การก่อสร้าง ตำราอาหาร เป็นต้น

สมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้นก่อนการปฏิรูประบบการศึกษา (พ.ศ.๒๓๒๒-๒๔๑๑) เนื่องจากการพ่ายแพ้ต่อสองคราในสมัยอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ดังนั้นในยุคดังกล่าวจึงเป็นยุคแห่งการก่ออุปโภคจักร ณ ดินแดนแห่งใหม่ ทางด้านช้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนได้รวมบูรณะ ซ่อมแซม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำน้ำรูจุ่นสรรวิชาความรู้และศิลปะทั่วไปให้กับเด็กนักเรียนมาคงรูปดังเดิม กระทั่งถ้าเข้าสู่แผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.๒๓๒๕) การจัดระบบการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ ๑ มีการพื้นฟูการศึกษาด้านอักษรศาสตร์และวรรณคดี โดยส่งเสริมให้มีการแต่งวรรณกรรมถึงการสังคม化 ไตรปิก สมัยรัชกาลที่ ๒ เนื่องจากชาติตะวันตกเกิดการปฏิรูประบบอุดสาหกรรมที่มีฐานการผลิตในระดับมหาภาค ผ่านการใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยลดภาระกำลังคน และจำต้องถ่ายเปลี่ยนค้าและตระเวนหาราบทุกดิบจากดินแดนอื่น ดังนั้นสมัยดังกล่าวจึงมีชาวต่างชาติติดต่อ สัมพันธ์และถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านโทรศัพท์ ดาวาศาสตร์ ดาวาศาสตร์ และจริยศาสตร์

สมัยรัชกาลที่ ๓ ทรงส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษาอย่างจริงจัง ดูได้จาก การที่ทรงจัดให้มีการมี Jarvis วิชาความรู้ทั้งทางด้านวิชาสามัญและด้านวิชาชีพลงบนแผ่นศิลปะระดับไร์ทที่ระบุข้อมูลพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ มนต์ราษฎร์ กระทั่ง มีการใช้หนังสือไทยชื่อ ปะณ ก ก ปะณมาลา สุนทกุมา ปะณนิจามณี เล่ม ๑ และเล่ม ๒ แทนหนังสือจินดามณีที่ใช้มาตั้งแต่สมเด็จพระนราภัยณ์มหาราช กระทั่ง มีการตั้งโรงพิมพ์หนังสือไทยเป็นครั้งแรก สมัยรัชกาลที่ ๔ มีลักษณะคล้ายในสมัยรัชกาลที่ ๓ แต่จะเน้นหนักไปทางด้านอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ เนื่องจากสมัยดังกล่าวมีการติดต่อสัมพันธ์กับต่างชาติอย่างเด่นชัดมากขึ้น

ก้าวเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ ๕ ยุคแห่งการปฏิรูประบบการศึกษา ในยุคดังกล่าว เกิดโรงเรียนหลวงโดยมีพระยาครรศุนทรโวหาร (นาย อาจารยางกูร) เป็นกำลังสำคัญ ในการวางรากฐานเนื้อหาในตำรา มีการผลักดันทางการเมืองที่ส่งผลให้สยามต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการเจรจาทั่วโลก และได้ส่งนักเรียนไป

ศึกษาวิชาการยังต่างประเทศเพื่อให้กลับมาพัฒนาประเทศไทย และตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๓ เป็นต้นมาได้จัดตั้งโรงเรียนและสถานศึกษาในแขนงต่างๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายหลักในการยกระดับสถานภาพของปวงชนและถ่ายโอนความรู้เพื่อกระจายไปยังประชาชนในชาติให้มีมาตรฐานเข่นเดียวกับส่วนกลาง กระทั้งปี พ.ศ.๒๔๗๕ ได้ประกาศตั้งกระทรวงธรรมการ ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษา การพยาบาล พิพิธภัณฑ์และศาสนา

สมัยรัชกาลที่ ๖ พระองค์ได้ขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาต่อจากพระราชบิดา โดยการเพิ่มเนื้อหาและรูปแบบการศึกษาให้กว้างขวางและเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ทรงเพิ่มเนื้อหาการศึกษาที่เรียกว่า กองลูกเสือหรือเสือป่า ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมุ่งให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านการทำอาหาร เลี้ยงซึ่พตามอัตภาพของตน และในปี พ.ศ.๒๔๗๔ ได้ประกาศให้มีการใช้พระราชบัญญัติประตอนศึกษาบังคับให้เด็กทุกคน ที่มีอายุ ๗ ปีบริบูรณ์ ให้เรียนอยู่ในโรงเรียนจนถึงอายุ ๑๔ ปี โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และมีการเรียกเก็บเงินศึกษาพหลีจากประชาชนคนละ ๑-๓ บาทเพื่อนำไปใช้จ่ายในการจัดดำเนินการประตอนศึกษา

ยุคเปลี่ยนผ่านสู่ระบบประชาธิปไตย (พ.ศ.๒๔๗๕) คณะราษฎรประ皤การ ให้เรื่องการศึกษาเป็นหนึ่งในหลัก ๖ ประการในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยประกาศไว้ในประกาศคณะกรรมการราษฎรฉบับที่ ๑ ว่า “ต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ ราษฎร” ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้อื้อต่อประโยชน์ในด้านการปกครองและเผยแพร่ระบบประชาธิปไตย ได้มอบให้ห้องถันมีการจัดการศึกษา ในปี พ.ศ.๒๔๗๖ และยังได้ปรับปรุงหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากนั้น ยังได้เปลี่ยนชื่อแผนการศึกษาที่แต่เดิมก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเรียกว่า โครงการศึกษาให้เป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ และในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ดำเนินนโยบายทางด้านการศึกษาโดยมุ่งเน้นด้านสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา โดยการเพิ่มเติมความรู้วิชาด้านการปฏิบัติให้มากขึ้น รวมทั้งเปิดการศึกษาภาคผนวก หรือการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อให้ผู้ที่มีฐานะสืบทอดรับการศึกษาให้ทั่วถึงกัน ยุคสมัยต่อมา แผนการศึกษาถูกปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ปี พ.ศ.๒๔๗๔ พ.ศ. ๒๕๐๓ พ.ศ. ๒๕๒๐ พ.ศ.๒๕๓๕ และในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พรบ.) ใน

**ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

การวางแผนการศึกษาของชาติไทย โดยแบ่งรูปแบบของการศึกษาออกเป็น ๓ รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษาก่อนระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งใน พรบ.การศึกษาแห่งชาติดฉบับนี้ มุ่งเน้นในการพัฒนาชีวิตให้ผู้ได้รับการศึกษานั้น มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สร้างคุณภาพ มีความรู้ แล้วคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หรือกล่าวอีกอย่างคือบุคคลจะต้องมีความ “เก่ง ดี มีสุข” ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือข้อมูลหลักในการสร้างบุคลากรของรัฐที่ต้องการให้เต็กละเทอะชนไทยเดิบโตอย่างสมบูรณ์พรั่งพร้อมทั้งความรู้และคุณธรรม และด้วยบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ.๒๕๔๔ จึงได้มีการปรับปรุงแผน พรบ.ดังกล่าวอีกครั้งเพื่อปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อภาคครัวในด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ด้านการศึกษัดนตรี ก่อนสยามจะปรับเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการในสมัยรัชกาลที่ ๕ พบว่า ระบบการศึกษัดนตรีมิได้ถูกนำมาเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ แต่มีการสืบทอด เรียนรู้และปลูกฝังองค์ความรู้ ด้านดนตรีกันภายในครอบครัวและเครือญาติ เป็นการศึกษาที่บ้าน ที่วัดและในราชสำนัก โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อนำดนตรีไปใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งหลักสูตรแบบไม่เป็นทางการนี้จะเน้นการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีตามแบบครูผู้สอนแล้วผู้เรียนนำไปใช้จริงในสังคมเป็นสำคัญ รูปแบบการศึกษาดนตรีของไทยที่เป็นแบบแผนมาแต่ดั้งเดิมและปัจจุบันยังคงรักษาขนบธรรมเนียมเดิมอยู่บ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย จะเป็นในรูปแบบของการที่ผู้สอนหรือที่สังคมนักดนตรีไทยนิยมเรียกว่า “ครู” ซึ่งการที่จะรับผู้เด็กมาเรียนการสืบทอดวิชาความรู้ที่ไม่ใช่smithik ในวงศ์ตระกูลหรืออยู่ในครอบครัวเดียวกัน ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีผู้ใหญ่เป็นผู้พาไปฝึกหัดกับครูผู้สอน โดยนิยมนำดอกไม้รูปเทียนไปแสดงความเคารพต่อกรู หลังจากฝึกหัดเป็นศิษย์แล้วผู้เรียนบางคนอาจต้องพากอาศัยอยู่กับครูที่บ้านหรือที่สำนักดนตรีโดยเฉพาะผู้เรียนที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด กิจวัตรประจำวันในช่วงแรกที่ได้เข้าเป็นสมาชิกในสำนักดนตรีคือ สวนใหญ่จะทำหน้าที่ดูแลทำความสะอาดบ้านเรือน ปูนนิบติรับใช้ครูและอ้อคำนิยมสะท้อนในกิจกรรมต่างๆ จนกระทั่ง

ได้รับความไว้วางใจ หรือครูผู้สอนพิจารณาเห็นว่าสมควรได้รับการสืบทอดวิชาความรู้ จึงจะได้เริ่มรับการถ่ายทอดศาสตร์วิชาด้านตนตระ ผู้เรียนจะต้องหมั่นฝึกฝนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ มีสมาริจดจ่อกับการเรียนเพราจะต้องใช้ความทรงจำเป็นหลักในการเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนดันตระไทยในอดีตเป็นวัฒนธรรมแบบมุขปัจจุบัน คือ มีการถ่ายทอดกันแบบปากต่อปาก บรรเลงเป็นตัวอย่างแล้วให้ผู้เรียนจดจำและปฏิบัติตาม ไม่มีการบันทึกโน้ตและยังไม่ปรากฏเครื่องบันทึกเสียงอย่างปัจจุบัน ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวของวัฒนธรรมดันตระไทย นอกจากจะเป็นการสืบทอดความรู้อันเป็นศาสตร์เฉพาะด้านตนตระแล้ว ครูผู้สอนยังมีโอกาสสอดแทรกความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นมุ่งหมายที่สมบูรณ์ตามอุดมคติของสังคมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งครูผู้สอนได้แก่ครูผู้สอนที่เป็นคนในครอบครัวคุณตระที่มีความรู้ความสามารถ พระสงฆ์ รวมทั้งเจ้าสำนักทั้งภายนอกและภายใน ราชสำนัก อันมีชื่อบรร威名ยม จารีตและวิถีปฏิบัติที่ใช้เป็นกรอบในการกำหนด พฤติกรรมของผู้เรียนผู้สอนดันตระอย่างเป็นรูปธรรมเคร่งครัด ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวบางส่วนยังคงตกทอดมาถึงปัจจุบันและอีกหลายส่วนได้เลือนหายไปตามกาลเวลา และค่านิยมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กระทั้งก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการปฏิรูประบบการศึกษา ศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับดันตระได้ถูกพนักงานเข้าไปอยู่ในระบบด้วยเช่นกัน ดังที่สุกรี เจริญสุข (มปท.) ได้นำเสนอข้อมูลในเรื่องของการปฏิรูประบบการศึกษาที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งได้พนักองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมดันตระเข้าสู่ระบบ โดยจัดให้ดันตระเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ.๒๔๓๘ เนื้อหาจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของรัฐบาลและสถาบันการปกครองในแต่ละยุคสมัยที่ได้ให้คุณค่า นิยามความหมายและกำหนดขอบเขตความรู้ของศิลปะ นาฏศิลป์ ขับร้องและดนตรีที่แตกต่างกันออกไป พอกล่าวไปได้ดังนี้

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

หลักสูตรการศึกษา	พ.ศ.	ขอบเขตเนื้อหา/คำอธิบาย
ฉบับที่ ๑	๒๕๓๘	การเรียนวิชาศิลปะ เป็นเรื่องการคาดคะพและ การขับร้อง ซึ่งได้แก่ เพลงสรวงประបารมี ทำนอง เทคนิคหลากหลาย สดใสภูมิฐานและทำรำต่างๆ ตาม แต่ครูสามารถสอนได้
ฉบับที่ ๒	๒๕๔๐	การเรียนดนตรีเพื่อให้รู้ไว้เป็นเครื่องแก้ความรำคาญ สำหรับบ้านเรือนในเวลาว่าง หัดร้องเพลงง่ายๆ ส่วน เพลงยากๆ และการดีดลีดเป่า ให้เป็นไปตามใจรัก และครูสามารถสอนได้
ฉบับที่ ๓	๒๕๔๒	เน้นการเรียนภาษาและจริยธรรม มีวิชาวิทยาศาสตร์ และศิลปะเป็นวิชาเลือก มีการสอนขับร้องเพลงง่ายๆ เช่น เพลงบทดอกสร้อย
ฉบับที่ ๔	๒๕๔๔	วิชาขับร้องเป็นวิชาเลือก จุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมี จิตใจเบิกบานและคลายความเครียด
ฉบับที่ ๕	๒๕๔๖	วิชาขับร้องมีเนื้อหาเดิม แต่เริ่มมีการสนับสนุนการ หัดเล่นดนตรี เริ่มมีการเรียนดนตรีแบบท่องจำสม ตัวโน้ต มีการใช้โน้ตสากลในการเรียนบ้าง
ฉบับที่ ๖	๒๕๔๗	จุดมุ่งหมายของการเรียนขับร้องและดนตรี เพื่อให้ จิตใจผู้เรียนเบิกบาน เห็นความงามและความไฟแรง เพลงที่เชี่ยวังคงเป็นเพลงเดิมคือ เพลง ๒ ชั้น เพลง ๓ ชั้น และเพลงบทดอกสร้อยง่ายๆ

ประวัติศาสตร์การศึกษาไทยและการศึกษาคนครีช่องไทย : ปัญหาและแนวทางแก้ไข
เข้ามานี้ส ประภักษิ

๙๗

หลักสูตรการศึกษา	พ.ศ.	ขอบเขตเนื้อหา/คำอธิบาย
ฉบับที่ ๗	๒๕๔๐	ในเนื้อสัปดาห์จะต้องมีกิจกรรมสุดคุ้นเคยมีส่วนร้องเพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี
ฉบับที่ ๘	๒๕๔๑	ฝึกการใช้เสียงดนตรีและให้รู้จักจังหวะ ให้เพลิดเพลินร่างกายและรู้จักใช้เวลาว่าง และให้ร้องเพลงเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงาม เพลงที่ต้องสอนได้แก่ เพลงรักชาติบ้านเมือง เพลงโรงเรียน เพลง๒ ชั้น และเพลงพื้นเมือง โดยฝึกร้องหมู่และร้องเดี่ยว
ฉบับที่ ๙	๒๕๔๓	ฝึกการใช้เสียงดนตรีให้รู้จักจังหวะ ให้เพลิดเพลินร่างกายและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นเครื่องกล่อมเกลาอารมณ์และให้เกิดอุปนิสัยอันดีงาม รายวิชาที่ต้องสอนได้แก่ เพลงรักชาติบ้านเมือง เพลงโรงเรียน เพลง ๒ ชั้น และเพลงพื้นบ้าน โดยฝึกหัดร้องเป็นหมู่และร้องเดี่ยว ร้องเสียงสูงเสียงต่ำให้รู้จักจังหวะของเพลงและอ่านโน้ตสากลตามสมควร
ฉบับที่ ๑๐	๒๕๔๘	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการขับร้องหมู่และเดี่ยว - เพื่อให้เกิดความเข้าใจจังหวะเมื่อได้ยินเสียงดนตรี - เพื่อให้เกิดสันทนาการของเสียง การออกเสียงที่มีคุณภาพนุ่มนวลและสามารถเลียนเสียงได้ถูกต้อง - เพื่อส่งเสริมให้มีโอกาสสำหรับร่วมกันในการเล่นดนตรีเสมอๆ - เพื่อส่งเสริมสนับสนุนในการฟังดนตรีที่ดี ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ

ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

หลักสูตรการศึกษา	พ.ศ.	ขอบเขตเนื้อหา/คำอธิบาย
		<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อส่งเสริมรสนิยมทางดนตรี - เพื่อส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นร่วมกันทางจิตใจ เช่น เมื่อร้องเพลงสรรษิฐุประバラมีหรือร้องเพลงชาติ - เพื่อสามารถเข้าใจและอ่านโน้ตง่ายๆ ได้ - เพื่อให้เข้าใจความໄเพเราะของการร้องปะสาน สียงและสามารถร้องได้
ฉบับที่ ๑๑	๒๕๐๑	<ul style="list-style-type: none"> - ให้รู้สึกชื่นชมและซาบซึ้งในความงามตามธรรมชาติในด้านต่างๆ สี เสียง และให้เป็นผู้มีความเจริญทางจินตนาการ - ให้รู้จักใช้ศิลปะเพื่อความเพลิดเพลิน ร่าเริง และผ่อนคลายอารมณ์ในยามว่าง - ให้รู้จักฟังเพลง ร้องเพลง ฟ้อนรำ พังและเล่นดนตรีตามสมควร
ฉบับที่ ๑๒	๒๕๐๓	มีลักษณะเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑
ฉบับที่ ๑๓	๒๕๒๑	<ul style="list-style-type: none"> - ให้เห็นคุณค่าของวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ - ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ - ให้มีโอกาสพัฒนาตัวเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีนาฏศิลป์ตามความถนัดและความสนใจของตน - ให้แสดงออกตามความคิดเห็นและจินตนาการของตน มีความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน

ประวัติศาสตร์การศึกษาไทยและการศึกษาคนต่างด้าวในไทย : ปัญหาและแนวทางแก้ไข

๙๙

เชาว์มนัส ประภากตี

หลักสูตรการศึกษา	พ.ศ.	ขอบเขตเนื้อหา/คำอธิบาย
		<ul style="list-style-type: none"> - ให้รู้จักคนต่างด้าวในภูมิปัญญาของไทยและของชาติอื่น - ให้นำประสบการณ์ทางคนต่างด้าวและนาฏศิลป์ไปปรับปรุงบุคลิกภาพของตน

กระทั่งปี พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ประกาศบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมคนต่างด้าวไม่น้อย ดังที่ได้บรรจุเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคนต่างด้าวในมาตราที่ ๖ ในหมวดที่ ๑ กล่าวโดยสรุปว่า ลักษณะสำคัญอันพึงประสงค์ของพลเมืองในชาติไทย ที่มีความสมบูรณ์จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตราที่ ๗ ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ในส่วนของคนต่างด้าวได้เข้ามาเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล นอกจากนั้นยังมีมาตราอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับคนต่างด้าวไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งในเรื่องของการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น จากสื่อที่มีความหลากหลาย เป็นต้น (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, ม.ป.ป.) ซึ่งจะสังเกตได้ว่าจากพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับดังกล่าวนี้ 顿ตระถือว่ามีบทบาทสำคัญในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านการเสริมสร้างสติปัญญา ความรู้ความสามารถและการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างบุคคลให้เป็นทรัพยากรุ่นใหม่ที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามที่รัฐต้องการ

จากที่กล่าวมาจะสังเกตได้ว่า บทบาทสำคัญของรัฐในการทำหน้าที่ปฏิรูประบบการศึกษาด้วยการกำหนดเนื้อหาและคัดสรองค์ความรู้ที่ถูกนำมาบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยมีสถาบันและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดและผลิตชั้องค์ความรู้ต่างๆ นั้น หลายองค์ความรู้ถือเป็น

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สุนความรู้เดิมที่มีอยู่ในประเทศไทย เช่น ภาษา ศิลปะและวรรณกรรม จริยธรรม ศาสนา ภูมิปัญญา ฯลฯ และอีกหลากหลายองค์ความรู้ที่แสดงถึงความเป็นอารยจะ ซึ่งสูกน้ำเข้ามาจากการต่างประเทศ ผ่านกระบวนการผสมผสานกับกลิ่น คัดสรรจนเป็นระบบระเบียบและถ่ายทอดให้กับผู้เรียน โดยมีเป้าหมายหลักสำคัญในการสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนและประชาชนในชาติได้เป็นประชาชน/พลเมืองที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยความรู้ จริยธรรม สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและ他人ตามวัฒนธรรมอันได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองเป็นเหตุปัจจัยร่วมในการกำหนดวิถีการปฏิรูประบบการศึกษาของไทยอย่างต่อเนื่องสืบมาถึงปัจจุบัน

ระบบการศึกษากับความจริง ณ ปัจจุบัน

จากสภาพความเป็นจริงของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน ถึงแม้จะผ่านกระบวนการตอกแต่งให้มีความสมบูรณ์และเท่าทันต่อสังคมโลกที่เปลี่ยนไปมาอย่างต่อเนื่องโดยหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากคณะกรรมการรัฐบาลในรูปแบบของกระทรวง ทบวง กรมเป็นผู้กำหนดนโยบายและถ่ายทอดคำสั่งให้หน่วยงานซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ได้ปฏิบัติตาม รวมถึงได้จัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำหน้าที่กำกับดูแลมาตรฐาน เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกตามชื่อย่อว่า “สมศ.” เป็นต้น แต่จากเสียงสะท้อนของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยและประเมินระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมไปถึงสื่อสารมวลชน ต่างชี้ชัดถึงระดับคุณภาพการศึกษาของไทยที่อยู่ในขั้นวิกฤต ดังตัวอย่างการเปรียบเทียบระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคเชียะตะวันออกเฉียงใต้ ที่เป็นชั้นวรรดับการ

^๑ สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สถาบันบูรณาสยา, มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน), สถาบันวิจัยของสำนักพิมพ์ตำรา Pearson, สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, สถาบันอิศรา

ศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจัดอยู่ในอันดับ ๖ ของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน โดยตามผลสำรวจด้านความคิดเห็นที่ระดับอุดมศึกษาอยู่อันดับที่ ๘ จาก ๑๐ ประเทศ ซึ่งตามหลังประเทศไทยก็มีพม่าและฟิลิปปินส์ ส่วนในระดับโลกนั้น ระบบการศึกษาของประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ ๓๗^๑ ภาพสะท้อนจากการประเมินระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของไทยเหล่านี้ถ่างบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่า “ระบบการศึกษาไทยล้มเหลว” ดังนั้นผลิตผลของพื้นที่เมืองเครื่องจักรในระบบการศึกษาที่ได้ผลิตนักเรียนนักศึกษาและบุคลากรทางด้านการศึกษา ที่เน้นภาคตอนใต้บุคคลเหล่านี้จะต้องก้าวขึ้นสู่การเป็นทรัพยากรบุคคลในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติ จึงตอกย้ำในสภาพะอ่อนแอกหักด้านวิชาความรู้และด้านคุณธรรมจริยธรรม อันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคมวัฒนธรรมที่เน้นหนักไปสู่สังคมบริโภค นิยมและนำไปสู่การเป็นสังคมทุกภาวะในที่สุด สำหรับในส่วนของสถาบันการศึกษาที่สามารถผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถหรือเด็กเก่ง ก็สร้างได้เฉพาะผู้เรียนที่มีเฉพาะความรู้แต่ขาดจิตสำนึกระยะยาวและที่พึงมีต่อสังคม “ไม่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ขาดคุณธรรมจริยธรรม ห่างไกลจากศาสนา สรวนเด็กที่เรียนไม่เก่งกลับถูกทอดทิ้ง ถูกนิยามให้กลายเป็นส่วนเกินเป็นปมด้อยของสังคม ขาดการดูแลเอาใจใส่และไร้การเหลียวแลอย่างจริงจัง จนทำให้มีพฤติกรรมเดี่ยงที่จะกลายเป็นปัญหาและสร้างปัญหาให้แก่สังคม ทั้งการหมกมุนกับอบายมุข สื่อلامกอนาจาร สิ่งเสพติด การพนัน ฯลฯ ซึ่งขัดแย้งกับจิตนาการของรัฐในกราที่จะสร้างสังคมอุดมสุขอย่างสิ้นเชิง

ด้วยสภาพะวิกฤติที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาที่เป็นภาพใหญ่ของชาติและผลกระทบจากการจัดการความรู้ก็ยังคงต้องปรับเปลี่ยนให้เข้าสู่ระบบ ต่างก็ต้องเผชิญกับปัญหาในการมุ่งเพียงแต่สร้างผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณสมบัติเป็นเลิศ เนพาะด้านความรู้ ภายใต้กรอบของวิชาและองค์ความรู้ที่จำกัดเฉพาะในสถาบันการศึกษา แต่ขาดคุณลักษณะของการเป็นทรัพยากรมุนุษย์ที่มีความกระตือรือร้น

^๑ ข้อมูลจากการประชุม World Economic Forum (WEF) - The Global Competitiveness

Report 2012-2013

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ต่อการเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ อายุ่งแท้จริง หรือรู้จักน้ำเอากวนหู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริง ที่สำคัญคือการขาดซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ดีอันเป็นเครื่องประกอบของบุคคลใน การที่จะสร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้นกับสังคม ถึงแม้ว่าจะได้ดำเนิน การคิดค้นนวัตกรรมและเครื่องมือต่างๆ เพื่อช่วยในการพัฒนาผู้เรียนและระบบการศึกษาไทยมาโดยตลอดก็ตาม แต่กลับเริ่มสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์แบบรอบด้านอย่างที่รู้สึกต้องการ

หลักหลายปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาไทยในส่วนของวิชาสามัญ ซึ่งจากการสรุปความโดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากหนังสือการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสังคมไทย (๒๕๔๑) ได้สะท้อนให้เห็นถึงที่มาของปัญหาด้วย ที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาของไทย อันมีเหตุเกี่ยวเนื่องมาจากประเด็นต่างๆ พอกลุ่ปได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่สนับสนุนระบบการศึกษาของตนเองมาตั้งแต่แรก แต่เป็นการเลียนแบบตะวันตกโดยไม่มีการปรับใช้ให้เข้ากับฐานทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ จึงทำให้ระบบการศึกษาไทยอยู่ในภาวะที่แก้ไขหรือปรับเปลี่ยนได้ยาก เนื้อหาสาระของการปฏิรูประบบการศึกษายังคงเน้นให้ผู้เรียนจดจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาล่าช้าไม่จริงจังและขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งจากฐานคิดเดิมของรู้สึกในเรื่องการจัดระบบการเรียนการสอนที่พยายามสร้างมาตรฐานความรู้ให้มีความเป็นหนึ่งเดียว และถ่ายทอดความรู้ฉบับมาตรฐานดังกล่าวทั้งในแนวราบคือ การแพร่กระจายความรู้จากส่วนกลางไปภูมิภาค และในแนวตั้งคือจากผู้บริหาร กระทรวงหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานความรู้มาสู่บุคลากร หน่วยงานและสถานศึกษาภายในได้สังกัดการรับผิดชอบดูแล ซึ่งขาดการทำความเข้าใจอย่างแท้จริงกับศาสตร์ความรู้อันเป็นฐานเดิม หรือเรียกว่ามิได้ใส่ความเป็นตัวของตัวเองอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นถิ่นแล้วนำไปรวมอยู่ในระบบการศึกษา โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้ที่ห่างเหินประเด็นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผลิตผลอันเกิดขึ้นจากการผลิต ด้วยระบบการศึกษา จึงเปลี่ยนคุณลักษณะจากเดิมที่เคยมี “ความรู้คุณธรรม” ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีน้ำใจ มีเมตตาเป็นเครื่องประกอบของบุคคล เปลี่ยนไปสู่ การเป็นคนโกรธดุจของหงส์ ขี้โนโห ขาดความยับยั้งชั่งใจ และส่งผลขยายไปสู่การ

สร้างปัญหาแก่สังคม ซึ่งขัดแย้งกับจินตนาการหรืออุดมการณ์ที่รู้สึกต้องการสร้างบุคลากรภายใต้การปกครองของรัฐให้มีความ “เก่ง ดี มีสุข” โดยสิ้นเชิง

ด้านวิชาการศึกษานั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากที่รัฐได้นำองค์ความรู้ด้านตนตระเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในระบบการศึกษา ซึ่งจากการนำเสนอข้อมูลของข้ามคหบดี ประประสิทธิ์ (๒๕๓๗) ว่าด้วยเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพและบทบาทของวัฒนธรรมคนไทย ได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวโดยสรุปว่า ด้วยวัฒนธรรมดันตรีของไทยที่ระบบการเรียนการสอนดันตรีแต่เดิมเน้นรูปแบบการเรียนในระบบครอบครัว โดยมีครูผู้สอนที่มีสถานภาพไม่ต่างจากพ่อหรือแม่พี่พระคุณต่อชีวิตเป็นผู้อบรมสั่งสอนทั้งวิชาความรู้และจริยธรรมคุณธรรม ผู้เรียนก็จะต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในวิชาการดันตรีอยู่ในเบื้องต้นก่อนที่จะเข้ารับการถ่ายทอดวิชาความรู้ ดังนั้น การศึกษาเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวจึงสามารถพัฒนาและต่อยอดด้านตนตระทั้งความสามารถของผู้เรียนและวิชาความรู้ด้านตนตระที่มีการสืบทอดถ่ายเทอย่างกว้างขวาง รวมถึงถูกมองว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมไม่สร้างความเดือดร้อนแก่สังคมด้วยการขัดเกลาจากครูผู้สอนและชนบทต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบอยู่ในขั้นตอนของการเรียนการสอนดันตรีมาตั้งแต่ครั้งอดีต แต่เมื่อวิชาการดันตรีดังกล่าวถูกบorrar ผู้เรียนต้องมีความรู้ดังต่อไปนี้ เช่น จากรอบครัว/บ้าน สำนัก วัดและวัง สูสสถาบันการศึกษา มีพัฒนาการครอบคลุมและบังคับให้ผู้เรียนต้องมีความรู้ดังต่อไปนี้ เช่น สถาบันประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาอย่างที่พับเห็นในปัจจุบัน ดังนั้นจากขั้นบนธรรมเนียมเดิมที่ผู้เรียนจะต้องมีใจรักในวัฒนธรรมดันตรีเป็นทุนเดิม เคราะพนบันยอมในการเข้าไปฝึกด้วยครูผู้สอนตามบ้านหรือสำนักเพื่อแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่อยากจะได้รับความรู้อย่างแท้จริง กลับเปลี่ยนเป็นครูผู้สอนที่อยู่ภายใต้สังกัดของรัฐหรือหน่วยงานที่มีการเรียนการสอนด้านตนตระ จะต้องเป็นผู้เข้าร่วมกระบวนการทางศึกษาและต่อยอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน เนื่องด้วยตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องสั่งสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงส่งผลให้ถูกมองว่าเป็นครูผู้สอนในสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่ผู้เรียนมีความสนใจอย่างจริงจังในด้านตนตระ ต้องกลับเป็นผู้ดูแลเยี่ยดวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียน จนเกิดภาวะความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับตัวผู้เรียนไม่มีความสัมพันธ์ที่เหนี่ยวแน่นเช่นอดีต

**ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

อีกทั้งด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จึงปรากฏสิ่งเร้าอื่นๆ ให้ผู้เรียนสนใจมากกว่าการตั้งใจเรียนรู้ดูดนตรี ซึ่งเป็นศาสตร์ที่จะต้องมีสมาธิ มีความเอาใจใส่ และมั่นฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอจึงจะได้รับวิชาความรู้ครบถ้วน ดังนั้นจึงส่งผลให้วิชาความรู้อันเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ถูกสร้างสรรค์และกลั่นกรองอย่างพิถีพิถันจนเป็นศิลปะชั้นสูงประจำชาติ กลับต้องสูญหาย เจือจางและได้รับการสืบทอดองค์ความรู้เพียงบางส่วน โดยเฉพาะในส่วนที่รู้สึ肯เป็นผู้กำหนดและเห็นชอบว่าได้มาตรฐานและเหมาะสมสมเท่านั้น จากการตั้งข้อสังเกตจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนพบว่า ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือให้ความสนใจกับวัฒนธรรมดนตรีไทยผ่านระบบการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี โทและเอก หรือสามารถพิสูจน์จากการทางด้านวิชาการดนตรีเพิ่มจำนวนมากขึ้น แต่องค์ความรู้อันเป็นศาสตร์จำเพาะของดนตรีไทย ที่ไม่สามารถเข้ากับระบบการศึกษาสายใหม่ได้นั้น กลับตกอยู่ในสภาพการสูญหายขององค์ความรู้และขาดการสนับสนุนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสู่การปฏิรูประบบการศึกษาไทยและการศึกษาดนตรีของไทย

จากปัจจุบันที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากการสะสมมูลเหตุต่างๆ อย่างยาวนาน ของกระบวนการปฏิรูประบบการศึกษาไทย ทั้งในด้านวิชาสามัญและด้านวิชาดนตรี โดยสถาบันหลักในสังคมที่มีผู้มีอำนาจในการห้ามนำทิศทางการศึกษาจากส่วนกลางได้นำไปสู่การสร้างปัญหาให้แก่ผู้เรียนและสังคมในวงกว้าง ผลงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวทั้งหมดที่ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาผ่านกระบวนการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบการศึกษาของไทยมีประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ได้รับความสนใจทั้งจากนักวิชาการ นักวิจัย สื่อสารมวลชน ฯลฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากที่ได้ให้ความสนใจและทำการศึกษาวิจัยรวมถึงให้หากล่าวว่าและข้อเสนอแนะในการหาทางออกให้กับปัญหาดังกล่าวนี้ โดยในบทความนี้ผู้เขียนขอนำเสนอแนวคิดเฉพาะของนักวิชาการบางท่านที่เป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้างและคลุกคลีกับแวดวงวิชาการศึกษาโดยตรง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ ดังนี้

เอกสารที่ ๑ ถating (๒๕๔๔) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของไทย ได้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นทางออก ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ส่วนที่ควรพิจารณาและให้ความสำคัญอย่างยิ่งคือ ส่วนแรกเน้นไปที่การพัฒนาบุคลากร และส่วนที่ ๒ เป็นการปรับยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความรู้

ด้านการพัฒนาคน ได้แก่ ๑) ให้ความสำคัญกับการคัดสรรคนที่มีศักยภาพทั้งทางด้านความฉลาดทางสติปัญญา ทางอารมณ์หรือวุฒิภาวะ และทางศีลธรรม ๒) ปลดถ่ายกำลังคนที่ทำงานด้านวัฒนธรรมและการศึกษาไปสู่อาชีพอื่นที่เหมาะสมแก่วัยรุ่นและศักยภาพ ๓) พัฒนากระบวนการทัศน์และวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ ทั้งระบบ เพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ๔) สร้างขวัญและกำลังใจแก่คนดีมีความสามารถ ๕) เสริมองค์ความรู้ด้านพุทธศาสนา ทางจิตวิญญาณ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมวิทยา เพื่อการบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและไม่กระจัดกระจาย และ ๖) ให้ความสำคัญกับผู้มีความรู้หรือประชาชนในการเสริมสร้างความรู้ที่มีประสิทธิภาพและหลากหลาย

ด้านยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) มีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และเกิดประโยชน์สูงสุด ๒) มีการคัดสรรผู้ที่จะเข้าทำงานให้เน้นการประเมินศักยภาพทั้งทางด้านความรู้ ความคิดและคุณธรรมจริยธรรม ๓) ความมุ่งมั่นของบุคลากรในกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมุ่งขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม ๔) มีการประเมินประสิทธิภาพกระบวนการเรียนมากกว่าผลลัพธ์ ๕) มีการพัฒนาเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับ เช่น ผู้นำ ครุอุปราช ผู้ปฏิบัติการ และระดับชุมชนรวมถึงเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาอยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาระบบการศึกษาอย่างครบถ้วนทุกมิติ

พระธรรมปีก (๒๕๔๔) ให้แนวทางกับประเด็นดังกล่าว ซึ่งพอสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาล้วนเป็นผลพวงมาจากการบริบทที่หลากหลายโดยเฉพาะสภาพปัญหาของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา จนทำให้ผู้คนหลงลืมกับสภาพที่เป็นจริงทางวัฒนธรรมอันเป็นฐานเดิมของบ้านเมือง หลงเหลาตามกระแสของความเปลี่ยนใหม่ที่มิใช่ของตนเอง จนทำให้รากฐานทาง

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัฒนธรรมอันเป็นเครื่องที่จะช่วยในการเยียวยาปัญหาและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั้นต้องช่วยเหลือหาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณภาพการณ์หลักของสถาบันการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างเด็กเก่ง ดีและมีความสุข แต่ข้อดี ๓ ประการนี้ยังคงกระจัดกระจาดไม่สมบูรณ์ในคนใดคนหนึ่งเท่าที่ควรคือ “ถ้าเก่งก็มักจะดียาก ถ้าดีก็มักจะเก่งยาก หรือถ้าเก่งแล้วดีก็มักไม่มีความสุข” ดังนั้นระบบการศึกษาที่ถูกต้องจึงที่จะสามารถประสานทั้ง ๓ ส่วนให้สอดคล้องกลมกลืนกันได้

พระเวศ วงศ์ (๒๕๔๔) ปรากฏคนสำคัญของชาติ ให้ข้อเสนอแนะว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาในปัจจุบันคือ ความบกพร่องของระบบการปฏิรูปการศึกษาที่แยกศาสนาและวัฒนธรรมออกจากกัน มุ่งเน้นเพียงให้ผู้เรียนมีความรู้ ความชำนาญเป็นส่วนๆ ไม่มีการบูรณาการความรู้ระหว่างกันและกัน อีกทั้งควรมีการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการศึกษาหรือจัดกระบวนการการศึกษาที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาสังคมได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพ

จากข้อเสนอแนะของนักวิชาการข้างต้นพอสรุปได้ว่า ทางออกที่สำคัญในการที่จะพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของระบบการศึกษาของชาตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชื่อมร้อยเครื่องมือต่างๆ ทั้งทางด้านบุคลากรและเทคโนโลยี อีกทั้งฐานทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แต่เดิมมาปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้จำเป็นจะต้องดำเนินการ กำกับและติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยมีชุมชนและประชาชนผู้มีความรู้เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาและชี้แนะนำแนวทางเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงจุดและเหมาะสมกับสังคมไทย

สำหรับทางออกของปัญหาด้านระบบการศึกษานั้นต้องมีการศึกษาด้านนิติรัฐ ทั้งประเด็นการนำศาสตร์ด้านนิติรัฐเข้าสู่ระบบการศึกษาจนทำให้หลักหลายองค์ความรู้ที่มิอาจคงอยู่ในบริบทใหม่ต้องสูญเสียไป รวมถึงคุณธรรมจริยธรรมที่เคยได้รับการขัดเกลาจากครูผู้สอนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติที่เกิดขึ้นในบ้าน/สำนักนิติรัฐ วัด หรือราชสำนัก(วัง) จึงส่งผลให้ผู้เรียนคนดีรู้ส่วนใหญ่ในปัจจุบันขาดทั้งความรู้และคุณธรรม

จริยธรรม หรือการที่ผู้เรียนไม่สามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับไปสร้างความสุขในการดำเนินชีวิตให้แก่ตนเองได้เท่าที่ควร อีกทั้งค่านิยมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้สถานภาพของการเรียนการสอนดูต่ำตีบบุคคลและสังคม เช่นเดียวกับระบบการศึกษาในวิชาสามัญด้วยเช่นเดียวกัน

สุกรี เจริญสุข (ม.ป.ป.) นักวิชาการผู้ต่อสู้เพื่อการปฏิรูปการศึกษาสาขาคนต่างด้าวคัมภีร์ของประเทศไทย ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับโฉมหน้าใหม่ของระบบการศึกษาคนต่างด้าว ความเป็นประเด็นได้ดังนี้

๑) ปฏิรูปด้านปรัชญาการศึกษาคนต่างด้าว คือต้องเปลี่ยนค่านิยมการนิยามคุณค่าและความหมายของคนต่างด้าวที่เคยถูกมองว่าเป็นสิ่งไร้สาระไม่มีคุณค่า ให้กลายเป็นวิชาของนักประชารัฐ คือต้องได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้าง

๒) ปฏิรูปครุうこと คือการซ้อมและสร้างภาพลักษณ์ของครุคนต่างด้าวจากภาพลักษณ์เก่าที่เคยขึ้นมา เช่น ไม่ทำงาน ชี้เกี้ยจ ทำตัวไม่น่าเชื่อถือ ให้กลายเป็นครุที่ไม่มีปัญหา มีความรู้ความสามารถทักษะด้านคนต่างด้าวในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ และมีความเอาใจใส่อย่างจริงจังต่อวิชาชีพ

๓) ปฏิรูปหลักสูตรคนต่างด้าว คือจะต้องปรับหลักสูตรการศึกษาด้านคนต่างด้าวให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่ในระดับพื้นฐานถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งปัญหาที่เป็นอยู่ณปัจจุบันคือยังไม่มีความต่อเนื่อง การศึกษาคนต่างด้าวพื้นฐานเป็นเพียงแค่เครื่องประดับในโรงเรียนหรือเป็นเพียงแค่กิจกรรมพิเศษ ส่วนการศึกษาคนต่างด้าวที่จริงจังกลับเริ่มต้นในระดับอุดมศึกษา ซึ่งในความเป็นจริงของการศึกษาในระดับดังกล่าวยังอ่อนด้านคุณภาพและมาตรฐาน

๔) ปฏิรูปห้องเรียนคนต่างด้าว คือการลงทุนสร้างมาตรฐานด้านคนต่างด้าวที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและบริบทที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนดูแลและคำนึงถึงเรื่องของเสียง เช่นเดียวกับการสนับสนุนวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕) ปฏิรูปโรงเรียนคนต่างด้าว คือการให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เลิงเห็นถึงคุณค่าของวิชาคนต่างด้าว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ที่เป็นพันเพื่องสำคัญในการกำหนดนโยบายการปฏิรูปโรงเรียนคนต่างด้าว และวางแผนการจัดการศึกษาคนต่างด้าวในประเทศไทย

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๖) ปฏิรูปการเรียนรู้ดูดนตรีคือการปรับปรุงทั้งครุณ์สอนให้มีความกระตือรือร้น มีประสิทธิภาพซึ่งวัดจากผลงาน ปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จากการสืบค้นข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี และขยายขอบเขตความรู้ไปสู่ศิลปะแขนงอื่นๆ

๗) ปฏิรูปนักเรียนดนตรี คือการปรับค่านิยมด้านการเรียนการสอนดนตรี จากที่เคยถูกมองว่าเป็นวิชาที่ใครก็เรียนได้หรือใครที่เรียนอะไรไม่ได้ให้ส่งไปเรียนดนตรี เพราะเป็นวิชาที่ไม่มีแก่นสาร ไปสู่การสร้างค่านิยมใหม่ที่ว่า ควรจะเรียนดนตรี ต้องเป็นคนเก่งและคนดี มีศักดิ์ศรีและได้รับการยอมรับจากสังคม

๘) ปฏิรูปอาชีพดนตรี คือการสร้างให้ผู้เรียนคนดนตรีมีอาชีพที่หลากหลาย มีใช้แค่เพียงการเป็นนักดนตรีหรือครุณ์ดนตรีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีความสามารถรอบด้านและรอบรู้ด้านดนตรีอย่างเชี่ยวชาญ เมื่อสำเร็จการศึกษาหรือก้าวเข้าสู่สังคมจะมีงานทำ สร้างงานเองได้ “ไม่ต้องคอบยาง ไม่ต้องหางงาน”

จากที่ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้างต้นพอสรุปได้ว่า แนวทางการปรับโฉมหน้าการปฏิรูปการศึกษาสาขาวิชาดนตรีให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ตลอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงทั้งระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ทั้งด้านบุคลากร แนวความคิดการบริหาร สิ่งแวดล้อม ค่านิยม ซึ่งปัจจัยทั้งหมดล้วนมีความเกี่ยวข้องกับระบบโครงสร้างหลักทางสังคมที่มีบุคลากรและสถาบันต่างๆ เกี่ยวข้องสัมพันธ์รวมอยู่ด้วย ดังนั้น กระบวนการปฏิรูประบบการศึกษาทั้งในส่วนของวิชาสามัญและวิชาดนตรีจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่ ดูแลและได้รับการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและทันท่วงที เพื่อการแก้ไขปัญหาได้สอดคล้อง ตรงจุดและเกิดมาตรฐานในระดับสากลอย่างแท้จริง

จากการนำเสนอให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของระบบการศึกษาไทยตั้งแต่ก่อนสมัยการปฏิรูปการศึกษา กระทั่งก้าวเข้าสู่ยุคจารพรรดินิยมที่มีการปรับโฉมหน้าใหม่ ของระบบการเมืองการปกครองของสยาม ซึ่งเป็นผลพวงทำให้เกิดระบบการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม และประเด็นระดับคุณภาพการศึกษาของชาติที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ปัจจุบัน ซึ่งถูกยกย่องว่าเป็นภาพลักษณ์ของความอ่อนแอด้านวิชาการของนักเรียน

นักศึกษา และการบริหารจัดการแบบไร้ทิศทางของภาครัฐ กระทำการนำเสนอให้เห็นถึงข้อเสนอแนะจากนักวิชาการผู้คุ้นเคยและมีประสบการณ์โดยตรงกับปัญหาทั้งในส่วนของวิชาสามัญและศาสตร์ความรู้ด้านคนต่างด้าว ซึ่งสามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นทางเลือกในการดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาที่ตรงจุดอย่างแท้จริง เพื่อมุ่งไปสู่ทางออกของปัญหาระบบการศึกษา

ประเด็นเรื่องของระบบการศึกษาซึ่งถึงแม้ว่าครั้งหนึ่งการปฏิรูประบบการศึกษาดังกล่าวจะส่งผลดีสำหรับการนำไปใช้เพื่อการต่อรองกับอำนาจของลัทธิล่าอาณานิคมจากชาติตะวันตก ที่มองว่าการศึกษาคือตัวแทนของดินแดนที่มีอารยธรรมมีความเจริญ และในส่วนของการณ์ปัจจุบันก็ถือได้ว่าประเด็นเรื่องของระบบการศึกษาถือเป็นประเด็นหลักสำคัญของทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างถูกต้องตรงจุด โดยเฉพาะในส่วนของการณ์ปัจจุบันที่โลกต่างมีการแข่งขันกันในหลากหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและรวมไปถึงด้านการศึกษา โดยมีมูลเหตุหลักจากความพยายามในการสร้างและกำหนดมาตรฐานชนิดเดียวกันที่ทุกประเทศจะต้องดำเนินรอยตามอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นความแตกต่างซึ่งถือเป็นคุณสมบัติหรือเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสังคม แต่ละภูมิภาค แต่ละประเทศจึงถูกสับสนคลอนและถูกมองว่าไม่เป็นมาตรฐาน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้สอดคล้องกับกลไกนี้ กับมาตรฐานชนิดเดียวกับประเทศมหาอำนาจเป็นผู้กำหนดชื่น และต่างยอมรับกันอย่างหน้าชื่นตาบานว่าข้อกำหนดและนโยบายเหล่านั้นคือรายละเอียดหรือเป็นมาตรฐานสูงสุดที่ควรดำเนินรอยตามอย่างเคร่งครัด

ด้วยสภาพการณ์และค่านิยมที่มิใช่เพียงแค่รัฐเป็นผู้ดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว แต่คุณในชาติทุกคนต่างยอมรับต่อกระบวนการสร้างมาตรฐานฉบับดังกล่าว จึงส่งผลให้องค์ความรู้หลายชนิดที่ถือเป็นภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษในแต่ละท้องถิ่น ในแต่ละภูมิภาคและในแต่ละประเทศจึงถูกถอดถอนคุณค่าและความสำคัญให้เจือจางและสาบสูญ เนื่องจากมาตรฐานชนิดใหม่ที่สังคมเรียกว่า “ความรู้” ที่ถูกนำมาบรรจุและถ่ายทอดให้กับคนในสังคมได้ซึ่งชัดเจน รู้สึกว่า มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม มิได้มีเรื่องราว

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ข่องเกี่ยวกับผู้คนในพื้นที่ ดังนั้นความรู้ต่างๆ ที่ถูกกรอกเข้าสู่ในทัศน์ของนักเรียน นักศึกษาและบุคลากรด้านการศึกษาจึงไม่สามารถนำมารับใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมตอนเอง และยังนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การสร้างปัญหาตามมาอีกมากมาย สุดท้ายยังเป็นการทำให้คุณในสังคมมองไม่เห็นถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นเลือดเนื้อและชีวิตของตนเองในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ข้าม พรประสิทธิ, และคนอื่นๆ. (๒๕๓๗). แบบนำเสนอ จրรยาบรรณวิชาชีพ
และบทบาทของวัฒนธรรมคนตระ. (๒๕๓๗). การปรับงดงามตระไทยขั้นสูง.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

ณรงค์ชัย ปีغمรชต. (ม.ป.ป.). มาตรฐานโปรแกรมวิชาดานตรีศึกษาแขนงวิชา
ดานตรีไทยของสถาบันราชภัฏ. (เอกสารอัดสำเนา).

นุชจรี ใจเง่ง. (๒๕๑๑). ระลึกษาติในแบบเรียนภาษาไทย. (เอกสารอัดสำเนา).

ประเวศ วงศ์. (๒๕๔๑). ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดพ้นจาก
ความหมายนະ. กรุงเทพฯ.

สุก回避 เจริญสุข. (ม.ป.ป.). การศึกษาดานตรีในประเทศไทย. (เอกสารอัดสำเนา).

สุก回避 เจริญสุข. (ม.ป.ป.). เล่าเรื่องดานตรีที่มหาวิทยาลัยมหิดล (๑) ดานตรีกับ
อนาคต. (เอกสารอัดสำเนา).

สุก回避 เจริญสุข. (ม.ป.ป.). ใจหน้าใหม่การปฏิรูปการศึกษาสาขาวิชาดานตรี.
(เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (๒๕๔๔). การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ
สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาครัฐ.

ศรีชัย พรประชาธร. (๒๕๔๗). วงศาวิทยาว่าด้วยระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์.

ประวัติศาสตร์การศึกษาไทยและการศึกษาคนต่างด้วยเชื้อชาติ : ปัญหาและแนวทางแก้ไข
เข้ามานี้ส ประภกคี ๑๐๑

ดรสา สุขเปรม. (๒๕๔๑). เอกสารคำสอนการศึกษาไทย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

การศึกษาการถ่ายทอดความรู้ทางมหอริอีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จังหวัดสุรินทร์
Mahoree Esan Transmission by Mr.Peay Srisawat, Surin Province
พิชชาณัฐ ตูจินดา / Pitchanat Toojinda^๖

บทคัดย่อ

การศึกษาการถ่ายทอดความรู้ทางมหอริอีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมา บริบทที่เกี่ยวข้อง และศึกษาการถ่ายทอดความรู้ทางมหอริอีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จากการศึกษาพบว่า วงมหอริอีสานวงดังกล่าว เกิดจากการรวมตัวของศิลปินพื้นบ้านระไชร์ ตำบลเนนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และพื้นที่ใกล้เคียง โดยนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ อายุ ๘๓ ปี เป็นหัวหน้าและผู้ควบคุมวง เป็นวงดนตรีที่ประสบความสำเร็จทำ任務 ได้แก่ ปีใน (ปีสไล) ปีกลาง ซอดดัง ซอกกลาง ซอกอุ้ (ตัวแอบ ตัวกลาง ตัวท้าย) ไม่มีเครื่องทำ任務 ของประเภทเดียวกัน เครื่องประกอบง่ายๆ ได้แก่ กลองสองหน้า (กลองมหอริ) กลองกันตรีม ฉึง ฉบับ กรับไม้ หลายชื่นมีลักษณะคล้ายเครื่องดนตรีไทยมาตรฐาน วงมหอริอีสานวงนี้ได้รับความนิยมจากประชาชนโดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ รับใช้ วิถีชีวิตผู้คนทั้งงานมุงคลและอวมงคล เพลงที่ใช้บรรเลงมี ๓ ประเภท ตามหน้าที่ การใช้งานและทำ任務 ได้แก่ เพลงครู เพลงแท่ เพลงทั่วไป เป็นวงที่ยึดถือ ประเพณีที่ครูกูอาจารย์ถ่ายทอดไว้อย่างเคร่งครัด การให้หัวครูมี ๓ ลักษณะ คือ ให้หัวครู ก่อนเริ่มเรียนดนตรี ให้หัวครูก่อนบรรเลง ให้หัวครูเมื่อนักดนตรีผิดครู

การถ่ายทอดความรู้ ได้ผ่องถ่ายแก่สมาชิกในวง ทั้งบุคคลภายในตระกูล ศรีสวัสดิ์ เครื่อญาติ และบุคคลภายนอก นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ เป็นครูผู้ถ่ายทอด

^๖ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยภาษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

^๗ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีไทยเพื่อการอาชีพ

โดยวิธีมุขป้ำฐาน ใช้ระบบความทรงจำลักษณะปากต่อปาก ไร้ลายลักษณ์ กล่าวคือ ครูผู้สอนปฏิบัติแบบอย่างเพื่อให้ศิษย์สังเกตวิธีการ กล่าวอีกการบรรเลง จดจำทำนอง เพลง จากนั้นจึงปฏิบัติตามและฝึกซ้อมกระหั่งเกิดทักษะความชำนาญ

Abstract

The purpose of the research is to study about the knowledge's transmission of Esarn Mahoree or Thai ensemble by Mr. Peay Srisawat in Surin Province. The study discovered that the Esarn Mahoree was incorporated by some native musicians in Rasrai area in Chalieang district, where is in Surin Province. In addition, the study revealed that Mr. Peay, who ages 83 years old, is also the leader of Mahoree band, and the conductor himself too. In Esarn Mahoree has included a variety kind of Thai traditional instruments like; Thai flute called Pee-Nai, Pee Klang, Thai treble fiddle, and Thai drums. These Thai instruments have their unique sounds. The Esarn Mahoree is popular among Thai people in Esarn especially in Surin province. In addition, it has been performing for both kind of celebration event and funeral. The band becomes part of peoples' lives. There are three step levels for performing, and it has been performing with the respect to Thai master music. The knowledge of Mahoree Esarn transmission has transferred generation to generation by oral, and memory. The students need to observe the way their teachers play the music and all the techniques. Then, they need to memorize and practice the strategies until they are expert.

บทนำ

มหรือีสาน วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นดนตรีกลุ่มวัฒนธรรม กันตระม ของชาวจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สารแก้ว วงศ์มหรือีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวาย จังหวัดสุรินทร์ วงมหรือีสานที่มีความสำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง มีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้วยที่สั้นสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษและสืบทอดถึงอนุชน

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รุ่นปัจจุบัน มีผลงานและได้รับรางวัลเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง เช่นได้รับเชิญให้วิ่งบรรเลงงานประเพณีสำคัญของจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง ทั้งชนเผ่าลีศประภาวดง หรืออีสานที่จัดโดยหน่วยงานราชการและเอกชน โดยมีนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์ อายุ ๘๓ ปี บุคคลดั้นแบบด้านวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์ ประจำปี ๒๕๕๔ และศิลปิน ภูมิบ้านภูมิเมือง จังหวัดสุรินทร์ สาขาศิลปะ ประจำปี ๒๕๕๔ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมวง

การศึกษาค้นคว้าเรื่องวงมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความเป็นมา บริบทที่เกี่ยวข้อง และการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงศึกษาประวัติชีวิตนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ศิลปินพื้นบ้านวงมหรืออีสานดังกล่าว ทำความเข้าใจและคิดวิเคราะห์ประเด็นข้างต้นเพื่อเรียบเรียงขึ้นเป็นรูปเ碌ມวิจัย ด้วยความเป็นมาและความสำคัญ กอบกร旺วงมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์ ยังไม่มีผู้ทำการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาด้วยเหตุที่กล่าวมาแล้ว เพื่อประโยชน์ในการรับร่วมข้อมูลทางวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นมรดกแก่แผ่นดินสืบไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาและบริบทที่เกี่ยวข้องวงมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์
๒. เพื่อศึกษาประวัติชีวิตนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์
๓. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความรู้วงมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ สังเกต โดยทำการศึกษาความเป็นมา บริบทที่เกี่ยวข้อง และการถ่ายทอดความรู้วงมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์ รวมทั้งศึกษาประวัติชีวิตนายเผยแพร่ศรีสวัสดิ์ จากการเรียบเรียง

และวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ศิลปินพื้นบ้านอีสานใต้จำนวน ๗ ท่าน ได้แก่ นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ นายพิทักษ์ ชุมดี นายสุทธิศ ดุจจานุทัศน์ นายชัยวัฒน์ เปลงชัย นายกัมพล ชื่อทับทิม นายพิรศักดิ์ ร่าเริง เด็กชายสุจิตินันต์ ดุจจานุทัศน์ ทั้งหมดเป็นสมาชิกวง มหรือีสานดังกล่าว

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาการถ่ายทอดความรู้ วิถีชาวบ้าน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

๑. บริบททางมหรือีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จังหวัดสุรินทร์

ประวัติความเป็นมา

วงมหรือีสาน บ้านระไชร์ ตำบลเนนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เกิดจากความตัวของศิลปินพื้นบ้านในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง ในอดีตผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมวงได้แก่นายเที่ยง ดีเสริม ต่อมาเมื่อนายเที่ยงเสียชีวิตลง นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ ผู้เป็นศิษย์ได้สืบทอดเจตนารวมกันและหน้าที่ดังกล่าวกระทั้งถึงปัจจุบัน ปัจจุบันนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ อายุ ๘๓ ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒๓ หมู่ ๑๙ บ้านระไชร์ ตำบลเนนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

เครื่องดนตรี

วงมหรือีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ เป็นวงดนตรีที่ประสบความสำเร็จ ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปัจจุบัน วงมีเครื่องทำท่านองประกอบด้วย กลองสองหน้า (กลองมหรี) กลองกันตระนี ฆิ้ง ชาบ กรับไม้ หลายชืนมี ลักษณะคล้ายเครื่องดนตรีไทยมาตรฐาน การเล่นรวมวงไม่จำกัดจำนวนเครื่องทำท่านอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้เล่นและจำนวนนักดนตรีเป็นหลัก

การไหว้ครู

วงมหรือีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ เป็นวงที่ขึ้นต่อปะเพลนที่ครูอาจารย์ถ่ายทอดไว้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการไหว้ครู มี ๓ ลักษณะ คือ ไหว้ครู ก่อนเริ่มเรียนดันตรี ไหว้ครูก่อนบรรยาย ไหว้ครูเมื่อันกัดนต์รีผิดครู ครูที่นักดันตรีให้ความเคารพยำเกรงแสดงความควระผ่านพิธีกรุณามาแล้วกอกอกได้ ๔ ประเภท คือ ๑. ครูเทวดา ๒. ครูพื้น ๓. ครูมนุษย์ ๔. เครื่องดนตรี

บทเพลงที่ใช้บรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรือีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ มี ๓ ประเภท ตามหน้าที่การใช้งานและทำนองเพลง ได้แก่ เพลงครู๑ เพลงแห๑ เพลงท้าไป๑ นอกจากนี้ ยังจะบุคคลเพลงท้าไปเพื่อบรรเลงเฉพาะกรณี ได้แก่ ชุดสร้อยสน/แขกมอญ นกขมิ้น/จะเข้าทางยาว ใช้เล่นซ่างพระชนน และเพลงสำหรับพิธีเข้าทรงใจลมะมวด โดยเฉพาะอีก ๔ เพลง (ไม่สามารถค้นชื่อเพลงได้)

๒. ประวัติชีวิตนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์

ด้านชีวิตส่วนตัว

ครอบครัวนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจขึ้นปานกลาง นายเผยแพร่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงหลักของครอบครัว เพราะเป็นพี่ชายคนโตในจำนวนพี่น้อง ๔ คน จึงต้องแบ่งเบาภาระครอบครัวตั้งแต่เด็ก

^๑ เพลงครู ได้แก่ เพลงดันจิง ทางยาว ปีนติง ทรงปราสาท สมัย ตะนาว

^๒ เพลงแห่ ได้แก่ เพลงแขกมอญฉลอมเบาะ โอลahnay โอลำปั่น จีน ตาพูน ตาวนทร์ ตาทึก ขยาย และที่คันชื่อไม่ได้ประมาณ ๑๕ เพลง

^๓ เพลงท้าไป แบ่งได้ ๒ ประเภท ได้แก่ เพลงบรรเลงงานมงคล (เพลงแขกมอญ รถนี สมิงทอง นกขมิ้น กร้อม พระโพธิ์ สถาใจเดชา กระมาชา ชุดเดี้ยมคันธ์ สร้อยสน) เพลงบรรเลงงานอวมงคล (เพลงอิเหนา รถนีกรุณายัง ลายเลื่อน นางทรงส์ (พื้นบ้าน) ดาวทอง ลาวคราญ)

เมื่อสมรสแล้วยังเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี เพราะจากคำสัมภาษณ์ที่ว่าไม่ใช่องค์ภะสิงเสพติดของมีนมา ทั้งขยันขันแข็งหาเลี้ยงภาระและบุตรชายหญิงอีก ๔ คน กระทั้งตนและครอบครัวมีฐานะมั่นคง

นอกจากนี้ ความไฟแรงของนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ ที่กล่าวว่า ตนต้องการสร้างสถานที่ฝึกซ้อมและมอบเครื่องดนตรีแก่หมู่บ้านของตนเพื่อนักดนตรีรุ่นหลัง แสดงถึงน้ำใจ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และสำนักศึกษาแทนบุญคุณแผ่นดินเกิดของนายเผยแพร่ได้เป็นอย่างดี (เผยแพร่ ศรีสวัสดิ์, สัมภาษณ์, ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖)

ด้านการศึกษาดนตรี

ตระกูลศรีสวัสดิ์สืบทอดความรู้และอาชีพนักดนตรีมหรืออีสานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันนับได้ ๖ ชั่วคน นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ ถือเป็นบุคคลสำคัญที่เชื่อมโยงความรู้จากบรรพบุรุษสู่อนุชนรุ่นหลัง โดยเฉพาะบุคคลในตระกูลและเครือญาติทั้งยังเป็นพื้นเพื่อหลักผู้ผลิตพื้นกิจกรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานให้ของหมู่บ้านระไกร์ ตำบลเนนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ให้ขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่อง

นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิวัยรุ่นผู้ด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ของจังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้มีภูมิความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับศิลป์แขนงนี้ ด้วยสั่งสมประสบการณ์และได้รับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้จากครูอาจารย์หลายท่านในอดีต กระทั้งได้รับรางวัลบุคคลด้านแบบด้านวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์ ประจำปี ๒๕๖๔ และศิลปินภูมิบ้านภูมิเมือง จังหวัดสุรินทร์ สาขาศิลป์ ประจำปี ๒๕๖๕

๓. การถ่ายทอดความรู้ทางมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จังหวัดสุรินทร์

การถ่ายทอดความรู้

รวมมหรืออีสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ มีการฝึกถ่ายความรู้สู่บุคคลในตระกูล เครือญาติ และบุคคลภายนอก โดยยึดแนวทางเรียนรู้แบบแผนที่โบราณเจริญ กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด วิธีการถ่ายทอดเป็นวิธีมุขปาก្យះ ใช้ระบบความทรงจำ

**ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

ลักษณะปากต่อปาก ไร้ลายลักษณ์ กล่าวคือ ครุพัสดุสอนปฏิบัติแบบอย่างเพื่อให้ศิษย์ สังเกตวิธีการ กลวิธีการบรรยาย ดัดจำทำนองเพลง จากนั้นจึงปฏิบัติตามและฝึกซ้อม กระหึ่งเกิดทักษะความชำนาญ

ปัจจัยที่ทำให้มีการสืบทอดดนตรี

กรณีี้มารจากหลายสาเหตุ กล่าวคือ ขาดการปลูกฝังจากครอบครัว หรือได้รับทัศนคติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน หน้าไปประกอบอาชีพอื่นที่คิดว่าดี กว่าหรือเลิกเล่นเมื่ออายุมากขึ้น ขาดการสนับสนุนอย่างชัดเจนและต่อเนื่องจากหน่วยงานทางวัฒนธรรม ปัญหาเยาวชนติดสิ่งเสพติดของมีนเม่า

การฝึกซ้อมดนตรี

อดีตมีการฝึกซ้อมรวมวงเป็นครั้งคราว แต่ปัจจุบันเนื่องด้วยสมาชิกนักดนตรีในวงต่างมีภาระงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่มีการฝึกซ้อมรวมตัวอย่างเป็นกิจจะลักษณะ แต่มีการนัดหมายรวมตัวฝึกซ้อมเมื่อมีงานสำคัญหรืองานเกียรติยศ เช่น งานช้างประจำปีจังหวัดสุรินทร์ หรืองานแข่งขัน

บรรยากาศการบรรยายตามงาน

วงมหรือสาน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัท ได้รับความนิยมจากประชาชนโดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง รับใช้กิจกรรมผู้คนทั้งงานมงคลและอาวมงคล ซึ่งครุพัสดุถ่ายทอดความรู้จะร่วมเดินทางไปเล่นวงดนตรีกับศิษย์ด้วยทุกครั้ง จึงซึ่งชับความรู้ที่เกิดจากการสอนปฏิบัติดนตรีในสถานที่และเหตุการณ์จริง สำหรับค่าตอบแทนวงดนตรีไม่ได้กำหนดตายตัว แต่คำนวณจากจำนวนวันเวลาและระยะทางใกล้ไกลเป็นสำคัญ ทั้งนี้นายเผยแพร่ ศรีสวัท หัวหน้าวง จะเฉลี่ยค่าตอบแทนให้สมาชิกนักดนตรีเท่ากันทั้งหมดทุกคน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความหมายของให้ไว้ในพื้นที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดีดสีตีเป่า ไม่จำกัดประเภท จำนวนชิ้น และการจัดวาง ยึดหยุ่นไม่ตามตัวตามสถานการณ์บริบทแวดล้อม ร้องเล่นเพื่อขับกล่อมบันทิงใจ ซึ่งต่างจากวงปี่พาทย์ที่มีรูปแบบตายตัวและเล่นเพื่อประกอบพิธีกรรม วงให้ไว้ในงานวันนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ มีลักษณะดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้น แม้ปัจจุบันจะไม่พบเครื่องทำทำงประกอบดีในวง แต่นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ ให้ข้อมูลว่า ในอดีตเคยมีผู้ดีดจับเปย์ ภูง เวง (พิณกระจับปี) ประสมในวงของตน

การถ่ายทอดความรู้วิถีชาวบ้าน วันนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จากสมาชิกนักดนตรีทั้งหมดในวงพบว่า มีกิจกรรมเยาวชนอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๔ คน (นอกจากนั้น มีอายุมากกว่า ๔๕ ปี) คือ ก้มพล ชื่อทับทิม (๒๐ ปี) อดิศักดิ์ ชุมดี (๒๐ ปี) พีรศักดิ์ ร่าเริง (๑๖ ปี) สุตินันต์ ดุจจานุหัศน์ (๑๔ ปี) ที่ยังคงเรียนรู้ความรู้ ให้ไว้ในงานจากนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ และศิลปินอาชุดไทยภายในวงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะก้มพล ชื่อทับทิม และ อดิศักดิ์ ชุมดี ที่มีความสามารถในการปฏิบัติ ดนตรีและเชิงการซ้อมสร้างเครื่องดนตรีให้ไว้ เป็นบุคคลร่วมสมัยที่เป็นกรอบออกเสียงแทนครูอาชุดไทยในวง สิ่งสะท้อนความเชื่อถืออีกด้วยที่มั่นคงของครูอาจารย์ในอดีตในแต่ละการถ่ายทอดความรู้ นอกจากประกอบในรูปแบบพิธีกรรมให้วัดครูแล้ว รูปแบบขั้นตอนการถ่ายทอดที่บุคคลข้อมูลให้สามารถนำไปใช้ในทิศทางเดียวกัน ทั้งการปฏิบัติตนต่อครูอาจารย์ ชุดบทเพลงแรกสำหรับการเรียน กลวิธีการสอน ความเคารพต่อเครื่องดนตรี ฯลฯ เป็นสิ่งที่ยืนยันได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้วิถีชาวบ้าน บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ ยังคงได้รับการสืบทอด จากภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่เยาวชนรุ่นใหม่ถึงแม้ว่าจะเป็นไปในวิถีเดียวกัน แต่รูปแบบ ความเชื่อ ประเพณี และบทเพลงท่ามกลางกระแสดนตรีสมัยใหม่ที่เข้ามาแทนที่ ความนิยมของประชาชน วงให้ไว้ในบ้านยังคงเป็นวงดนตรีที่สำคัญของสังคมอีสาน ได้รับการสืบทอดต่อมาในประเทศไทย

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วงมหรือissan บ้านนายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์ จังหวัดสุรินทร์

(จากช้วยบุคคลที่ ๔ คือ นายเผยแพร่ ศรีสวัสดิ์)

(ที่มา: พิชชาณัฐ ตั้นดา, ๒๘ เมษายน ๒๕๕๖)

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (๒๕๕๐). หนังสือ nomination พิพิธภัณฑสถาน จังหวัดสุรินทร์. ม.ป.ท..

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ. (๒๕๔๔). มหริพื้นบ้าน: ศึกษาวงมหริพื้นบ้าน บ้านโนนราษฎร์

ตำบลแตลด อําเภอศรีภูมิ จังหวัดสุรินทร์. สารานิพนธ์ กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ. (๒๕๔๒). การศึกษาปีต่อ เครื่องเป่าลมมหริพื้นบ้านอีสานใต้

จังหวัดสุรินทร์. บริณญาณิพนธ์ ศป.ม. (manusayduriyangkavittha) กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

พิทยวัฒน์ พันธุ์ศรี. (๒๕๔๖). การศึกษาบทเพลงของวงมหริissan หมู่บ้าน

เทียมแข็ง จังหวัดร้อยเอ็ด. บริณญาณิพนธ์ ศป.ม. (manusayduriyangkavittha)

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

วิโรจน์ เอี่ยมสุข. (๒๕๓๘). การศึกษาการให้บริการวิเคราะห์เฉพาะกรณีบ้านสะเดา กิ่งอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาโทนิพนธ์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดเล็งไชยศรี.

สัมภาษณ์

กัมพล ชื่อทับทิม. สัมภาษณ์, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ชัยวัฒน์ เปลงชัย. สัมภาษณ์, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ฐิตินันต์ ดุจานุทัศน์. สัมภาษณ์, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

พิทักษ์ ชุมดี. สัมภาษณ์, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

พีระศักดิ์ ร่าเริง. สัมภาษณ์, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

เผยแพร่ ศรีสวาย. สัมภาษณ์, ๑๙ เมษายน ๒๕๕๖. ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

สุทธิศ ดุจานุทัศน์. สัมภาษณ์, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

บันไดเสียงไดอัทอนิก

DIATONIC SCALES

ถาวร วัฒนบุญญา / Thaworn Wattanaboonya^๐

บทความทางวิชาการเรื่อง บันไดเสียงไดอัทอนิกนี้ เป็นบทความที่มีเนื้อหาสาระที่สำคัญเรื่องหนึ่งของทฤษฎีดังต่อไปนี้ ผู้เขียนมีความตั้งใจและเจตนาที่จะทำให้บทความทางวิชาการเรื่องนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักดนตรี และบุคคลทั่วไป โดยมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน คือ เป็นการรวบรวม ข้อมูลทางทฤษฎีที่จำเป็นต่อการศึกษาดูดนตรี ในระดับเบื้องต้น เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาได้อย่างถูกต้อง และราบรื่นตลอดไป โดยบทความทางวิชาการนี้พยายามที่จะหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่เข้าใจยาก ลึกซึ้ง สับสน ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านหรือผู้ที่เริ่มศึกษาทฤษฎีรินหงุดง่ายๆ ในการที่จะศึกษาเรียนรู้

ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้จัดทำวารสารที่ทัศน์วัฒนธรรม ซึ่งเป็นวารสารที่ดี มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และยังเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้เขียนบทความ ได้อย่างอิสระเต็มที่ ทำให้ผู้เขียนสามารถนำเสนอที่คิดว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นในด้านของดนตรีแก่ผู้อ่าน เขียนลงบทความทางวิชาการได้อย่างสมบูรณ์

เพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงได้ตัดสินใจที่นำเสนอบทความทางวิชาการ เรื่อง บันไดเสียงไดอัทอนิก โดยเริ่มจากลิ่งที่ทำความรู้จักได้ง่ายที่สุด เน茫ะสำหรับผู้เริ่มเรียนทฤษฎีดังต่อไปนี้ ยกตัวอย่าง ถ้าเรากำลังพูดกับใครสักคนหนึ่งถึง

^๐ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดูดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ເພລງໆ ມັງ ແຕ່ຈຳຊື່ອເພລງໆ ນັ້ນໄມ້ໄດ້ ອົງກສົງທີ່ຈະສື່ອສາຣໃຫ້ຄນ່າ ນັ້ນເຂົ້າໃຈໄດ້ເຮົວທີ່ສຸດກົດເຄືອ ຕ້ອງທ່ອງທຳນອງເພລງ (Melody) ໄທັ້ງຄື່ງຈະພອຈຳແລະເຂົ້າໃຈໄດ້ ເພຣະດໍາເຄະຈັງທະວະ ເພີຍອຍ່າງເດືອກກົງບອກໄມ້ໄດ້ວ່າເປັນເພລງອະໄວ

ດັ່ງນັ້ນ ທຳນອງ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງທີ່ດີທີ່ສຸດສໍາຫຼັບກາວທີ່ຈະສື່ອສາຣໃຫ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ຈ່າຍ ທີ່ສຸດ ແລະທຳນອງກົດເປັນອົງກປະກອບທີ່ສຳຄັນຂອງດົນຕຽດວຍ ແຕ່ກ່ອນທີ່ຈະພູດຄື່ງ ອົງກປະກອບຂອງດົນຕຽດ ຈະຂອພູດຄື່ງອົງກປະກອບຂອງມນຸ່ງໝົງກ່ອນ ເນື່ອງຈາກ ອົງກປະກອບຂອງມນຸ່ງໝົງມີສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ເຮືອກວ່າ “ຮາຕຸ” ອູ້ ແລະ ຮາຕຸ ດືອ

๑. ຮາຕຸດິນ
๒. ຮາຕຸນໍ້າ
๓. ຮາຕຸລຸນ
๔. ຮາຕຸໄພ

ຮາຕຸທັງ ແລະ ຂອງຮ່າງກາຍມນຸ່ງໝົງຈະຕ້ອງອູ້ໃນສກວະທີ່ສມດຸລຮ່າງກາຍຂອງ ມນຸ່ງໝົງຈະເປັນປັກຕິ ແຕ່ດໍາເຫຼັກຮາຕຸທີ່ໃຫ້ຮູ້ໃຫ້ຮູ້ ດີເຫຼືອຂາດສກວະທີ່ສມດຸລຂອງຮາຕຸ ໄດ້ ຮາຕຸທີ່ແລ້ວ ຮ່າງກາຍຂອງມນຸ່ງໝົງກົດຈະເກີດອາກາຮັດປັກຕິ

ອົງກປະກອບຂອງດົນຕຽດ (Elements of Music) ກົດເຊັ່ນກັນ ມື້ອູ້ ແລະ ອົງກປະກອບ ດືອ

๑. ຈັງຫວະ (Rhythm)
๒. ທຳນອງ (Melody)
๓. ເສີຍປະສານ (Harmony)
๔. ນໍ້າເສີຍ (Tone Colour)

ຂຶ້ນອົງກປະກອບທັງ ແລະ ນີ້ ເປັນເຄື່ອງມືອໜັກໃນກາປະກອບພັນນົມເພລງສໍາຫຼັບ ຜູ້ປະກອບພັນນົມເພລງ ດໍາເຫັນວ່າອົງກປະກອບໃດອົງກປະກອບທີ່ກົດຈະທຳໃຫ້ເພລງນັ້ນ ໄນສົມບູ້ຮົນ

ສໍາຫຼັບອົງກປະກອບຂອງດົນຕຽດນັ້ນ ຜູ້ອ່ານຄົງສົງສັຍວ່າທຳໄມ້ຄື່ງເຮືອງລຳດັບ ໂດຍເຮັມຈາກຈັງທະວະກ່ອນທຳໄມ້ໄມ້ເຮັມທີ່ທຳນອງກ່ອນ ດ້ວຍເຫດວ່າກາຮັດປັກຕິຈະເຮັມຈາກ ຈຳນວນແນວເສີຍຮ່ອງໜ້າຂອງເສີຍ (Layer of Tone) ກ່ອນ ກ່າວດໍາເຄືອ ເຮັມຈາກອົງກປະກອບທີ່

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๑ คือจังหวะ มีแต่จังหวะไม่มีแนวเสียง องค์ประกอบที่ ๒ คือทำนอง มี ๑ แนวเสียง องค์ประกอบที่ ๓ คือเสียงประสาน มีตั้งแต่ ๒ แนวเสียงขึ้นไป และองค์ประกอบที่ ๔ คือน้ำเสียง มีตั้งแต่ ๒ แนวเสียงขึ้นไป เช่นกัน แต่ที่สำคัญคือมีการผสมน้ำเสียงของเครื่องดนตรีที่แตกต่างกันด้วย ทำให้มีสีสันที่เพิ่มเสน่ห์ให้เสียงดนตรีมากขึ้น เช่น กลุ่มเครื่องสาย กลุ่มเครื่องเป่า และเครื่องเคาะจังหวะ องค์ประกอบของดนตรีที่กล่าวมาข้างต้นนั้น คนฟังทั่วไปจะคุ้นเคยที่สุดก็คือ ทำนอง (Melody) ทำนองนี้สร้างขึ้นจากโครงหลัก คือ სเกล (Scale) หรือบันไดเสียงนั่นเอง

จากหนังสือ Harvard Dictionary (1950) หน้า ๖๖๙ คำว่า Scale เป็นศัพท์ดูนตรี (Term) ซึ่งโดยทั่วไปแปลอย่างถูกต้องว่า “บันได” หมายถึง เสียงดนตรีที่เรียบเรียงจากระดับต่ำขึ้นไปหาระดับสูง }sเกลมีหลายประเภท ตามความแตกต่างของวัฒนธรรมและยุคเวลา }sเกลหลักของดนตรียุโรป คือ Diatonic Scale ซึ่งประกอบด้วยโน้ต C, D, E, F, G, A, B และ C' ดังรูปประกอบต่อไปนี้

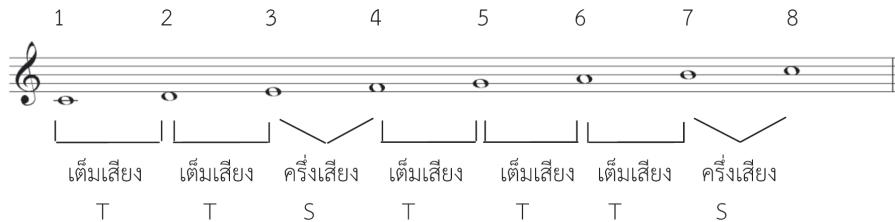
}sเกลสามารถเพิ่มได้อีกหลายช่วง (Octave) ตัวอย่างของ Diatonic Scale สร้างได้่ายๆ โดยการกดคีย์บอร์ดสีขาวของเปียโน (ดังเห็นได้จากตัวโน้ตข้างบนและรูปด้านล่าง)

C D E F G A B C
C D E F G A B C
โด เร มี พา ซอ ล ลา ที โด

บทความเรื่องบันไดเสียงนี้ จะนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบันไดเสียง ได้อย่างชัดเจน ครอบคลุม และบันไดเสียงที่เข้าใจง่ายที่สุด เป็นรากของดนตรีที่จะนำไปสู่ความตีบโต ของกาม และมีประโยชน์สูงสุด ก็คือ บันไดเสียงไดอาโทนิก (Diatonic Scale)

บันไดเสียงไดอาโทนิก (Diatonic Scale) แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด ดังนี้

๑. บันไดเสียงไดอาโทนิกเมเจอร์ (Diatonic Major Scale) แต่โดยทั่วไปจะเรียกว่าบันไดเสียงเมเจอร์ประกอบด้วยโน้ต ๘ ตัว มี Semitone Interval ระหว่างโน้ตตัวที่ ๓ กับ ๔ และตัวที่ ๗ กับ ๘ โครงสร้างของขั้นบันไดเสียงมีดังนี้

อักษร T ย่อมาจาก Tone แปลว่า เสียงเต็ม หมายถึง คู่เสียงที่มีระยะห่างกัน ๑ เสียงเต็ม (2 Semitones)

อักษร S ย่อมาจาก Semitone แปลว่า ครึ่งเสียง หมายถึง คู่เสียงที่มีระยะห่างกัน ๑ ครึ่งเสียง (1 Semitone)

การจะสร้างบันไดเสียงเมเจอร์ชนิดต่างๆนั้น จะต้องยึดหลักของระยะห่าง ของแต่ละขั้นตามโครงสร้างที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น โดยสรุปมีช่วงเสียง (Interval) บันไดเสียงระหว่าง ๓ กับ ๔ และ ๗ กับ ๘ ห่างกัน ๑ ครึ่งเสียง (1 Semitone) ส่วนขั้นอื่นห่างกัน เต็มเสียง หรือ ๒ ครึ่งเสียง (2 Semitones) และบันไดเสียงทุกชนิด จะใช้โน้ตตัวขั้นที่ ๑ (Tonic) เป็นจุดศูนย์กลางของบันไดเสียง

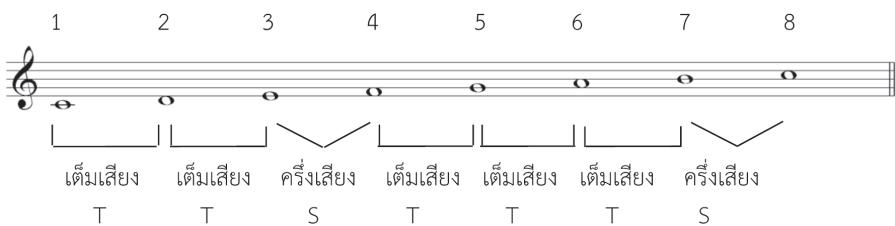
ในที่นี่จะขอเริ่มโดยยกตัวอย่างเพียง ๓ บันไดเสียง โดยจะเป็นบันไดเสียง เมเจอร์ที่ไม่มีเครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง (Key Signature) ๑ บันไดเสียง บันได

๑๑๖

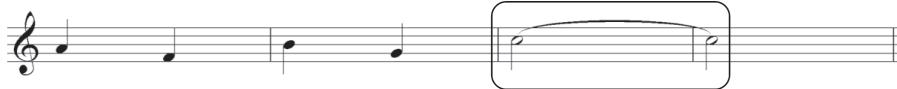
ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เสียงเมเจอร์ทางชาร์ป ๑ บันไดเสียง และบันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟลต ๑ บันไดเสียงดังนี้

๑. บันไดเสียงซีเมเจอร์ (C Major) มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า บันไดเสียงปกติ (Natural Scale) เนื่องจากตัวโน้ตที่อยู่ในบันไดเสียงนี้เป็นโน้ตปกติที่ไม่มีแฟลตและชาร์ป ดังภาพด้านล่าง

ตัวอย่างบทเพลง Do Re Mi ในบันไดเสียง C Major

จะสังเกตได้ว่า ใน ๒ ห้องสุดท้ายของบทเพลง Do Re Mi ในบันไดเดี่ยง C Major นั้น จะลงจบด้วยโน้ตตัวอาทอนิก (Tonic) ก็คือโน้ตตัว C นั่นเอง

เมื่อต้องการจะเปลี่ยนคีย์ (Transpose) ให้สูงขึ้นหรือให้ต่ำลงมาจากระดับเดียวกันจะต้องเปลี่ยนตัวโน้ตชั้นที่ ๑ ของบันไดเดี่ยง เมื่อเปลี่ยนตัวอาทอนิก จะมีความห่างของเสียงระหว่างชั้นก็จะคลาดเคลื่อน ไม่อよู่ตรงตามโครงสร้างเดิมที่กำหนด จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องหมายแปลงเสียง (Accidental) ชาร์ป หรือ แฟลต มาบังคับเพื่อรักษาระยะห่างของเสียงระหว่างชั้นให้อยู่ตามสูตรที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของบันไดเดี่ยงเม杰อร์ ดังเช่น บันไดเดี่ยงต่อไปนี้

๒. บันไดเดี่ยงจีเมเจอร์ (G Major) มีโน้ตที่เป็น ชาร์ป ๒ ตัว คือ โน้ตตัวфа ชั้นที่ ๔ เพื่อปรับระยะห่างของบันไดเดี่ยงให้เป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ ดังภาพต่อไปนี้

1	2	3	4	5	6	7	8
เต็มเสียง	เต็มเสียง	ครึ่งเสียง	เต็มเสียง	เต็มเสียง	เต็มเสียง	ครึ่งเสียง	
T	T	S	T	T	T	S	

๓. บันไดเดี่ยงเฟลมเจอร์ (F Major) มีโน้ตที่เป็นแฟลต ๑ ตัว โน้ตตัวที่ชั้นที่ ๕ เพื่อปรับระยะห่างของชั้นบันไดเดี่ยงให้เป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ ดังภาพต่อไปนี้

๑๑๘

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1 2 3 4 5 6 7 8

เต็มเสียง เต็มเสียง ครึ่งเสียง เต็มเสียง เต็มเสียง เต็มเสียง ครึ่งเสียง

T T S T T T S

จริงๆ แล้วบันไดเสียงเมเจอร์สามารถสร้างได้ถึง ๑๕ บันไดเสียง ตามโครงสร้างการสะกด เป็นบันไดเสียงเมเจอร์ที่ไม่มีเครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง (Key Signature) ๑ บันไดเสียง บันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ป ๗ บันไดเสียง และบันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟลต ๗ บันไดเสียง โดยมีหลักยึดในการสร้างคือ การสร้างบันไดเสียงทางชาร์ปให้นับจากตัวthonic (Tonic) ตัวที่ ๑ เรียงขึ้นไปถึงตัวที่ ๕ (Dominant) จะได้บันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ป ๑ ชาร์ป เมื่อทำซ้ำเดียวกันต่อไปเรื่อยๆ จะได้บันไดเสียงเมเจอร์ทางชาร์ปครบทั้ง ๗ ชาร์ป ส่วนการสร้างบันไดเสียงทางแฟลตให้นับจากตัวTHONIC (Tonic) ตัวที่ ๑ เรียงขึ้นไปถึงตัวที่ ๔ (Subdominant) จะได้บันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟลต ๑ แฟลต เมื่อทำซ้ำเดียวกันต่อไปเรื่อยๆ จะได้บันไดเสียงเมเจอร์ทางแฟลตครบทั้ง ๗ แฟลต

ปัจจุบันคำจำกัดความของ Diatonic Scale ไม่ใช่แค่ไม่มีช่วงเสียงchromatic (Chromatic Alteration) และไม่มีการแตกออกจากกากูเท่านั้น แต่คำจำกัดความของ Diatonic Scale หลักๆ หมายถึง Major Scale และมีแนวโน้มรวมถึง Minor Scale มี 2 Scale ที่นิยมใช้คือ Harmonic Minor Scale และ Melodic Minor Scale ซึ่งต้องไม่มีช่วงเสียงchromatic และไม่มีการแตกออกจากกากูด้วยเช่นกัน

๒. บันไดเสียงไดอา tonic ไมเนอร์ (Diatonic Minor Scale) แต่โดยทั่วไปจะเรียกว่า บันไดเสียงไมเนอร์เป็นบันไดเสียงที่มีช่วงระยะห่างของเสียงไม่เหมือนกับบันไดเสียงเมเจอร์ คือ ระยะห่างของโน้ตตัวที่ ๑ กับโน้ตตัวที่ ๓ ของบันไดเสียงเมเจอร์จะเป็นคู่ ๓ เมเจอร์ (คือมีระยะห่าง ๒ ครึ่งเสียง หรือ ๒ เสียงเต็ม) ส่วนบันไดเสียงไมเนอร์มีระยะห่างของโน้ตตัวที่ ๑ กับโน้ตตัวที่ ๓ จะเป็นคู่ ๓ ไมเนอร์ (คือมีระยะห่าง ๓ ครึ่งเสียง หรือ หนึ่งเสียงครึ่ง) ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ກາພແສດງຮະບະໜ່າງຂອງໃນດັບນີ້ ๑ ກັບ ຂັ້ນທີ ๓ ພອງບັນໄດເສີຍງ໌ມේຈෝර්
(ໜ່າງກັນຄູ່ ๓ ເມේຈෝර්)

Major Third

ກາພແສດງຮະບະໜ່າງຂອງໃນດັບນີ້ ๑ ກັບ ຂັ້ນທີ ๓ ພອງບັນໄດເສີຍງ໌ໄມ່ນෙອර්
(ໜ່າງກັນຄູ່ ๓ ໄມ່ນෙອර්)

Minor Third

ເນື່ອເປົ້າປະເທິຍບະວ່າງບັນໄດເສີຍງ໌ມේຈෝර්ກັບບັນໄດເສີຍງ໌ໄມ່ນෙອර්ແລ້ວຈະເຫັນ
ຖື່ນຄວາມແຕກຕ່າງກັນອຍ່າງຫັດເຈັນ ດັ່ງກາພຕ່ອໄປນີ້

ໂຄງສ້າງບັນໄດເສີຍງ໌ມේຈෝර් (C Major Scale)

๑๙๐

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

โครงสร้างบันไดเสียงชีมเนอร์ (C Minor Scale)

A musical staff diagram for the C Minor scale. The staff has a treble clef and a key signature of one flat. The notes are numbered 1 through 8. The sequence of notes is: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1. Below the staff, there are two rows of boxes indicating fingerings: the first row shows fingers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; the second row shows fingers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Below the boxes, the letters T and S are repeated under each note, indicating the type of interval between consecutive notes.

บันไดเสียงชีมเนอร์ ที่นิยมใช้กันมีอยู่ ๒ แบบ แต่ละแบบจะมีโครงสร้างแตกต่างกัน บันไดเสียงชีมเนอร์มีโน้ตเรียงตามลำดับเหมือนบันไดเสียงเมเจอร์ แต่ระยะห่างของเสียงระหว่างช่วงเสียงไม่เหมือนกัน ดังนี้

๒.๑ บันไดเสียงชีมเนอร์แบบชาร์โนนิก (Harmonic Minor Scale)

โครงสร้างของบันไดเสียงชีมเนอร์แบบชาร์โนนิก โดยเพิ่มเสียงของโน้ตตัวที่ ๗ ของบันไดเสียงขึ้นเล็กครึ่งเสียงทำให้ระยะห่างขั้นที่ ๗ กับ ๘ ขึ้นเดิมห่างกัน ๑ เสียงลดลงมาเป็นระยะห่างครึ่งเสียง และทำให้ระยะห่างของขั้นที่ ๖ กับ ๗ เพิ่มขึ้นเป็น ๑ เสียงครึ่ง หรือ ๓ ครึ่งเสียง (3 Semitone หรือ 3S) ส่วนขั้นอื่นคงเดิมเหมือนกันทั้งขั้นและขั้นกลาง โครงสร้างของบันไดเสียงมีดังนี้

โครงสร้างของบันไดเสียงชีมเนอร์แบบชาร์โนนิก (A Harmonic Minor Scale)

A musical staff diagram for the A Harmonic Minor scale. The staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The notes are numbered 1 through 8. The sequence of notes is: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1. Below the staff, there are two rows of boxes indicating fingerings: the first row shows fingers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; the second row shows fingers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Below the boxes, the letters T and S are repeated under each note, indicating the type of interval between consecutive notes.

บันไดเดี่ยงไกด์อาทอนิก
ดาวรุ วัฒนบุญญา

๑๙๑

ตัวอย่างบทเพลง Come Back To Sorrento ในบันไดเดี่ยง G Minor

จะสังเกตได้ว่า ในห้องสุดท้ายของบทเพลง Come Back To Sorrento ในบันไดเดี่ยง G Minor นั้น จะลงจบด้วยโน้ตตัวทอนิก (Tonic) กีคือ ในตัว G นั่นเอง

ในที่นี่จะขอเริ่มโดยยกตัวอย่างเพียง ๓ บันไดเดี่ยง โดยจะเป็นบันไดเดี่ยงไมเนอร์ที่ไม่มีเครื่องหมายกำหนดบันไดเดี่ยง (Key Signature) ๑ บันไดเดี่ยง บันไดเดี่ยงทางชาร์ป ๑ บันไดเดี่ยง และบันไดเดี่ยงทางแฟลต ๑ บันไดเดี่ยง ดังนี้

บันไดเดี่ยง A Minor แบบชาร์โนนิก มีความสัมพันธ์ (Relative) กับ บันไดเดี่ยง C Major (ใช้ Key Signature เดียวกัน)

บันไดเดี่ยง E Minor แบบชาร์โนนิก มีความสัมพันธ์ (Relative) กับ บันไดเดี่ยง G Major (ใช้ Key Signature เดียวกัน)

๑๒๖

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บันไดเสียง D Minor แบบขยายโนミニค มีความสัมพันธ์ (Relative) กับ บันไดเสียง F Major (ใช้ Key Signature เดียวกัน)

บันไดเสียงไมเนอร์แบบขยายโนミニค สามารถสร้างได้ ๑๔ บันไดเสียงโดยใช้ วิธีการสร้างเดียวกับบันไดเสียงเมเจอร์ ได้แก่บันไดเสียงไมเนอร์ที่ไม่มีเครื่องหมาย กำหนดบันไดเสียง (Key Signature) ๑ บันไดเสียง บันไดเสียงทางชาร์ป ๗ บันไดเสียง และบันไดเสียงทางเพลต ๗ บันไดเสียง

๒.๒ บันไดเสียงไมเนอร์แบบเมโลดิค (Melodic Minor Scale) บันไดเสียงนี้เปลี่ยนแปลงมาจากบันไดเสียงแบบขยายโนミニค เนื่องจากในศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ ผู้ขับร้องของดนตรีตะวันตกที่ใช้บันไดเสียงไมเนอร์แบบขยายโนミニค มีความลำบากในการขับร้องระหว่างขั้นที่ ๖ กับ ๗ ซึ่ง มีระยะห่าง หนึ่งเสียงครึ่ง จึงมีการเพิ่มระยะห่างขั้นที่ ๕ กับ ๖ ให้เป็น ๑ เสียง และลดระยะห่างขั้นที่ ๖ กับ ๗ ให้เป็น ๑ เสียง ส่วนขั้นอื่นคงเดิมในบันไดเสียงข้างต้น swollen ในบันไดเสียงชาลง มีขั้นเสียงเหมือนกับบันไดเสียงไมเนอร์ โครงสร้างของขั้นบันไดเสียงมีดังนี้

โครงสร้างของบันไดเสียงเอไมเนอร์แบบเมโลดิค (A Melodic Minor Scale)

บันไดเสียงໄกอาಥอนิก
dagar vachanbhuayaa

๑๒๓

ในที่นี่จะขอเริ่มโดยยกตัวอย่างเพียง ๓ บันไดเสียง โดยจะเป็นบันไดเสียงไมเนอร์ที่ไม่มีเครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง (Key Signature) ๑ บันไดเสียง บันไดเสียงทางชาร์ป ๑ บันไดเสียง และบันไดเสียงทางแฟลต ๑ บันไดเสียง ดังนี้

บันไดเสียง A Minor แบบเมโลดิค

1 2 3 4 5 6 7 8 7 6 5 4 3 2 1

下行音符：T S T T T S T T S T S T T

บันไดเสียง E Minor แบบเมโลดิค

1 2 3 4 5 6 7 8 7 6 5 4 3 2 1

下行音符：T S T T T S T T S T S T T

บันไดเสียง D Minor แบบเมโลดิค

1 2 3 4 5 6 7 8 7 6 5 4 3 2 1

下行音符：T S T T T S T T S T S T T

บันไดเสียงไมเนอร์แบบเมโลดิค สามารถสร้างได้ ๑๕ บันไดเสียง ก็เช่นเดียวกับบันไดเสียงเมเจอร์ เป็นบันไดเสียงไมเนอร์ที่ไม่มีเครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง (Key Signature) ๑ บันไดเสียง บันไดเสียงทางชาร์ป ๗ บันไดเสียงและบันไดเสียงทางแฟลต ๗ บันไดเสียง

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บันไดเสียงไดอาโทนิก (Diatonic Scale) ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ คงจะสรุปได้พอสังเขปว่า บันไดเสียงไดอาโทนิก มีในตระห้อเสียง ๘ เสียงที่เรียงลำดับขึ้นจากโนตตัวใดตัวหนึ่งไปยังคู่ ๘ (octave) และประกอบด้วย ๑ เสียงเต็ม และครึ่งเสียงตามโครงสร้างของบันไดเสียงซึ่งของตัวโนตต้องเรียงตามลำดับโดยไม่มีการตัดทิ้งเลย บันไดเสียงไดอาโทนิกแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ บันไดเสียงไดอาโทนิกเมเจอร์ (Diatonic Major Scale) และบันไดเสียงไดอาโทนิกไมเนอร์ (Diatonic Minor Scale) แต่นักดนตรีส่วนใหญ่จะเรียกันสั้นๆ ว่า บันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale) และบันไดเสียงไมเนอร์ (Minor Scale) และบันไดเสียงไดอาโทนิกก็ยังอาจรวมไปถึงบันไดเสียงเพนทาโทนิก (Pentatonic Scale) ด้วย เพราะไม่มีช่วงเสียงความต่างๆ มาก แต่ก็สามารถใช้ในการประพันธ์เพลงได้ เช่นกัน ซึ่งในวงดนตรีไทยนิยมนำมาใช้ในการประพันธ์เพลง

แม้ว่าบันไดเสียงไดอาโทนิกไม่ว่าจะเป็นบันไดเสียงไดอาโทนิกเมเจอร์หรือบันไดเสียงไดอาโทนิกไมเนอร์ ที่นิยมใช้ในการแต่งเพลง หรือใช้ในการประสานเสียงแต่ในสมัย古罗马 มนติกรรม ใจมานถึงปัจจุบันก็มีนักแต่งเพลงหลายๆ ท่านได้แสวงหารูปแบบของบันไดเสียงอื่นๆ ที่ทำให้ได้เสียงแปลกไปจากเดิม นอกจากนี้อีกบันไดเสียงไดอาโทนิกเมเจอร์และบันไดเสียงไดอาโทนิกไมเนอร์ และมักจะสอดแทรกบันไดเสียงใหม่ๆ เพื่อเพิ่มสีสันของเพลงให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้เขียนหวังว่า นักดนตรีหลายท่านคงพอที่จะเข้าใจและทราบถึงที่มาของบันไดเสียงไดอาโทนิกได้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนได้พยายามเน้นในสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่นักดนตรีพึงจะต้องรู้ อีกอย่างหนึ่งที่อยากจะฝากก็คือ เวลาเราอ่านตำราวิชาการเกี่ยวกับดนตรีของไทย เราจะพบว่ามีคำหลายๆ คำที่นักวิชาการดูดนตรีไทยใช้เขียนนั้น อาจทำให้สับสน เช่น คำว่า “โหนก” บางตำราเขียน “โคนิก” ซึ่งเป็นคำเดียวกันที่มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Tonic” หรือคำว่า “ไดอาโหนก” บางตำราถูกเขียน “ไดอะโทนิก” ซึ่งเป็นคำเดียวกันที่มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Diatonic” วิธีที่จะไม่ทำให้เราสับสนคือ ให้ยึดการเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษไว้ใช้เป็นหลัก อ้างอิงจะดีที่สุด

ท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่า ท่านผู้อ่านและผู้ที่สนใจดนตรี คงจะได้รับความรู้ใหม่มากก็น้อย หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ผู้เขียนขออภัยไว้ ซึ่งผู้อ่านคงจะมองเห็นถึงความตั้งใจและเจตนาดีของผู้เขียนนะครับ

ເອກສາຮ້ອງອີງ

ກົດຕິນໍ້າ ສົດປະປະເສົງ. (ເຂົ້າຕົວ). ວາຮສາຮັນນັດຕົວ. ກຽງເທັມຫານຄຣ : ໂງພິມເປົ້າ
ເຈື້ອນແກ້ວກາຣພິມເປົ້າ.

ດຽວງ ທີພຍວັດນໍ. (ມ.ປ.ປ.). ທຖຸໜີ້ດິນຕົວສາກລັບພື້ນຖານ. ກຽງເທັມຫານຄຣ :
ສຍາມດິນຕົວຢາມາຢ່າ ຈຳກັດ

ນພພຣ ດ່ານສຸດ. (ເຂົ້າຕົວ). ບັນໄດເສີ່ງໂມດອລ. ລົງຂາ: ມາຮວິທຍາລັບທັກສິນ.

ສມ່າຍ ອມະວັກເຊີ. (ເຂົ້າຕົວ). ທຖຸໜີ້ດິນຕົວສາກລັບເບື້ອງຕັນ. ກຽງເທັມຫານຄຣ : ໂອ.ເອສ.
ພຣິນຕິ່ງ ເຊົ້າສ໌.

ສໍາເວົງ ຄຳໂມງ. (ເຂົ້າຕົວ) ທຖຸໜີ້ດິນຕົວສາກລັບ ຂັບສරນພສູຕຣ. ກຽງເທັມຫານຄຣ :
ສ້ານບັນທຶດ ຈຳກັດ.

Benward,Bruce and White, Gary. (1989). **Music in Theory and Practice**. 4th ed.
Dubuque, Iowa : Wm.C.Brown Publishers,College Division.

Copland, Aaron. (1957). **What to listen for in Music**. New York : McGraw-Hill
Companies.

Harder,Paul O. (1975). **Basic Materials in Music Theory**. New York.

Lovelock, William. (1980). **The Rudiment of Music**. London : Bell & hyman
Limate.

Willi, Apel. (1950). **Harvard Dictionary of Music** : Cambridge Massachusetts.

J. A. Westrup, F. Li. Harrison. (1980). **Collins Music Encyclopedia** : London and
Glasgow.

เพลنجนา : การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง
เพื่อสื่อความหมายทาง การท่องเที่ยว จังหวัดชุมพร

Plaeng Na : Adaptive Uses The Folk Wisdoms
through Performing Arts for Tourism Interpretation

อธิป จันทร์สุริย์ / Athip Jansuri °

บทคัดย่อ

เพลنجนาเป็นการละเล่นที่เชื่อกันว่าเกิดขึ้นในจังหวัดชุมพรเป็นครั้งแรก ดังคำกล่าวที่ว่า “เพลنجนาชุมพรกาพย์กลอนนครศรีธรรมราช” นับว่าเป็นเพลنجพื้นบ้าน ที่มีขับร้องกันอย่างแพร่หลายเมื่อครั้งในอดีต มีการสืบทอดกันมาอย่างช้านาน และ มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ปัจจุบันเพลنجนากำลังจะสูญหายไป เนื่องจากประชาชน ในจังหวัดชุมพรได้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากการทำนาเป็นการปลูกพืชชนิดอื่นแทน และในอดีตผู้ที่ร้องเพลنجนาได้มีจำนวนไม่มาก อีกทั้งยังขาดผู้สืบทอดศิลปะการแสดง เพลنجนา ทั้งนี้แนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์ให้การเล่นเพลنجนายังคงอยู่ คือ การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเพลنجนาผ่านศิลปะการแสดงเพื่อสื่อความหมาย ทางการท่องเที่ยว โดยต้องอาศัยองค์ประกอบในการปรับใช้ศิลปะการแสดงเพลنجนา อันได้แก่ ๑. การคิดให้มีน้ำเสียงประดิษฐ์ ๒. การกำหนดความคิดหลัก ๓. การประมวล ข้อมูล การรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ ๔. การกำหนดขอบเขต ๕. การกำหนดรูปแบบ ๖. การกำหนดองค์ประกอบอื่นๆ เช่น เพลงและดนตรีที่ใช้ในการแสดง การประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย นักแสดงที่ใช้ในการแสดง ฉากที่ใช้ในการแสดง และเวลาที่ใช้ในการแสดง ๗. การออกแบบน้ำเสียงประดิษฐ์ ซึ่งการปรับใช้เพลنجนา

° อาจารย์ประจำสาขาวิชาดណีไทยเพื่อการอาชีพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เพลงนา : การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง เพื่อสืบสานความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อธิป จันทร์สุริย์

๑๒๗

ผ่านศิลปะการแสดง จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ และเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรอีกทางหนึ่ง ซึ่งทำให้จังหวัดชุมพรเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีบทบาทในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตนเอง

คำสำคัญ : เพลงนา การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง การสืบสานความหมายทางการท่องเที่ยว

Abstract

Pleang Na is the performing art firstly found in Chumphon in accordance with the words “Pleang Na Chumphon, Poem and Verse Nakhon Si Thammarat”. Pleang Na was a kind of folk song widely sung in the past, and it has been inherited continually with its uniqueness. Nowadays Pleang Na is going to be lost because the ways of life of people in Chumphon have changed. They do not do rice paddy anymore. They plant other agricultural plants instead. In addition, people who can sing Pleang Na were rare in the past, and they lacked of their successors for the performing arts in Pleang Na. However, the way to conserve Pleang Na is adaptively used the folk wisdoms through performing arts for tourism interpretation. The elements of adaptive usage of Pleang Na performing arts are 1) creating invented performance 2) determining principle objective 3) processing information and collecting various sources for creativity 4) scoping the setting 5) formulating the format and pattern 6) considering other aspects such as song and music, costume, actor, time in the performance 7) inventing dancing and performance. The adaptively usage of Pleang Na via performing arts can attract the attention of tourists and it will be another tool to promote tourism of Chumphon province. In this way, Chumphon will be the interesting destination for tourists increasingly. However, this will not accomplish without the cooperation from every sector, and all sectors should have their roles for

creating the folk wisdoms; moreover, they will be proud of their art and culture.

Keywords: Pleang Na, Adaptive usage of the folk wisdoms, Performing arts, Tourism interpretation

การท่องเที่ยวเป็นอุดสาหกรรมหลักที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันมนุษย์มักใช้เวลาว่างช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ในการเดินทางท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ และผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน เหตุที่มีการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะประเทศไทยมีดั่นทุนทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่มีส่วนสำคัญในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ทั้งศิลปวัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณี การละเล่น วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งกำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังทำให้ศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดจากคนในท้องถิ่น เพราะศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาตินั้นๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวมักนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์และสื่อความหมายด้านการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น คลิปวีดีโอที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ชุด The Colour Of Thailand ซึ่งนอกจากจะมีการนำเสนอเรื่องราวสถานที่ท่องเที่ยวแล้วยังมีการนำศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทยมวยไทย การรำแก็บน หุ่นละครเล็กใจหลุยส์ และการแสดงคาบารেต์ คลิปวีดีโอชุด Welcome To Thailand Dreams For All seasons ที่นำเสนอศิลปะการแสดงโขนฟ้อนเล็บ การเต้นรำของชาวเช้า ฟ้อนเทียน เป็นต้น นอกจากการนำเสนอศิลปะการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการทำเป็นคลิปวีดีโอเพื่อเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์แล้ว การจัดการแสดงแสง สี เสียง ก็เป็นอีกหนึ่งศิลปะการแสดงที่ถูกจัดขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อความหมายด้านการท่องเที่ยว รูปแบบการแสดงแสงเสียงประกอบด้วยจินตภาพ เป็นการแสดงศิลปะการแสดงที่มีการละครบและนาฏกรรมเข้าด้วยกันสุ่มความเป็นเอกภาพของการแสดง เป็นการเล่าเรื่องความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง โดยการจินตนาการและจำลองตัวละครพิเศษ

เพลงนา : การบปรับใช้กฎหมายพื้นบ้านผ่านกิติประภาราสดง เพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อธิป จันทร์สุริย์

๑๙๙

ขั้นมาเพื่อเล่าย้อนรวมถึงอดีตกาล และเพื่อเชื่อมสถานการณ์ ผสมผสานยุคสมัย แห่งการพัฒนาของบ้านเมือง เน้นวิถีชีวิตของชาวอีสาน ขับประเพณี และเอกลักษณ์จำเพาะของท้องถิ่นโดยการดำเนินเรื่องมีหลายสหลักษณะ (พีรพงศ์ เสน่ห์สัย, ๒๕๔๖) การแสดงแสง สี เสียง เป็นการแสดงซึ่งเน้นความตระการตาของระบบแสงสี และดนตรี เสียงประกอบ โดยอาศัยบทประพันธ์และมีผู้บรรยายทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงความจริงผสานกับความฝันและจินตนาการจากอดีตกาลได้อย่างมีอิริยาส ยกตัวอย่างเช่น งานแสงสีเสียง และนวนามหาราช ภายใต้แนวคิด “ความสุขของคนไทยใต้แสงพระบารมี” บริเวณถนนราชดำเนิน วันที่ ๓-๗ ธันวาคม ๒๕๕๒ จัดให้มีการแสดงของหน่วยงานต่างๆ การแสดงวัฒนธรรมประเพณี การละเล่นต่างๆ การแสดงดนตรีคองเสิร์ต งานแสงสีเสียงยอดเยี่ยมที่มีชื่ออยู่ด้วย “เบิดพระเกี้ยรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี ให้อยู่ในระดับชาติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวจังหวัดกาญจนบุรี การแสดงแสง สี เสียง จัดเป็นศิลปะการแสดงประเภทหนึ่งที่จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ ประวัติความเป็นมา ให้ผู้ที่รับชมหรือนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นผ่านการแสดงเพื่อที่จะสามารถสื่อความหมายให้เห็นเป็นภาพซึ่งง่ายต่อการทำความเข้าใจและศึกษาอีกด้วย

อุดสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยการสื่อความหมายเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ถึงสารข้อมูลโดยเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นระหว่างนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเพิ่มความสนใจในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว การสื่อความหมายหรือการแปลความหมายมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Interpretation” คือ การให้บริการอย่างหนึ่งแก่ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่ง Freeman Tilden (1997) อธิบายว่าการสื่อความหมาย หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปิดเผยความหมายและความสัมพันธ์โดยการใช้สิ่งของหรือวัตถุดังเดิม สิ่งที่ประสบด้วยตนเองและตัวกลางที่แสดงไว้มากกว่าการสื่อสารข้อเท็จจริงโดยวิธีธรรมชาติ มุ่งหมายมีความสัมพันธ์กับการสื่อความหมายมา

ตั้งแต่เมื่อครั้งอดีตกาลผ่านทางการคิดสร้างสรรค์ระบบหรือเครื่องมือบางอย่างขึ้น ทั้งนี้เพื่อต้องการสื่อความหมายทางความคิด อารมณ์ หรือสิ่งที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้ที่ได้รับชม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การประดิษฐ์ภาษาขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารถึงความหมายบางอย่างระหว่างมนุษย์ในสังคมเดียวกันหรือต่างสังคมก็ตาม

การสื่อความหมายเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบเหมือนกัน คือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อหรือตัวกลางและผู้รับสารองค์ประกอบ เหล่านี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการสื่อสารทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารปรารถนาเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเพลิดเพลิน เกิดความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม เห็นความสำคัญของการเดินทางท่องเที่ยว โดยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีการเรียนรู้และเข้าใจด้วยสื่อที่ผู้สื่อ หรือผู้นำเที่ยวต้องการสื่อ การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้ด้วยหลายวิธีการ เช่น การจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการ การจัดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ การจัดทำอุปกรณ์สืบ แผ่นป้าย แผ่นพับ โปสเตอร์ โฆษณา และคู่มือสื่อความหมาย ซึ่งการสื่อความหมายไปยังนักท่องเที่ยวสามารถจำแนกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. การสื่อความหมายที่ใช้บุคคล เป็นการสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวสามารถรับข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง และนักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลที่เกิดขึ้นได้ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องในการเดินทางท่องเที่ยว

๒. การสื่อความหมายที่ไม่ใช่บุคคล เป็นการสื่อความหมายที่อาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ ในการส่งข้อมูลข่าวสารให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้รับชม ซึ่งสื่อต่างๆ เหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายที่มีความน่าสนใจทั้งเสียง สี รูปภาพต่างๆ ซึ่งการสื่อความหมายที่ไม่ใช่บุคคลจะสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ง่ายและทั่วถึง และเป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวจะเกิดการตัดสินใจในการเลือกเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้การสื่อความหมายยังมีการนำเสนอรูปแบบการสื่อความหมาย

เพลงนา : การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง เพื่อตีความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร ๑๓๑
อยุธยา

หรือการสื่อสารซึ่งจะเป็นแนวทางในการสื่อความหมายที่ดีและมีประสิทธิภาพอีกด้วย
เบอร์โล (Berlo. ; อ้างถึงใน เสาวนีย์ สิกขานบัณฑิต, 2532) เป็นผู้คิดค้นกระบวนการ
ของการสื่อความหมายไว้ เรียกว่า รูปแบบจำลองนี้ว่า “S M C R Model” ซึ่ง
ประกอบด้วย

ผู้ส่ง (Source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการเข้ารหัส (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีเจตคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลใน การสื่อสารมีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรมีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนมีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย

ข้อมูลข่าวสาร (Message) เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา สัญลักษณ์และวิธีการส่งข่าวสาร

ช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึงการส่งข่าวสาร โดยการให้ผู้รับได้รับ ข่าวสาร ข้อมูลผ่านประสาทสมองสัทห์ห้าหรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

ผู้รับ (Receiver) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการถอดรหัสสาร (decode) เป็นผู้ที่มีเจตคติ ระดับความรู้และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรมเช่นเดียวกับผู้ส่งสารจึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือ การสื่อสารนั้นได้ผล

ซึ่งถ้าหากสรุป ตามลักษณะของ S M C R Model ของเบอร์โล สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการ การสื่อความหมายโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดงได้ดังนี้

ผู้ส่ง (Source) หมายถึง ตัวผู้แสดงที่เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวการแสดงไปยังผู้รับ เพื่อให้ผู้รับสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ถ่ายทอดได้อย่างเข้าใจ

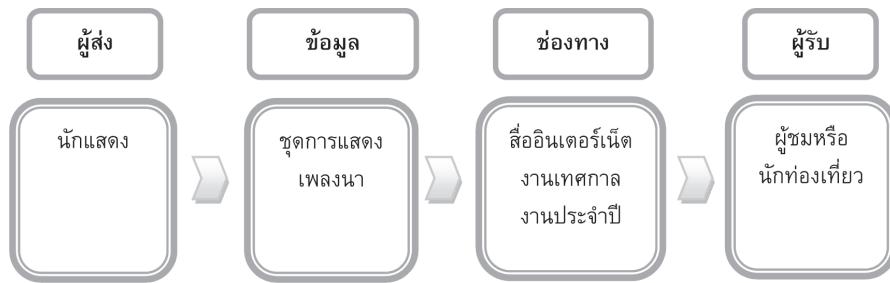
ข้อมูลข่าวสาร (Message) เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา นั้นก็คือ ภูมิปัญญาพื้นบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ ได้แก่ เพลงนา

๑๓๙

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึง การนำเสนอศิลปะการแสดงโดยการเล่าเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้นักท่องเที่ยวชมหรือผ่านช่องทางโทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต เป็นต้น

ผู้รับ (Receiver) หมายถึง ผู้ชมเมื่อผู้ชมได้รับชมการแสดงเกิดกีความเพลิดเพลินเกิด ความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้ส่งหรือนักแสดงถ่ายทอดมาอย่างผู้ชมซึ่งสามารถนำเสนอในรูปแบบของแผนภาพได้ดังนี้

จะเห็นได้ว่า การสื่อความหมายนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญในการอธิบาย ให้ความรู้ หรือข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งถ้าหากรูปแบบการสื่อความหมายมีความน่าสนใจทั้งศิลปะการแสดง การเล่าเรื่องโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ก็จะทำให้การสื่อความหมาย ประสบความสำเร็จซึ่งภูมิปัญญาพื้นบ้านก็นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในการสื่อความหมาย ทางการท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจแล้ว ยังทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินอีกด้วย

การสื่อความหมายโดยนำศิลปะการแสดงมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย เนื่องจากศิลปะการแสดงสามารถถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ เพื่อให้ผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจในเรื่องราวที่ต้องการจะนำเสนอได้ อีกทั้งศิลปะการแสดงยังทำให้สามารถมองเห็นภาพจริงโดยการนำเสนอผ่านจินตนาการ หรือเรื่องราวในอดีตที่เกิดขึ้น หลาย ๆ ประเทศได้นำเอารูปแบบการแสดงของแต่ละชนชาติออกมานำเสนอเพื่อใช้ในสื่อความหมายด้านการท่องเที่ยวทั้งนี้

เพลงนา : การปรับใช้กฎหมายพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง เพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อธิป จันทร์สุริย์

๑๓๓

เนื่องจากสามารถสื่อความหมาย และให้ผู้ที่รับชมเกิดความประทับใจ จะเห็นได้ว่า ศิลปะการแสดงเป็นทั้งทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของสตด. พันธุ์มโนมล (๒๕๕๖ ; [ออนไลน์]) ศิลปะการแสดง คือ ศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่อง และจัดเสnonในรูปแบบของการแสดงโดยมีผู้แสดงเป็นผู้สื่อความหมายและเรื่องราวต่อผู้ชมซึ่งในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ก็มีศิลปวัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ซึ่งจังหวัดชุมพรนับว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่มีประวัติเก่าแก่ นับว่าเป็นจังหวัดแรกที่เป็นประดุจเข้าสู่ภาคใต้ ดังคำวัญที่ว่า ชุมพร ประดุจภาคใต้ ไหวสเด็จในกรม ชุมไรรากแฟ แลหาดทรายรี ดิกล้ายเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก

จังหวัดชุมพรนับว่ามีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหลงใหลในเสน่ห์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หาดทรายรี หาดทรายสีขาวสะอาดตาแนวชายหาดเป็นที่ตั้งของอนุสรณ์สถานของพลเรือเอกพระบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงสถาปนากองทัพเรือให้กับประเทศไทย อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร มีจุดเด่นที่น่าสนใจทั้งในเรื่องของระบบนิเวศป่าชายหาด ป่าชายเลน พื้นที่ชุมชนที่อุดมด้วยบ่อน้ำน้ำนิด และแนวปะการังที่สมบูรณ์และสวยงามตามเกาะและกองหินต่างๆ นับเป็นแหล่งดำน้ำที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในอาเซียน และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เช่น ประเพณีแห่พระแห่เรือ เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวไทยที่มีมากกว่า ๑๐๐ ปี จะเริ่มงานตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑ ของทุกปี งานส่งเสริมประเพณีขึ้นเบญญา จัดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ โดยมีวัดดุประสังค์ เพื่ออนุรักษ์ที่นิพัทธ์และสืบสานประเพณีท้องถิ่นจังหวัดชุมพร และส่งเสริมการท่องเที่ยว ของชาวไทยเมืองจังหวัดชุมพร ซึ่งวัฒนธรรมของจังหวัดชุมพรจะเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมภาคกลางและภาคใต้ เนื่องจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นจังหวัดแรกในการเดินทางเข้าสู่ภาคใต้ ซึ่งศิลปวัฒนธรรมหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นมรดกที่สำคัญของจังหวัดชุมพรอย่างแท้จริงนั้นก็คือ เพลงนา

เพลงนา ในอดีตจากการคำนวณของพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่า เท่าที่สืบค้นได้พบว่าเพลงนามมีมาก่อนรัชกาลที่ ๕ และเป็นที่นิยมกันมากจนกระทั้งมีการจัดประกวดเพื่อชิงรางวัล ดังที่ ภูมิโภุ จิตต์ธรรม (๒๕๑๖) กล่าวไว้ว่า “เพลงนาเป็นของดีที่ตаяายเรารักษาไว้ในงานแสดงนานา จนイヤเราในสมัยรัชกาลที่ ๕เล่ากันว่า ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๖ มีคหบดีผู้หนึ่งอยู่ที่อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ได้จัดประกวดการร้องเพลงเพื่อชิงรางวัลกันขึ้นทุกปี”

อีกหนึ่งข้อสันนิษฐานเพลงนาจะเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากมีการเล่าขานกันต่อกันว่า ในสมัยนั้นเมือง ไชยา ประชาชนทั่วไปชอบการต่อสู้จึงมีการฝึกการต่อสู้ด้วยอาวุธต่างๆ รวมทั้งการต่อสู้มือเปล่า จึงมีคำว่า “มวยไชยา” เกิดขึ้นจนกระทั่งบัดนี้ ส่วนเมืองชุมพร ประชาชนชอบสนุกสนาน ชอบร้องรำทำเพลง เมื่อมีการประลองฝีมือทางอาวุธหรือการต่อสู้คนไชยาจะชนะทุกครั้ง แต่ถ้ามีการประชันการขับร้อง คนชุมพรจะชนะทุกครั้งเช่นกัน มีการเล่าขานกันว่า ก่อนสมัยรัชกาลที่ ๕ พระยาเพชรกำแหง ซึ่งมีที่นา ๕,๐๐๐ ไร่ ใช้คันได จบและคราด เป็นเครื่องมือในการทำงาน ใช้ความแหลมคมเป็นแรงงาน เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว จะมีการคลายร้อนหรือความเมื่อยล้าด้วยการร้องรำทำเพลง จึงได้มีการนำบทกลอนซึ่งเรียกว่า เพลงนา มาใช้

โอกาสในการแสดงเพลงนา สมัยก่อนเพลงนาใช้ในฤดูเก็บเกี่ยว เป็นการละเล่นกลอนโดยต้องระหว่างหนุ่มสาวในท้องนา ต่อกันมีการใช้หัวไป เช่นงานอุปสมบทงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานฉลองต่างๆ แม้กระทั่งงานศพ เพื่อใช้เป็นสื่อความรัก การเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวหรือเป็นการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ หรือใช้ประกวดในโอกาสต่างๆ ปัจจุบันส่วนใหญ่มักจะเป็นการแสดงในลักษณะการสาธิตหรือการสอนในสถานศึกษาเพื่องานอนุรักษ์ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร ๒๕๕๑)

เพลงนาสามารถแบ่งได้ตามความสั้นยาวของเนื้อเพลงได้ ๒ ชนิด ได้แก่ เพลงนาขนาดสั้นและเพลงนาขนาดยาว เพลงนาขนาดสั้น เป็นเพลงนาที่มีความยาวเพียง ๓ วรรค หรือ ๖ วรรค เป็นเพลงร้องโดยตอบ吟ที่กำลังเกี่ยวข้าวอยู่

เพลงนา : การบปรับใช้ชุดนิปัญญาพื้นบ้านผ่านกิจกรรมการแสดง เพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร ๑๓๕
อยู่ปัจจุบันที่

กลางนาหรือตามสถานที่ต่างๆ เพื่อถาวร化 เพื่อผ่อนคลายความเหง็ดเหนื่อยใน
การทำงานและเพื่อความสนุกสนาน ตัวอย่างเช่น

ตาม	เพื่อนของพี่ที่รัก	เราขอถามทักว่าเพื่อไปไหนมา
ตอบ	เพื่อนรักเพื่อนรัก	ช่วยเจ็บห้องอย่างหนักจะไปหาพี่สาว
	ให้มาระคองครรภ์ของแม่กัลยา	

(งาน คำคำ : บทสนทนา. น. ๒๕๒ ; อ้างถึงใน สุบริยา สุวรรณรัตน์, ๒๕๓๗)

เพลงนาขนาดยาว เป็นเพลงนาที่เล่นเป็นชุด ต้องใช้พ่อเพลงแม่เพลง โดยเฉพาะเป็นผู้ร้องในฤดูเกี่ยวข้าว ชาวนาบางคนจะบนบานศาลกล่าวว่า ถ้านาปีนี้ ให้ผลผลิตดีจะจัดให้มีการเล่นเพลงนา กันขึ้นในช่วงเก็บเกี่ยวข้าว ลำดับขั้นตอนในการเล่นมีดังต่อไปนี้ บทไหว้ครู บทชุมโฉมหรือเกี้ยวสาว บทฝ่ากรัก บทลา ตามลำดับ ถ้ามีการเทียบคุ้กจะมีบทละฟันด้วย ตัวอย่างเช่น

หญิง	สีมา้นั้นมีกีทศ	ลูกนิมิตมีอยู่กี่ใบ
	ตรงไหนนะพ่อร้อยซังที่เข้าฝังพัทธ์ชัย	
ชาย	สีมาหมันมีแปดทิศ	ลูกนิมิตมีอยู่เก้าใบ
	หน้าพระประฐานที่นั่งนั่นแหลกขาดเข้าฝังพัทธ์ชัย	
ชาย	(ตอบเชิงสังวาส)	
	สีมาหมันมีแปดทิศ	ลูกนิมิตมีอยู่สามใบ
	ลูกหนึ่งเข้าฝังไว้มิดสองลูกหมันปิดตูชัย	

(จบ ศรีယากย : บทฉบับพัน. น.๒๐๔ ; อ้างถึงใน สุบริยา สุวรรณรัตน์, ๒๕๓๗)

อุปกรณ์ประกอบและวิธีการเล่น ในการเล่นเพลงนา ใช้ผู้เล่น ๑ คู่ ถ้าจะมีมากกว่านี้ ก็ต้องเป็นจำนวนคู่ แต่ที่นิยมกันมากไม่เกิน ๒ คู่ แต่ละคู่จะมีแม่เพลง คนหนึ่งทำหน้าที่ร้องนำ เรียกว่า “แม่คู่” หรือ “หัวไฟ” มีผู้รับหรือ “ทอย” คนหนึ่ง เรียกว่า “ท้ายไฟ” ถ้าผู้เล่นมีคู่เดียว บทที่ร้องมากเป็นบทชุม บทเกี้ยว และบอกเล่า เรื่องราวต่างๆ แต่ถ้าเล่น ๒ คู่ นักจะเป็น “กลอนรอบ” หรือบท “ฉบับน” คือ ร้องเพลงโดยต่อกัน โดยต่างฝ่ายต่างหยิบยกเอาปมด้อยของฝ่ายตรงข้ามขึ้นมาว่า และว่ากันอย่างเจ็บแสบ การร้องโดยต่อกันนี้ ท้ายไฟของฝ่ายใดก็จะทำหน้าที่รับทอย

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ของฝ่ายนั้น การเล่นเพลงนาจะเล่นกันเป็นกลอนสดหรือกลอนปฏิภาณ ผู้เล่นจะต้องมีสติปัญญาและไหวพริบดี การเล่นไม่มีคิดตรึงๆ ประกอบ ลักษณะบทกลอนที่ใช้เป็นกลอนลิบ คือ วรรณหนึ่งฯ นิยมบรรจุให้ได้ ๑๐ คำ แต่อายุยืนเป็น ๙/ ๑๑ คำก็ได้ กลองเพลงนาจะบังคับคันจะ โดยให้กลอนสามวรรคเป็น “หนึ่งลง” กลอนหลังเป็น “หนึ่งลง” คือจบ ๑ กระทุ้น เว้นแต่บทที่ไหว้พระ ซึ่งจะจบเพียงสามลงเท่านั้น คือ ไหว้พระพุทธ พระอรูป พระสงฆ์

สำหรับการรับทอยของท้ายไฟ เมื่อแม่คู่ร้องส่งกลอนวรรณค์ที่ ๑ จบแล้ว ท้ายไฟก็จะรับทอย โดยร้องช้ำวรรณแทรกอีกร้องหนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้แม่คู่คิดผูกกลอนวรรณค์ที่ ๒ และที่ ๓ ต่อไป และการทอยก็จะรับเพียงวรรณค์ที่ ๑ เพียงวรรณค์เดียวเท่านั้น การร้องเพลงนาจะมีทั้งแม่เพลงและลูกคู่หรือคนค่อยเสริม จะช่วยทำให้เพลงนา น่าฟังยิ่งขึ้น ซึ่งมีแบบแผน ดังนี้

(ลงที่ ๑) ๐ (เสียงสูง)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ (เสียงต่ำ)

(ลงที่ ๒) ๐ (เสียงสูง)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ (เสียงต่ำ)

(ลงที่ ๓) ๐ (เสียงสูง)
๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ (เสียงต่ำ)

(ลงที่ ๔) ฯลฯ

การร้องเพลงนาในถุดูเก็บเกี่ยว ยามเข้ามักจะร้องบทไหว้ ยามสายมักจะร้องบทชุมโขม ยามเที่ยงมักจะร้องบทรัก ยามบ่ายมักจะร้องบทลา เป็นต้น

ตัวอย่างเพลงนา

บทไหว้เป็นบทกราบไหว้บูชาสิงศักดิ์สิทธิ์มักเป็นบทแรกที่ใช้ร้องก่อนที่จะเล่นเพลงนา เนื้อหาเป็นการกราบไหว้บูชาสิงศักดิ์สิทธิ์ เช่น ไหว้พระภูมิเจ้าที่นา

หัดถัง (เมือง) ทั้งสองประคงไหว้ พระภูมิเจ้าไรี พระภูมิเจ้านา
บรรดาศักดิ์สิทธิ์ไปทั้งแปดทิศ ขอให้ไว้เหลงไปทุกกองค์เทวดา

เพลงนา : การบربับใช้ชุกนิปัญญาพื้นบ้านผ่านกิจกรรมการแสดง เพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อธิป จันทร์ศรีย์

๑๓๗

ออ.. บรรดาศักดิ์สิทธิ์ในที่นี่ ได้เบิกสร้างที่นาแต่ไหรมา
วันนี้ต่ำenniein (ผู้ร้อง) ขอเชิญพ่อมา
ยกให้วัฒนธรรมเจ้านา ข้างตีน (ทิศเหนือ) ให้ว่าไปจบที่ชุมพร
ข้างหัวนอน (ทิศใต้) ให้วัดที่ส่งชาลา วันนี้ลูกชายขอให้วันทา
ออ.... ท่านอย่าได้ขัดข้องในทำนิทำนองนะท่านหนา
อย่าให้เจ็บหัวหรือปวดท้อง ลูกจะร้องเพลงนา
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, ๒๕๔๑)

บทซอมโฉม

“จะดูไหనวไลนัน พี่ดูสารพัดไม่ขัดไม่ขาว
น้องแขวนสร้อยหรือเพชร งานเหมือนสมเด็จนา
ออ.. เมื่อเดินจะย่างงามไปสิ้น เหมือนทรงส์ทองล่องบินไปขัดไม่ขาว
ซ่างงามบวิสุทธิ์ เมื่อันพระพุทธคยาang
สองกรือขันแข่นดังวงคชวัน (งวงซ้าง) ดูพระพักตร์จอมเจ้าข่าวดูเหมือน
พระจันทร์กระจ่าง”
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, ๒๕๔๑)

บทรัก

“สองข้าพี่จะสร้างสวนฝ่าย พักลงนั้นไคร้พี่ให้สร้างสวนพดู
สุราษฎร์ธานี พี่จะปลูกเรือนอยู่
ให้แม่หอบฝ่าย เจ้านั่งขายพดู
ออ....เมื่อยามว่างขายของ พี่เคยประคับประคองเล้าโลมโฉมตรุ
ความที่รักบุญลือ เมื่อันจะใส่ฝ้ายอู
ถ้าเปรียบเหมือนรามสูรประยูรศักดิ์ รูปทรงสั่งลักษณ์เหมือนองค์เอกเมฆลา
รามสูรอ่อนหวาน เจ้ากิงอนหนักหนา
เหมือนพ่วอนเจ้า ไปทุกเข้าเวลา
ออ...รักแต่ซ้างเดียว คิดไปใจเปลี่ยวเป็นหนักหนา
เหมือนพ่วอนเจ้า ไปทุกเข้าเวลา

ที่ท่านวัดนิรนาม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ออ...รักแต่ซ้างเดียว คิดไปใจเปลี่ยงเป็นหนักหนา
ใจ Crowley หวานชื่ว้างให้ถูกนางสักครา..."
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, ๒๕๕๑)

บทรัก

“เดียวข่าวเมื่อเนคิวยแปง พี่เดียวปลาแห้งเมื่อเนคิวยไม่พูก
นับว่าชีวิตไม่มีความสุข ไม่ได้เห็นบังอรพิชัยนอนเป็นทุกๆ
ออ... นับว่าในโลกนี้ หาใครไม่มีจะมาให้ความสุข
ไม่ได้บังอร พี่ยิ่งร้อนยิ่งทุกๆ
มารับรักกับพี่ ทุกเดือนทุกปีไม่ให้ทำให้ร
ให้เจ้าผัดแต่น้ำ ให้เจ้าทาแต่แปง
ให้น้องนั่งแต่ง แต่งตามชอบใจ
ตัดผมรองทรงอ่อนอ่อนให้เจ้านั่งถอนใจ..."
“มารับรักกับพี่ไปซ้างเหนือจะให้เช (อี) ซ้าง ไปซ้างล่างพี่จะให้เช (อี) เว้อพอ
พี่ไม่ให้เจ้าพาย พี่ไม่ให้เจ้าถ่อ
ให้แม่งามงอน เจ้านั่งอ่อนคง
มารักรักกับพี่ ให้ใจดีเจ้านอนเตียงเรียงหมอน
ให้คนอยู่งานพัสด ยามกำดัดหลับนอน
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, ๒๕๕๑)

ตัวอย่างบทร้องเกี้ยวชุมสาย

บรรดาหญิงสาวสามเก็บเกี้ยวข้างนี้ สาวคนโน้นอยู่ดีผิวขาวสดใส
ขาวตลอดมือตื้น (เท้า) เมื่อพ่อจีนแม่ไทย
แม่หญิงสาวขาวสายที่มาทั้งไกลแคร่ (ไกลไกล) น้องคนโน้นสวยแท้พี่เหลี่ยมแล
ตะลึงให้!
ตามอ่ตามองกันเกิดส้มพันธ์ถึงใจ
ผิวนีอสาวขาวแล้วยังไม่แคล้วทาแปง สายแล้วยังซึ้งแต่งต้องตามแบบสมัย

เพลงนา : การบปรับใช้ชุมนิปญญาพื้นบ้านผ่านกิตภาราสด เพื่อตีความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อธิป จันทร์สุริย์

๑๓๙

บรรดาสาวชาวนาอ่องสวยงามว่าไคร่ไคร ฯลฯ

(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, ๒๕๔๑)

จะเห็นได้ว่า เพลงนา นับว่าเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีขับร้องกันอย่างแพร่หลาย เมื่อครั้งในอดีต และมีสืบทอดกันมาอย่างช้านาน และมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เนื่องจากเพลงนาเป็นการละเล่นที่เชื่อกันว่าเกิดขึ้นในจังหวัดชุมพรเป็นครั้งแรก ดังคำกล่าวที่ว่า “เพลงนาชุมพรกาพย์กลอนนครศรีธรรมราช” และจากบทกลอน เพลงนาที่ว่า

Majority ดีไซยา	เพลงนาชุมพร
ขึ้นชื่อลือกระฉ่อน	นานานั้นหนา
ชุมพรตันฉบับ	ตั้มรับเพลงนา

เพลงนามีท่วงทำนองซ้ำเนินนา ไม่มีดินตรีประกอบ มีผู้ขับร้องเป็นคู่ ๒ คน คนหนึ่งเป็นแม่เพลงร้องนำ เรียกว่า ตันไฟ แม่คุ้หรือแม่เพลงมีคนรับทอดอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ห้ายไฟ เป็นการแสดงลัดเปลี่ยนซวยกันขับร้องนำ และรับข้อความ การรับอย่าง กلامกลืน เรียกว่า ทอย เพื่อกันล้มและซวยกันขัดเกลา สำนวนด้วย (พัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดชุมพร, ๒๕๔๗) เพลงนา มักนิยม เล่นในฤดูเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน จนลืมความเหนื่อยหน่าย จากการเก็บเกี่ยว ในระยะแรกจะเล่นในท้องนา ต่อมากายหลังร้องเล่นไม่จำกัด สถานที่และโอกาส เช่น งานสงกรานต์ งานบวชนาค งานขึ้นบ้านใหม่ วันขึ้นปีใหม่ งาน มงคลสมรส และงานศพ สมัยก่อนนิยมร้องกันมากในตำบลหาดพันไกร ตำบลชะ อัง ตำบลวังไผ่ ตำบลบางลึก ตำบลนาทุ่ง อำเภอเมืองชุมพร อำเภอปะทิว และอำเภอสวี แต่ปัจจุบันมีให้เห็นอยู่บ้างในพื้นที่อำเภอสวี และอยู่ในสถานภาพที่กำลังจะสูญหาย เนื่องจากผู้รู้ ปราชญาชาวบ้านที่ขับร้องเพลงนาชราภาพและเสียชีวิตไป

(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, ๒๕๔๑)

ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปัจจุบันเพลงนากำลังจะสูญหายไป เนื่องจากประชาชนในจังหวัดชุมพรได้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากการทำงานเป็นการปลูกพืชชนิดอื่นแทน เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และสวนผลไม้ต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้การเล่นเพลงนารีมหายไป และในอดีตผู้ที่ร้องเพลงนาได้มีจำนวนไม่มากเมื่อผู้ที่ร้องเพลงนาเสียชีวิตไปก็เสื่อมความเชื่อถือ แต่ในปัจจุบันเพลงนาได้หันมาใช้กลองคัดสืบทอดและสืบสานศิลปะการแสดงเพลงนา ทั้งเยาวชนรุ่นหลัง ขาดความสนใจ และไม่ให้ความสำคัญที่จะสืบสาน การร้องเพลงนา รวมทั้งการเล่นเพลงนาไม่มีคนตระหน้า ประกอบ จึงไม่เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเยาวชนรุ่นหลัง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร (๒๕๕๑) ปัจจุบันศิลปะการแสดงเพลงนาอยู่ในสถานภาพที่กำลังจะสูญหาย อันเนื่องจาก ในอดีตเพลงนานิยมเล่นในฤดูเกี่ยวข้าวในท้องทุ่งนา แต่ในปัจจุบันการประกอบอาชีพทำการลัดน้อยลง ชาวบ้านหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นแทน การเล่นเพลงนาจึงค่อยๆ เริ่มหายไป กับท้องทุ่งนาที่กลายเป็นสวนปาล์ม

การเล่นเพลงนาในอดีตจะท่อนให้เห็นถึงกิจกรรมที่บรรพบุรุษใช้เวลาหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวในการประกอบกิจกรรมเพื่อความบันเทิงเริงใจ ผ่อนคลาย ความเหนื่อยล้ำจากการทำงาน และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบการเล่นเพลงนาของจังหวัดชุมพรจะมีส่วนคล้ายคลึงกับการละเล่นหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวในภาคกลางซึ่งมีท่วงท่าของคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่ร้องง่าย ร้องข้า มีการซ้ำรรคเดิมบ่อยๆ จึงทำให้ทุกคนส่วนมีส่วนร่วมในการร้อง ผัดกันทำหน้าที่เป็นผู้รับและลูกคู่ และการร้องรับลูกคู่จะสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ทำในขณะนั้น เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต้นกำราเคียง เพลงสงฟ่าง เป็นต้น

พระฉะนัน หากมีการนำเพลงนาซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมของจังหวัดชุมพร มาปรับใช้ผ่านศิลปะการแสดงเพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวนั้น จะเป็นส่วนช่วยอนุรักษ์พื้นฟู การเล่นเพลงนาชุมพรให้กลับมาเป็นศิลปะการแสดงที่ยังคงมีอยู่ท่องถิน สามารถเป็นการเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมของเยาวชนในท้องถิน ซึ่งการปรับใช้ผ่านศิลปะการแสดงเพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวนั้น จำเป็นมีต้องการศึกษาข้อมูลก่อนนำมาใช้อย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถนำเพลงนามาปรับใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้ง

เพลงนา : การปรับใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง เพื่อสืบสานความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อยุป จันทร์สุริย์

๑๔๑

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว สถานศึกษา ผู้มีส่วนร่วมในศิลปะการแสดงท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีบทบาทในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ ด้านการท่องเที่ยว ของชุมชนอีกด้วย โดยต้องอาศัยทฤษฎีนภภัยประดิษฐ์มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ชุดระบำขึ้นใหม่ ซึ่งสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (๒๕๔๔) ได้ให้ความหมายของคำว่า นภภัยประดิษฐ์ หมายถึง การคิด การออกแบบและสร้างสรรค์แนวคิด รูปแบบ กลไกซึ่งอนุญาติศิลป์ชุดหนึ่งที่แสดงผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีต นภภัยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเดิน การแปรແตรา การตั้งชั้ม การแสดงเดียว การแสดงหมู่ การกำหนดคนตัว เเพลง เครื่องแต่งกาย ฉากและส่วนประกอบอื่นๆที่สำคัญ ในการทำให้นภภัยศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งไว้ ผู้ออกแบบนภภัยศิลป์ เรียกกันโดยทั่วไปว่า ผู้อำนวยการฝึกซ้อมหรือผู้ประดิษฐ์ท่ารำ แต่ในที่นี้ได้เสนอคำใหม่ว่า นักนภภัยประดิษฐ์ ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Choreographer และยังได้กล่าวถึงขั้นตอนในการประดิษฐ์นภภัยศิลป์ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการปรับใช้เพลงนา ผ่านศิลปะการแสดงเพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

๑. การคิดให้มีนภภัยประดิษฐ์ คือ เหตุผลที่เกิดการประดิษฐ์นภภัยศิลป์ในโอกาสต่างๆ ได้แก่ ซึ่งการปรับใช้เพลงนาผ่านศิลปะการแสดงเพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว เป็นการคิดประดิษฐ์ชุดระบำขึ้นจากการละเล่นกลอนโต้ตอบระหว่างหนุ่มสาวในท้องนาหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว ซึ่งการแสดงชุดดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของสังคมเกษตรกรรมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น

๒. การกำหนดความคิดหลัก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างสรรค์งานด้านนภภัยศิลป์ เพื่อให้ผลงานเป็นไปตามเจตนาของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งการประดิษฐ์ชุดระบำขึ้นเพื่อเป็นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายนั่นคือ เพลงนา นำมาใช้ในการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวและเป็นการอนุรักษ์ สืบทอดการเล่นเพลงนาให้คงอยู่ต่อไป

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๓. การประมวลข้อมูล การรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ ซึ่งข้อมูลจะแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ การรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ทั้งงานวิจัย เอกสาร สำรวจข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม เป็นต้น และการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้เรื่องเพลงนา

๔. การกำหนดขอบเขต คือ การกำหนดว่าภายใต้ปัจจันนี้ครอบคลุม เนื้อหาอะไรบ้างและอย่างไรบ้าง ซึ่งจะต้องมีการวางแผนว่าต้องการที่จะนำเสนออะไรบ้าง และเลือกกรุ๊ปแบบการนำเสนอที่ชวนติดตาม ใช้เวลาในการแสดงที่มีความเหมาะสมไม่นานจนเกินไป มีการนำอุปกรณ์เข้ามาใช้เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับการแสดง ซึ่งศิลปการแสดงจะต้องอยู่บนพื้นฐานความเป็นดั้งเดิม

๕. การกำหนดรูปแบบ โดยจะต้องเลือกบทของเพลงนาที่มีการนำเสนอ เช่น บท舟โน้ม บทรัก บทเกี้ยวสา โดยต้องมีการศึกษาหาข้อมูลและคำนึงถึง ชนกลักษณ์ในบทเพลงนาแต่ละบทอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การนำเสนอไม่ทำให้บทของเพลงนาเกิดการสูญเสียอัตลักษณ์ ซึ่งในการเลือกบทเพลงนาควรเลือกบทที่ผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่มีความ слับซับซ้อน เลือกใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย

๖. การกำหนดองค์ประกอบอื่นๆ คือ การกำหนดแนวคิดหรือรูปแบบของ องค์ประกอบอื่นๆ ที่ใช้ในการแสดง เช่น

๖.๑ เพลงและดนตรีที่ใช้ในการแสดง ในอดีตการเล่นเพลงนามีท่วง ทำนองซ้ำเนินนาน ไม่มีดนตรีประกอบ หากจะต้องนำมาปรับใช้เพื่อสื่อความหมาย ด้านการท่องเที่ยว อาจมีการนำดนตรีมาใช้ประกอบในการร้องเพลงนาหรือมีการเลือกใช้ดนตรีที่มีความเหมาะสมและสามารถถ่ายทอดความรู้สึกให้กับผู้ฟังเหมือนได้รับบรรยากาศเหมือนจริง ในการเล่นเพลงนานาหลังซ่างๆ ดูเก็บเกี่ยวน้ำ

๖.๒ การประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ สำหรับการแสดง เพราะการแต่งกายจะช่วยสร้างความงาม บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ และบุคลิกภาพที่ดีให้กับนักแสดง การเลือกใช้สีสันที่มีความเหมาะสมกับเนื้อร้อง หรือจากที่ใช้แสดง เช่น เรืองเกี่ยวกับธรรมชาติ อาจเลือกใช้สีเขียว หรือในการเล่น

เพลงนา : การปรับใช้ชุมชนปัญญาพื้นบ้านผ่านกิจกรรมการแสดง เพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร

อยุป จันทร์ศรีย์

๑๔๓

เพลงนาผู้ที่แสดงอาจนำการแต่งกายเลียนแบบชาวนา ในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายให้กับผู้แสดง เป็นต้น รวมทั้งรูปร่างที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลในการแสดง

๖.๓ นักแสดง นักแสดงที่ใช้ในการแสดงควรมีความเหมาะสมกับบทบาทของตัวละครแต่ละประเภท รวมทั้งรูปร่าง สัดส่วน หน้าตา และทักษะทางด้านการแสดง ความมีการใช้นักแสดงทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เพื่อให้ง่ายต่อการแสดง เพลงนา ซึ่งต้องมีบทรองตอบโต้กัน โดยเฉพาะบทเกี่ยวชุมสาวที่ต้องอาศัยผู้ชายในการทำท่าทางในการจีบสาว

๖.๔ นากที่ใช้ในการแสดงควรมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และมีขนาดที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ที่ใช้ในการแสดง อาจมีการจัดทำจากในการแสดง เพลงนาให้เป็นทุ่งนาเพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับผู้ชมเมื่อนำได้รับชมการเต้นเพลง นาในบรรยากาศเสมือนจริง

๖.๕ เวลาที่ใช้ในการแสดง เวลาที่ใช้ในการแสดงควรมีความเหมาะสมไม่นานเกินไปจนทำให้ผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่าย ควรมีความกะทัดรัด หรือเลือกนำเสนอเพียงบางส่วนที่สำคัญเท่านั้น

๗. การออกแบบนาภัยประดิษฐ์ มีลักษณะคล้ายกับการออกแบบทัศนศิลป์สามารถนำทฤษฎีต่างๆ มาใช้ ดังนี้

๗.๑ ทฤษฎีทัศนศิลป์ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ องค์ประกอบทัศนศิลป์ ได้แก่ จุด เส้น รูปทรง สี พื้นผิว และการจัดองค์ประกอบทัศนศิลป์ ซึ่งมีลักษณะ ๔ ประการ คือ ความมีเอกภาพ ความสมดุล ความกลมกลืน และความแตกต่าง

๗.๒ ทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหว หลักการที่มุ่งเน้นใช้ว่างกายเคลื่อนไหวให้เกิดอิริยาบถต่างๆ โดยการออกแบบท่าทางในการแสดง การออกแบบท่าทางจะต้องสามารถสื่อถึงเนื้อหาในการแสดงได้อย่างชัดเจน ซึ่งการออกแบบท่าทางอาจมีการเลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวในระหว่างที่มีการร้องเพลงนา หรืออาจทำการออกแบบท่าทางในการแสดงเพื่อเล่าขั้นตอนในการร้องเพลงนา โดยเริ่มตั้งแต่การร้องเพลงนาในช่วงเช้า มากจะร้องบทใหม่ ยามสายมักจะร้องบทใหม่ ยามเที่ยงมัก

จะร้องบทรัก ยามบ่ายมักจะร้องบทลา เป็นต้น เพื่อเป็นการนำเสนอเรื่องราว ระหว่างบทร้องที่สอดคล้องกับช่วงเวลา และสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนในห้องถิน

๗.๓ ขั้นตอนในการออกแบบนาฏศิลป์ ประกอบด้วย กำหนดโครงสร้างรวม คือ การร่างภาพให้เห็นองค์ประกอบต่างๆ ของภาพตามจินตนาการของการประดิษฐ์ดูรำ การแบ่งช่วงอารมณ์ การออกแบบในแต่ละช่วงบทร้อง เช่น บทชุมโฉน บทรัก บทเกี้ยวสาวยา อาจใช้จำนวนนักแสดงและท่าทางที่แตกต่างกันเพื่อสะท้อนอารมณ์ที่ต้องการในช่วงนั้นๆ รวมทั้งการจัดรูปแบบแท่น ทิศทาง การเข้าออก และการเคลื่อนที่ของผู้แสดงแต่ละช่วงบทนี้เพื่อให้ได้ความหมายตามต้องการและเกิดความสวยงาม เหมาะสม

ดังนั้น การปรับใช้เพลงนาฏีเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง เพื่อสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการปรับใช้ผ่านศิลปะการแสดง เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย และตรงกับความต้องการของผู้ชม โดยรูปแบบหรือลักษณะของการแสดงบางส่วนอาจปรับเปลี่ยนไปบ้างตามความเหมาะสม แต่การปรับใช้เพลงนาฏีเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านศิลปะการแสดง ก็ยังคงต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เป็นการทำลายต้นฉบับนั้นและศิลปะการแสดงต้องดึงดูดความสนใจในท้องถิน ทั้งนี้ยังเป็นการเชื่อมโยงบุคคลในท้องถิน และทุกภาคส่วนของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบสานศิลปะการแสดงท้องถิน สงผลต่อความเป็นหนึ่งใจเดียวกัน ความรัก ความสามัคคี และความเข้มแข็งของคนในชุมชน และถ้าสามารถนำมาปรับใช้โดยการนำเสนอในรูปแบบของศิลปะการแสดงเพื่อใช้สื่อความหมายทางการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรได้จริง นอกจากนี้จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ แผ่นพับ และใบสวัสดิ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้การสื่อความหมายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่จะช่วยให้ปัญหาด้านการสื่อความหมายด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรลดน้อยลง ทำให้ผู้ที่รับชมหรือนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ และเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น และการปรับใช้เพลงนาฏีผ่านศิลปะการแสดง ยังเป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปะการแสดงอันดีงามอันเป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มี

เพลงนา : การบปรับใช้กฎหมายพื้นบ้านผ่านกิติประภาราสดง เพื่อตีความหมายทางการท่องเที่ยว
จังหวัดชุมพร ๑๔๕
อยู่ปัจจุบันที่สุด

ความสำคัญ และเป็นการรักษา สืบทอดการเล่นเพลงนาจังหวัดชุมพรให้กลับมา เป็นศิลปะการแสดงประจำท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ของตนเอง สามารถสร้างความตระหนักให้กับคนรุ่นหลังให้มีจิตสำนึกรักในงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรเพิ่มมากขึ้น ก่อนที่การเล่นเพลงนาจะสูญหายไปพร้อมกับบุคคลรุ่นสุดท้ายที่ยังคงสืบทอดการเล่นเพลงนาจากบรรพบุรุษ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายป่าไม้ เอกสารและจดหมายเหตุวัฒนธรรม. (๒๕๔๒).

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดชุมพร.
จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ &
มิถุนายน ๒๕๔๒.

ภิญโญ จิตต์ธรรม. (๒๕๑๖). เพลงนา เพลงเรือ เพลงบอก และลำตัด. สงขลา :
โรงพิมพ์เมืองสงขลา.

พีรพงศ์ เสนไสย. (๒๕๔๖). ความงามในภาษาศิลป. สาขาวนภาษาศิลป
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหा�สารคาม
สดใส พันธุ์กิมล. (๒๕๒๔). ศิลปะการแสดง. [ออนไลน์]. สืบคันเมื่อ ๒๘ ตุลาคม
๒๕๔๖. จาก : <http://www.viewrpr.ob.tc/p1.html>.

เสาวณีย์ สิกขบัณฑิต. (๒๕๓๒). การสืบความหมายเพื่อการเรียนรู้. โรงพิมพ์
วัฒนาพาณิช.

สุปรียา สุวรรณรัตน์. (๒๕๓๙). วิเคราะห์เพลงนาจังหวัดชุมพร. การศึกษาตาม
หลักสูตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเอกภาษาไทย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุรเชษฐ์ เชษฐ์มาส. (๒๕๔๓). ปรัชญาของการสืบความหมายธรรมชาติ.
กรุงเทพฯ : คณะกรรมการศิร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๑๔๖

ที่ท่านวัดน้อยรวม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร. (๒๕๔๑). การมีส่วนร่วมของเครือข่าย
วัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา
เพลงนา อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

สุวพลวิรุฬห์วงศ์. (๒๕๔๔). นาฏยศิลป์ปีตรีศรศน์. ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Tilden, F. (1977). *Interpreting our heritage*. Chapel Hill: University North Carolina
Press.

โทรทัศน์กับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ประชาคมอาเซียน
Cross-cultural communication on Television : Case Study ASEAN Communities
สรพัชญ์ เจียรนานันท์ / Sunpat Jeerananon[°]

บทนำ

การสื่อสารเป็นกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการส่งสาร การรับสาร การรับรู้และการตีความ องค์ประกอบของการสื่อสารได้แก่ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สาร และช่องทาง ดังที่แบบจำลองของเบอร์ลี ได้แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ในปัจจุบัน การสื่อสาร ทำได้กว้างไกลและไวขึ้นมาก เนื่องด้วยเทคโนโลยีที่เจริญเติบโตอย่าง รวดเร็ว จากสมัยก่อนที่การสื่อสารจะห่วงคนสองคนจากแดนไกลต้องใช้ระยะเวลา หลายวัน สมัยปัจจุบันใช้เวลาเพียงไม่กี่นาที จากสมัยก่อนที่การสื่อสารมวลชน การแพร่ภาพกระจายเสียงของสื่อมวลชนจะถ่ายทอดไปยังประชาชน ต้องมีเครื่อง มืออุปกรณ์จำนวนมาก และใช้ระยะเวลาในการเชื่อมต่อสัญญาณ แต่ปัจจุบัน ใช้เพียงโทรศัพท์มือถือประเภทสมาร์ทโฟนนิกับระบบอินเทอร์เน็ต ก็สามารถ เชื่อมต่อสัญญาณถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชนต่างๆ รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก ได้แบบวินาทีต่อวินาที

ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ จะเป็นปีที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ พม่า เวียดนาม ไทย บรูไน สิงคโปร์ กัมพูชา อินโดนีเซีย และลาว เพราะจะเป็นปีที่ทั้ง ๑๐ ประเทศก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์แบบ แม้ว่าเราจะเป็นประเทศที่ประชาชนไปมาหาสู่ กันเป็นประจำ แต่การก้าวขึ้นมาเป็นประชาคมเศรษฐกิจเดียวกันนั้น ย่อมส่งผลต่อ

[°] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนในภูมิภาคนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในภูมิภาคอาเซียนจะมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น มีการสื่อสาร ติดต่อ ปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ในแต่ละประเทศและในแต่ละประเทศมากขึ้น มีการเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนและการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพ ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมมากขึ้น และทำให้ การสื่อสารของคนในภูมิภาคเดียวกันนี้มีความใกล้ชิดและสื่อสารต่อกันมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อมวลชน ในช่วงภาวะที่มีความตึงเครียดระหว่างนานาชาติ เรายังเห็นข่าวที่นำเสนอว่า ประเทศไทยมีพร้อมแคนติดกับประเทศไทย เช่น ประเทศไทย กัมพูชานั้น สามารถรับสัญญาณโทรศัพท์ของประเทศไทยและติดตามรับชม ข่าวสารบ้านเรารอยู่เป็นประจำ แสดงถึงความต้องการรับสัญญาณโทรศัพท์ของชาวกัมพูชาในประเทศไทยที่มีต่อ ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาพบว่าชาวกัมพูชาเริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาและ มีค่านิยมให้ลูกหลานเรียนรู้ภาษาไทยและต้องการให้คนไทยเรียนภาษา เช่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น

ในขณะนี้ประเทศไทยในภูมิภาคอาเซียนกำลังจะผนึกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว จากเดิมที่อยู่แยกกันอย่างหลوๆ มาวันนี้ ๑๐ ประเทศไทยตั้งกล่าวซึ่งมีความแตกต่าง กันอย่างสิ้นเชิงในแต่ละประเทศเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ คล้ายคลึงกันในบางอย่าง เช่น ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ กำลังจะมีการเชื่อมต่อทางวัฒนธรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละประเทศ ทั้งจากตัวบุคคลและจากสื่อสารมวลชน ถึง เมื่อเวลาที่คนสองคนมาสื่อสารกัน มักจะเป็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอยู่แล้ว โดยอาจจะเป็นวัฒนธรรมระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา ฉะนั้น ในความเป็น ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural ness) นั้นจึงมีขอบเขตได้หลายแบบ โดยในที่นี้จะได้ กล่าวถึงวัฒนธรรมที่มีจุดร่วมกันบางประการในสถานะที่มีพื้นแผ่นดินใกล้ชิดกัน และ จุดต่างกันอย่างสิ้นเชิงในบางสถานะตามลักษณะความเป็นอยู่ของคนในแต่ละสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ

ທຳໄມຕ້ອງເປັນປະຊາມອາເຊີຍ

ປະຊານຫລາຍຄນໃນສັກຄົມຢັ້ງສັບສນ ແລະ ອາຈຈະໄມເຂົ້າໃຈວ່າ ກາຮື່ອປະຊາມອາເຊີຍ ຄືອະໄຈະສົງຜລອຍ່າງໄວຕ່ອກດຳເນີນຂຶ້ວຕ່ອໄປໃນອີກ ໂ ປີ ຊ້າງໜ້າ ແລະ ອົກຫລາຍໆ ປັດຈາກນັ້ນ ຄື່ງແມ່ວ່າຈະມີເວທີສົມມານຫລາຍໆເວທີໃນຂະນະນີ້ ທີ່ເປັນກາຮື່ອສົມມານາໃຫ້ຄວາມຮູ້ ວິເຄຣາຮ້ອກຝັກປະຊາມອາເຊີຍ ແຕ່ກີ່ໄມສາມາຮັດ ຍືນຍັນໄດ້ວ່າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມງານຈະເຂົ້າໃຈປະຊາມອາເຊີຍນັກກວ່າເດີມຮູ້ອີ່ໄໝ ແລະ ຄື່ງແມ່ວ່າຈະມີໜັນສື່ອທີ່ອົບຍາຄວາມເປັນອາເຊີຍ ປະຊາມອາເຊີຍທີ່ວາງຂາຍອຸ່ປັນ ຈຳນວນມາກໃນຮ້ານໜັນສື່ອ ກີ່ຍັງໄມ່ມີອະໄໄວທີ່ຈະຍືນຍັນໄດ້ວ່າ ປະຊານຄນໄທຍເຂົ້າໃຈ ປະຊາມອາເຊີຍນັກເພີ່ມພອ ຈາກນາງວິຊຍຂອງ ຖິພົງພາພຣ ມහາສິນໄຟສະລາລ ເວືອງ ປັຈຈີຍທີ່ມີອີກທີ່ພລຕ່ອທັນຄົດຂອງປະຊານໃນເຂດກຽງເທັມໜານຄຣຕ່ອປະຊາມ ເສຣະຊຸກຈາເຊີຍ ໃນຮະຫວ່າງເດືອນສິງຫາຄມ-ກັນຍາຍນ ແລະ ພບວ່າ ປະຊານໃນເຂດກຽງເທັມໜານຄຣມີຮັບດັບທັນຄົດຕ່ອປະຊາມອາເຊີຍອຸ່ປັນໃນຮັບດັບປານກລາງແລະ ປັຈຈີຍທີ່ມີອີກທີ່ພລຕ່ອທັນຄົດຂອງປະຊານໃນເຂດກຽງເທັມໜານຄຣຕ່ອປະຊາມອາເຊີຍ ດືອ ປັຈຈີຍດ້ານສາເຫດຖາກຮັບຮູ້ ຮະດັບກາຮື່ອຮັບຮູ້ ປະໂຍ່ນກົງກາຮັບຜົນນາ ແສດງໃໝ່ເຫັນວ່າ ໄທຍແມ່ກະຮ່າທັງຄນໃນກຽງເທັມໜານຄຣທີ່ສ່ວນໃໝ່ເປັນຄົນຫັ້ນກລາງ ມີກາຮື່ອສິກົາທີ່ຄ່ອນ ຊ້າງສູງ ມີສື່ອມວລຊົນ ມີຂໍ້ມູນຂ່າວສາວທີ່ໜາກໜາຍແຕ່ກີ່ຍັງມີກາຮື່ອຮັບຮູ້ທີ່ນ້ອຍນາກແລ້ວ ດ້າຫາກເປັນຄົນໜັນທ່າງໄກລທີ່ຂ້າດກາຮື່ອຮັບຮູ້ຂ່າວສາວ ຂາດເທັກໂນໂລຢີໃນກາຮື່ອສາວທີ່ມີ ປະສິທິທີ່ກາພຄຈະຢືນດັນຂໍອຍລົງໄປອີກ

ດັ່ງນີ້ເຮັດລອງມາທໍາຄວາມເຂົ້າໃຈກັນເບື້ອງດັ່ນກ່ອນວ່າ ປະເທດໄທຍນັ້ນເປັນໜຶ່ງ ໃນສະນາຝຶກຂອງກລຸ່ມປະເທດອາເຊີຍທີ່ ១០ ປະເທດອຸ່ປັນແລ້ວ ເຈົ້າເປັນອາເຊີຍກັນມານານ ຕິດຕ່ອກ້າຍລົງທຸນ ມີກາຮື່ອຈັດກາຮື່ອປະຊຸມຫລາຍຕ່ອໜ້າຍຄຣັງທັງໃນປະເທດໄທຍຂອງ ເຮັດວຽກແລະ ໃນກລຸ່ມປະເທດສມາຝຶກດ້ວຍກັນ

ກາຮື່ອປະຊາມ ແມ່ຍື່ງ ກາຮື່ອມີສ່ວນຮ່ວມ ກາຮື່ອເປັນເຈົ້າຂອງຮ່ວມກັນ ຕ່າງຈາກກາຮື່ອປະຊາມ ປະຊາມມີຄວາມໝາຍລຶກໜຶ່ງກວ່າ ເພຣະມີມິດ ທາງມຸນຸ່ຍຍໝວຣມ ຈິວຍຍໝວຣມ ຄ່ານີຍມທີ່ຖຸກຕ້ອງ ມີຄວາມໜ່ວງໄຍ ຄວາມປາກຄູມໃຈແຜງອຸ່ປັນ ອ່າງມີນັຍສຳຄັນອຸ່ປັນໃນຄຳນັ້ນ ສື່ງເຮົາຄວາມທຳໄທເກີດຂຶ້ນ (ສຸວິນທົ່ງ ພິສສຸວັດຮຸນ, ມ.ປ.ປ. ນ. ២៤-២៥)

**ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

ทั้งนี้ในปี ๒๕๖๘ นั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎบัตรอาเซียน ที่ว่า การสร้าง ประชุมคอมมูนาเชียนที่สมบูรณ์นั้น ประกอบไปด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ๑. ประชาคม การเมืองและความมั่นคงอาเซียน หรือ เอฟีเอสซี (ASEAN Political-Security Community: APSC) ๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ เออีซี (SAEAN Economic Community : AEC) และสุดท้าย ๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน หรือเออเอสซีซี (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

หลังจากนี้เมื่อประเทศไทยเป็นเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ในแต่ ของการติดต่อสื่อสาร การค้าขาย การเป็นประชาคมเดียวกัน ที่ไม่ได้แบ่งแยกกันแล้ว การทำความเข้าใจในข่าวสาร สภาพบ้านเมือง วัฒนธรรม ความคิด ของคนใน ประเทศต่างๆ ทั้ง ๑๐ ประเทศ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เราจะเริ่มเห็นการทำข่าว การนำเสนอสารคดี และรายการ ที่พูดถึงประเด็นต่างๆ เหล่านี้ในจอกรัฐทั่วโลกขึ้น

การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ในการศึกษาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้น มีแนวคิดสำคัญ ที่เกี่ยวข้องอยู่ ๓ แนวคิด คือ ๑. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Culture Identity) ๒. การศึกษาองค์ประกอบทางวัฒนธรรม และ ๓. การเปลี่ยนแปลงหรือการแลกเปลี่ยน ทางวัฒนธรรม (Cultural change/exchange)

๑. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Culture Identity)

มีผู้ให้ความสนใจศึกษาเรื่อง เอกลักษณ์ กันไว้ว่า เอกลักษณ์เป็นความต้องการของมนุษย์ที่จะไม่เหมือนคนอื่นและต้องการที่จะแตกต่าง (Need to be Different) ซึ่งก็แล้วแต่บุคคลในสังคมนั้นๆ ว่าต้องการมีความแตกต่างมากน้อยเพียงใด เช่น หากเป็นผู้หญิงไทย จะต้องมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย นุ่มห่มสไป เวลาที่เราจะแสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้คนต่างชาติดูจะใช้สัญลักษณ์ เช่น วัดพระแก้ว เรือ สุพรรณหงส์ ลายผ้าไหมไทย อาหารไทย มวยไทย รถตุ๊กๆ เป็นต้น หรือถ้าหากหมายถึงคนพม่าจะนุ่งใส่ร่วง สาวพม่าจะมีผ้าพวนที่งดงาม ดังลักษณะไทยที่ว่า “ผ้าพม่า นัยน์ตาแรก”

໩. ກາຮື່ອສຶກຂາອອກປະກອບທາງວັດນອຣວມ

ໃນແນ່ນຸ່ມຂອງອອກປະກອບທາງວັດນອຣວມ “ອຳນາຈ” ຂອງຜູ້ນຳຈະເປັນຕົວ ກໍານົດຮູບແບບກາຮື່ອສຶກຂາອອກຂອງຄົນໃນຫາຕີ ໃນແນ່ນີ້ຜູ້ນຳສື່ອມວລັນ ອອກກາຮື່ອຕ່າງໆ ສາມາຮັນນຳເສັນອີ້ນໄຈໄດ້ເຫັນວ່າ ກາຮື່ອເຂົ້າໄປທຳຂ່າວໃນປະເທດຂອງສາມາຊີກກຸມເຊີຍນັ້ນຈະມີນຳກື້ນ ໂດຍມີສິ່ງທີ່ນ່າງຈັບດາມອົງຄື່ອງ ກາຮື່ອທຳຂ່າວນັ້ນມີສິ່ງທີ່ສື່ອມວລັນຢືນຢັນທີ່ມີຄື່ອງເຮືອງຂອງ ເສົ່າງພາບຂອງກາຮື່ອ ນຳເສັນອ ແຕ່ເຮົາຈະພບວ່າໃນບາງປະເທດ ເຊັ່ນປະເທດພົມ່າ ທີ່ມີກາຮື່ອປົກຄອງແບບເພົດຈາກຫາກ ແລະ ຮູ່ບາລຍັ້ງນີບທຳທານໃນກາຮື່ອ ຄວບຄຸມສື່ອອຸ່ນໝາກ ກາຮື່ອວັນຍົກເປີຍແຕ່ຂ່າວທີ່ອອກມາຈາກສື່ອຂອງວັນຍົກເປີຍທີ່ນັ້ນ ໃນຂະນະນີ້ມີກາຮື່ອປົກແປລັນແປລັນໃນພຳເພີ່ມແຄ້ນຮັງສື່ອພິມພົບຂອງເອກະນີ້ທີ່ເຄີຍເປັນລົງຕ້ອງໜ້ານ ເຖິງຈະໄດ້ຮັບອຸ່ນຍຸ້າດໃຫ້ຕືືພິມພົບໄດ້ຕັ້ງແຕ່ເມື່ອວັນທີ ១ ມັນຍານ ២៥៥៦ ທີ່ຜ່ານນາ ທີ່ໃຫ້ປະຫານດຳເນັ້ນແລະດີ່ຈີທີ່ຈະໄດ້ຮັບຮູ່ຂ່າວສາວອຍ່າງອີສະວະ ໡ີມີກາຮື່ອເຫັນເຊື່ອຈາກຮູ່ບາລພຳເອິກຕ່ອໄປ

ຮະບົບຄ່ານິຍາມທາງວັດນອຣວມ ສາສນາ ຂອງຄົນໃນກາເຊີຍໃນບາງປະເທດກີ້ယັງມີລັກຊະນະຄລໍາຍົກກັນ ດັ່ງເຊັ່ນ ຂ່າວກົມພູ້ຊາເຫັນວ່າສາສນາພຸທ່ອ ມີຄວາມໄກລ໌ເດືອງກັນຮະຫວ່າງຂອງໄທຢະແກກົມພູ້ຊາ ໂດຍເພີ່ມພົບຂອງກົມພູ້ຊາທີ່ຈະເຊື່ອມຄວາມສັນພັນຮັ້ອນດີກັນໄດ້ ອາທີ ກາຮື່ອທຳຜ້າປໍາ ທອດກົງນີ້ ກາຮື່ອຈັດງານບຸນຍຸ່ວ່ວມກັນ ອີກທັງໃນເຮືອງຂອງກາຮື່ອແຕ່ງກາຍ ໄທຍແລະກົມພູ້ຊາມີລັກຊະນະກາຮື່ອແຕ່ງກາຍຄລໍາຍົກກັນ ແມ່ແຕ່ງກາຍກົມພູ້ຊາມີກາຮື່ອສັພ໌ມາຈາກກາຍາບາລີສັນສັກຄຸດເໜີນກັນ ແຕ່ລົງທີ່ແຕກຕ່າງກັນຄື່ອງ ກົມພູ້ຊາຍັງຮັກຊາວັດນອຣວມດັ່ງເດີມໄວ້ໄດ້ ໃນຂະນະທີ່ໄທຢປັບແປລື່ຍືນແລະເພື່ອນໄປຈາກເດີມຄ່ອນຂ້າງນາກເນື່ອງຈາກກາຍອມຮັບກະແສລົກກົມພູ້ຊາທີ່ມາກົກວ່າ່ຂ່າວກົມພູ້ຊາ

໪. ກາຮື່ອປົກແປລັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກາຮື່ອແລກປົກແປລື່ຍືນທາງວັດນອຣວມ

ນັກວິຊາກາຮື່ອກຸ່ມໜຶ່ງນຶ່ງນຳໄດ້ຟຣານສ് ໂປ່ເອສ (Franz Boas) ແ່າ່ນມາວິທຍາລັບໂຄລົມເບີຍ ເຊື້ອໃນເຮືອງກາຮື່ອກະຈາຍທາງວັດນອຣວມ ຈາກຈຸດສູນຍົກລາງຂອງສັງຄົມນຶ່ງແລະຂ່າຍາຍວ່າງອອກໄປຢັ້ງໜຸ່ມໜຸ່ນອື່ນໜີ້ ວັດນອຣວມທີ່ແຜ່ຂ່າຍາຍອອກໄປຢັ້ງໜຸ່ມໜຸ່ນອື່ນໜີ້ ອາຈາເປັນວັດນອຣວມຍ່ອຍ ສ່ວນໄດ້ສ່ວນໜຶ່ງໃນລັກຊະນະຂນບອຮຣມເນື່ອມ

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประเพณี หรือความเชื่อ หรือประติมภพรวมและสถาปัตยกรรมก็ได้ (อมรา พงศាបิชญ์,
๒๕๓๓)

การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมภายในสืบโทรทัศน์ ในอดีตเราเคยรับเอา
ภาษาชนิดร้ายของ กbahayntrajin กbahayntrarang หรือภาษาชนิดร้าย เกาหลีเข้ามา住
ทางโทรทัศน์ของไทย อย่างเช่น เรื่อง แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง ออกอากาศ
ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ นับเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อ
ผลกระทบโดยผู้วัฒนธรรมเข้ากับการทำเนินเรื่องราว ซึ่งจากการวิเคราะห์
เนื้อหาทางวัฒนธรรมทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑. วัฒนธรรมด้านการบริโภค ๒. วัฒนธรรม
ด้านการแต่งกาย และ ๓. วัฒนธรรมด้านการทำอาหารท่องเที่ยว เมื่อผลกระทบได้รับความนิยม
จากผู้ชุมผู้ชุมก็จะเกิดการเรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมจากประเทศเกาหลีไปโดยปริยาย

หากเราได้ยินข่าวว่า มีการทำมิให้ผู้ที่มีทางเสียงทองแดงแบบคนใต้ไป
อ่านข่าวโทรทัศน์ เพราะคนอ่านข่าวโทรทัศน์จะต้องอ่านด้วยสำเนียงแบบกรุงเทพ
ข้างนี้ได้แสดงว่าผู้ที่ออกกฎหมายนั้นมีความคิดว่า “ภาษาไทยนั้นเป็นวัฒนธรรมที่ต้องมี
เสียงแบบเดียว คือ แบบกรุงเทพ” และไม่ยอมรับภาษาในสำเนียงอื่นๆ เมื่อเรามีการ
เปิดเสรีทางการค้า เศรษฐกิจ ในอาเซียน ไม่ได้มีเพียงแค่ภาษากลางแบบกรุงเทพ
แต่ยังมีภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาลาว ภาษา曼ดาร์ยหรือภาษา猛烈 ภาษาอังกฤษ ที่
เป็นภาษาสากล ที่จะเริ่มมีบทบาทในหน้าสื่อโทรทัศน์มากยิ่งขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่ง
กลุ่มวัฒนธรรมย่อย (Subculture) เหล่านี้ เราเริ่มได้เห็นจากโทรทัศน์หลายๆ ช่องที่
เริ่มมีการสอนภาษาต่างๆ ของกลุ่มประเทศในอาเซียน เช่น คำทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็น
ภาษาแบบเบื้องต้นที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้คนไทยเริ่มรับรู้ภาษาเพื่อใช้สื่อสาร
กับเพื่อนบ้านของเรา ทำให้สำเนียงที่จะเกิดในโทรทัศน์ต่อไป คงไม่ใช้เพียงสำนวน
คนกรุงเทพ หรือสำนวนแบบภาคกลางในสื่อโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวในอนาคต

เสรีภาพในการนำเสนอที่แตกต่างกันตามระบบการปกครองที่ต่างกันของ
ประเทศไทยกลุ่มอาเซียนที่สื่อผ่านสื่อโทรทัศน์ เราจะได้เห็นวัฒนธรรมที่แปลกแตก
ต่างกันออกจากสภาพหน้าตาของบ้านเมืองที่แตกต่างกัน เห็นการนับถือศาสนาที่
แตกต่างกัน พิธีกรรม การทำบุญตักบาตร การไหว้พระ การสาดมนต์ มีอยู่หลายๆ

ຮາຍກາຣຕາມໂທຣທັນທີ່ນໍາເສນອມນູ່ຂອງພິທີກຣມຄວາມເຂົ້ອທາງສາສນາ ເຊັ່ນ ໃນປະເທດພຳມໍາ ລາວ ອົບກົມພູ່ຊາ ທີ່ນັບຖືອສາສນາພູທອເຊັ່ນເດືອກບັນຫາຂອງເວົາ ແຕ່ຄວາມເຄົ່ງຄວັດແລະຄວາມນັບຖືອ ແຕກຕ່າງກັນຄ່ອນຂ້າງມາກ ດົນພມ່ຍັງໄໝວັບວັດນອຮມອື່ນໆ ເຂົ້າມາກອຍ່າງໄທຢ ປະເທດຍັງປຶດຮັບໃນບາງເຮືອງທຳໃຫ້ ໃນນູ່ຂອງສາສນາ ປະຊາຊົນຍັງເລື່ອມໄສຄັກທົ່າແລະເຄົ່ງຄວັດໃນກາຮັບຖືອປົງປັດທີ່ໂຮງເຄົາຮັກກາຮະພະສົງຮູ່ມາກ

ປລາຍປີ ២៥៥៥ປະເທດໄທຢ ແລະອີກ ៨ ປະເທດໃນກູມົມົກາຄເອເຂີຍຕະວັນອອກເນື່ອງໄດ້ຈະຈັບມື້ອັນກໍາວ່າເຂົ້າສູ່ປະຊາມອາເຊີຍ (ASEAN Community) ເພື່ອສ້າງປະຊາມທີ່ມີຄວາມແຂງແກງວ່າທັງທາງເສດຖະກິຈ ສັງຄົມ ແລະວັດນອຮມ ປະຊາມອາເຊີຍຈະທຳໃຫ້ຄວາມສົມພັນຮ່າທາງກາຮເນື່ອງເສດຖະກິຈ ສັງຄົມກາຍໃນກູມົມົກາຄເພີ່ມມາກົ່ນປະຊາຊົນໃນກູມົມົກາຄອາເຊີຍມີຄວາມໄກລ໌ຊືດກັນນຳມາກົ່ງໆຂຶ້ນແລະມີປົງປັດພັນຮ່າວ່າງກັນນຳມາກົ່ນທຳໃຫ້ສັງຄົມໄທຢເປັນສັງຄົມທີ່ມີຄວາມຫລາກຫລາຍທາງເຂົ້ອໜາຕີແລະວັດນອຮມນາກົ່ນ ອາຈເກີດກາຮແລກເປົ້າຢ່າງວັດນອຮມເກີດົ່ນ ເພຣະດົ່ງແນ້ບາງປະເທດຈະອູ້ງໄກລ໌ຊືດກັບເວົາ ແຕ່ວັດນອຮມ ຄວາມຄິດ ຄວາມເປັນອູ້ນ້ຳແຕກຕ່າງກັນຄົນໃນ ១០ ຊາດີອາເຊີຍມີຄວາມເໝື່ອນກັນແຄ່ບາງສ່ວນ ດົນໄທຢເຢີນ້ຳວັດນອຮມອາເມືອກັນກັນມານານ ແລະເຮົາກີເຂົ້າໃຈຫລາຍຍ່າງເຮົາກີ່ໜຶ່ມໜຶ່ມໜຶ່ມແບບໄມ້ຮູ້ຕ້ວາ ເຮົ້າຊັກໜູ້ປຸ່ນແລະເກຫຼີ ວັດນອຮມ ອາຫາຮ ຕອນນີ້ເຮາຄງຕ້ອງເຮີ່ມຫັນມາສນໄຈວິທີແລະເຮືອງຮາວຂອງຜູ້ຄົນທີ່ກຳລັງຈະຮວມຕ້ວກັນ ៥៥០ ລ້ານຄົນນີ້ວ່າເຂົ້າເປັນໂຄຣ ມາຈາກໄຫ້ກັນບ້າງແລະຈະເກີດກາຮກິນກິນຂອງວັດນອຮມຫີ່ອ່ານີ່

ບທສຽບ

ປັ້ງຫາທີ່ເຮົາອາຈະພບໃນອາຄືໃນເຮືອງຂອງກາຮແລກເປົ້າຢ່າງວັດນອຮມນໍາຈະແປ່ງໄດ້ອອກເປັນ ២ ຖຸປະບານຫຼູ່ງໆ ດືອ ១. ກາຮຮັບວັດນອຮມຈາກກາຍນອກເຂົ້າມາໃນສັງຄົມຂອງຕົນເອງ ແລະ ២. ກາຮສົ່ງວັດນອຮມໄທຢອອກສູ່ໂລກກາຍນອກ ດ້ວຍເທດໃນໂລຍືທີ່ກໍາວໄກລໄປຍ່າງໄມ່ໜຸດຍັ້ງຂອງສື່ອ ໂດຍເຊີພາະສື່ອໂທຣທັນ ທີ່ສາມາຮັດສົ່ງຕ່ອງວັດນອຮມຕ່າງໆ ຕ່າຍທອດ ນຳມາເພຍແພວ່ມາສູ່ຄົນໄທຢ ທີ່ເປັນຄົນທີ່ວັບວັດນອຮມຕ່າງໆ ຊາດີໄດ້ຈ່າຍ ກ່ອໃຫ້ເກີດເປັນວັດນອຮມພສມ ກາຮປັບເປົ້າຢ່າງສັງຄົມດັ່ງເຊັ່ນກາຮປົດ

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประชากម oa เชียน ย่อมทำให้การสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ผ่านสื่อมวลชนที่มีอิทธิพล เช่น โทรทัศน์ที่จะเผยแพร่ความเชื่อของคนในแต่ละชนชาติให้ส่งผ่านเพื่อสร้างความรับรู้ร่วมกัน ผู้คนมากหน้า หลากหลายภาษา หลากหลายวัฒนธรรมจะเดินทางไปมาหาสู่กัน มีการสื่อสารระหว่างกัน คนไทย ลาว พม่า เขมร เวียดนาม ฯลฯ จะมีการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ซึ่งทำให้เกิดการซึมซับวัฒนธรรม ดังเช่นที่อดีตคนจีนอพยพมาเมืองไทย มาอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย ทำให้เรา มีวัฒนธรรมการให้แด่เชีย การทำไร่พะজันทร์ กล้ายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของคนในสังคมไทย และวัฒนธรรมนี้ยังปรากฏเนื้อหานหน้าจโทรทัศน์ในทุกๆ ปี เมื่อถึงวันเวลาของเทศกาลนั้นๆ ทำให้เรา ซึมซับและปฏิบัติสืบทอดต่อๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน หลังจาก การเปิดประชากម oa เชียน เราอาจจะมีวัฒนธรรม oa เชียน เกิดขึ้น โดยเป็นการผสมผสานความเป็นເຂົ້າເຂົ້າໄວ້ด้วยกัน

เมื่อโทรทัศน์สามารถสื่อสารข้อมูลแคนรายการระหว่างประเทศได้ ซึ่งภูมิประเทศของคนในอาเซียนที่มีความแตกต่างในเชิงภูมิศาสตร์ ภาระเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และศาสนา ฯลฯ ผู้ผลิตที่ส่งข่าวสารผ่านโทรทัศน์ จึงต้องศึกษา วัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ถูกต้อง เพราะมีผลต่อการสร้างและสื่อสารวัฒนธรรมไปสู่ ประชาชนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กาญจนा แก้วเทพ. (๒๕๕๒). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนा แก้วเทพ. (๒๕๕๓). แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์ เกษม ศิริสัมพันธ์. (๒๕๕๑). ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: คณavarสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวินทร์ พิศสุวรรณ. (๒๕๕๕). อาเซียน รู้ไว้ได้เปรียบแน่. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.

ໂທຣັກນິກັບກາຮື່ອສາງໜ້າມວັດນຍາຮວມ : ກຣະນິຕຶກຂາ ປະຊາກມອາເຊີຍນ
ສຽງພັນຍຸ່ງ ເຈີຍຮະນານນີ້

๑๕๕

ອມຮາ ພົງສາພິຈຸ່ງ. (໨ຂະໜາ). “ບທທີ ໩ ມະນຸ່ງກັບວັດນຍາຮວມ” ໃນ ສັງຄົມແລະ
ວັດນຍາຮວມ ເອກສາງປະກອບກາຮື່ອສຶກຂາ ວິຊາ ຕຕ-ຄຕ. (ພິມພົ້ງວັງທີ ໭).
ຈຸ່າລັງກຣນມໍາວິທຍາລັບ.

ດຸວິຍາງຄໍ ຄມ່າ. (໨ຂະໜາ). ກາຮື່ອສຶກຂາ ເພີ້ມ ແລະ ກາຮື່ອສຶກຂາ ເພີ້ມ
ກຣະນິຕຶກຂາ ເຮືອງ ແດຈັກົມແລະ ເຈົ້າຫຼູງວຸ່ນວາຍກັບເຈົ້າໝາຍເຢັນຊາ.
ວິທຍານິພົນຮໍປົງປົມຫາບັນທຶດ ມໍາວິທຍາລັບອະຮົມສາສຕ່ວ ສາຂາສື່ອສາງ
ມວລຸ່ມ ດັນວາຮາສາສຕ່ວແລະສື່ອສາງມວລຸ່ມ

ທີພຍົ່ນພາພວ ມໍາວິທຍານິພົນຮໍປົງປົມຫາບັນທຶດ. (໨ຂະໜາ). ປັຈັຍທີມີອີທີພລຕ່ອທັນຄົດຂອງ
ປະຊາຊົນໃນເຂດກຸງເທິພມຫານຄຣຕ່ອປະຊາມເສ່ຽງຮູກຈາເຊີຍນ.
ວາງສາງປົງປົມຫາວິວັດນີ້ ໤, ໑ (ກຣກງານມະນີວິການ) : ໑-໑໐.

ອຳພາ ແກ້ວກຳນົງ. (໨ຂະໜາ). ທັນຄົດດ້ານສັງຄົມແລະວັດນຍາຮວມຂອງໜ້າກັມພູ້າ
ໃນປະເທດໄທທີມີຕ່ອງການສັມພັນຮໍໄທຍ-ກັມພູ້າ. ວາງສາງເຄື່ອງ
ຕະວັນອອກສຶກຂາ : ໧-໩໒

ເກົ່າງສັກດີ ເຈົ້າຫຼູງສັກດີ. (໨ຂະໜາ). ປະເທດໄທຈະເປັນອ່າງໄຮລ້າງເຂົ້າສູ່
ປະຊາມອາເຊີຍນ?. [ອອນໄລນ໌] ສືບຄັນເມື່ອ ໑໒ ພັນຍາມ ໨ຂະໜາ. ຈາກ
<http://bit.ly/YggnrN>.

හນັງສື່ອພິມພົ້ງເດລີນິວສ. (໨ຂະໜາ). ມິຕີໃໝ່ເສົ່າງວິພາບສື່ອມວລຸ່ມພົມ່າ. [ອອນໄລນ໌] ສືບຄັນ
ເມື່ອ ໑໒ ພັນຍາມ ໨ຂະໜາ. ຈາກ <http://www.dailynews.co.th/article/84/194104>.

ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า

SHAPES, FORMS AND COLORS FACTORS IN THE TRADEMARKS DESIGN

วรรณรุจ มณีอินทร์ / Wannurut Maneeine[°]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง การใช้สี และการสื่อความหมายในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์ที่มีประสิทธิผล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือตราสินค้ารถยนต์ จำนวน ๑๒๐ ตราสินค้า ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยคือ แบบสอบถามเรื่องลักษณะของตราสินค้า ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง การใช้สี และการสื่อความหมายในการออกแบบตราสินค้าของสินค้าประเภทรถยนต์ โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ๙ คน ผลการวิจัยพบว่า

๑. ลักษณะของตราสินค้าประเภทรถยนต์มีลักษณะการออกแบบโดยใช้ สัญลักษณ์ผสมตัวอักษร (Combination) คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗ ใช้ภาพสัญลักษณ์ (Symbol) คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๗ ใช้ตัวอักษร (Logo Type) คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๗

๒. ลักษณะรูปร่าง รูปทรงที่ใช้ในการออกแบบ มีการใช้รูปลักษณะของ รูปร่าง รูปทรงร่วมกันอย่างน้อย ๒ ชนิดเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการใช้ตัวอักษร คิดเป็น ร้อยละ ๔๓.๘๑ ใช้รูปร่าง รูปทรงเรขาคณิต คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙๖ ใช้สัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙๑ ใช้รูปภาพสัตว์ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๐ ใช้รูปอิฐหรือ นามธรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๓

[°] อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า
วรรณรุจ มณีอินทร์ ๑๕๗

๓. ลักษณะของสีที่ใช้ในการออกแบบ มีการเลือกสีในกลุ่มบุคลิกเก่อ เท (Chic) อันแสดงถึงความให้เก่ หรูหรา คิดเป็นร้อยละ ๑๙ กลุ่มบุคลิกทันสมัย สมัยใหม่ (Modern) อันแสดงถึงความล้ำหน้า ล้ำสมัย ตามสมัยนิยม คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๑ กลุ่มบุคลิกความมีพลัง (Dynamic) อันแสดงถึงความมีอำนาจ สมรรถนะ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๔ กลุ่มบุคลิกความสง่างาม (Elegant) อันแสดงถึงความงาม ความสง่า ผ่าเผย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๑ กลุ่มบุคลิกความเป็นคอมตะ (Classic) อันแสดงถึงความนิยมแบบยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๘

๔. การสื่อความหมายของตราสินค้าพบรากурсดองของการทางด้านอารมณ์ เพื่อสื่อความหมายที่แฝงไว้ในตราสินค้า โดยใช้ความเป็นมหาชน (Public) แทน การสร้างเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๕ ความทรงพลัง อันสื่อถึงความแข็งแรง มีจุดแข็ง หรือมีอำนาจคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๑ ความมีดีไซน์ อันสื่อถึงรูปปลักษณ์และความมีรูสีที่ดีที่จะนำไปสู่ความผูกพันทางอารมณ์คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๘ การแสดงของการทางสถานภาพอันสื่อถึงการสร้างมูลค่า หรือเพิ่มคุณค่า มากยิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๖ แสดงความเป็นผู้นำเบิกอันสื่อถึงความเป็นผู้นำ ผู้เริ่มต้น คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๑

โดยทั้งรูปปลักษณ์ สีและการสื่อความหมาย เป็นสิ่งที่ต้องใช่วร่วมกัน คือ ทั้งหมดต้องร่วมมือกัน สื่อสารความเป็นผลิตภัณฑ์ ให้เป็นภาพลักษณ์ต่างๆ ตามที่เจ้าของผลิตภัณฑ์ต้องการ

Abstract

This research aimed to analyze factors of shape, form, color and communication in automobile logo design and to suggest the efficient ways to design automobile logos. This qualitative research used samples of 120 automobile logos that were selected by Simple Random Sampling method. The research tool was questionnaire answered by 9 experts which focused on factors of shape, form, color and communication using in automobile logos. The research results revealed that:

1. Type of logos: found the use of Combination Logo, Symbols and Logo Type by 56.67 percent, 39.17 percent and 4.17 percent accordingly.
2. Shape and form using in logo design: mostly found more than 2 types of shape and form mixing together. The percentage was 43.81 of letter, 42.86 of geometric shape and form, 36.91 of symbolic shape, 21.90 of animal shape as well as 17.03 of free form or abstract shape.
3. Color characteristic in logo design: found the use of 15 percent of chic/cool characteristic representing smartness and luxury; 14.41 percent of modern characteristic suggesting cutting-edging, ultra-modernity and vogue; 12.14 percent of dynamic characteristic showing power and performance; 11.31 percent of elegant characteristic implying to beauty and magnificent; 9.88 percent of classic characteristic showing long-lasting appreciation.
4. Logos Communication: showed emotional expressions in order to communicate meanings behind the logos which were 14.05 percent use of Public conveying creation for easy understanding and good impression, 13.81 percent use Power implying to strength, good point and authority, 12.38 percent use of Design Related and Good Feeling leading to creation of emotional bonding, 12.38 percent use of Status Expression suggesting value creation as well as 10.36 percent use of Pioneer implying leadership.

However, the shape, form, color and communication of the logos were something to rely on each other. They should collaborate to communicate the product image according to the product owners' will.

คำสำคัญ (Keyword)

ตราสินค้า ประเภทรถยนต์

บทนำ

ในความหลากหลายของสินค้าประเภทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีทั้งสินค้าที่เกิดขึ้นมาทั้งใหม่และเก่า อีกทั้งยังมีความเฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มเป้าหมายมากกว่าที่เคยเป็น และยังมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรสำคัญเพิ่มขึ้นอีก เช่นเดียวกัน การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับ ตราสินค้า จึงเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งสำหรับเจ้าของสินค้าและนักออกแบบที่ทำให้เกิดความสวยงาม การสื่อความหมาย ความหมายสมกับความเป็นสินค้านั้นๆ และสุดท้ายก็จะถูกนำมาใช้เป็นตัวแทนของสินค้า บริษัทหรือองค์กรต่างๆ เพื่อให้เกิดการจดจำของผู้บริโภค และเป็นภาพลักษณ์ที่ดีที่ส่งผลต่อสินค้า บริษัท หรือองค์กรนั้นๆ

การที่ตราสินค้าต่างๆ ถูกออกแบบมาเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าหรือธุรกิจของผู้ประกอบการเอง ไม่ว่าจะเป็นตราสินค้าประเภทรถยนต์ ซึ่งในปัจจุบันเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากไม่ว่าธุรกิจประเภทรถยนต์นั้นจะขนาดใหญ่หรือเล็กหรือมีชื่อเสียงมาจากประเทศที่มีอุดถาวรรวมในการผลิตรถยนต์ระดับโลกตาม แม้แต่ตราสินค้าประเภทรถยนต์ที่เกิดขึ้นมาใหม่จากหลายประเทศก็ตาม ตราสินค้าจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของภาพลักษณ์ของธุรกิจ และยังอาจเป็นตัวกำหนดชะตาชีวิตร่วมกับความสำเร็จและการจดจำของธุรกิจต่อไปได้ แต่สิ่งที่ดูแล้วค่อนข้างซับซ้อนเป็นอย่างมาก ก็คือเรื่องของการใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเสนอองค์ประกอบทางศิลปะมาใช้ในการออกแบบเพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ต่อสินค้าและตราสินค้ามากกว่า เพราะในปัจจุบันนี้มีตราสินค้า เป็นจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างบุคลิกต่างๆ ให้กับผู้ใช้เป็นอย่างมาก ตราสินค้าประเภทรถยนต์ที่ถูกออกแบบมาเพื่อใช้สร้างการจดจำให้กับสินค้านั้นก็จะมีส่วนประกอบและหลักการที่สำคัญในงานออกแบบกราฟิก (The Elements of Graphic Design) ที่เป็นพื้นฐาน เช่น จุด เส้น ระนาบ (Dot Line Plane) สี (Color) รูปร่าง รูปทรง (Shape) ที่ว่างบวก/ที่ว่างลบ (Positive Space/Negative Space) การลดทอน การเล่นกับตัวอักษร และองค์ประกอบอื่นๆ (ปานพจน์ หนุนภักดี, ๒๕๕๓, น.๒๓๔) ส่วนประกอบและหลักการต่างๆ ในการออกแบบตราสินค้าเหล่านี้ ก็จะมีลักษณะการออกแบบตราสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตราสินค้า หรือ

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เครื่องหมายการค้า โดยจะต้องอาศัยหลักการทางด้านการออกแบบเลขนศิลป์ และอาจจำเป็นต้องใช้ศาสตร์อื่น ความเชื่อที่มีต่อต้นกำเนิดของสินค้า ที่เข้ามา มีอิทธิพลต่อการออกแบบ โดยนำรูปลักษณะต่างๆ เข้ามาใช้ในการออกแบบเพื่อให้เกิดลักษณะที่จะสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของตราสินค้าที่ส่งผลต่อความสวยงาม ความหมายและความทรงจำให้กับผู้บริโภค ตราสินค้า เครื่องหมายการค้าและสัญลักษณ์ที่ใช้กับสินค้าทางด้านเลขนศิลป์ ข้อมูลที่กล่าวมาดังกล่าวสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่มีต่อตราสินค้าได้เป็นอย่างดี แต่จะเป็นรูปลักษณะที่สำคัญที่จะถูกนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าในการสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นที่จดจำของผู้บริโภค กับกลุ่มของสินค้าหรือธุรกิจประเภทเดียวกัน ออกแบบไป ไม่ว่าจะเป็น รูปร่าง รูปทรง และสี ซึ่งอาจรวมถึงตัวอักษรที่นำมาใช้ร่วมกับการออกแบบตราสินค้าประเภทเดียวกัน ที่จะสร้างเอกลักษณ์ ความงาม ความหมาย และการจดจำได้เป็นอย่างดีกับสินค้าและตราสินค้าประเภทเดียวกันที่ได้รับความนิยมระดับโลก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง การใช้สี และการสื่อความหมายในการออกแบบตราสินค้าประเภทเดียวกัน

๒. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการออกแบบตราสินค้าประเภทเดียวกันที่มีประสิทธิผล

สมมติฐานการศึกษา

การออกแบบตราสินค้าประเภทเดียวกันที่สามารถสื่อความหมายและสามารถสร้างความจดจำให้กับผู้บริโภค ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง และการใช้สีอย่างเหมาะสมในการออกแบบ

ขอบเขตการศึกษา

๑. ใน การวิจัยตราสินค้าครั้งนี้จะศึกษาตราสินค้าประเภทถ้วย โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าของสินค้าประเภทถ้วยจากหนังสือและเว็บไซต์ www.carlogos.org ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมตราสินค้าประเภทถ้วยทั่วโลกโดยการสุ่มตัวอย่างตราสินค้าจำนวน ๑๒๐ ตราสินค้า

๒. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางในการออกแบบตราสินค้าของนักออกแบบ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๓. ตราสินค้า ใน การวิจัยครั้งนี้ รวมถึงตราสัญลักษณ์และเครื่องหมายการค้า

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง และสีในการออกแบบตราสินค้า” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับตราสินค้า

๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบตราสินค้า

๑.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมยานยนต์

๑.๔ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ รวบรวมตราสินค้าของสินค้าประเภทถ้วย และทำการจำแนกประเภท และลักษณะเฉพาะที่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

๒.๑ ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านการออกแบบ

๒.๒ ดำเนินการเก็บข้อมูล

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้านการออกแบบตราสินค้าในส่วนต่างๆ

๔. การสรุปผล และการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า” ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามระเบียบการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) โดยผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของตราสินค้า รูปร่าง รูปทรง สี และการสื่อความหมายของตราสินค้าประเภทถ้วยเป็นปัจจัยที่สำคัญในการออกแบบเพื่อใช้สื่อถึงเรื่องความงามและความหมายที่แสดงถึงภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ตามที่เจ้าของผลิตภัณฑ์นั้นต้องการ โดยผลการวิจัยดังนี้ คือ

๑. การวิเคราะห์ลักษณะของตราสินค้า

ผลการวิจัยที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างตราสินค้าอย่างง่ายจากจำนวนตราสินค้าทั้งหมด ๒๕๖ ตัวอย่าง ให้เหลือตราสินค้าที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นจำนวน ๑๒๐ ตราสินค้า และผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลในเรื่องของรูปแบบตราสินค้าและสรุปผลทางด้านรูปแบบตราสินค้าเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบตราสินค้าประเภทถ้วย ได้ผลจากการวิเคราะห์โดยแบ่งรูปแบบการออกแบบตามประเด็นซึ่งได้นำเสนอในส่วนสรุปนี้ ดังนี้

๑.๑ ตราสินค้าที่ใช้สัญลักษณ์ผสมตัวอักษร (Combination) ซึ่งเป็นลักษณะของตราสัญลักษณ์ที่มีการออกแบบผสมผสานระหว่าง รูปสัญลักษณ์ แทนความหมาย ร่วมกับตัวอักษร ผลการวิจัยพบว่า ตราสัญลักษณ์ประเภทนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าเป็นรูปแบบที่มีการใช้มากที่สุด ในกรณีนี้ใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทถ้วยเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗ ของตราสินค้าประเภทถ้วยทั้งหมด ๑๒๐ ตราสินค้า

๑.๒ ตราสินค้าที่ใช้ภาพสัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์ที่มีการออกแบบโดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์เพียงอย่างเดียวที่ใช้แทนความหมายผลการวิจัยพบว่า ตราสัญลักษณ์ประเภทนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า เป็นรูปแบบที่มีการใช้รองลงมาเป็นอันดับ ๒ ใน การนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗๙ ของตราสินค้าประเภทรถยนต์ทั้งหมด ๑๒๐ ตราสินค้า

๑.๓ ตราสินค้าที่ใช้ตัวอักษร (Logo Type) ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์ที่มีการนำเอาตัวอักษรชื่อ ทั้งตัวอักษรชื่อย่อ หรือตัวอักษรชื่อเต็ม มาใช้ในการออกแบบผลการวิจัยพบว่า ตราสัญลักษณ์ประเภทนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าเป็นรูปแบบที่มีการใช้รองลงมาเป็นอันดับ ๓ ใน การนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๙ ของตราสินค้าประเภทรถยนต์ทั้งหมด ๑๒๐ ตราสินค้า

๒. การวิเคราะห์รูปลักษณะ บุคลิกของสี และการสื่อความหมายของตราสินค้า

ในการวิเคราะห์ประเด็นในเรื่องของรูปลักษณะและบุคลิกของตราสินค้าประเภทรถยนต์ และเรื่องการสื่อความหมายของตราสินค้าประเภทรถยนต์ โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการออกแบบและนักวิชาการ ซึ่งได้นำเสนอในส่วนสรุปนี้ ด้วยสถิติสูงสุดแต่ละรายการ & อันดับ ดังนี้

๒.๑ ลักษณะรูปร่าง รูปทรงที่ถูกนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์จะมีการใช้รูปลักษณะร่วมกันในจำนวนอย่างน้อย๒ ชนิดเป็นส่วนใหญ่จากการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่ามีการใช้กลุ่มตัวอักษร คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๘๑ กลุ่มของรูปร่าง รูปทรงทางเรขาคณิต คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๖ กลุ่มสัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙๑ กลุ่มรูปภาพสัตว์ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๐ กลุ่มอิสระหรือนามธรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๓

๒.๒ ลักษณะของสีที่ถูกนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์ โดยลักษณะบุคลิกของสีเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่สะท้อนความรู้สึกความเป็น

เอกสารลักษณ์และยังสร้างความน่าดึงดูดให้กับตราสินค้าประภารถยนต์ได้อย่างชัดเจน จากการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่ามีการเลือกสีในกลุ่มของความเก่า/เท่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ ความทันสมัย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๑ ความมีพลัง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๔ ความสง่างาม คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๑ ความเป็นอมตะ เป็นร้อยละ ๙.๘๘

๒.๓ การสื่อความหมายของตราสินค้าประภารถยนต์ ซึ่งเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่แฝงไว้ในตราสินค้า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่าตราสินค้าจะสื่อความหมายของมาโดยแสดงให้เห็นถึงความเป็นมหานน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๕ ความทรงพลัง คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๑ มีดีไซน์ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๘ การแสดงออกทางสถานภาพ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๖ แสดงความเป็นผู้บุกเบิก คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๑

อภิรายผลการวิจัย

จากการศึกษาด้านรูปแบบในการออกแบบตราสินค้าประภารถยนต์ พบร่วมกับรูปแบบการออกแบบดังนี้

๑. กลุ่มลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ผสมตัวอักษร (Combination) ซึ่งเป็นวิธีการนำเข้าไปและตัวอักษรมาใช้ในการออกแบบร่วมกัน จากการวิจัยพบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ผสมตัวอักษรมาที่สุดสำหรับการออกแบบตราสินค้าประภารถยนต์ โดยแบ่งเป็นลักษณะย่อย เป็น ๓ ลักษณะคือ

๑.๑ ลักษณะตัวอักษรซึ่งร่วมกับภาพที่ไม่สามารถแยกกันได้ เป็นการออกแบบที่มีการใช้ตัวอักษร ภาพ คน สัตว์ และสัญลักษณ์แทนความหมาย จัดวางอยู่ในพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยรูปร่างเรขาคณิต ทั้งที่มีความหมายเชิงรูปธรรม เช่น ลิ่ป่องกันอาวุธ และความหมายเชิงนามธรรม เช่น วงกลม ที่จะแสดงถึงความสมดุล นอกจากนี้ในการนำเสนอตราสัญลักษณ์ ดังกล่าว ผู้ออกแบบหรือเจ้าของผลิตภัณฑ์ ได้เลือกใช้ซึ่งเต็มเป็นอักษร เช่น Porsche and Lamborghini เป็นต้น ใช้ภาพในการ

ปัจจัยทางค้านรูปร่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า

๑๖๕

สีอความหมาย ได้ใช้รูปคน สัตว์ ที่มีลักษณะพิเศษ ให้ความหมายเชิงบวก เช่น ม้า แสดงถึงความรวดเร็ว วัวกระทิงแสดงถึงความดุดัน เป็นต้น มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๑ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ที่ใช้สัญลักษณ์และตัวอักษร (Combination)

๑.๒ ลักษณะรูปร่างเรขาคณิตล้อมรอบชื่อ เป็นการออกแบบโดยใช้ชื่อเต็ม หรือชื่อย่อของบริษัทหรือองค์กร และใช้เส้นหรือรูปร่างง่ายๆ นำมาระกาบหรือล้อมไว้ด้วยกัน เช่น วงรี วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม เป็นต้น เพื่อที่ให้มีความเป็นเอกภาพ มีพลังและง่ายต่อการจดจำ มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๒ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ที่ใช้รูปร่างเรขาคณิตล้อมรอบชื่อ

๑๖๖

ที่ทัศน์ภัณฑ์รวม
สำนักคิดและภัณฑ์รวม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

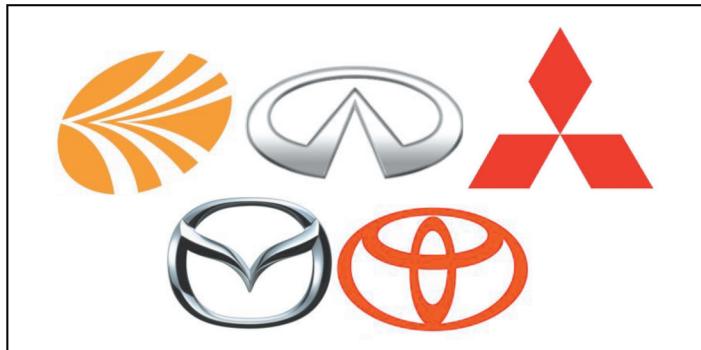
๑.๓ ลักษณะอักษรซึ่อร่วมกับรูปร่างที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นการใช้ตัวอักษรซึ่อขององค์กรหรือบริษัทร่วมกับภาพที่มีรูปร่างที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษซึ่งหากเราซึ่อขององค์กรนั้นออกไปก็ยังสามารถที่จะจดจำได้ว่าเป็นองค์กรใด มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๓ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ที่มีลักษณะอักษรซึ่อร่วมกับรูปร่างที่เป็นเอกลักษณ์

๒. กลุ่มลักษณะของการใช้ภาพสัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งเป็นวิธีการนำเอารูปภาพ หรือสัญลักษณ์ มาใช้ในการออกแบบเพียงอย่างเดียว ไม่มีตัวอักษรเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นลักษณะย่อย คือ

๒.๑ ลักษณะรูปนามธรรม เป็นการใช้ภาพที่ไม่ใช้ตัวอักษรแล้วทำการพัฒนาให้เป็นรูปร่างในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถดูออกได้ว่ามาจากอะไร มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๔ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Autobacs, Infiniti, Mitsubishi, Mazda, Toyota
ที่มีลักษณะของการใช้ภาพสัญลักษณ์ (Symbol)

บัญชีทางค้านรูปร่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า
วรรณรุจ มณีอินทร์

๑๖๗

๒.๒ ลักษณะรูปที่มีความเกี่ยวข้อง เป็นการใช้ภาพที่มีความเกี่ยวข้องกัน กับประเภท ประวัติ ที่มาหรือลักษณะพิเศษตามที่องค์กรนั้นต้องการ มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๕ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Dodge, Dodge SRT, Ford Mustang, Holden, Jaguar ที่มีลักษณะรูปที่มีความเกี่ยวข้อง

๓. กลุ่มลักษณะของการใช้ตัวอักษร (Logo Type) ซึ่งเป็นวิธีการนำ เอาตัวอักษรชื่อ ทั้งตัวอักษรชื่อป่อง หรือตัวอักษรชื่อเต็ม มาใช้ในการออกแบบ โดย เป็นลักษณะย่ออย คือ

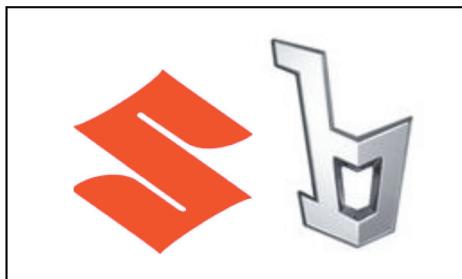
๓.๑ ลักษณะตัวอักษรชื่อเต็ม เป็นการเอาชื่อเต็มของบุคคลที่เป็น ผู้ก่อตั้งหรือบุคคลสำคัญ หรือคำที่มีความหมายที่ดีมาใช้ โดยมีการออกแบบให้มี ลักษณะเฉพาะและเป็นเอกลักษณ์ มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๖ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Bufori, Franklin, Jeep

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๓.๒ ลักษณะตัวอักษรชื่อย่อ เป็นการนำเอาตัวอักษรแรกของชื่อหรือ
นามสกุล หรือชื่อตัวอักษรย่อของชื่อที่มีความยาว หรือใช้ตัวอักษรแรกของหลาย
คนมารวมกัน มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๗ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Suzuki, Bertone

จากการศึกษาประเดินด้านลักษณะรูปร่าง/รูปทรงที่ถูกนำมาใช้ในการ
ออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์ มีความนิยมน้ำءาลักษณะรูปร่างที่มีรูปหลักซ้อน
อย่างน้อย ๒ รูปหลักขณะ มาใช้ร่วมกัน โดยสามารถสรุปรูปแบบได้ดังนี้

๑. การใช้ตัวอักษร ร่วมกับ รูปร่าง รูปทรง เรขาคณิต มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๘ ตราสินค้ารถยนต์ Berkeley, MG, Rolls Royce, Volkswagen, Nissan

บัญทางคันรูปร่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า

๑๖๙

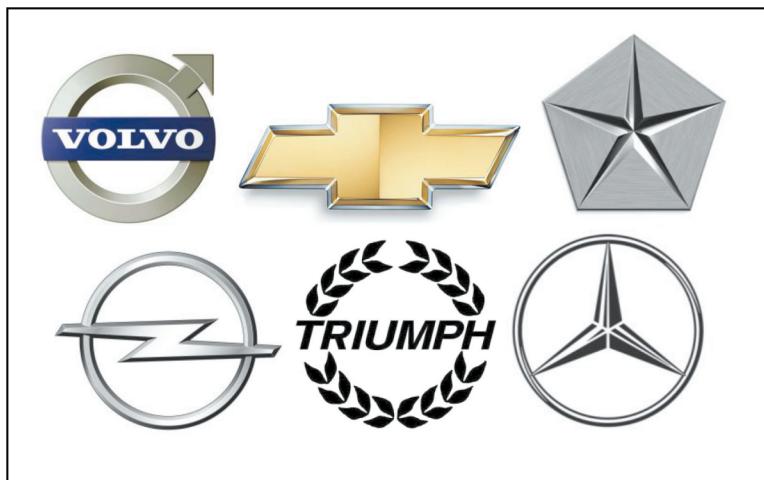
๒. การใช้รูปภาพสัตว์ ร่วมกับ รูปร่าง รูปทรง เเรขาคณิต มีด้วยกัน

ดังนี้

ภาพที่ ๙ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Spirra, Holden, Laraki, Peugeot, Soueast

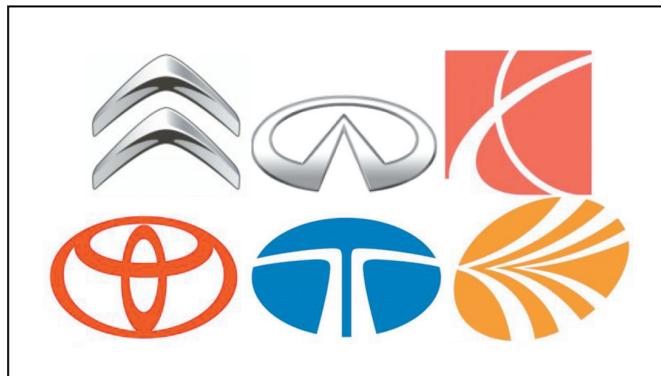
๓. การใช้สัญลักษณ์ ในการออกแบบ ซึ่งสัญลักษณ์จะถูกนำมาใช้เพื่อแสดงลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษ มีด้วยกันดังนี้

ภาพที่ ๑๐ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Volvo, Chevrolet, Chrysler, Ople , Triumph, Benz

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๔. การใช้รูปร่าง รูปทรง แบบอิสระหรือแบบนามธรรม เป็นการนำ
เอกสารร่าง ที่ไม่สามารถเข้าใจได้ง่ายๆ มาใช้เพื่อสื่อสารความเป็นเอกลักษณ์หรือ
ความรู้สึก ปรัชญาบางอย่าง มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ ๑๑ ชุดภาพตราสินค้ารถยนต์ Citroen, Infinity, Saturn, Toyota, Tata, Autobacs

ประเด็นการศึกษาเรื่องบุคลิกสีในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์
คุณลักษณะที่นำมาใช้ในการแสดงบุคลิกของตราสินค้า จากผลการวิจัยโดย
ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการออกแบบและนักวิชาการ ซึ่งได้นำเสนอใน
ส่วนสรุปนี้ ด้วยสถิติสูงสุดแต่ละรายการ และขันดับ ดังนี้

๑. เก๋/เท่ (Chic) หมายถึงเป็นบุคลิกของสีแสดงความโฉบเฉี่ยว ความ
ราดเร็วที่ทันสมัยเข้ากับสถานการณ์ สมัยนิยม

๒. ทันสมัย/สมัยใหม่ (Modern) หมายถึงสีที่ให้บุคลิกของความมี
แบบแผน เรียบร้อย มากด้วยเหตุผล และมีความน่าเชื่อถือ

๓. มีพลัง (Dynamic) หมายถึงสีที่แสดงถึงบุคลิกของการเคลื่อนที่ และมี
ชีวิต

๔. สะออดสะอง/สวยงาม (Elegant) หมายถึงบุคลิกของสีดังกล่าวที่ให้
ความภูมิฐาน มั่นคงถูกนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์

๕. ออมตะ (Classic) เป็นบุคลิกของสีที่แสดงถึงรูปแบบที่ดั้งเดิมและความ
มีคุณค่า ทุกสถานการณ์ ที่ถูกนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้าประเภทรถยนต์

การศึกษาเรื่องการสื่อความหมายของตราสินค้าประเภทยนต์ ควรเป็นสัญลักษณ์ รูปภาพ ตัวอักษรชื่อ ที่สามารถเข้าใจได้กามีส่วนเกี่ยวข้องกับตราสินค้าประเภทยนต์ พบว่าผู้ใช้ยาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการออกแบบและนักวิชาการ ซึ่งได้นำเสนอในส่วนสรุปนี้ ด้วยสถิติสูงสุดแต่ละรายการ ๕ อันดับต่อไปนี้

๑. **มหาชน** สื่อถึงการสร้างขึ้นมาเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจและสร้างความประทับใจที่ดีต่อผู้คน

๒. **ทรงพลัง** สื่อถึงความแข็งแรง มีจุดแข็ง หรือมีอำนาจ

๓. **ดีไซน์** สื่อถึงรูปลักษณ์และความรู้สึกที่ดีที่จะนำไปสู่ความผูกพันทางอารมณ์

๔. **สถานภาพ** สื่อถึงการสร้างมูลค่า หรือเพิ่มคุณค่ามากยิ่งขึ้น

๕. **ผู้บุกเบิก** สื่อถึงความเป็นผู้นำ ผู้เริ่มต้น

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการสื่อความหมายที่ถูกนำมาใช้ในการออกแบบตราสินค้ายนต์ใน ๕ อันดับแรกที่ตราสินค้าประเภทยนต์อาจจะต้องมีที่ประกอบด้วย ลิ่งที่แสดงให้เห็นถึง ความเป็นมหาชน ความทรงพลัง การมีดีไซน์ ความมีสถานภาพและมีความบุกเบิก ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่จะต้องมีลักษณะการใช้งานที่ต้องแสดงถึงความเป็นมหาชนความมีพลังในการเคลื่อนไหว ที่ดูปราดเปรียว รวดเร็ว ดูเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่า สมสถานะภาพ อันสะท้อนการมีดีไซน์ เป็นต้น อันจะทำให้ผลงานการออกแบบตราสินค้าประเภทยนต์ที่เป็นที่น่าสนใจ และเป็นการสื่อถึงความภาคภูมิใจของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางด้านรูปร่าง รูปทรงและสีในการออกแบบตราสินค้า ประเภทยนต์ จากผลการวิจัย พบว่า ลิ่งที่เป็นองค์ประกอบของตราสัญลักษณ์นั้น ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ รูปแบบของรูปร่าง รูปทรง (Shape &

ที่ทัศน์ภัณฑารม
สำนักศิลปะและภัณฑารม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Form) ซึ่งหมายถึงความงาม (Aesthetic) และความหมาย (Meaning) ซึ่งเป็นบุคคลิกของตราสินค้า (Manner & Personality) ทั้งรูปแบบและความหมาย มีการอิงอาศัยกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ทั้งสองร่วมมือกันที่จะสื่อสารความเป็นผลิตภัณฑ์ ให้เป็นภาพลักษณ์ต่างๆ ตามที่เจ้าของผลิตภัณฑ์ต้องการ

โดยแต่ละผลิตภัณฑ์พยายามที่จะเข้ายield ของตราสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการใช้เป็นตัวแทนสินค้าของตน เช่น ปอร์เช่ (Porsche) และเฟอร์รารี่ (Ferrari) ยึดครองม้าซึ่งเป็นสัญลักษณ์หรือสิ่งแทนความหมายของความเร็ว อีกทั้งเป็นความหมายของการเดินทางที่ทรงพลัง เพราะม้ามีลักษณะที่แข็งแรง เป็นต้น

ดังนั้นในทางปฏิบัตินักออกแบบตราสัญลักษณ์สามารถใช้หลักการต่อไปนี้ เป็นแนวทางในการออกแบบตราสัญลักษณ์ต่างๆ ได้คือ การกำหนด ๒ สิ่งต่อไปนี้

๑. รูปแบบตราสัญลักษณ์ (Shape & Form)

๑.๑ การพิจารณาฐานรูปร่าง รูปทรง นามธรรม เช่น เรขาคณิต นามธรรม โดยพิจารณาถึงหน้าที่ในการใช้งานที่มีความง่าย ยืดหยุ่น อยู่ได้ทุกพื้นที่ และส่งเสริมความหมายของผลิตภัณฑ์ ที่เป็นความหมายเชิงปรัชญา คุณค่า หรือความหมายที่เป็นความรู้สึกนึกคิด

๑.๒ การพิจารณาฐานรูปร่าง รูปทรง รูปธรรม เช่น คน สัตว์ โดยพิจารณาลักษณะรูปร่างที่ส่งเสริม ให้เกิดการจดจำง่ายมีอิทธิพลน้ำหน้ำหมายของผลิตภัณฑ์ให้ปรากฏออกมาก

๒. การกำหนดความหมายของตราสัญลักษณ์ (Meaning & Personality)

๒.๑ การพิจารณาหน้าที่ในการใช้งานของสินค้า

๒.๒ การพิจารณาถึงความหมายที่แตกต่าง

๒.๓ การพิจารณาถึงการจดจำ กล่าวคือ ใช้ตราสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อสารได้อย่างສากล

ในด้านการใช้สี ที่จะแสดงความเป็นบุคคลิกของตราสินค้าประเภทอยู่ตัวที่จะใช้กลุ่มสีที่แสดงถึงความเป็นมนุษย์ อันทรงพลัง ที่มีดีไซน์ แห่งสถานภาพ

บัญชีทางด้านรูป่าง รูปทรง และสี ในการออกแบบตราสินค้า
วรรณรุจ มณีอินทร์ ๑๗๓

ของผู้บุกเบิก ซึ่งเป็นลักษณะของสีที่ตราสินค้าประเภทรถยนต์จำเป็นต้องมี เพื่อความสอดคล้องกับความเป็นสิ่นค้าประเภทรถยนต์ และความต้องการของเจ้าของสินค้าหรือองค์กรนั้นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. เพื่อให้ผลการวิจัยได้มีมุมมองที่กว้างมากขึ้น อาจมีการสอบถามกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในด้านอื่นๆ เช่น กลุ่มของผู้ใช้สินค้า เป็นต้น

๒. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มา ไปทำการออกแบบชุดของตราสินค้า ประเภทรถยนต์ และนำผลการออกแบบไปทำการสอบถามจากผู้มีส่วนร่วมกลุ่มอื่น อีกครั้ง เพื่อให้ได้มุมมองของผู้ตัดสินใจซื้อสินค้าหรือมีความภาคภูมิใจอย่างไร ต่อสินค้าที่เลือกใช้

รายละเอียดผู้เขียนบทความ

นายวรรณรุจ มณีอินทร์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
E-Mail: a_aroy@hotmail.com Tel: 081 752 3659

เอกสารอ้างอิง

โภสุม สายใจ และ บำรุง อิศรากุล. (๒๕๔๐). การออกแบบนิเทศศิลป์ ๒.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

จักรพันธุ์ กังวารพ. (๒๕๔๔). โลกมีรถยนต์ ๑,๐๐๐ ล้านคัน. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ

๕ มกราคม ๒๕๕๘. จาก <http://www.sarakadee.com/2011/10/14/1000-million-car/>

ทองเจือ เยี่ยดทอง. (๒๕๔๒). การออกแบบสัญลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: สิปประภา.

ประชด ไกรเนตร และ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (๒๕๒๑). การขับส่งเบื้องต้น.

กรุงเทพมหานคร: บำรุงนุกูลกิจ.

ปาพจน์ หนูนภกคี. (๒๕๔๓). หลักการและกระบวนการออกแบบงานกราฟิก

ดิไซน์. กรุงเทพมหานคร: ไอเดียฯ.

วัฒนา นานะวินัย. (๒๕๔๙). ๑๐๐ สุดยอดแบรนด์โลก. กรุงเทพมหานคร:

เนชั่นบุ๊คส์.

สมสathan แสงนนท์ตระกูล. (๒๕๔๔). ความรู้เรื่องธงชาติทั่วโลก. กรุงเทพมหานคร:

ไอเดียนสตอร์.

สุชาติ เลิศชาธาร. (๒๕๔๑). การประยุกต์หลักการจัดตัวอักษรของอักษรromain

เพื่อใช้ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบ

นิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

สมิตรา ศรีวิชัย. (๒๕๔๗). การออกแบบอัตลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: คอร์ฟังค์ชั่น.

อารยะ ศรีกัลยาณบุตร. (๒๕๔๑). การออกแบบตราสัญลักษณ์. กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอ็ม เอ็นดู ดิศกุล. (๒๕๔๑). หลักของรูปทรงและการออกแบบ. กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Cambell, Christy. (1991). **Commercial Aircraft Markings and Profiles.** London: Hamlyn Publishing Group Limited.
- Caplan, David, and Gregory Stewart. (1966). **British Trademarks & Symbols.** New York: October House.
- Carlogos. (2013). **car logos.** Accessed May 10. Available from <http://www.carlogos.org>
- Catharine Fishel., and Bill Gardner. (2008). **logolounge 4.** Beverly: Rockport Publishers.,
- Clay, Jennifer Coutts. (2003). **Jetliner cabins.** Chichester, West Sussex: John Wiley & Sons.
- Gibbs, David, ed. (1993). **Pentagram.** London: Phaidon Press Limited.
- Giugiaro, Giorgetto, and Bruno Munari. (1988). **Made in Italia.** Italy: Istituto Nazionale Editoriale Italiano.
- Hengi, B. I. (2003). **Airlines worldwide.** London: NARA - Verlagrand Midland Publishing.
- Kevin Budelmann., Yang Kim. and Curt Wozniak. (2010). **Brand Identity Essentials.** Massachusetts: Rockport Publishers.
- Kobayashi, Shigenobu. (1998). **Colorist.** Japan: Kodansha International Ltd.
- Lovegrove, Keith. (1991). **Airline Identity Design and Culture.** London: Laurence King Publishing Group Limited.
- Miller, Anistatia R., and Jared M. Brown. (1998). **What Logos Do and How They Do It.** New York: Rockport Publishers.,
- Miller, Anistatia R., Jared M. Brown. and Chery Dangel Cullen. (2000). **Global Graphics: Symbols; A Guide to Design with Symbols for an International Market.** Gloucester Mass: Rockport Publishers.

ที่ทศนิยมธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Richard Mulvihill. (2013). **Learn Japanese from Car Names-Toyota Part-2,**

Toyota Logo. Accessed May 10. Available from <http://japantravelcafe.com/japanese-language-nihongo/learn-japanese-from-car-names-toyota-part-2-toyota-logo>

Tresidder, Jack. (2000). **Symbol and their meanings.** London: Duncan Baid Publishers.

ผู้หญิง-นิยม

สุริวัลย์ สุธรรม / Surivan Sudham[°]

บทนำ

ความรู้สึกธรรมชาติสามัญ ที่มีอារะยากรจากสิ่งที่เป็นแบบแผน ประเพณี วัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิตเป็นตั้งสืบอดีตการณ์ที่ถูกทำพรางอย่างเบบยลมาในรูปแบบของความสุข สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาอันสวยงามถูกปูรุ่งแต่งโดยผิดธรรมชาติ

มายาคติ (Myth) หมายถึง การสืบสานความหมายด้วยคติ ความเชื่อทางวัฒนธรรม ซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้ เสมือนว่าเป็นธรรมชาติ หรืออาจกล่าวให้ถึงที่สุดได้ว่า เป็นกระบวนการของการลวงให้หลงอย่างหนึ่ง เป็นแนวคิดที่เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลง ลดทอน ปกปิด ทำพรางฐานะของการเป็นสรรพสิ่งในสังคม ให้กลายเป็นเรื่องปกติธรรมชาติหรือเป็นธรรมชาติ ว่าเป็นกระบวนการสร้างมายาคติ (Mythologies) โดยเป็นความคิดที่คนส่วนมากยอมรับและสอดคล้องกับระบบอำนาจที่กำจัดอยู่ในสังคมขณะนั้น มายาคติเหล่านี้คือตัวกำหนดการรับรู้ของสังคม ก็เหมือนว่าสิ่งต่างๆ เหล่านั้นที่เราคุ้นชินกับมันจนลืมสังเกต เราก็ “หลง” คิดว่ามันเป็นค่านิยมที่ยึดถือกันมาแต่เนินนาน ขณะเดียวกันมนุษย์ในยุคนี้ก็มีเวลาว่างเพิ่มขึ้น มีทรัพยากรที่จะแปลงความคิดสร้างสรรค์เป็นผลผลิตได้มากขึ้น ทั้งเพื่อตอบสนอง

* ผู้หญิง - นิยม หมายถึง เรื่องความเป็นสากลของผู้หญิงความเป็นหนึ่งเดียว เป็นการปฏิเสธความแตกต่างของผู้หญิงทั้งเชื้อชาติ ชนชั้นและวัฒนธรรมว่าไม่มีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้นต้องพิจารณาเรื่อง สังคม เศรษฐกิจ การผลิต การเมือง บทบาท การสืบพันธ์ดำเนินด้วย ภาระของผู้หญิงและภูมิคุณเรื่องการ และการขัดแย้งทางสังคมนั้นๆ ล้วนหล่อหลอมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้หญิงทั่วโลกให้มีความต้องการไม่แตกต่างกัน (瓦魯尼·ภูริสินสิทธิ์, ๒๕๔๕)

° ศิลปะนักบุญทิต สาขาวัสดุศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ความบันเทิงส่วนตัว เติมเต็มส่วนที่ขาดในชีวิต และแม้กระทั่งเพื่อวางแผนขายในห้องตลาด ด้านมีดของ การเปล่งความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นสินค้าก็คือ เมื่อคุณกังวลกับการตอบสนองของตลาดมากเกินไป จิตใจของคุณก็จะถูกปิดกั้น ความคิดสร้างสรรค์ที่เคยเลื่อนไหวก็จะหยุดนิ่งในที่สุด สินค้าของคุณก็จะนำไปสู่ไร้สชาติ

ถ้าความคิดสร้างสรรค์ถูกใช้เพื่อห้องตลาด โดยไม่สนใจจะดูดซับความหลักหลาຍจากโลกความจริงที่ซับซ้อน ไม่ใส่ใจว่า y ยังมีชีวิตอื่นที่แตกต่าง ยังมีความประรรถนาอื่นที่ไม่ได้รับการเติมเต็ม ยังมีรสนิยมที่แตกต่างจากเรา ซึ่ง y ไม่ได้รับการตอบสนอง การปรับตัวให้เข้ากับโลก ปรับพลังสร้างสรรค์ให้เป็นสิ่งที่ตลาดประรรถนา ผ่าจะเป็นการทำลายคุณภาพของชีวิต หวังแต่เพียงให้เกิดสอดคล้องกับตลาดมากเกินไป เพียงเพื่อให้ดูดเงินตรา นำไปสู่ความดันทุรังในความเชื่อส่วนตัวที่ไม่เคยมีอยู่จริงนั่นคือ ความสุขจากมีปลอมแบบใหม่ในสังคมปัจจุบัน ที่เรามักรีบไข่่วคัว และทำให้เป็นจริง เยี่ยนนิยาย ร้องเพลง ออกแบบบ้าน สร้างนวัตกรรมให้ธุรกิจ ทำให้ละน้อย เท่าที่ทุนและเวลาจะเอื้ออำนวย ทำตามใจประรรถนาแล้วค่อยพอกพูนเพิ่มขึ้นอย่างกระตือรือร้น โดยเราไม่อาจแยกออกจากกันสังคมแวดล้อมที่หล่อหลอมให้เราหันตากอยู่ในสภาพภาวะจำยอมเสมอมา (Roland Barthes, 2557)

นี่คือ การซึ่งให้เห็นถึงกันลึก ว่าเหตุใดนั้นผู้หญิงเกือบทั้งโลกจึงตกเป็นทาสของมายาคติทางการตลาด ความเชื่อ และค่านิยมที่หลงผิดเกี่ยวกับความงาม “สถาล” ที่มีคนกำหนดเอาไว้ ผ่านสื่อสารพัสดุสามารถมองได้จากหล่ายมุมมองทั้งในและเสียดสี ความหลงผิด ในและการกระตุนจิตสำนึกใหม่นี้เพื่อทบทวนคุณค่าของความงามแห่งสตรีเพศ และการกำหนดความลับพันธ์ใหม่ว่าระหว่างเพศแห่งยุคสมัยเพื่อปลดปล่อยจิตสำนึกรอย่างแท้จริง

มีผู้เขียนเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ต่อสู้กับสิทธิสตรีเท่าที่ymชายอย่างต่อเนื่องมานั้น ซึ่งมองเห็นว่า อิสรภาพที่แท้จริงของหญิงนั้น ยังไม่เกิดขึ้นจริงมิได้ตราบเท่าที่ยังตกเป็นเหยื่อความเชื่อในเรื่องความงาม “ไร้ที่ติ” ที่ถูกครอบคลุมไว้อย่างมagy นานาหลาຍศตวรรษแล้ว

กล่าวคือ ความไม่มั่นคงทางจิตต่ออุปโลกษณ์ของตนเอง และพยายามปรับปูนเรื่อนร่างให้สวย “ไร้ที่ติ” นั่นนับวันจะแพร่ลูกلامกลายเป็นโรคระบาด ร้ายแรงในสังคมมากขึ้น ขักนำให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่ออย่างไรเร่งด้านหน้า ตกอยู่ในวัยจกรความชั่วร้ายของมาตรฐานความงามที่เป็นไปไม่ได้จริง (ผอมบาง กระฉับกระเฉง แลดีสาวพันปี) ซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยต่างๆ นับแต่ศาสนา สื่อ โฆษณา ภาพปลอม และอื่นๆ ซึ่งกล้ายเป็นอาชญากรที่ทำให้หญิงเจ็บปวดกับความไม่สมบูรณ์ของเรือนร่างตัวเองเสมอมา (ยศ สันตสมบดิ, ๒๕๔๔)

ภาพที่ ๑. ผลงานภาพเขียนแนวเหมือนจริง (Realism) สีน้ำมันบนผ้าใบ
ชื่อผลงาน “BLUE LIP” ขนาด ๑๕๐ x ๒๕๐ cm.

โดยศิลปิน สุริวัลย์ สุธรรม ในผลงานชุดนิทรรศการ BEAUTY : บิวตี้ ปี ๒๐๑๒ รูปผู้หญิงกับเครื่องประดับที่หญิงสาวนิยมนำมาประดับตกแต่งเสื้อผ้า หน้า ทรงผม ใบหน้าหญิงสาวที่ตกอยู่ในห้วงแห่งความปราณา หลับไหลมอญในโลกของวัตถุนิยม

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ ๒. รูปผู้หญิงกับเครื่องประดับผลงานภาพเขียน สุริวัลย์ สุธรรม ในผลงาน
ชุด นิทรรศการ BEAUTY : บิวตี้ ปี ๒๐๑๒ สีน้ำมันบนผ้าใบ
ชื่อผลงาน “FUFELL” ขนาด ๑๕๐ x ๒๐๐ cm.

มิติแห่งมายาคติของความงามที่รัดดึงรั้งให้ผู้หญิงกล้ายเป็นทาสแห่งความงาม “สาวล” ที่เขอนำเสนอ การทำงาน วัฒนธรรม ศาสนา พฤติกรรมทางเพศ การอดอาหาร และการทำร้ายตัวเองจากศัลยกรรมพลาสติกถือได้ว่า ค่อนข้างครอบคลุมปริมาณthalของศึกษาได้อย่างดีที่เดียว ทั้งหมดที่ปรากฏเป็นสาขาว่องหนังสือนี้ คือการป่วยเจ็บทางสังคมผ่านความงามของหญิง ซึ่งช่วยเตือนสติให้ยังคิดได้ไม่น้อย โดยเฉพาะข้อมูลที่แสดงชัดเจนว่า หญิงสาวจำนวนไม่น้อยในโลกนี้กำลังทำลายตัวเองอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนกับความรู้สึกดีเพื่อให้ตัวเองสวยงามทั้งที่มีทางเลือกให้กระทำได้มากกว่านี้

ภาพที่ ๓. ภาพหญิงวัยกลางคนที่มีเอวที่เล็ก
ที่สุดในโลก เอօรมานตนเองโดยเริ่มลดเอว
ของเธอตั้งแต่เป็นเด็กสาว

ภาพที่ ๔. ภาพหญิงสาวที่มี
รูปร่างเรียวเล็ก และตกแต่ง
ตัวเองให้คล้ายในการ์ตูน

ภาพที่ ๕. ผลงานของ สุริวัลย์ สุธรรม เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ
ชื่อผลงาน “REFLECTION PEARL” 100 x 140 cm.

ที่ทัศน์ภัณฑารม
สำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

แม้ตัวอย่างที่ปรากฏ สวนใหญ่จะเป็นที่อเมริกา แต่เมื่อพิจารณาโดยเบริญบที่ยังแล้วจะเห็นได้ชัดเลยว่า ใช้ได้กับทุกชนแห่งในโลกทุนนิยมทุกวันนี้ ไม่ว่าเราจะเชื่อข้อสรุปหรือไม่ ทั้งหมดนี้คือการเมืองเพื่อการผู้หญิงลงเป็นเหยื่อถาวร โดยที่เหยื่อสมยอมเสียด้วย ข้อคิดที่นำสันใจเมื่ออ่านบทความนี้บก็คือว่า เป็นการสมควรหรือไม่สำหรับความเชื่อ “ความงามสำคัญ” หากมองจากข้อเท็จจริงทางธรรมชาติที่ว่าคนเราแต่ละคนนั้นล้วนมีสำนึกในเรื่องสุนทรียะที่แตกต่างกัน และความพึงพอใจเชิงการตั้งหน้าของมนุษย์นั้นก็ไม่เท่าเทียมกัน

แน่นอนว่า อาจจะมีข้อโต้แย้งว่า หากเลือกได้ หญิงทั้งหลายคงไม่ใส่ใจมากนักกับการกระทำที่ “คลังไคลส์” ต่อความงามของตนเองเกินเหตุอย่างที่กล่าวในบทความ แต่เนื่องจากความไม่ลงร่องปล่องชั้นกันได้ของความรู้สึกนี้แหละ ทำให้ทางเลือกของหญิงที่ต้องการให้ชายที่หมายปองชำเลืองมองเรื่องร่างของเขามีน้อยลงจนต้องพยายามกระทำดังกล่าวในฐานะเหยื่อ

แม้โดยรูปแบบฐานะของผู้หญิงเกี่ยวกับการถูกครอบงำเรื่องความงามจะดูดีขึ้น แต่โดยสาระแล้ว ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากหลายศาสตร์หลาย อิสราภาพ ของผู้หญิงยังคงเป็นอิสระที่ฉบับช่วยต่อไปบนเป้าหมาย “หญิงที่แท้” ซึ่งถูกทำให้เชื่อเช่นนั้น โดยมีนักการตลาดเป็นผู้วางแผนของระบบทุนนิยมที่มุ่งหมายให้ผู้หญิงตระนักรถึงคุณค่าความงามในโลกวัตถุนิยมเป็นสำคัญมากเกินความเป็นจริง (Pierre Bourdieu, 2550)

ภาพที่ ๖. ภาพนางแบบในยุคปัจจุบัน ที่จะต้องมีรูปร่างผอมบางตามแบบสมัยนิยม

ภาพที่ ๙. ภาพนางแบบที่มีอุปร่างคล้ายตุ๊กตาบ้าปี้

The Beauty Myth แม้หญิงในโลกกว่ามสมัยจะดูเหมือนได้รับสิทธิเท่าเทียม
มากما呀 แต่มาياคติว่าด้วยความงาม ยังคงเป็นกับดักที่หญิงยังดื้นไม่หลุดจาก
เอกอิทธิพลสร้างเอาไว้ใน “สาวร็อกผู้บริโภค” ด้วยฝีมือสื่อ นักโฆษณา และซึ่งเป็น^๔
สถาบันที่ครอบงำด้วยผู้ชายให้พวกเธอต้องรู้สึกกังวลกับเรื่องร่างที่ไม่สมบูรณ์ และ
พื้นที่จะปฏิเสธตัวเอง เพื่อฐานะของผู้หญิงเกี่ยวกับการถูกครอบงำเรื่องความงาม เพื่อ
มุ่งสู่ “ความงามสาгал” ซึ่งไม่เคยมีอยู่จริง มาตรฐานจอมปลอมในเรื่องความงาม
ของเพลย์บอย หรือ PBQ สะท้อนให้เห็นวิถีของการทำงานในองค์กรว่า หญิงถูก
บิดเบือนให้รับประมาตกว่า หญิงที่สวยมากจะมีโอกาสตัดงานน้อยกว่าหญิงสาย
ธรรมชาติ แต่หากหญิงสวยมากถูกคุกคามทางเพศจะเป็นความผิดของเธอเอง
ส่วนหญิงสายปกติหากถูกคุกคามคนจะเชื่อว่าเธอสร้างเรื่องขึ้นมากกว่าจะเป็นจริง

บทบาทของนิตยสารผู้หญิง ที่กำหนดกรอบวิถีชีวิตภายในให้ความคิดรวบ
ยอดที่ว่า ชายมองหญิง ในขณะที่หญิงพึงใจให้ถูกมอง ถือเป็นความสัมพันธ์กับ
ตัวเองของหญิงมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศ โดยเฉพาะอุดมคติแห่งความงาม
ความจำเป็นของการใช้ลินค้าแห่งความงามตามแรงบีบคั้นของเจ้าของลินค้าที่ลง
โฆษณาทุกชนิดเพื่อทำให้ “รู้สึกดี” และสามารถนีมลทินใจได้ ซึ่งยังผลให้พบ
สถิติว่าถ้าเฉลี่ยของรายได้ ๑ ใน ๔ ของหญิงที่อ่านนิตยสารเหล่านี้ ต้องจ่ายเป็นค่า

ที่ทัศน์ภัณฑ์ธรรม
สำนักศิลปะและภัณฑ์ธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

“ประกันความงาม” สมำเสນอ ที่สำคัญ นวนิยายคลาสสิกของโลกเกิดขึ้นได้ เพราะ เรื่องของหญิงงามทั้งสิ้น Religion คัมภีร์ศาสนาทุกแห่งได้มีส่วนสร้างพิธีกรรมแห่ง ความงาม ด้วยการยกย่องให้หญิงผอมบางเป็นสัญลักษณ์จิตวิญญาณที่บริสุทธิ์ และ การปลดเปลื้อง ในขณะที่หญิงอ้วนคือสัญลักษณ์แห่งบาป ความโลภและนำ geleid เป็นการสร้างลัทธิยอมจำนนให้กับหญิง และที่ร้ายกว่านั้น คัมภีร์ส่วนใหญ่ยังสร้าง เรื่องให้หญิงชราลายเป็นสัญลักษณ์ ของความชั่วร้าย แม่ดใจร้าย ซึ่งเป็นจุดเริ่ม ต้นของความกลัวแก่ในจิตใจของหญิงสาวอย่างมีนัย เปิดทางให้กับการนำเสนอ “น้ำมันศักดิ์สิทธิ์” ชลอมภายในสมัยต่อๆ มา

ภาพที่ ๘. ภาพนางแบบที่มีหน้าตาคล้ายตึกตาบานี้ (โดยการแต่งหน้า)

ภาพที่ ๙. ภาพนางแบบก่อนและหลังศัลยกรรม

Hunger โรคระบาดของความเชื่อว่า ผอมดีกว่าอ้วน เพราะเชื่อไปทั่วทุกมุม ของสังคมหญิง ผู้ซึ่งยอมสถาปนาให้กับการยอมผอม ถือคติ “ด้วยดีกว่าอ้วน” โดยยอมแลกกับความเสี่ยงในเรื่องผิดปกติทั้งในเรื่องการกิน โรคกินอาหารไม่ลง และกระเพาะไม่ยอมดูดซึม และธุรกิจลดความอ้วนเพื่องฟูต่อเนื่องทุกปี สวนกระแส เศรษฐกิจ

Violence ศัลยกรรมพลาสติกที่เพื่องฟูอย่างมหาศาลสำหรับคนที่ต้องการ “สวยทางลัด” นำพาหญิงจำนวนมากหาเหตุผลต่างๆ นานา เดินไปสู่ความมีดสารพัดอย่างไม่คาดหวังต่อความเสี่ยง ด้วยความเชื่อศักดิ์สิทธิ์ว่า ความงามนั้นออกแบบได้และมีค่ากว่าสุขภาพปกติ หญิงเหล็กมีคุณค่าน้อยกว่าหญิงที่เพอร์เฟกต์ ถือว่าความพึงพอใจจากการลงโทษตัวเองนั้นกำไรเกินคุ้มไม่แย่แสกบคำเตือนว่าจะกลับเป็น “บาดแผลเดินได้”

Beyond the Beauty Myth การเขียนนวนภายนอกต่อความงามนั้น หญิงจะต้องสอบผ่านคำถามอันยากเย็นด้วยความจริงใจดังต่อไปนี้ว่า ผู้หญิงคืออะไร เชือญาติสั่งมาเพื่ออะไร ชีวิตและประสบการณ์ของหญิงนั้นมีคุณค่าเพียงพอหรือไม่ เป็นความภาคภูมิใจสุดยอดจริงหรือที่มีรูปโฉมสาวสไตร์มาตรฐานจอมปลอมเสมอ หญิงจะหลบหนีออกจากภาวะไร้ทางเลือกแบบผิดๆ ที่ถูกกำหนดให้หรือไม่

การดำเนินชีวิตใน “โลกแห่งการขับเคลื่อนนิยม” กล่าวคือ ไม่ว่าทุกสิ่งอย่างที่จะได้มาในการครอบครอง เรานั้นวิธีการมุ่งแสวงหา้น้ำมาได้ด้วยวิธีใด และหลังคิดว่าเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต หรือเพียงกระทำสิ่งต่างๆเพียงเพื่อจะได้บันดาลความสุขทางกาย แท้ที่จริงแล้วเราจะห้ามความสุขได้จากที่ได้ยังจุดหมายสูงสุดในชีวิตนั้นคือความสุขใจ มุนษย์ควรทำเช่นไร การตอกย้ำในสภาวะความลุ่มหลง เพื่อให้เรานั้นได้มองย้อนกลับไปสอบถอดความตัวเองว่า เราหลงกอคดวัตถุหรือไม่ เกี่ยวกับมนุษย์ของผู้หญิงผ่านความรู้สึกที่มีต่อวัตถุภายนอก ในเรื่องความสวยงามที่แยกกันไม่ออกเป็นสิ่งเดียวกันใจอย่างมากไม่ว่าจะอดีตจบจนถึงปัจจุบันก็ยังอยู่คู่กันเสมอมา และปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีของโลกที่เปลี่ยนไปทำให้ผู้หญิงสามารถแปลงโฉมตัวเอง รวมกับเป็นคนละคน (พุทธทาส กิจกุล, ๒๕๔๗)

ที่ทัศน์วัฒนธรรม
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ ๑๐. ชื่อผลงาน “FACE” ขนาด 150 x 200 cm. โดยศิลปิน สุริวัลย์ สุธรรม ที่พยายามแสดงให้เห็นถึงผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบัน ที่นิยมตกแต่งใบหน้าด้วยเครื่องสำอางให้ตนเองดูสวยงาม อีกทั้งยังประดับประดาเครื่องตกแต่งที่พอด่านใบหน้า แม้กระทั้งดวงตาด้วยถูกแต่งเติมด้วย Big Eye คอนแทคเลนส์ clad ลายสีสันสดใส ผิดธรรมชาติให้ดูรวมกับตึกตา

ผลงานจิตกรรมของสุริวัลย์ สุธรรม ปี ๒๐๑๒ ในผลงานชุด นิทรรศการ BEAUTY : บิวตี้ ก็ได้กล่าวถึง ผู้หญิงที่ตกอยู่ใน “ความงามของโลกวัตถุในหัวใจแห่งความปราณนา” ทั้งเครื่องประดับ เครื่องสำอางร่องรอยแป้งที่แห้งกรังบนใบหน้า ปากคุณห่อหุ้มด้วยสายสัมภัยไข่มุกกร้อยเรียงกัน มีແงخالفตาเยาวราชกับปลาทางนกยูง วัดถุทั้งหลายนั้นยังสะท้อนความต้องการของผู้คน (ผู้ชม) ลงในวัตถุ และเวลาเสมอ

มายาคติ ครีมหน้าขาว ในทางความหมายประเภท ความแตกต่างของ มายาคติในโฆษณาครีมหน้าขาวที่มีภาพลักษณ์ของสินค้า แตกต่างกัน อำนาจของ มายาคติต่อผู้หญิงวัยทำงาน และศึกษาการรับรู้โฆษณาครีมหน้าขาวของผู้หญิงไทย มายาคติในโฆษณาครีมหน้าขาวถูกนำเสนอผ่านทุกองค์ประกอบของโฆษณา สัญญาณที่สื่อมายาคติได้มากที่สุดคือ เสียงพูดของตัวแสดง เสียงบรรยาย และ ตัวแสดง และพบว่ามายาคติใน โฆษณา ครีมหน้าขาวมีลักษณะเป็นผลวัตร เป็น ลักษณะของสายโซ่แห่งความหมาย ถูกนำเสนอในโฆษณาทั้งปัจจุบัน ได้แก่ ความขาวกับธรรมชาติและความขาวกับนวัตกรรม และจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความขาวกับความรัก ความขาวกับการทำงาน และความ ขาวกับการประสบความ สำเร็จในชีวิต ลักษณะจะดับมวลชนทั่วไป และระดับมวลชนกึ่งชนชั้นสูงนั้น แตก ต่างจากครีมหน้าขาวระดับมวลชนชั้นสูงและโฆษณาที่มีภาพลักษณ์แตกต่างกัน ทั้งหมดมีการใช้สัญญาณที่แตกต่างกัน มายาคติความขาวมีอำนาจต่อความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของผู้หญิงวัยทำงานโดยกลุ่มที่มีผิว คล้ำทั้งหมดและมี ผิวขาวส่วนใหญ่ต้องการมีผิวหน้าขาวและเชื่อว่าการมีผิวหน้าขาวส่งผลต่อการทำงาน ความรัก และช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ และทั้งสองกลุ่มได้รับอิทธิพล จากมายาคติความขาวกับธรรมชาติ มากกว่าความขาวกับนวัตกรรม นอกจากนี้ จากการศึกษาการรับรู้ภาพนิทรรศนามาก่อนวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองช่วงวัยเข้าใจภาพนิทรรศนามากกว่าวัยรุ่น ใจจำและถูกดึงดูดใจโดย สัญญาณประเภทเดียวกันวัยผู้ใหญ่ เช่นกันในประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ใน โฆษณามากกว่าวัยรุ่น แต่วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มากกว่า ในสุขานะของผู้หญิงนั้น มักตกเป็นเหยื่อของการบริโภค และถูกครอบงำไปด้วยสื่อ สิ่งเร้า การโฆษณาชวนเชื่อ ในเรื่องของความงามที่ແงมากับความหลอกหลวง

เอกสารอ้างอิง

- ชุด นิมสเมธ. (๒๕๓๑). องค์ประกอบศิลป์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- โอลองด์ บาร์ต์. (๒๕๔๗). มาภาคติ. แปลโดย วรรณพิมล อังศิริสรราพ. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบเพลิงไฟ.
- ยศ สันตสมบต. (๒๕๔๔). มโนชัยกับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๓ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ป้ายร บุตดีเยอ. (๒๕๔๐). เรียน ชนิด เสี่ยมไเศลสุข แปล นพพร ประชากุล
บรรณาธิการ, เศรษฐกิจของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์. กรุงเทพฯ: โครงการ
จัดพิมพ์คบไฟ.
- พุทธาสภิกุจ. (๒๕๔๗). ชีวิตคืออะไร. กรุงเทพฯ : เพชรประกาย.
- พุทธาสภิกุจ. (๒๕๑๗). คู่มือมนุษย์. กรุงเทพฯ : ธรรมสภากัดพิมพ์.
- ภาณี ภูริสิน สิทธิ. (๒๕๔๔). สรีรินัยม : ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่ง^๑
ศตวรรษที่ ๒๐. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.